

פרשת ויצא יעקב

א) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ר' חייא נותח ואמר, ^ז וזר השמש ובא ^ח השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם, האי קרא אוקמוהו. אבל זורח השמש, דא יעקב, כד הוה בבאר שבע. ובא השמש, כד אזל לחרן. דכתיב ^י וילך שם כי בא השמש. ואל מקומו שואף * ^כ זורח, דכתיב ^י וישכב במקום ההוא.

ב) ות"ח, שמשא אע"ג דנהיר לכל עלמא, ^ל מטלנוי בתרין סטרין אינון, כד"א ^מ הולך אל דרום וסובב אל צפון, בגין דדא ימינא, ודא שמאלא. ^נ ונגיד ד ונפיק כל יומא מסטרא דמזרח, ואזיל לסטרא ^ס דדרום, ולכתר לסטרא דצפון ומסטרא דצפון, לסטרא דמערב, וכדין שמשא ^י אתכניש, ואזיל לגני מערב. ^י נפיק ממזרח: דכתיב ^י ויצא יעקב מבאר שבע. ואזיל למערב: דכתיב וילך חרנה.

מסורת הוהר

דרך אמת

א) ^ט מסעיו לני לדידי לדרוס ולטון ופול מס' * א) (בראשית כ"ח) ח"א קכו: קמח: קנב: קנב. ז"ח ויצא דף כ"ז טב שכט. ב) קהלת א' תולדות דף ז. ציון ג ג) (בראשית כ"ח) ח"א כג: מט: קמז: ח"ג רכד. רכה: ת"ז תק' ה' כ. תק' ש"ט קא. ז"ח ויצא כ"ז טג שכה. שמג. תק"ח ק"א טא שי. קי"ד טא שטו. שיט. ד) (בראשית כ"ח) ח"א קמו: קמח: ח"ג רכד: רלט: רמב. ת"ז תק' ע' קל"ב: ז"ח ויצא כ"ז טג שכו. כ"ח טא שכט. ה) (קהלת א') תולדות דף ז. ציון ד. ו) לעיל ציון א.

חלופי גרסאות * א השמש וגוי. ב זורח הוא שם. ג ובגין דנגיד; ובגין ונגיד. ד ובגין דנפיק ולג' ונגיד. ה דמערב. ו אחכש (אה"ל). ז נפק ממזרח ואזיל למערב נפק ממזרח דכתיב ויצא יעקב מבאר שבע דא 'ובלא ונפיל מעומקא ע"אח נהיר דנהיר למערב דכתיב וילך חרנה ואזיל למערב דכתיב וילך חרנה דא אתרא דדינא ורונזא תמן. ואח"כ דברי ר' יוסי שבאות ד' עד חסוף ואח"כ רש"א (ו.ה.ל).

ויצא יעקב מבאר שבע

הסולם

מאמר

א) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה: ר' חייא פתח, ואמר, זורח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. מקרא זה בארוהו. אבל זורח השמש, זה יעקב שהוא ז"א, כשהיה בבאר שבע, שהיא בינה ובא השמש, כאשר הלך לחרן, שהיא הנוקבא דז"א. שכתוב וילך שם כי בא השמש. ואל מקומו שואף זורח, הוא שכתוב וישכב במקום ההוא. כלומר, הנוקבא נקראת מקום, ושם הוא שואף ומאיר. ומפרש, ויצא יעקב, שהוא לשון זריחה, כמו השמש יצא וגוי. ובאר שבע היא בינה, שמשם מקבל ז"א אורו. וחרן היא הנוקבא המקבלת אור השמש שהוא ז"א.

ב) ות"ח שמשא וכו': ובוא וראה. השמש (דפו"י דף קמ"ז ע"ב * דף קמ"ז ע"א)

* הערה: מטעמי חסכון, מכאן ואילך לא יודפסו הראשים של הפסוקים, בימרות הוהר - והמלות "נ"א, ונ"א" שב: חלופי גרסאות.

ג) רבי שמעון אמר, ה' נפיק מכללא דארעא דישראל, דכתיב ויצא עקב מבאר שבע. ואזל לרשו אחרא, דכתיב וילך חרנה. י' נפיק ממזרח, דכתיב ויצא יעקב מ' מבאר שבע, דא שמטה, דנטיל מעומקא עלאה, נהירו דנהיר, ואזיל למערב, דכתיב וי' חרנה, אתר דדינא ורוגזא תמן.

ד) ר' יוסי, ג' מוקי האי קרא, בגלותא, בקדמיתא הוה נחית נהירו מעומקא עלאה ויעקב הוה נטיל ליה, ואזיל ל' לגבי ה' באר שבע, ו' י' באר דחפרוה שרים, ז' דהוה נהיר ה' מתמן, ואשלים להווא ה' באר בכל שלימו. וביומי דגלותא, נטיל מהאי באר שבע, ואזיל לגבי י' חרנה, י"ח דכתיב וילך חרנה, כלומר חרון אף, ומאי היא חרון אפו דקב"ה, דרגא בישא, י"ב ארעא דרשו אחרא. ה) אמר ר' חייא, כד אזיל שמשא למערב, האי מערב, האי מקומו דשמשא, י"ב כרסייא דיליה, אתר י' דשריא עליה, הה"ד י' ואל מקומו שואף זורח הווא שם, דאזיל לגביה, לאנהרא עליה, טו ונטיל כל נהורין, וכניש לון לגביה.

מסורת הזהר

א) באר שבע דא שמטה: ח"א קמו: ב) (כמדבר כ"א) ח"א קמו. ח"ב קינו: ח"ג סב: קו. ז"ח בראשית ד' טו שכנ. חקת ג' טב שנ. נ"ג טא שלו. שה"ש ס"ב טא שב. ג) (קהלת א') תולדות דף ז. ציון ג.

חלופי גרסאות א' נפק. כ' ל"ג מן נפיק עד ארעא דרשו אחרא שבסוף אות ד'. ובדפו: הוא בסוגריים. ג' אפר נוקים (אה"ל). ד' לגביה (אה"ל). ה' דבאר (אה"ל). ו' ל"ג באר (אה"ל). ז' והוא (אה"ל). ח' תמן (אה"ל). ט' באר דחפרוה שרים (אה"ל). י' להרוח ול"ג לגבי. יא' ל"ג מן דכתיב עד חרון אפו (אה"ל). יב' ל"ג ארעא דרשו אחרא (אה"ל). יג' בורסייא. יד' דשריית. טו' ל"ג ונטיל כל נהורין וכניש לון לגביה (אה"ל) והרמ"ק גורס לאנהרא עליה ת"ח באר שבע יובלא אזילו שמטת דחא דא כגוונא דדא ושמש לא נהיר אלא מיובלא מבאר שבע בגיכ ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה דא מערב דאיתו שמיטה ורי' שמעון אמר וכו' שבאות ח'. ומח שבנתייש לא גריס ליה הרמ"ק (אה"ל).

ויצא יעקב מבאר שבע

הסולם

מאמר

ג) ר' שמעון אמר וכו': רש"א, הוא יצא מכלל ארץ ישראל, שכתוב ויצא יעקב מבאר שבע, שהיא הנוקבא בשלמותה הנקראת באר שבע, ונקראת ארץ ישראל, והלך לרשות אחר, שכתוב וילך חרנה. שהוא חוץ לארץ ישראל, ששם רשות הס"א. ומפרש רבינו יצא ממזרח. שה"ס קו אמצעי הכולל ב' הקוין ימין ושמאל, שכתוב ויצא יעקב מבאר שבע, שהוא שמטה, דהיינו הנוקבא, שלקח מעומק העליון שהיא בינה את האור המאיר והולך למערב, כלומר, שלקח אותו אור שהולך ושוקע במערב, שהוא קו שמאל בלי הימין, שכתוב וילך חרנה, דהיינו מקום. אשר דין וחרון אף שמה. שהוא רשות הסטרא אחרא, כנ"ל. כי הארת שמאל בלי ימין היא בחינת הס"א, והולך ושוקע עד שנסתם כולו. שהוא מטעם חסרון אור החסדים של קו הימין, שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, (כנ"ל לך דף ס"ז ד"ה עוד)

ד) ר' יוסי מוקי וכו': ר"י מפרש את מקרא הזה, על הגלות. כי בתחילה היה יורד אור מעומק העליון, שהוא בינה, ויעקב, שהוא ז"א לקח אותו והלך והשפיע לבאר שבע, שה"ס באר שחפרוה שרים, דהיינו הנוקבא הנכנית מאו"א הנקראים שרים. שיעקב היה מאיר משם, מאו"א, והשלים אותה הבאר בכל שלימותה. ובימי הגלות הוא נוסע מבאר שבע זו, והולך לחרן, שכתוב וילך חרנה, כלומר חרון אף, ומהו חרון אף של הקב"ה, היא מדרגה הרעה, הארץ של רשות אחר, דהיינו המלכות דקליפות. ונמצא שהוא חולק גם כן על ר' חייא, באותו ד' דברים הנ"ל כמו ר"ש.

ה) אמר רבי חייא וכו': כשהשמש שהוא ז"א הולך למערב, שהוא הנוקבא, נקרא מערב הוה מקום של השמש, הכסא שלו, שחוא המקום שהשמש שורה עליו. וזהו שכתוב ואל

ונמצא ר"ש חולק על רבי חייא בד' דברים. א' אשר ויצא יעקב אין פירושו זריחה, אלא יציאה מרשות לרשות. ב) שלא היה כלול בעת היציאה מדרום וצפון, שבסו"ה

(רשו"י דף קמ"ז ע"א)

(ו) הוהיינו כמה דתנינן, * קביה אנח יב תפלי, בגין דנטייל כל כחרין עלאין, ימאן נינהו, רוא י דאבא עלאה, ורוא דאמא י עלאה. ואינון תפלין שבראש כמה דתנינן כהן י גדול נוטל בראש. ולבתר י דנטיל אבא ואמא, י נטייל ימינא ושמאלא, י ואשתכח י דנטייל יא כלא.

(ז) ר"א אמר, תפארת ישראל נטייל כלא, וכד אתמשכא י כנסת ישראל לעילא. נטלא אוף הכא כלא, עלמא דדכורא י דקביה, וכן עלמא * דנוקבא י דקביה, כמה דנפקי כל נהורין מהאי עלמא, הכי נמי נטייל י כלא יו האי עלמא.

מסורת הזהר

(א) כביה אנח תפילין, ח"א רסו: ב) תפילין הקסה"ז דף ק"ט ציון ה'. ג) (בחלופי גרסאות) (ישעיה ס"ב) ח"א ריג. ח"ג כד. רכח. רמז. ת"ז בהקדמה ט: חק' י"ג כח. ה) (בחלופי גרסאות) (ישעיה ס"ב) ח"א ריג. רנג. ח"ג כד. רכח. רסט. ת"ז בהקדמה ט: חק' י"ג כח. חק' י"ח לה. ה) (בחלופי גרסאות) (רברים ל"ג) ח"א קצה-ריש: רמג. רנב: רנג. ח"ב כז. לכ. פא. סכ. סד: צ: קלה. קסו: רו: ח"ג קטו. קפכ. רל. רמה: ת"ז בהקדמה א: חק' י"ח לה. לז: חק' כ"א גז: חק' מ"ז פד: חק' ע' קכו: חק"ח ק"ח טא שטט. ו) וכורוע עוון ארין תפילין, (בחלופי גרסאות) ח"א רנג. ח"ג רכח. רסט. ת"ז בהקדמה ט: חק' י"ח לה. ז) כנ"י הקסה"ז דף א ציון ד'

חלופי גרסאות ה) ותנין קביה אנח תפילין דכתיב ג) גשבע ח' בימינו ד) וכורוע עוון ותנין ימינו דא תורה דכתיב ח) מימינו אש רח למו ו) וכורוע עוון אלין תפלין וכלהו נטייל יעקב ומכניש לגבי מערב ושיחא כניש לבתר כל אינון ובוצינין דנטייל יעקב דאיהו יהיב לה ואנהר [ואנהיר] לה והיינו דתנינן קביה אנח תפילין בנין דנטייל. ב מנח ג תפילין. ד דאבא ואמא עלאי. ה ל"ג עלאת. ו ל"ג גדול. ז נטייל. ח ל"ג נטייל ט ואישתכח; אשתכח (אהיל); ואשתכח דקביה. י נטייל. יא כלא ואישתכח [ואשתכח] דקביה נטייל כלא. יב קביה ל"ג דקביה (אהיל). יג קביה. יד כל. טו ל"ג האי.

מאמר	הסולם	ויצא יעקב מבאר שבע
------	-------	--------------------

וכאן כחוב, ויפגע בכמום, א"כ המשמעות הוא שיעקב האיר לה כל האורות, ולא רק הארץ שמאל בלבד. וסתר בזה כל דברי ר"ש, כי לשי"ז נמצא אשר ויצא יעקב, אין פירושו, שיצא מרשות הקדושה לרשות הס"א כדברי ר"ש, אלא שהיא זריחה שלמה, שהרי האיר מכל האורות יחד, שהיא קדושה. וכן באר שבע הוא בינה, שהוא המקור של צד מזרח. הכולל לכל האורות יחד. וחרן הוא הנוקבא דקדושה המקבלת אותה השלמות, ולא בחינת ס"א כר"ש. ונמצא שדחת בזה כל דברי ר"ש. אמנם להלן (באות ח') משיב לו ר"ש, אשר חרן היא באמת הערלה, אלא אח"כ חזר יעקב לנוקבא דקדושה, שעליה כתוב, ויפגע במקום ומישוב הכל.

מקומו שואף וזרח הוא שם. שהולך אל המקום להאיר עליו, והוא לוקח כל האורות דהיינו מקו ימין ומקו שמאל, ומאספם אליו, כלומר שמשפיע אותם אל הנוקבא.

(ו) והיינו כמה דתנינן וכו': והיינו כמו שלמדנו שהקב"ה רהיינו ז"א, מניח תפלין, שפירושו, כי לוקח כל כתרים העליונים, ומירם. הם סוד אבא עלאה ואמא עלאה, כלומר. המוחין דחכמה ובינה, שה"ס ב' פרשיות קדש והיה כי יביאך. אשר קדש ה"ס המוחין דאבא עלאה, חכמה, והיה כי יביאך ה"ס המוחין דאמא עלאה, בינה. והם תפלין שבראש כלומר ג"ר תפלין. סוד י"ה, המכונים ראש. כמו שלמדנו כהן גדול נוטל בראש, שפירושו ג"ר. אף כאן ראש הוא ג"ר. ואחר שלקח המוחין דאבא ואמא שהם י"ה, הוא לוקח ימין ושמאל של מוח הרעט שה"ס ב' פרשיות שמע והיה אם שמוע, שה"ס י"ה. ונמצא שז"א לקח בזה כל המוחין. שהם חו"ב חו"ג, שהם סוד ד' הפרשיות המכונים תפלין דקביה. כמבואר. (ועי' לעיל בהקדמת הזהר דף ק"ט מאות רל"ז עד אות רמ"ד. שמובא שם סוד התפלין באורך.)

(ז) רבי אלעזר אמר וכו': רבי אלעזר בא לחזק את דברי רבי חייא, ואמר, תפארת ישראל, שהוא ז"א, לוקח הכל, כל הד' מוחין חו"ב חו"ג כנ"ל. וכשנמשכה כנסת ישראל למעלה אל הבינה, לוקחת גם היא את כולם, כמו ז"א, והיא כוללת את עולם הזכר של הקב"ה, דהיינו בינה, וכן עולם הנקבה של הקב"ה, שהוא בחינתה עצמה, וכמו שכל האורות יוצאים מעולם הזה של הבינה. כן לוקח אותם כולם עולם הזה של הנוקבא, כי זו שוה לזו, דהיינו הבינה שוה עתה אל הנוקבא, מטעם שעלחה אליה והלבישה אותה, והתחתון העולה לעליון

ותוכיח ר"ח בזה לר"ש, שאין לומר שויצא יעקב מבאר שבע, פירושו שלקח רק הארת השמאל בלי ימין כדברי ר"ש, כי אין השכינה נקראת מקום, אלא בעת שמשפיע לה מכל האורות, כמבואר בסוד התפילין של הקב"ה. (דעו"י דף קמ"ז ע"א י) דף קמ"ז ע"ב)

דהא דא כגוונא דא, ובגין כך באר שבע דא יובלא, באר א שבע י דא י איהי ד שמטה. ושמשה לא נהיר, אלא י מיובלא, ובגין כך י ויצא יעקב מבאר שבע י וילך חרנה, דא מערב, י דאיהי י שמטה.

(ח) יא ר"ש אמר, ויצא יעקב מבאר שבע, דא מערב, י שנת השמטה. וילך חרנה, דא שנת ערלה, בגין דנפק מרשו קדישא לרשו אחרא, דהוה עריק מאחוי. כמה דאתמר. וכד מטא לבית אלה, דאיהו ברשו קדישא, מה כתיב י ויפגע י במקום.

(ט) מאן מקום. רבי חייא אמר, דא הוא מקומו דקאמרן, דכתיב י וי ואל מקומו יו שואף. י וילך שם כי בא יי השמש. י כד"א שואף זורח הוא שם, דהא בגין י לאנהרא ליה י קאתיא.

(י) י ויקח מאבני המקום. י אבני המקום לא כתיב, אלא מאבני י המקום, אלן אינון כל אבני כנ יקר, כ מרגלאן טבאן, דאינון י תריסר אבנין עלאין, די כמה דכתיב שתיים עשרה אבנים, ותחות אלין, תריסר אלף, ורבון, אבני מסורת הזהר

(א) דא—שמטה, לעיל דף ב' ציון א. (ב) לעיל דף א' ציון א. (ג) ב"א דף קס"ו ציון ב' (ד) (קהלה א') תולדות דף ז. ציון ג. (ה) לעיל דף א' ציון ג. (ו) (בראשית כ"ח) כ"א דף קל"ז ציון א'. ז"ח ויצא כ"ז טג שכו, שמה כ"ח טא שכו, שכו. (ז) אבני המקום ר"כ אלא לאבני ז"ח ויצא כ"ז טג שכו. (ח) תריסר אבנין עלאין ח"א רלא: ח"ב רכט:

חלוסי גרסאות א ליג שבע. ב ליג דא. ג ראיחו וליג דא. ד שמטה פלא לקבית; שמטה דתא דא כגוונא דא; שמטה יובלא קכ"ה דתא דא כגוונא דא (אה"ל). ט ושמטה; ושמט; ושמטא דא. ו מיובלא ראיחו נטיל כל נהורין ויהיב לנו שמטה. ז בגין. ח ליג וילך חרנה. ט ליג ראיחי שמטה; ראיחו (הרמ"ק). י שמטה. יא ור"ש (הרמ"ק). יב ראיחי שנת. יג כמקום דאינון (דאחקין אה"ל) צלותא דערבית. יד על מקומו יבא בשלום. וליג מן ואל ער וילך. טו שואף זורח הוא שם. טז השמש בגין לתקנא ההוא אתרח (אתרא אה"ל) חכא תיקון [תקן אה"ל] תפלת ערבית. יז ליג מן כד"א ער ויקח (אה"ל). יח לאתנהרא. יט קאתיא, כ ליג המקום. כל אבנין. כג יקרא; יקירין זכאן. כד מרגלאן. כד כמא.

ויצא יעקב מבאר שבע

הסולם

מאמר

במקום ואין הנוקבא נקראת מקום אלא בעת שז"א משפיע לה כל המאורות וכו כנ"ל באות ו' ע"ש, וע"ז משיב לו כאן שמתחילה יצא מרשות הקדושה משום שלקח הארת שמאל בלי ימין, ולבסוף חזר לקדושה ונכלל מכל האורות ואז נאמר ויפגע במקום, ומחוך שבאמצע מביא הזהר מאמר ר' אלעזר, על כן מביא הזהר פעם ב' תוכן דברי ר"ש, כדי לסיים, שאח"כ חזר לקדושה כשהגיע לבית אל וכו'.

(ט) מאן מקום וכו': שואל אי זה מקום הוא שאומר הכתוב. רבי חייא אמר, זה הוא מקומו של ז"א, דהיינו הנוקבא, כמו שאמרנו לעיל (באות ו'). שכתוב, ואל מקומו שואף, וילך שם כי בא השמש, הוא כמו שאתה אומר, שואף זורח הוא שם, כי כדי להאיר לו הוא בא.

(י) ויקח מאבני המקום: לא כתוב אבני המקום, אלא מאבני המקום, שמשמע שבהר אבנים ידועות משם, ואומר, אלו הן אבנים יקרות.

פרגליות

לעלין נעשה כמותו, ומשום זה באר שבע הוא יובל, שהיא בינה, באר שבע הוא שמטה, שהיא הנוקבא. כלומר משום שאורותיהם של הכינה והנוקבא שים לכן נקראים שניהן באר שבע, והשמש הזה אינו מאיר אלא מיובל, ועל כן אומר זכנתוב, ויצא יעקב מבאר שבע, שהיא בינה הנקראת ג"כ באר שבע, וילך חרנה שהיא מערב שהיא שמטה, דהיינו הנוקבא, ונמצא שר"א חזק בזה את דברי ר' חייא, שאמר, אשר באר שבע היא בינה, וחרן היא הנוק. א.

(ח) ר"ש אמר וכו': רש"א, ויצא יעקב מבאר שבע, זהו מערב, שנת השמטה,

דהיינו הנוקבא, וילך חרנה, זהו שנת ערלה, משום שיצא מרשות הקדושה לרשות אחר, כי ברח מפני אחיו, כמו שלמדנו, וכאשר הגיע לבית אל שהוא רשות קדוש, מה כתוב ויפגע במקום, פירוש, ר"ש משיב על הוכחת רבי חייא, לעיל, לסתור דבריו, במה שפירש שיעקב לקח הארת שמאל לנד מכה מת שנאמר ויפגע ור"ש דף קמ"ז ע"ב

(ב) פסילן, וכלהו ל' אקרין אבנין, בגין כך מאבני המקום, ולא אבני י המקום
 דא הוא מקום י דקאמר.

(יא) * וישם מראשותיו, מראשותיו דמאן. אלא מראשותיו דהוא י מקום.
 מאי מראשותיו. אי תימא כמאן דשוי תחות רישיה, לא. אלא מראשותיו,
 כ לארבע וסטרין דעלמא, תלת אבנין לסטר * צפון, ותלת לסטר מערב, ותלת
 לסטר דרום, ותלת לסטר מזרח, והוא מקום עלייהו י לאתקנא בהו.

מסורת הזהר	דרך אמת
(א) (בראשית כ"ח) ח"א מט: קמח: ז"ח ויצא כ"ז טב שכו. שמה. כ"ח טא שכו.	(ב) גזית.
חלופי גרסאות א ל'ג אקרין; אבנין אקרין (אה"ל). ב ל'ג המקום. ג דקאמרן. ד מקום דקאמר. ה כלומר לארבע. ו רישי [רישא] סטרין. ז לאתקנא; לאתקנא.	

ויצא יעקב מכאר שבע	הסולם	מאמר
<p>שנחצבות ונפרדות מאור אצילות מפאת המסך המסיים את עולם האצילות. וז"ש ותחות ארין תחת י"ב אבנים שבנוקבא דאצילות תריסר אלף ורבוון אבני פסילן, הארות החכמה ה"ס י"ב אלף. והארות החסדים הן רבבות כנ"ל. והן סחוצבות, מחמת שעברו דרך המסך דאצילות החוצב ומפדין מאצילות. וכלדו אקרין אבנין, הן י"ב מדרגות שבה עצמה, והן הארותיה הנמשכות ממנה בסוד י"ב אלפים ורבבות, כולן נקראות אבנים, בגין כך מאבני המקום, ולא אבני, כי אם אמר אבני המקום היו גם הארות התחונות בכללם כי גם ה נקראות אבנים, וע"כ מדייק הכתוב, מאבני המקום, להורות שלקח רק אותן י"ב אבנים שבה עצמה בלבד.</p>	<p>מרגליות טיבות. שהן שתי עשרה אבנים עליונות, ותחתיהן שתי עשרה אלף ורבבות אבנים מחוטבות. וכולן נקראות אבנים. משום זה אומד הכתוב, מאבני המקום, ולא אבני. המקום, הוא המקום שאמרנו, דהיינו הנוקבא. כנ"ל.</p> <p>פירושו. תנוקבא נקראת אבן בסו"ה אבן ישראל, והמדרגות שבה מכוונות אבנים טובות. ומשום שמקבלת מנה"י דז"א הנקראים דגלין, היא מכונית גם כן מרגליות, מלשון, ותגל מרגלותיו. ומספר י"ב רומז על חכמה ועשרה על חסדים, כמבואר לעיל (בהקדמת הוהר רף י"ד במראות הסולם ר"ה ועס זה ע"ש) ומלבד הטעם שנתבאר שם, יש עוד טעם על מה שמספר י"ב מורה על הארת חכמה, והוא כי יורה שממותקת כולה בבניה ודאויה לקבלת החכמה, וע"כ יש בד' ספירות חו"ב תו"מ שלה, אחר התכללותם זה בזה, רק י"ב ספירות, דהיינו חכמה בינה ות"ת בכל אחת מהן, ובחינת עצמה חסרה, מחמת שנמתקה בבניה. וע"כ הם ד' פעמים ג', שהם י"ב, ולא ד' פעמים ד' שהם ט"ז. וזה סוד הים של שלמה העומד על שני עשר בקר. כי הנוקבא בעת שמקבלת הארת חכמה נקראת י"ב, ואז עומדת רק על י"ב ספירות הנקראות בקר, דהיינו ג' לכל דוח, ולא ד' כמבואר.</p>	<p>והאררוחיה העוברות לעולמות מאצילות ולמטה נבחנו ג"כ למספר י"ב ולהיותן מבחינת חכמה והן בסוד ארפ"ב, בסו"ה ואאלפך חכמה. וע"כ הן י"ב אלפים אבנים, ומבחינת הארת החסדים המלבשת החכמה, נבחנו לרבבות, כי עשרה אלף ה"ס ריבוא, שהוא מספר המורה על הארת חסדים כנ"ל, שבתוכן חכמה. ובהיותן עוברות דרך המסך שמתחת האצילות. הן נחצבות שם, כלומר (נפ"ו דף קמ"ז ע"ב י" דף כ"ח ע"א)</p>
<p>(יא) וישם מראשותיו: שואל, מראשותיו של מי ואומר, אלא מראשותיו של אות. המקום, שהיא הנוקבא. ושואל מהו פירושו של מראשותיו, אם תאמר, שפירושו הוא, כמי ששם דבר תחת ראשו. אינו כן. אלא, מראשותיו פירושו, לארבע ראשים של העולם, היינו לד' רוחות, דרום צפון מזרח מערב, שה"ס חו"ב תו"מ, (כנ"ל ב"א דף ר"ב ד"ה ודא) והוא מלשון הכתוב, ומשם יפרד והיה לארבע ראשים, שלשה אבנים נתן לרוח צפון, ושלשה לרוח מערב, ושלשה לרוח דרום, ושלשה לרוח מזרח. ואותו המקום עומד עליהן להתתקן בהן. דהיינו בסו"ה ויעש את הים וגו' עומד על שני עשר בקר, שלשה פנים צפונה ושלשה פנים ימה ושלשה פנים נגבה ושלשה פנים מזרחה והים עליהם מלמעלה, וכמו שנתבאר זה בדבור הסמוך, ע"ש.</p>		
וכדין		

(ב) וכדין * וישכב במקום ההוא. ^א וישכב, י"ב מרגלאן לתתא, וכל אינון דרגין דאינון על האי מקום הא אינון כ"ב, כיון ^ב דאתתקן ערסא, שכיב ביה, מאן שכיב ביה, שמשא. וע"ד כתיב ^ג ביעקב, ^ד וישב על המטה, דהא ליה אתחזי, ולא לאחרא, וע"ד וישכב במקום ההוא. ^ה ובג"כ כתיב, ^ו וזרח השמש ובא ^ז השמש.

סתרי תורה

(ג) * י וזרח השמש ובא השמש. מאי קא חמא שלמה מלכא, ^א דשירותא דספרא דחכמתא דיליה מהכא איהו. אלא אמר ר' אלעזר, שלמה מלכא, ^ב האי ספרא, אוקים ליה על שבע הבלים, ^ג וועלמא קאים עליהו. ^ד ואינון עמודין וסמכין, קימא דעלמא. ^ה דבג"כ אקרון ^ו הבלים, מה גופא, לא אתקיים ^ז לא בלא ^ח הבל, אופי הכי ^ט עלמא, לא אתקיים אלא על הבלים, דאמר שלמה מלכא. ואינון שבע, דכתיב: ^י 'הבל הבלים' אמר קהלת הבל הבלים הכל הבלי, הא שבע.

מסורת הזהר

(א) לעיל דף א' ציון ד. (ב) (בראשית מח) ח"א רינו רכו: ג) לעיל דף א' ציון ב. (ד) (קהלת א') תולדות דף ז' ציון ג (ה) האי ספרא אוקים ליה על ז' הבלים: ח"ב י. גט. ח"ג מז: ו) ועלמא קאים עלייהו: ח"ב י: גט. ח"ג מז: ז) ואינון עמודין וסמכין: ח"ב י. ח) הבל-תינוקות של בית רבן: (בחלומי גרסאות) ח"ב לט. רנה: ח"ג יז: ט) הבל: ח"א נו: קכה: קמו. רננו: ח"ב י. יא. לח: לט. גט. רננו: רנה: ח"ג מז: מז: קכג. רטז: רצא: ת"ז תט' ס"ט קג: קד. קה. קיא. ז"ח חרומה מ"ב טג שכב. י) (קהלת א') ח"ב י. לח: לט. גט. ח"ג מז: קכג: ת"ז תק' ס"ט קג: קד. ז"ח חרומה מ"ב טג שכב.

חלומי גרסאות א' ל"ג מן וישכב עד כיון, ויש כ"ב ז דאחקין ערסיה. ג ל"ג מן ביעקב עד וזרח. ד ובג"ד. ס השמש. ר"א וזרח השמש וגו' מאי קא חמא שלמה מלכא וגו' עיין בתחלת הפרשה בס"ת וכאן מקומו כפי גוסתח הרמ"ק זל"ה (אה"ל). ז ומח"ל ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה וזרח; זה שייך בוף קמ"ה. (רס"י) כפי גרסת הרמ"ק זל"ה (אה"ל). ז ודרומא. ח דעלמא, ט ובג"כ. י הבלים בהאי [כהאי אה"ל] הבל דנסיק מסומיה דביג ואחקיים ביח ואחקרו [ואחקרון אה"ל] חבדייא אין העולם מתקיים אלא ח) בהבל פיהם של חינוקות של בית רבן. ד"א על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. חתורה דא יעקב העבודה דא יצחק גמילות חסדים דא אברהם שלשה דברים אלין אינון סמכין עלאין חלמא מן שבעה הבלים. יא כלא. יב האי עלמא (אה"ל). יג מאי דכתיב אמר.

מאמר הסולם ד' הבלים

החכמה שלו הוא מכאן, מסוד זריחת וביאת השמש. אלא אמר רבי אלעזר, שלמה המלך העמיד את ספרו על ז' הבלים, שהעולם עומד עליהם, והם עמודים ואדנים המהוים קיומו של העולם, ומשום זה המה נקראים הבלים, כי כמו הגוף, שאינו מתקיים בלי הבל, אף העולם כן, שאינו מתקיים זולת על ההבלים שאמר שלמה המלך, והם שבע, שכתוב הבל הבלים אמר קהלת חבל הבלים הכל הבל תרי שבע הבלים כאן בהכתוב: הבל, אחד הבלים, הוא לשון רבים, ומיעוט רבים שנים תרי שני הבלים, וביחד הם ג' הבלים. ועוד פעם אומר הבל הבלים, הרי ששה, והכל הבל שלבסוף, הרי ז' הבלים.

(ב) וכדין וישכב במקום ההוא: וישכב הוא גוסריוקון ויש—כ"ב, שהם י"ב מרגליות שלמטה, שהנוקבא עומד עליהם כנ"ל, המורה על חכמה שבה, וכל אלו המדרגות שהן על מקום הזה שהם עשר ספירות, שמספר הזה מורה על הארת חסדים שבה, הרי הם כ"ב, הרומז על שלימותה הן מחכמה והן מחסדים, כיון שנתתקן המטה בסוד כ"ב שכב בה. ושואל מי שכב בה, ואומר, השמש שהוא ז"א שכב בה. ועל כן כתוב ביעקב שהוא ז"א, וישב על המטה, כי לו היא ראויה ולא לזולתו. משום שהיא הנוקבא דז"א. ועל כן וישכב במקום ההוא. ועל זה כתוב וזרח השמש ובא השמש. (כנ"ל באות א')

סתרי תורה מאמר ז' הבלים

(ג) וזרח השמש ובא השמש: שואל, מה ראה שלמה המלך, אשר ההתחלה מספר (רס"י דף קמ"ח ע"א *) קמ"ו ע"ב)

יד) ואי ט תימא, אי הכי דאינון מרגלאן טבאן י דעלמא קיימא עלייהו, הא י באתר אחרא כתיב * הבלים בישין, ואינון סתירו דעלמא, כגון י זה הבל וחלי רע הוא. יז זה הבל ורעות רוח. ט אלא ודאי יאע"ג דהני שבע הבלים, י דאינון קדישין קיומא דעלמא, אית ט לקבל הני זי הבלים ט דכל דינין דעלמא י נפקין, יא ומנייהו יב מתפשטין. * י ואקרון הבלים אחרנין, לאלקאה בני נשא, ולאחקנא לון, דיהכון י בארח טי מישר, ואקרון טי הבל דשריא בהו חלי רע, הבל דאיהו רעות רוח. ואינון קיומא, דבגיניהון בני נשא אזלין בארח מישר, י ודחילו מקב"ה, ועל דא סגיאינון הבלים דמתפשטי מהני שבע.

טו) ושירותא יי דאיהו אמר, רזא דשמשא, דאיהו הבל, יי דקיים עלמא, ואיהו רזא לאעלא בר נש לגו מהימנותא עלאה דקב"ה. ובגי"כ, כל מה דתחת

מסורת הזוהר

א) הבלים בישין: ח"ב י. ח"ג קכג. ת"ז חק' סט קר. קח. קיא. ב) (קהלת ו'). ג) (הלת ד').
 חלומי גרסאות א תימא הני אינון מרגלן (אה"ל), ב בעלמא. ג ל"ג באתר אחרא ; כתיב באתר אחרא. ד גג זה. ס אלא ודאי [אלין] אלין שבע הבלים אינון קיומא דעלמא ומנייהו מתפשטין [מתפשטין] הבלים אחרנין וכלא קיומא דגלותא [דעלמא י"א] בגין דאית בהני [כהני] שבע הבל דכל דינין דעלמא נפקי ומתפשטי מניח ואקרון הבלים. ז אלין אע"ג. ז קדישין דאינון. ח לקביל. ט לכל. י מנייהו נסקין. יא ומתפשטין מנייהו ; מינייהו. יב מתפשטין הבלים אחרנין וכלא קיומא דגלותא [דעלמא] בגין דאית בהני שבע הבל דכל דינין דעלמא נפקי ומתפשטי מניח ואקרון הבלים. יג ואינון. יד באורח. טו מישר וידחלון מקב"ה (אה"ל). טו הבלים (אה"ל). ז ורחילי. יז ל"ג דאיהו. יט דקאים (אה"ל).

מאמר הסולם ז' הבלים

בשבילם חולכים בני אדם בדרך הישר, וביראה, מפני הקב"ה. ועל כן, הרבה הם הבלים הרעים. המתפשטים מאלו שבע הבלים וקדושה, להיותם גם הם קיום העולם.

טו) ושירותא דאידו אמר וכו': ומה שהוא אמר בהתחלה סוד השמש, דהיינו מה שהתחיל הספר בהכתוב, ורח השמש וכא השמש (כנ"ל באות י"ג) הוא, מפני, שהוא הבל המקיים העולם, והוא סוד להביא את האדם בתוך האמונה העליונה של הקב"ה, כלומר, שיזכה למוחין העליונים דבינה, שנקראת אמונה העליונה דקב"ה וע"כ כל מה שהיא מתחת המדרגה הזו, דהיינו מתחת השמש, אינו סוד האמונה, כלומר שאינו מן הקדושה, וע"כ כתוב, ואין יתרון תחת השמש, וכתוב בכל אשר נעשה תחת השמש, כי מתחת זו, אין צדיכים להתרבק.

בכדי להבין הדברים, צדיכים לבאר סוד ז' הבלים הקדושים וז' הבלים הרעים, משורשם. ותרע, ששורשם הוא קו שמאל שבישוס"ת, בעוד שהוא במחלוקת עם קו ימין שבו, שאז נסתמים האורות שבו ונעשים הבל. כלומר, שנעשו הבל ורעות רוח. ומתוך שישוס"ת הוא בחינת ז"ס תחתונות דבינה, שהם חג"ת נהי"מ, לפיכך יש כאן ז' אורות שנחרבו ונעשו ז' הבלים

בבחינים, לגי. ו) ונפש, שהבל הי"ס הנשמה, שהיא שורש תרוח, וקול הוא רוח שהוא שורש אל הנפש. המכונה דבור. וז' הבלים הי"ס ז' ספירות תחתונות של הבינה הנקראת נשמה. שהן מלוכשות בז"ס של ז"א הנקרא רוח, ובתוך ז"ס של הנוקבא הנקראת נפש, וכן נקראת עולם. וז"ש עלמא שה"ס הנוקבא, לא אתקיים אלא על הבלים דאמר שלמה מלכא, ואינון שבע, כי שבעה הבלים הם שבע נשמות בתוך ז' ספירות חג"ת נהי"מ של העולם, שהוא הנוקבא. ג' ספירות חג"ת מכונות עמודים. ונהי"מ מכונות אדנים.

יד) ואי תימא אי הכי וכו': ואם תאמר, אם כן הוא, שהם מרגליות טובות שהעולם עומד עליהן, הרי במקום אחר כתוב הבלים רעים, שהם חורבן העולם, דהיינו שכתוב, זה הבל וחלי רע הוא. זה הבל ורעות רוח. ומשיב אלא ודאי, אף על פי שאלו שבע הבלים שהם קדושים, הם קיום העולם, יש כנגד אלו, ז' הבלים שכל הרינים שבעולם יוצאים מהם ומתפשטים מהם. ונקראים הבלים אחרים, להעניש בני אדם ולתקן אותם, שילכו בדרך הישר. ונקראים: הבל, שחלי רע שורה בו, הבל, שהוא רעות רוח. והם קיום העולם, כי (סו"י דף קמ"ז ע"ב ז') דף קמ"ז ע"א)

האי דרגא, לאו איהו רזא דמהימנותא, וע"ד כתיב, " ואין יתרון תחת השמש
בכל אשר נעשה תחת השמש, דהא תחות האי, לא אצטריך לאתדבקה.

מסורת הזהר

(א) (קהלת ב') (ב) קהלת ט')

ז' הבלים

הסולם

מאמר

מה שנעשה, והוא תחת השמש. כלומר, שכל מי שממשיך את הארת החכמה אל מתחת השמש, דהיינו ממעלה למטה, דלאו אינון פולחנא דקב"ה, שאין זה עבודת הקב"ה. הבל יתעבד מניידו איהו תכירא דרוחא וכו', על ידי המשכה הזו, נעשה האור להבל שהוא שבירת הדוח, דהיינו שכתוב, הבל ורעות רוח. אבל היא מדה דאיהו פולחנא דמריה אבל הדבר שהוא עבודת דבונג, דא סליק רעיא מן שמשא, הוא מעלה את האור למעלה מן השמש, כלומר, שממשיך האור מטה למעלה, מן השמש ולמעלה ולא מן השמש ולמטה. ואז ואתעבד מניה הבל קדישא. ונעשה ממנו הבל קדוש, כלומר שהבל מהפך לאור, ונעשה נשמה לנוקבא, ומתקיים העולם. וזהו אמרו כאן, ושירותא דאיהו אמר רזא דשמשא, דאיהו הבל דקיים עלמא דהיינו שמתרץ מה שהקשה בתחילת המאמר, (באות י"ג) ואומר, שמה שאמר בהתחלה של ספרו, סוד השמש, הוא משום, שהוא הבל המקיים את העולם, כלומר, משום שבכתוב הזה, וזרח השמש וגו', מכוון ההבל שמקיים את העולם, דהיינו הנעשה בשמה אל הנוקבא הנקראת עולם, שהוא התקון של כל ז' הבלים, שעליו ייסד את ספרו, וע"כ מביא את הכתוב הזה בתחילת ספרו, וסוד הכתוב הוא, כי אחר שהשמש, שהוא ז"א הכריע בין הקוין ימין ושמאל שביסוד, בסוד תלת מחד נפקי, קבלם גם הוא בסוד חד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א דף רס"ז ד"ה תלת) ואז ממשיך השמש ג' קוין שבבינה בזה אחר זה, ותחלה וז"ה השמש מן הכינה דהיינו יסוד, בסוד קו ימין, שהוא אור החסדים, ואח"כ ממשיך משם קו שמאל, שה"ס ובא השמש שנעשה חשך, בסו"ה כי הכל הבל כנ"ל. ואח"כ מגלה בחינתו עצמו שהוא קו אמצעי ליחד הימין ושמאל זה בזה ולהבדיל ביניהם שהימין יאיר ממעלה למטה והשמאל רק מטה למעלה כנ"ל, שה"ס ואל מקומו שואף, דהיינו ששואף ימאיר אל מקום יציאתו כמטה למעלה, אשר אז חוזר ההכל ונעשה אור ונשמה אל הנוקבא הנקראת

עולם

הבלים. ותקונם של ז' הבלים אלו נעשו ע"י עלית הקול, שהוא ז"א, אל יסוד, שהכריע בין ב' הקוין אשר שם, והבריל ביניהם, שהשמאל יאיר מטה למעלה, והימין ממעלה למטה, ובוזה קיים את שניהם, וז' הבלים חזרו ונעשו לז' אורות, כמ"ש לעיל (בראשית א' דף ס' ד"ה מחלוקת פ"ט).

וזה בספרות בא דף ל"ט. ורזא דמלה הכל הבל, את הכר ראיתי בימי הבלו, כי ביציאת קו שמאל להאיר בלי ימין, נעשה הכל הבל, ואח"כ בעלית הקול, שהוא קו אמצעי וקיים את שניהם כנ"ל, חזרו ז' הבלים ונעשו לז' אורות, אשר ז' אורות הללו, הי"ס כל המוחין דחכמה המכונים ראיה, המתגלים לתחתונים, וע"כ אמר שלמה עליהם, את הכל ראיתי בימי הבלו, שבסוד ההבלים, נגלו לו כל המוחין דראיה, כי אלו ז' הבלים מתלבשים בז"ס דקול, ושניהם בז"ס דבור, שה"ס הנוקבא הנקראת עולם, שבה מקום הגילוי של אלו הבלים שנעשו לז' אורות דראיה, ובהם מתקיים העולם. כנ"ל.

וזה אמרו (לעיל באות י"ג) שלמה מלכא, האי ספרא אוקים ליה על שבע הבלים, כי ג' ספרים עשה שלמה כנגד ג' קוין, שיר השירים, הוא ביאור לקו ימין, חסד, קהלת, הוא ביאור לקו שמאל, גבורה, משלי, הוא ביאור לקו האמצעי, ת"ת, כמ"ש בזהר (פרשת בא דף ל"ט ע"א) וכל האורות קו השמאל הן בני הבלים, בסו"ה את הכל ראיתי בימי הבלו כנ"ל, ונמצא שכל ספר קהלת, אינו אלא מבאר את ז' הבלים הללו, הטובים עם הרעים, להיותו ביאור לקו השמאל.

ונתבאר שכל תקונים של ז' הבלים הוא על ידי קו האמצעי, שהוא ז"א הנקרא קול, או שמש, שעל ידי שמבריל בין הארת קו ימין וקו שמאל, שהארת החכמה שבשמאל לא תאיר ממעלה למטה אלא מטה למעלה, מתקיים הארת שני הקוים, (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת ע"ט) ואז תזרים ז' הבלים ונעשים אורות ונשמות להנוקבא, והעולם מתקיים, שמקבלת המוחין הגדולים הנקראים קוים.

וזה הזהר (בפרשת בשלח דף נ"ט ע"א) כל מרין דמתעבדין, ואינון תחות שמשא, כל (רמזי דף קמ"ז ע"א)

טז) שמשא בסיהרא, חדא אינון בלא פרודא, וסיהרא ט' אעיג י דאיהו י תחות י שמשא, כלא איהו שמשא, בלא פרודא. ותחות האי, כלא איהו רעות רוח, ואסיר י לאתדבקא ביה.

יז) * ויצא יעקב, י בקטרא דסתימו, מגו סתרא י סתימא י נפקא, י זהר י אספקלריאה דנהרא, כלילא מתרין גוונים, דמתחברן כחדא, * כיון דאלין י אתכלילו דא בדא, אתחזון ביה כל גוונים. ארגמן איהו, כל חיוז דנהורין, ביה

מסורת הזהר

א) למיל דף א' ציון א'. ב) אספקלריאה דנהרא: ב"א דף קס"ב ציון ד'.

ח'לומי גרסאות ט' דאעיג; ודעיג. י דאיהו. י תחות תחות. י שמשא. י לא חרבקא. י בקיטרא; בקיטרא. י סתימא. י נפקא. י זהר.

מאמר	הסולם	זהר אספקלריא דנהרא
<p>עולם. וז"ש, ראיהו הכר דקיים עלמא. וזהו שמסיים הכתוב זורח הוא שם, שבדרך זה חוזר וזורח. כי ההבל חוזר להיות אור. וז"ש ובנין כך כל מה דתחות האי דרנא לאו איהו רוא דמהימנעטא, ומשום זה, כל מה שנמשך למתחת מדרגה הזו, דהיינו משמש ולמטה, אין זה סוד האמונה, שאינו בקדושה. וע"ד כתוב, ואין יתרון תחת השמש בכל אשר נעשה תחת השמש דהא תחות האי לא אצטריך לאתדבקא, כי מתחת מדרגה זו לא צריכים להמשיך ולהדבק, כי אז יחזור האור ויעשה הבל ורעות רוח כנ"ל. ושיעור הכתוב הוא, שלא נשאר יתרון של כלום אל הממשיך למתחת השמש, וכן, זה רע בכל אשר נעשה, דהיינו מה שממשיך, למתחת השמש, כי הכל יחרב ויעשה הבל.</p>	<p>נכללו זה בזה, נראים בו כל הצבעים. והוא נקרא ארגמן, שכל מראות המאורות כלולים בו. כלומר, כמו צבע ארגמן הזה שהוא התכללות מכל מיני צבעים, כן זהר אספקלריאה המאירה נכללים בו כל האורות.</p>	<p>פירוש. כבר ידעת שכל המוחין יוצאים על סדר ג' נקודות חלם שורק חירק. שמתחילה עולה מלכות המסיימת לבניה, ונופלים ג' כלים התחתונים שהן ג' אותיות אל"ה דאלקים, ומסתלקים ממנה ג' אורות עליונים שהם נשמה חיה יחידה, ונשארה בקומת רוח. כב' כלים שה"ס מ"י דאלקים. (כנ"ל ב"א דף י"ג ד"ה כיון עשי"ה). וקומת רוח זו שנשארה, ה"ס י' שנכנס באור ונעשה אויר שה"ס דוח. (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה ועביד) ואור זה הנשאר מכונה הארת חולם, וי' זו שנכנסה באור הבינה ועשאה לאויר, נבחן לסבך, שזה יורה שאור הבינה נעשה מסובך בקשרים שצריכים לפתחם, דהיינו שצריכים לחזור ולהוריד ה"י, מאויר, ולהחזירה לאור כמקודם לכן, דהיינו שמורידים המלכות מן הבינה למקומה, וגי אותיות אל"ה שנפלו ממנה. חזרות ועולות ומתחברות למדרגת הבינה, וחזרות ונשלמות עשרת הכלים וג"ר דאורות, וחזרה זו של ג' אותיות אל"ה אל הבינה, וירידת ה"י מאויר מכונה הארת השורק (כנ"ל דף ט"ז ד"ה ותדע) שעמ יציאת הארה זו של השורק נעשה סתימת המאורות, משום שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, כמ"ש שם, עד שבא קו אמצעי, שה"ס ז"א, ומכריע ומייחד ב' הקוין, שהם מ"י אל"ה, זה בנה, ונכלל אור החכמה מחסדים ואור החסדים מחכמה ונשלמת הארתם.</p>
<p>טז) שמשא בסיהרא וכו': השמש בלבנה, היינו ז"א כוונג עם הנוקבא, הם אחד בלי פירוד, והלבנה, אע"פ שהיא תחת השמש, כי הנוקבא היא למטה ממדרגת ז"א, עם כל זה, כשה חווגי הכל הוא שמש בלי פירוד, כלומר, שגם הלבנה נחשבת אז כחלק מן השמש, כי דבקות הרוחני פירושו השואת הצורה. וע"כ היא יכולה לקבל החכמה מהשמש שהוא ז"א, ואינה נחשבת למטה משמש. ותחות האי, כלא איהו רעות רוח, אבל אם ממשיך החכמה למטה משמש, שהם ז"א ונוקביה, נעשה הכל הבל ורעות רוח, דהיינו שנעשה קליפה ומזיק כנ"ל בדבור הסמוך, ואסיר לאתדבקא ביה, ואסור להתדבק בו.</p>	<p>ומטרם ביאת קו אמצעי ליחדם זה בזה, נבחנים ב' הקוין, שהם שניהם סהומים, כי הקו ימין שה"ס מ"י, הרי יש בו עוד ה"י שנכנסה לאור והוא עוד אויר, והוא נבחן משום זה לסבך</p>	

מאמר זהר אספקלריאה דנהרא

יז) ויצא יעקב: בתוך סבך הסתום, ומתוך סתר הסתום, יוצא זהר המראה המאירה, כולל משני צבעים המתחברים יחד, כיון שאלו (דפ"י דף קמ"ז ע"א) דף קמ"ז ע"ב)

כליין. רצוא ושוב, אינון נהורין, לא מתעכבן למחמי, חבורא חדא אתחברן בהווא א זהר.

(יח) בהאי י זהר שארי מאן דשארי, שמא איהו, להווא דסתים דלא ידיע

חלוסי גרסאות א זוהר, פ זוהר.

זהר אספקלריאה דנהרא

הסולם

מאמר

והסתימו שבקו השמאל, נפקא זהר אספקלריאה דנהרא, יוצא בסבתם קו אמצעי, כדי ליחדם ולהשלימם, שהוא נקרא, זהר אספקלריאה דנהרא. שהוא הארת הימין כולו, דהיינו חסדים מכוסים. כלילא מתריין גוויני דמתחברן כחדא. דהיינו שכלול מימין ומשמאל, על דרך הגיל, שמתוך שמעדיף את הימין על השמאל, נעשה נכלל מהארתו, ונעשה לבחינת ג'ר, אע"פ שעוד לא נפתח הסבך שלו, כיון דאלין אתכלילו דא ברא אתחווין כיה כר נוונין. כיון שהימין נכלל משמאל, נעשה שלם, על ידו בכל עשר הספירות כמוהו, שהם ד' גוונים חו"ב תו"מ. ארגמן איהו, הוא נקרא בשם ארגמן, משום כל חיזו דנהורין ביה כלילין, שכל הגוונים של האורות כלולים בקו ימין כמו שכלולים כל הצבעים בצבע ארגמן. כלומר שהצבעים אינם נפרדים בו לד' צבעים ממש, להיותו בהארת החסדים בלבד, אלא שכולם כלולים בצבע האחד של חסדים, וע"כ מדמהו לארגמן.

רצוא ושוב אינון נהורין: אלו האורות הם רצוא ושוב, שהארת הימין רצים למקום הארת השמאל להכלל בו, אבל תכף ומיד הם שבים למקומם להארת הימין, לא מתעכבן למחמי, שאינם נעצרים שם לראות, דהיינו להמשיך חכמה, אלא תכף ומיד הם שבים למקומם, חבורא חדא אתחברן בהווא זהר. הארת הימין והשמאל מתחברים בחיבור אחד באותו הזוהר, כלומר שהתכללותם מביא את שניהם להיות כימין בהארת החסדים, והארת השמאל אינה נראה כלל אלא שמתבטלת ונכללת בימין.

(יח) בהאי זהר שארי מאן דשארי: בזוהר

הוא שורה מי ששורה, דהיינו השם הויח שורה בו, שהוא ג'ר כמ"ש לפנינו, שמא איהו להווא דסתים דלא ידיע כלל, ועם זה הוא שם, רק לאותו הסתום ולא ידוע כלל, כלומר, השם שורה רק על הארת הימין, שעוד לא נפתח הסבך שלו ואינו ידוע כלל, ואינו שורה על השמאל, אע"פ שכבר נפתח הסבך שלו, דהיינו שכבר יצאה ח"י מאויר שלו, והוא ידוע.

עול

לסבך סתום, שהסבך שלו עוד לא נפתח, והקו שמאל שה"ס אל"ה שבהם כבר ירדה ח"י מאויר והסבך נפתח, אמנם הוא נמצא בהסתרת האור כי הוא חשך ואינו מאיר מחמת חסרון חסדים, והוא נבחן בשם סתר סתום, ונמצא שעם ביאת קו אמצעי המיחדם זה כזה ומשלימם, הוא מסיר סבך הסתום מקו ימין, כי עתה הוא נכלל בהארת השמאל וה"י יורדת מאויר, גם ממנו ונעשה אור, כמו השמאל, וגם הוא מסיר סתר הסתום מקו שמאל, כי עתה הוא נכלל בחסדים שבהארת הימין, וכשהחכמה מלובשת בחסדים היא מאירה בכל השלמות, אמנם זה אינו נעשה בבת אחת, אלא מתחילה הוא משלים קו ימין מבחינתו עצמו בלי התכללות השמאל המוריד י' מן האור שלו, דהיינו שדוחה הארת השמאל ומשליט את החסדים שבהארת הימין, ומתוך שמעדיף החסדים שבימין על הארת החכמה שבשמאל, הרי החסדים נכללים כזה מכל השכח שנמצא בהארת השמאל, על דרך שיש בכלל מאתים מנה, ונמצא שמצד אחד לא הוריד כלל ח"י מאויר שבקו ימין, ועדיין הוא אויר, שפירושו חסדים בלי חכמה, ומצד הב' נבחנים החסדים עתה לבחינת ראש וג'ר, מתוך שהם עדיפים וחשובים לו יותר מהארת הג'ר שבשמאל, אמנם ראש זה אינו ראש ממש, משום שה' עוד לא ירדה מאויר שלו, וע"כ הוא מכונה רישא דמהימנותא, כי אור החסדים נקרא מהימנותא, וכיון שהוא ראש מבחינת החסדים בלבד, נקרא רישא דמהימנותא, אלא אחר כך שנעשה התכללות הב' של ימין ושמאל, שהימין נכלל משמאל ממש וה"י יורדת מאויר של קו ימין, והשמאל נכלל מימין וגם הוא מאיר עתה כמו הימין, אלא ממטה למעלה (כנ"ל במאמר ז' הכלים), אז נבחן התכללות תוה לראש ממש, כיון שכבר נפתח הסבך שלו, ואלו ב' המדרגות, הראשונה ה"ס יעקב, והשניה ה"ס ישראל, שהוא נוטריקון ל"י רא"ש, ויש ג' מיני התכללות של ימין ושמאל, (כמ"ש בבראשית ב' דף פ' ד"ה ביאור עש"ה) ותדע שהתכללות א' ה"ס יעקב, והב' והג' ה"ס ישראל.

זוה אמרו בקפרא דסתימו, מנו סתרא סתימא, דהיינו מתוך הסתימו שבקו ימין

(דפו"י דף קמ"ו ע"ב)

כָּלֵךְ, קוֹל יַעֲקֹב אַקְרִי, כִּהְיִי אֶתְחִי מֵהֵימְנוֹתָ דְכֻלָּא. הוּא דְסִתִּים וְלֹא יֵד־ע
 כָּלֵךְ, הִי כִּהְיִי שְׂרִיא יְדוּד־ד. שְׁלִימוֹ דְכֹל סְטְרִין אִיהוּ, י עֲלֵאָה וְתַתְּאָה, הַכֹּא
 אֲשַׁתְּכַת, יַעֲקֹב שְׁלִימוֹ דִּאֲבָהֵן דִּאֲחִיד י מַכֵּל סְטְרִין. י זֶה־ר דֹּא, עֵל בְּרִירוֹ
 דְשִׂמָּא דֹּא: אַקְרִי, י דְכֻתִּיב * יַעֲקֹב אֲשֶׁר בַּחֲרַתִּיךְ. ו תְּרִין שְׁמֵהֵן אַקְרִי, יַעֲקֹב
 וְיִשְׂרָאֵל, י בְּקִדְמִיתָא יַעֲקֹב, וְלִבְתֵּר יִשְׂרָאֵל.

(יט) סְתֵרָא י דְסִתְרָא דֹּא, כִּד הוּוּ בְּקִדְמִיתָא בִּהְיִי סוּפֵא: דְמַחְשְׁבָה, י דִּאִיהוּ
 פְּרוּשָׁא דְאוּרִיתָא דְבִכְתָּב, וְאִיהִי י תוֹרָה שְׁבַעֲל פֵּה, וְעֵל דֹּא אַקְרִי בֹּאֵר,
 יֵל שְׁנֵאמֵר י הוּאִיל מִשֶּׁה בֹּאֵר יֵל אֶת הַתּוֹרָה, בֹּאֵר אִיהוּ י לֵהוּוּא דֹּאקְרִי שְׁבַע,
 דְכֻתִּיב י וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע שָׁנִים. וְהֵינּוּ קוֹל גְּדוּל.

מסורת הזהר

(פ) (ישעיה עא) ח"ב מהו: (ב) תורה שבע"פ: (ג) דף ס"ב ציון א', (ג) (דברים א'). (ד) (מלכים א' ו')
 ח"א רמז. ח"ב ט: לא.

תלומי גרסאות (א) בהווא (אח"ל). ב לעילא וחתא. ג בכל. ד זוהר. ה ליג דכתיב. ו תרין שמהן יעקב ישראל.
 ז ליג מן בקדמיתא עד בקדמיתא. ח ליג דסתרא. ט דאיהו. י פירושא. יא כד"א. יב ליג
 את התורה, יג התואר, רחוקא.

זהר אספקלריאה דנהרא

הסולם

מאמר

אֲשַׁתְּכַת, כְּמִבּוּאֵר. וְנִתְבָּאֵר שְׁמִדְרַגָּתָא זֶה הֵם
 בְּחִינַת הַמוֹחִין דִּיעֲקֹב, וְלִפְסִיכָךְ נִבְחֵן יַעֲקֹב
 שְׁלִימוֹ דִּאֲבָהֵן, כִּי אֲבֵרְתֵם וַיִּצְחַק אֵינִם מְגִיעִים
 לְהַמְלֻכּוֹת לְתַקֵּן אוֹתָהּ, כִּי הִ"ס בִּי קוִיִּן יִמִּין
 וְשִׂמָּל הַכְּלוּלִים זֶה בִּזְהוּ, וְשִׁנְיָהֵם שׁוֹלְטִים, וְהֵם
 בְּחִינַת יְדוּעַ, שְׁהִי יֵצֵא מֵאוּרֵי הַבֵּינָה וְנִשְׂאֵר
 אוֹר, וְתִקֵּן זֶה אֵינּוּ מְגִיעַ לְעֲצֻמּוֹת הַמְּלֻכּוֹת,
 כְּנִ"ל. מִשְׁא"כ מְדֻרְגָּת יַעֲקֹב, שֶׁהִגִּיר שְׁלוֹ הֵם
 גִּיד דְחֻסְדִּים וְהֵם בְּכַחֲנִת לֹא יָדִיעַ כֻּלָּל, שְׁתַּקּוּן
 זֶה מְגִיעַ לְמַלְכוּת בְּשׁוּה כְּמוֹ לְבִינָה. כְּנִ"ל. וְע"כ
 נִבְחֵן יַעֲקֹב לְבַחֲרֵי שְׁבִאבוֹת. וְז"ש זֶה־ר דֹּא
 עֵל בְּרִירוֹ דְשִׂמָּא דֹּא אַקְרִי, דְכֻתִּיב יַעֲקֹב
 אֲשֶׁר בַּחֲרַתִּיךְ. זֶה־ר זֶה שֶׁל מְדֻרְגָּת יַעֲקֹב, עֵל
 בִּירוֹר שֶׁם הַזֶּה, שְׁתִּיקוּנֵה מְגִיעַ גַּם לְמַלְכוּת, הוּא
 נִקְרָא בַּחֲרֵי שְׁבִאבוֹת, שְׁכַתּוֹב יַעֲקֹב אֲשֶׁר בַּחֲרַתִּיךְ,
 תְּרִין שְׁמֵהֵן אַקְרִי, יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, בְּקִדְמִיתָא
 יַעֲקֹב וְלִבְתֵּר יִשְׂרָאֵל. הוּא נִקְרָא בְּשֵׁנֵי שְׁמוֹת,
 יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, מִתְּחִלָּה נִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, דִּהֵינּוּ
 בְּשַׁעֲה שְׁמִשְׁלִיט רַק אֶת הַיָּמִין כְּנִ"ל וְאֲחֻכ־
 כְּשִׁמְקִיִּים הָאֵדֶת שְׁנִיָּהֵם, שְׁגַם הַחֲכֵמָה מֵאִירָה
 אַחַר שְׁנִכְלָלֶת בְּחֻסְדִּים, אֲזִי נִקְרָא בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל.
 (ט) סְתֵרָא דְסִתְרָא דֹּא וְכוּ': זֶהוּ סוּד הַסּוּדוֹת
 כִּי כְּשֵׁהִי בַתְּחִילָה, מִסְרִם שִׁיִּצֵּא
 לְחַרְהִי הִיָּה בְּסוּף הַמַּחְשְׁבָה הַזֶּה, שֶׁהוּא הַפִּירוּשׁ
 לְתוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְהִיא נִקְרָאת תּוֹרָה שְׁבַעֲל פֵּה.
 שְׁהִיא הַנּוֹקְבָא, מַחְשְׁבָה, פִּירוּשׁוֹ בִּינָה, סוּף הַמַּחְשְׁבָה,
 הֵינּוּ הַנּוֹקְבָא בַּעַת שְׁהִיא נִמְתַּקַּת בְּבִינָה, וְע"כ הִיא
 נִקְרָאת כֹּאֵר, שְׁנֵאמֵר הוּאִיל מִשֶּׁה כֹּאֵר
 אֶת הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בֹּאֵר, דִּהֵינּוּ בִּיאוּר,
 לְאוֹתוֹ

קוֹל יַעֲקֹב אַקְרִי זֶה־ר הוּוּ נִקְרָא קוֹל יַעֲקֹב,
 וְאֵינּוּ נִקְרָא קוֹל גְּדוּל, כִּהְיִי אֶתְחִי מֵהֵימְנוֹתָא
 דְכֻלָּא, בְּזֶה־ר הוּוּ נִרְאָה אוֹר דְגִיר דְבִינָה, הַנִּקְרָאת
 מֵהֵימְנוֹתָא רְכֻלָּא, כִּי הַחֻסְדִּים הִלְלוּ הֵם גִּיב
 בְּחִינַת גִּיר, כְּמוֹ הַחֻסְדִּים דְגִיר דְבִינָה.
 הוּוּא דְסִתִּים וְלֹא יָדִיעַ כֻּלָּךְ, כִּהְיִי שְׂרִיא
 הוּי"ה אִיתוֹ חֲסִתּוֹם שְׁאֵינּוּ יְדוּעַ כֻּלָּל,
 דִּהֵינּוּ הַסֵּנֶךְ הַסְחוּם שְׁבִהֲאֵרַת הַיָּמִין, הַנִּלֵּל בּוֹ שׁוֹרָה
 הַשֵּׁם הוּי"ה, שְׁלִימוֹ דְכֹל סְטְרִין אִיהוּ, הוּא
 שְׁלֵם מְכַל הַצְּדִירִים, כִּי עֲלֵאָה וְתַתְּאָה הַכֹּא
 אֲשַׁתְּכַח הַעֲלִיּוֹן וְתַתְּחוּן, שְׁהֵם בִּינָה וְהַנּוֹקְבָא,
 נִמְצָאִים כֹּאֵן, וְנִכְלָיִם בְּהַר הַזֶּה, וְלִכֵּן יַעֲקֹב
 שְׁלִימוֹ דִּאֲבָהֵן, דִּאֲחִיד מְכַל סְטְרִין, וְע"כ נִבְחֵן
 יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בַּחֲרֵי שְׁבִאבוֹת, כִּי הוּא כְּלוּל מְכַל
 הַצְּדִירִים.

פִּירוּשׁ, כִּי הָאֵרְתָה שְׁמָאל אַע"פ שֶׁהוּא יְדוּעַ
 כִּי הוּרְדָה הִי מֵאוּרֵי הַבֵּינָה, דִּהֵינּוּ שֶׁהוּרְדָה
 הַמְּלֻכּוֹת מִן הַבֵּינָה, וְהַבֵּינָה חוֹרָה לְהִיּוֹת אוֹר
 גִּיר. הֵנָּה מִתְּתַקֵּן בְּזֶה רַק הַעֲלֵאָה שֶׁהִיא בִּינָה,
 אֲבֵל תַּתְּאָה, שֶׁהִיא עֲצֻמּוֹת הַמְּלֻכּוֹת, אֵינָה מְקַבֶּלֶת
 מִזֶּה שׁוּם תַּקּוּן. מִשְׁא"כ זֶה־ר הָאֵדֶת הַיָּמִין,
 שֶׁהַחֻסְדִּים שְׁלוֹ נַעֲשׂוּ בְּכַחֲנִת גִּיר, וְשֵׁם הוּיָה
 שׁוֹרָה בּוֹ, אַע"פ שֶׁהוּא לֹא יְדוּעַ כֻּלָּל, דִּהֵינּוּ
 אַע"פ שֶׁהַמְּלֻכּוֹת נִמְצָאִת עוֹד בְּהַבֵּינָה, כְּנִ"ל,
 נִמְצָא שְׁנַתְּקֵנָה בְּזֶה גַּם תַּתְּאָה, שֶׁהִיא הַמְּלֻכּוֹת
 הַנִּמְצָאִת בְּבִינָה, בְּשׁוּה כְּמוֹ עֲלֵאָה עֲצֻמָּה
 וְעֵל שְׁנִיָּהֵם שׁוֹרָה שֵׁם הוּיָה בְּשׁוּה. וְז"ש,
 שְׁלִימוֹ דְכֹל סְטְרִין אִיהוּ, עֲלֵאָה וְתַתְּאָה הַכֹּא
 (רמזי דף קמ"ו ע"ב)

כ) ודא סופא דמחשבה, בא"ר שבע איהו. ויעקב עאל בהאי רישא דמהימנותא, כיון דאתדבק ב' במהימנותא דא, אצטריך ליה לאתבחנא, בההוא אתר דאתכחינו אבהן דיליה, ה) דעאלו בשלם ונפקו בשלם.

כא) * אדם עאל ולא אסתמר, ואתפתא אבתרה, וחטא כ' בההיא ג) אשת זנונים, י' נחש קדמאה. י' נח עאל י' ולא אסתמר, ד' ואתפתא אבתרה, ו' וחטא, דכתיב " וישת מן היין וישכר וייתגל ' בתוך אהלה. ' אברהם עאל ונפק, דכתיב ' וירד אברם מצרימה, וכתיב " ויעל אברם ממצרים. ' יצחק עאל ונפק, דכתיב ' וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים ס' גררה, וכתיב י' ויעל משם באר שבע.

כב) יעקב כיון דעאל י' במהימנותא, אצטריך י' למיעל * מנחתא י' לההיא סטרא, בגין י' דמאן דאשתזיב מתמן איהו רחימא וברירא דקב"ה. מאי כתיבי

דרך אמת

ה) שלא טעו עמם בהם ונחנו ככחון את הזכב וכנפון את הכסף ועלו האבות למקומם כבוד האלילות לטיוחם רגלי המרכבה העליונה כמחמל רגלי האבות הן הן המרכבה. ב) שקודי כמיה ע"א.

מסורת הזוהר

א) אדם עאל: ח"א קמ: ב) אשת זנונים: (הושע א) הקסה"ו דף ס"ד ציון א' ג) נחש קדמאה: הקסה"ו דף קס"ב ציון ד'. ד) נח עאל. ח"א קמ: ה) (בראשית ס') נח דף ל"ד ציון א'. ו) אברהם עאל: ח"א קמ: ז) (בראשית י"ב) קד דף מ"ג ציון א. ח) (בראשית י"ג) לך דף ג"ו ציון ד. ט) יצחק עאל: ח"א קמ: י) (בראשית כ"ו). יא) (בראשית כ"ו)

חלופי גרסאות א במהמנותא. ב בחאי. ג ל"ג ולא אסתמר; ל"ג מן ולא עד דכתיב. ד דאתפתא. ס ל"ג וחטא ו ל"ג ויתגל בתוך אהלת. ז ל"ג בתוך אהלת. ח ממצרים וגו'. ט ל"ג גררה. י וילך משם [יצחק]. יא כמהימנותא, יב למיעל. יג לחהוא. יד ל"ג דמאן.

מאמר

לאותו הנקרא שבע, שהיא בינה, שהיא מכארת ומגלית החכמה שבה, שנאמר ויבנתו שבע שנים, ובהמ"ק ראשון הי"ס בינה, והיינו קול גדול, כשהנוקבא מקבלת חכמה מן הבינה, היא בכחינת קול גדול, ולא קול יעקב, שהיא חסדים כנ"ל.

כ) ודא סופא דמחשבה וכו': וסוף הפחשבה הזו הנ"ל הוא באר שבע. ויעקב שהיה בכאר שבע הזה השיג בנה, את הראש של האמונה. דהיינו ג"ר מכחינת חסדים, כנ"ל. שג"ר הללו נקראים רישא דמהימנותא. כיון שיעקב נתדבק באמונה הזו, דהיינו בג"ר חסדים, היה נצרך להתנסות באותו המקום שנתנסה שם אבותיו, שנכנסו שם בשלום ויצאו בשלום

סירוש. כי נתבאר לעיל (פרשת לך דף מ"ח ד"ה ואין המוחין ע"ש) שמדרגה הראשונה של מוחין דחיה, אינה מקובלת זולת בדרך נסיון. כאברהם שלא צוהו ה' לרדת מצרימה אלא הרעב דחפוי, עש"ת כל ההמשך. וז"ש כיון דאתדבק במהימנותא דא, דהיינו בג"ר דחסדים שה"ס מדרגת הנשמה, ועתה הוצרך

(גרסויי דף קמ"ז ע"ב) * דף קמ"ח ע"א

זוהר אספקלריאה דנהרא

הסודות

עוד להשיג מדרגת חיה, אצטריך ליה לאתבחנא, בההוא אתר דאתכחינו אבה דיליה, כי אין מדרגת חיה מקובלת אלא על ידי נסיון, כמ"ש שם.

כא) אדם עאל ולא אסתמר וכו': אדם הראשון נכנס בנסיון, שהנחש התגרה בו, ולא נשמר, ונתפתה וחטא באשת זנונים, שהוא נחש הקדמוני. נח נכנס בנסיון, ולא נשמר ונתפתה אחר אשת זנונים, וחטא. שכתוב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה.

אברהם עאל ונפק וכו'. אברהם נכנס שם ויצא, שכתוב וירד אברם מצרימה, וכתוב, ויעל אברם ממצרים. יצחק נכנס שם ויצא, שכתוב, וילך יצחק אל אבימלך וגו', וכתוב ויעל משם באר שבע.

כב) יעקב כיון דעאל וכו': יעקב, כיון שנכנס במדרגת האמונה, שהיא אור הנשמה, דהיינו הכרעת הארת הימין, כנ"ל, הוצרך להביא מתנה לצד ההוא גם כן, דהיינו גם להשליט את הארת השמאל, שה"ס מדרגת חיה, שזהו רק עיי נסיון

ויצא יעקב מבאר שבע, סתרא דרוא דמהימנותא. וילך חרנה, סטרא י' דאשת זנונים, י' אשה מנאפת.

כג) סתרא דסטרין, ימגו ב) דתוקפא דסטיהרא דיצחק, ימגו ו דורדיא דחמרא, ינפק חד נעיצו קטירא, כלילי ח' חד דכר ונוקבא, ג) סומקא כוורדא, מתפרשן לכמה סטרין ושבילין. דכורא אקרי סמא"ל, ס נוקביה כלילא י בגויה תדיר. כמה דאיהו בסטר י' קדושה, הכי נמי י' בסטרא אחרא, דכר ונוקבא כלילין דא בדא. ונוקבא דסמא"ל, נחש, אקרי: אשת זנונים, ה' קץ כל בשר, י קץ הימים.

כד) תרין רוחין בישינ מתדבקן כחדא, רוחא דדכורא י' דקי. רוחא דנוקבא, בכמה אורחין ושבילין מתפרשא, י' ומתדבקא בהווא רוחא דדכורא.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) סודי סודו ונסתר מהנסתרים הוא זה. ב) מסוקף הדין של מדע יתקן כשתלשל ומספס מנגול הקדושה כענין הכמניים עהס למספס כתניה היין קץ הס הקליטות למספס מנגול הקדושה. ג) אלוס כשוכס מלד חוקף מנירוס הדין.

חלופי גרסאות א סטרא. ב באשת ג ניא מוסיף סטרא. ד חוקפא. ס דסיהרא; ד סיטרא. ו נפק מגו; נפקא מגו. ז דורדיא. ח ל"ג נפק; נסיק (אה"ל). ט ל"ג חד (אה"ל). י ונוקביה. יא לגויה. יב קדישא. יג כחחוא סטרא. נקיט דקי. יד מתרבקא.

מאמר

הסולם

ס"מ ואשת זנונים

נסיון, נביל, כי כל מי שנצל משם, שעמד בנסיון, הוא אהוב ובחירו של הקב"ה. מהו כתוב, ויצא יעקב מבאר שבע שהוא הצד של סוד האמונה, דהיינו קו הימין, וילך חרנה, שהוא הצד שמאל, ששם גאחו אשת זנונים אשה מנאפת ואם אמנם יש הרבה חילוקים בין אלו חמשה הנסיונות, שהם: עץ הדעת, יין המשכר, מצרים, פלשתים, וחרן, שנחנסה בהם אדה"ה, נח אברהם יצחק ויעקב. מכל מקום שורשם אחד הוא דהיינו המשכת החכמה ממעלה למטה, הנקרא אשת זנונים.

מאמר ס"מ ואשת זנונים

כג) סתרא דסטרין מגו וכו': סוד תסודות,

מתוך תוקף אורו של יצחק, שהוא קדושה ומתוך שמרי היין, שהם קליטות, יצא משניהם צורה אחת מורכבת מטוב ורע, הכלולה זכר ונקבה כאחד, נעיצו פירושו הרכבה, כמו אין תולין תחוכין כחאנה (תוסי' שבועות א' ס') ונעיצה ותחוכה משמעות אחת להן. קמ"ר"א, פירושו צורה, כמו וצר כל קסורין (וי"ר כ"ג). היא ארומה כמו נרד, ומתפרשת לכמה צדדים ודרכים, כלומר שיש בה הרבה בחינות. ביאור הדברים, כי הארת יצחק ה"ס יין המשמח אלקים ואנשים, שה"ס הארת החכמה המאירה רק ממטה למעלה, ואז מרבה בשתיית היין, דהיינו שממשיך ממעלה למטה, אז לא זכי הא רע, כנ"ל

(דפו"י דף קמ"ח ע"א)

כד) תרין רוחין וכו': שתי רוחות רעו.

מתדבקות ביחד. הארת הרוח של

הזכר היא דקה כלומר, שהוא ר"ק בלי ראש, והרוח של הנקבה מתבארת בהרבה דרכים ושבילים, כי הוא פרצוף שלם ראש וגוף, כי בקליפה הנקבה גדולה מן הזכר. והיא מתדבקת ברוח ההוא של הזכר. והיא מתעדית בהרבה עדיים, כמו זונה מתועבת, העימדת בראש דרכים ושבילים לפחות בני אדם. וזה מלמדנו, שהיא מודקקת רק למתחילים לילך בדרך ה', שהם עלולים לנפול

קשיטת גרמה בכמה תכשיטין, כזונה, מרחקא ב קיימת בריש אורחין ושבילין לפתאה בני נשא.

כה) י שטיא דקריב בהדה, ג אתקיפת ביה, ונשקת ליה, (א) מסכת ליה חמרא (ב) ד דורדיא, דמרורת פתנים. כיון דשתי, אסטי אבתרה, לבתר דחמאת ליה סטי ה אבתרה, מאורחא דקשוט, אפשיטת גרמה, מכל י אינון תקונין דהות י מתתקנא לגבי ה דההוא שטיא.

כו) תקונין דילה, ט לפתאה י לבני נשא: שערהא י מתקנין סומקן י כוורדא, אנפהא י חורין וסומקין, (ג) באודנהא תליין י שיתא טו תקונין אטונא דמצרים, תליין על קדלהא כל טו חילי דארעא דקדם, י פיה י מתתקנא בפתיחו דקיק יאה בתקונהא, י לישנא חדידא כחרבא, שעיען מלהא כמשחא, שפוהא, יאן סומקין כוורדא, י מתיקו בכל מתיקו דעלמא, ארגוונא לבשת, (ד) כה אתתקנת כ בארבעין תקונין, חסר חד.

כז) שטיא כ סטי אבתרהא, כ ושתי מכסא דחמרא, ועביד בה ניאופין, ואסטי אבתרה. מה עבדת, שבקת ליה נאים בערסא, וסלקת לעילא, ואלשינת עליה, כה ונטלא רשו, ונחתא. אתער ההוא שטיא, ט וחשב לחייכא בהדה

דרך אמת

א) שהקליפות נח זנוו של סמאל היא מסדמיה עלמה לפני השוטה שהוא המושל בכל מיני קישוס ויטי ומחנה לו הכיס והוא עין יורד ומשין וכו'. ב) שמרים. ג) בלוגי הקליפה ההיא כשמתקשטת לפני החופא חזי ים בלונה וי תקונים אטון מלרים והוא פסוק במשלי ז'. ד) היא מחקת עלמה נח"ס תקונים שהם מ"ס פנים טמא כי זה לעומת זה טסה הכלהים כנגד מ"ס שערי סהור שנקדושה כמ"ס מה נעל הפרוס כשער קשערים שער שלישי.

חלופי גרסאות ה קיימא, ב שטיא, ג אחקפת, ד דורדייא, ה אבתרהא, ו תקונין אינון, ז מתקנא, ח ההוא. ט לעתאה (ד"ק). י בני יא מחקין, יכ כורדא, יח חורן וסומקן, יח שית, טו תקונים; תקוני, טז חולי; חלי (אה"ל). יז פומא (אה"ל). יח מהקנא, יט לישנאא, כ מחיקן, כל מחקנת, ככ מארבעין, כד דא סטי, דסטי (אה"ל). כז ושחה, כס ונטלת, כח חשיב.

ס"מ ואשת זנונים

הסולם

מאמר

בתקוניה, הלשון, כחרב חדה, הוחלקו דבריה כשמן. שפתותיה, יפות אדומות כשושנה. מחוקה מכל מתוק שבעולם. מלובשת ארגמן ונתתקנה בארבעים תקונים חסר אחד.

לנפול כסח שלה, וזה נכחן כעומדת בראש הדרכים של עבודת ה'. אמנם אלו הרגילים, בדרכי ה'. כבר אותה הזונה נפרדת מהם, ואין לה שליטה עליהם.

כז) שטיא סטי וכו': השוטה, הולך אחריה ושותה מכוס יינה, ומנאף עמה, וזונה אחריה. מה היא עושה. מניחה אותו יישן במסתה, ועולה למעלה ומססנת עליו, ומקבלת שם רשות להרנג, ויורדת אליו. והיא כבר הסירה את התקונים מעליה, ונעשתה גבור עריץ עומד לנגדו, לובש לבוש של אש לווהט, מטיל סחד עצום המחריד גוף ונפש. מלא עינים איומות, חרב חדה בידיה, טיפות מרות תליות על חרב ההוא, הורג את שוטה ההוא ומטילו לגיהנם.

כה) שטיא דקריב וכו': השוטה הקרב אליה, היא מחזקת בו ומנשקתו, ומוזנת לו יין מלא שמרים, דמרורת פתנים. כיון ששהה כבר הוא זונה אחריה, לאחר שרואה אותו זונה אחריה וסר מדרך האמת. היא מתפשטת מכל אלו התקונים, שהיתה מתתקנת כלפי אותו השוטה, כמו שנתבאר לפנינו.

ביאור הדברים. כבר נתבאר, שעץ הדעת ויין המשכר ואשת זנונים וכו' הם דבר אחד (כנ"ל באות כיב דיה יעקב ע"ש), דהיינו המשכת

כו) תקונין וכו': התקונים שלה לסתות את בני אדם. הן: שערותיה, מחוקנת. אדומות כשושנה, פניה לבנות ואדומות. כאזניה, תלויים ששה תקונים של אטון מצרים. על ערפה, תלויים כל הכחות שבארץ הקדם. ביה מתתקן כפתיחה קטנת וצרה יפה (דס"י דף קמ"ח ע"א)

כקדמיתא, והיא ה) אעדיאת תקונהא מינה, ואתהדרת גיבר תקיף קאים
לקבליה, לביש לבושא י דנורא מלהטא, בדחילו תקיף מרתתא * ד גרמא ונפשא.

דרך אמת

ה) מסירה מתנה תקונהא טהיטס מהרסא נסן ועומדה כנגדו כנגד חזק וסקיף להלסין עליו למעלה כמזוזא-

חלוסי גרסאות א בוקדמיתא. ב פנהא. ג דכורא (אה"ל). ד נפשא וגרמא (אה"ל).

סימ ואשת זנונים

הסולם

מאמר

ופה ולשון ושפתים כבד בארתי אותם בפרצופ
הקדושה, בשיעור י"ג בתלמוד עשר ספירות
ע"ש כי צריכים לאריכות גדול. וסוד צבע אדום
שאומר על השערות שלה, הוא להורות על
הארת חכמה שבה מן השמאל המכונה אדום.
והסוד הוא, כי החכמה נקראת ראה. והצבעים
אינם מושגים על ידי שום חוש אלא על ידי
הראיה. שה"ס חכמה. וצבע אדום, הוא החשוב
שבצבעים, כי על בן הוא נראה למרהוק יותר
מכל מיני הצבעים. וז"ס תקון א) שערהא
מתקנין סומקן כוורדא.

תקון ב) אנפיהא חוורין וסומקין. צבעי
לבן, יורה על הארת חסדים. וצבע אדום, על
הארת החכמה. וגודע שכל השלמות שבחכמה
הוא בחבורו עם הארת החסדים. ולפיכך נעשה
בהפנים שלה, תקון של מזיגת חכמה בחסדים,
שזהו כל היופי שבנוקבא המושכת את הלב.

תקון ג) באורנהא תליין שיתא תקונין
אמונא דמצרים. אזנים ה"ס בינה, וסוד אטון
מצרים ה"ס חכמה. בסו"ה והאברתי את חכמת
מצרים. אמנם שורש חכמה זו הוא מסוד
הבינה שחזרה לחכמה, ולא חכמה דאור ישר
ממש. כי שורשה היא נהר פישון, (כנ"ל פרשה
חיי שרה דף מ"ד אות קמ"ו) והיא נמשך מן
נהר היוצא מעדן, שה"ס בינה החוזרת לחכמה
ולא חכמה ממש, ועל כן הן תלויים על אזניה,
שהן בינה. ואומר אשר ששת תקונים נעשו
לה מאטון מצרים הזו, דהיינו נגד שש הספירות
חג"ת נה"י, וחסר תקון השביעי כנגד המלכות.
והוא מטעם גניזת המלכות דצמצום א' בהנוקבא
דקדושה הנקראת מנעולא כנ"ל, בסוד זכי הא טוב.

תקון ד) תליין על קרלהא כל חילי
דארעא דקדם. כחות ארץ הקדם ה"ס חכמה
קדומה. כי ע"כ נקראים קדם, וה"ס חכמה דאור
ישר. שזסו"ה ותרב חכמת שלמה מחכמת כל
בני קדם ומכל חכמת מצרים. אשר חכמת
מצרים נמשכה משורש בינה שנהסכה לחכמה,
כנ"ל, וחכמת בני קדם נמשכה מחכמה קדומה
וסוד העורף היא מקום החשך, שבפרצוף
בניגוד לפנים שהוא מקום המאיר ביותר
בפרצוף, ותוא מטעם כי חכמה קדומה נמשכת
סחכמה

המשכת הארת השמאל ממעלה למטה. גם
נתבאר לעיל (בהקדמת הזהר דף צ"ט ד"ה ב')
אשר הנוקבא, ה"ס עץ הדעת טוב ורע, כי יש
בה ב' נקודות המכילות מפתחא ומנעולא, ואם
זכי הא טוב, שפירושו, שהולך בדרך קו אמצעי.
שממשיך הארת החכמה שבשמאל רק ממטה
למעלה. ואז נגנזה נקודה דמנעולא שבנוקבא
דז"א, שהיא מרת הדין, ונקודה מרת הרחמים
גלויה, ואז משפעת כל טוב לתחתונים. וזה
נבחן שהארם דבוק בזו"ן דקדושה, והיין שהוא
שותה, שהם המוחין דשמאל, הוא שותה במדה,
המשמח אלקים ואנשים. אבל אם לא זכי הא
רע, שפירושו אם מגביד את קו השמאל
וממשיך הארתו ממעלה למטה, אז נגלה
בהנוקבא דז"א נקודה דמנעולא, שהיא מרת
הדין. וכל אורות החיים מסתלקים ממנו, שהס"ת
מעפר אתה ואל עפר תשוב, וזה נבחן שהארם
נתדבק כאשת זנונים ושתה יין המשכר, דהיינו
ששתה יותר מן המדה, כי המשיך הארת השמאל
ממעלה למטה. ואז נחגלו שמרים בתוך היין,
שה"ס נקודה דמרת הדין, והיין נעשה בשבילו
כוס התרעלה. כי השמרים מפיתים אותו, כנ"ל
ורצה הקב"ה להביא את הצדיקים לידי נסיון,
כדי שיזכו במוחין הגדולים (כנ"ל לך דף מ"ח
ד"ה ויש) ע"כ בסו"ה, זה לעומת זה עשה
אלקים, שפירושו, שנתן למרכבת הטומאה,
כמעט כל מה שיש בקדושה, כדי שיהיה להם
כח לפתות בני אדם אחריהם. הנה בסוד הזה,
עשה אלו עשתי עשרה התקונים לאשת זנונים
המובאים כאן בזהר, שיהיה להם כח לפתות בני
אדם. ועל דרך שתמצא בעץ הדעת, שכחוב,
ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה
הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מסריו
ותאכל. שמשמע שאם לא היו אלו התקונים
המושכים את הלב, בעץ הדעת, לא היתה
אוכלת.

וסוד מספר התקונים הם י"א בסוד
עשתי עשרה יריעות עזים. שהם: שערות,
פנים, אזנים, עורף, פה, לשון, דיבורים, שפתים,
מתיקות, לבוש, ומ' תקונים חסר א'. שכל אלו
הגיעו אליה מהנוקבא דקדושה. בסו"ה אמלאה
החריבה, שלא נבנה צור אלא מחורבנה של
ירושלים וכז', וסוד השערות והפנים והעורף
(דסו"י דף קמ"ח ע"א * דף קמ"ח ע"ב)

א (ב) מלייא דעיינין דחלון, חרבא שנא בידיה, טיפין מרירן יתליין מההוא חרבא, קטיל ליה לההוא שטיא, (ג) וארמי ליה לגו גיהנם.

דרך אמת

(ב) מלאים עינים ור"ל מלא נגזי אש המחטולאים ממנו. (ג) משלינו לגיהנם.

חלופי גרסאות א ערומה מלייא; מליין. ג תליין.

ס"מ ואשת זנונים

הסולם

מאמר

הדבוק בהנוקבא דקדושה, הולך ועולה מדרגת אחר מדרגה עד סו"ת ואחריתך ישגה פאר (איוב ה') והנופל בפח אשת זנונים, נמצא ואחריתך מרה כלענה, (משלי ה') וכן ואחריתך דרכי מות (משלי י"ד) כמו שהזהר מבאר לפנינו. וזה אמרו שטיא סמי אבתרהא השוטה סר אחריה. פירוש. כי נתבאר בסוד אמלאת החרבה, שאין צור נבנה אלא מחורבנה של ירושלים. וזה נוהג, הן בדרך כלל כפשוטו, והן בדרך פרט בכל אדם ואדם, שבעת שעזב את הקדושה ומחדבק בס"א, הנה כל השפע והמדרגות שהיה לו בשורשו בכנין הקדושה, עוברות לבנין מדרגות הס"א. והיא מתמלאת מחורבן הקדושה. גם תדע, שהאדם דבוק או בקדושה או בס"א, ואין אחת נוגעת בחברתה כחוט השערה. כשאדם פונה לרצות בדרכי הס"א, עוד בטרם שעושה מעשה, תכף מסתלקת הקדושה, והס"א נוטלת מקומה, ויורשת כל השפע והמדרגות שהיה לו בקדושה, כנ"ל. ועל זה רמזו חז"ל, איזה שוטה, המאבד מה שנתנו לו. ויש להקשות, הרי אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות (סוטה ג') ואיך אפשר שיכנס בו רוח שטות כל עוד שלא חטא, והוא דבוק בקדושה. הלא אין אחת נוגעת בחברתה כחוט השערה כנ"ל, והתשובה היא, כיון שפונה לבו לחטוא עוד בטרם שחטא כבר נסתלקה ממנו הקדושה ואבד כל המדרגות שהיה לו בקדושה, והרוח שטות של הס"א נהלבשה בו, ואחר זה הוא חוטא בפועל. אמנם מטרם שנתלבשה בו הרוח שטות אינו יכול לחטוא בפועל.

וזהו שהזהר קורא את הדבק באשת זנונים בשם שומד, ואומר שטיא, סמי אבתרה, ללמדנו, שבעת שהוא סמי אבתרהא אע"פ שעוד לא חטא בה, תכף נסתלקה ממנו הקדושה. וכל המדרגות שזכה בקדושה עברו לאשת זנונים, שמהם נעשו כל י"א התקונים הנ"ל, והרוח שטות נתלבש בו, והוא נעשה שוטה, שאחר זה אפשר לו לחטוא בפועל, וע"כ הזהר קובע שמו שטיא, ודע, שכל אלו הפעולות שהזהר מביא לפנינו, הם נמשכים זה מזה בחיוב של קודם ונמשך, סבה ומסובב. כי אחר שחשק בס"א, שהיא פסיעה הראשונה,

מחכמה סתימאה דא"א, אשר חכמה זו נסתמה ואינה מאירה כלל, וכל הארת החכמה המאירה בעולמות היא דק מן הבינה שחזרה לחכמה (כנ"ל בהקסה"ו דף מ"ב ר"ה בחכמה), ולפיכך מקום זה הוא בחשך. בסו"ה פנו אלי עורף ולא פנים. ולפיכך תקון כחות של ארץ הקדם הוא במקום עורף שלה.

תקון ה) פיה מתחננא בפתיהו דקיץ יאה בתקונהא. פה ה"ס מלכות דראש, ויש פתיחה רחבה, מסוד המלכות הבלתי נמתקת ואז אין הפתיחה בחכמה. ואם הפתיחה דקה, דהיינו ממלכות הממותקת בבינה, הפתיחה היא בחכמה. וע"כ נעשה בה התקון של פתיחה דקה שהיא פתיחה בחכמה. כדי שתהיה יאה בתקונהא, דהיינו שיהיו בהארת החכמה.

תקון ו) לישנא חרידא כחרבא. היינו להסית בני אדם. וכן תקון ז) שעיען מרהא כמשחא, שדבריה חלקים כשמן. וע"כ רב כחה לפתות אחריה בני אדם.

תקון ח) שפוהא יאן סומקין כוורדא צבע סומק מראה על תקפו של הארת השמאל כנ"ל. תקון ט) מתיקו בכל מתיקו דעלמא אור הדאיה, שה"ס הארת החכמה, הוא מתוק, בסו"ה מה מתוק האור לעין. תקון יוד) ארנוונא לבשה, צבע ארגמן הוא כלול מכל ד' הגוונים לבן אדום ירוק שחור כנ"ל באות י"ז. תקון י"א) ארתקנית בארבעין תקונין חסר חד היינו בד' גוונים חו"ב תו"מ שבכל אחת ע"ס, אמנם בע"ס המלכות אין שם אלא ט"ס, ומלכות המלכות חסר, כי היא אינה ראויה לקבלת אור, כמו שנתבאר במלכות דקדושה, (לעיל בהקדמת הזהר דף מ"ו ר"ה אגליפו ע"ש). ולפיכך ארבעים חסר אחת.

והנך רואה, שכל אלו י"א התקונים של אשת זנונים, דומים לגמרי אל תיקוני הנוקבא דקדושה, כי לקוחים הם ממנה, בסו"ה אמלאה החרבה שביארו חז"ל שאין צור, שהיא מלכות דקליפה, דהיינו אשת זנונים, נבנית, אלא מחורבנה של ירושלים, שהיא מלכות דקדושה, וכן להיפך, ואין ביניהם אלא באחריתם, כי

(דפו"י דף קמ"ח ע"ב)

כח) ה' יעקב נחת לגבה, ואזל לאתרה, י שנאמר וילך חרנה, וחמא כל תקון
 י ביתא, ואשתזיב מינה. (א) ד דכורא י דילה י סמא"ל, אבאיש קמיה, ונחת
 לאגחא ביה קרבא, ולא יכיל ליה, דכתיב * ויאבק איש עמו וגו'. כדין
 אשתזיב מכלא, י ואשתלים בשלימו, ואסתלק בדרגא שלימ, ואתקרי ישראל.

מסורת הזוהר

דרך אמת

(א) זכר של ליליס הרשעה הרע לפניו שיטל יעקב חמנה וירד
 להלחם עמו כמ"ט ויאבק איש עמו וגו' וכוול סמא"ל כמבואר.
 חלופי גרסאות א' יעקב קדישא בוכרא דקב"ה (אה"ל). ב ל"ג שנאמר וילך חרנה. ג כיתהא. ד דכורא. ה דילה י;
 דכיה ; דירה (אה"ל). ו ל"ג סמא"ל. ז ואשלים.

ס"ט ואשת זנונים

הסולם

מאמר

הרבה פעמים, עד שקבוצם יחד מצטרף לשיעור
 הממית את האדם. וה"ס הדין. שאמרו חז"ל,
 שדנים את החולה בעת המיתה. דהיינו קבוץ
 כל הגורמים הנ"ל המביאים את המלכות רמדת
 הדין על שיעורה עד כדי להמית. שבעקדם הם
 ב' גורמים, א) הוא פסיעה הראשונה. שמיא
 סמי אבתרהא שהוא החשק לדרכי הס"א. ונכחן
 זה לעין דעה, משום שהחמדה תלויה בעין,
 כי העין רואה והלב חומד. וגורם ב) הוא כל
 שאר הפעולות הנ"ל המגלים את פעולה ה',
 ונכללים תחת השם חרב שנון. כי חרב הוא
 לשון חורבן, דהיינו שמתריב בנין הקרושה,
 ומגדיל בנין הקליפות. ועל גודם א) אומר כאן
 מלייא דעיינין דחלן, דהיינו קיבוץ כל החמדות
 שהיה לו לס"א מכל ימי חייו. וכן אמרו חז"ל,
 מלאך המות מלא עינים. (ע"ז כ:) וכן תשעים
 ותשעה מתים מעין הרע. ועל גודם הב' אומר
 חרבא שננא בידיה שהוא מקבוץ שאר
 הפעולות הנ"ל. ועל הצטרפות לשיעור של
 מרת הדין כדי להמית, אומר, מיפין מרירן
 תליין מההוא חרבא, קמיל ליה לההוא שמיא,
 שאותו החרב גורם הצטרפות לשיעור רמדת
 הדין המכונים טפות מרירן. שאלו הטפות
 ממיתים לאותו השוטה, ומטילים אותו לגיהנם.
 כח) יעקב נחת לגבה וכו' : יעקב, ירד אליה,
 לאשת זנונים והלך למקומה, שנאמר,
 וילך חרנה, שהיא חרון אף ודינים, וראה שם כל
 תקון ביתה, וניצל ממנה, וחזר לארץ ישראל. הזכר
 שלה שהוא סמאל, הרע לו הרבה, מה שניצל ממנה,
 וירד להלחם עמו ולא יכול לו, שכתוב ויאבק
 איש עמו וגו'. אז הוא ניצל מכולם, ונשלם
 בשלימות ונתעלה במדרגה שלמה. שהוא מדרגת
 חיה. (כנ"ל דף י"ב ד"ה פירוש ע"ש) ונקרא ישראל
 שהוא נוטריקון ל' ראש. אז עלת במדרגה
 העליונה ונשלם בכל, ונעשה עמור האמצעי
 ועליו כחוג והבריח התיכון וגו'. פירוש. כי
 מקודם לכן בעת שהיה במדרגת יעקב, היה
 נוטה

שלא תיתה אלא חמדה ורצון בלבד, ולא
 פעולה ממש. דהיינו רק שסטי אבתרה. הוא
 בא לידי פעולה ב) דהיינו שכבר יכול לחטוא,
 מכח התלבשות של הרוח שטות, אמנם מתחילה
 ושתי מכסא דחמרא, שהוא עוד יין במדה,
 כדומה לקדושה. אבל מזה נמשך פעולה ג)
 ועביר בה ניאופין ואסמי אבתרה, דהיינו
 שמושך משמאל בלי ימין, שהוא יין המשכר
 הנמשך יתר מהמדה, שנכחן לניאוף עם אשת
 זנונים כנ"ל. ומכאן לפעולה ד) שבקת ליה
 נאים בערסא, כי מחמת הארת השמאל בלי
 ימין נסתמו לו כל האורות ונפל לבחינת שינה,
 ומכאן לפעולה ה) וסלקת לעירא ואלשנית
 עליה ונמלא רשו ונחתא, שפולה למעלה
 ומגלית עונו, שע"ז מקבלת רשות להרגו,
 דהיינו שמגלית עליו המלכות רמדת הדין,
 שכל אורות החיים מסתלקים ממנו בסבתו
 (כנ"ל דף י"ד ד"ה ביאור) ומכאן לפעולה ו)
 אתער ההוא שמיא וחשיב לחייבא בהרה,
 כי גלוי מדת הדין מעירו משנתו, ומטרם
 שידוע מה קרה, הוא חושב לצחק עמה כמקודם
 לכן. ומכאן לפעולה ז) והיא אעדיאת תקונהא
 מינה, כי אחר שנתגלה המלכות רמדת הדין
 חקף נסתלקו ממנה כל האורות והתקונים,
 שהיו לה ממלכות רמדת הרחמים. ומכאן
 לפעולה ח) ואתהדרת גיבר תקיף קאים
 לקבליה וכו', כי כל עוד שהיו עליה תקוניה,
 היתה מבחינת קליפות הימין, כי ניאוף קליפת
 ימין הוא, ועתה שהתנצלה מכל התקונים,
 מחמת שנגלה בה המלכות רמדת הדין, הוא
 נתהפכה מקליפת הימין, ונעשה לקליפת השמאל,
 דהיינו למרת הרציחה, וז"ש ואתהדרת וכו'
 כי נהפכה עתה לקליפת השמאל.
 וצריך שתדע, שהמלכות רמדת הדין,
 אין בה עוד השעור להמית האדם בתחלת
 גילויה, אלא שצריכה להתגלות על האדם
 (דטוי דף קמ"ח ע"ב)

כדין סליק בדרגא עלאה, ואשתלים בכלא, והוה עמודא דאמצעיתא, ועליה כתיב * והבריח התכון ס וגר.

כט) כ מהו ב ויגע בכף ירכו, ג ליה לא יכיל, אבל נגע בכף ירכו, דאינהו נדב ואביהוא, דנפקו מן ירכו ד דאהרן, ס ועל יעקב כתיב והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה.

תוספתא

ד) * בני עלמא, רחימי עלאה, ו הורמנא ז דבוריירי, קריבו שמעו, מאן חכימא בכו, מארי דעיינין בסוכלתנו, ח ליתי ולינדע, בשעתא דרישא חוורא גטיל תלת אתוון, וגליף לון, בגלופא ס בגלופין, חד א, חד י, וחד ו, ואתגליף איין, י א' רישא עלאה דכלא, טמירא דכל יא טמירין, י סליקו דרעותא י הוי, אשתכלל מרישא י לעילא, י ונחת דתתא, נפק ואפיק תלתין

מסורת הזו

א) (שמות כ"ו) הקכה"ו דף י"ג ציון א'. ב) (בראשית ל"ב) לעיל ב"א דף קל"ג ציון ג'.

חלופי גרסאות א) בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה (ע"כ) ול"ג גוי; ב) כ"ג מן מהו ער סוף הסית; ואה"ל כתב אדל"ג. ג) לא יכיל ליה. ד) דאיהו אהרן; דאהרן בסוכת [בסבת] אש זרה והא אתערו לשמרך פאשה זרה [וגר] [מנברית אמריה החלקה] ותפסא; [ותפסה ותפשה אה"ל] לון [לן] ברשותא... [בישתהא ברישתהא [אה"ל]] ת"ח מה כתיב [בית אה"ל] ביעקב שלימא [שלימה]. ס ברפויי ועל יעקב כתיב בסוגריים. ו הורמני [אה"ל]. ז דטוריני [אה"ל]. ח ליתו; ייתב [אה"ל]. ט דגלופין [אה"ל]. י ל"ג א'. יא סמירי. יב הוה [אה"ל]. ע עלאה לעילא [אה"ל]. יד ונחת [אה"ל].

ויצא יעקב מבאר שבע

הסולם

מאמר ב'

כל. נסתר מכל נסתר דהיינו, הראש של א"א י' הוא עליית הרצון שנשתכלל מן הראש למעלה. מראש דא"א. וירד עם שכלולו למטה לזו"ן, ומשרש, יצא, מראש דא"א, והוציא ל"ב שבילין בעת שחזר ונכנס לראש א"א, עד שנחלקו בין אבני יקר הלוהטות. שה"ס המסך החירק. כי מסכים מכונים אבנים כנודע. ונתקשרו באות ו', שהוא סוד התכללות של זכר ונקבה, ב' אוהבים, קשר חזק נשתכלל בהם, והשם הקדוש י"ה ו"ה נתקשר בהם, מהם נמשך מוונות לכל, ונשתכלל העולמות, שהם זו"ן.

נוטה לימין בעיקר, ולא היה לו ראש ממש אלא בחינת רישא דמהימנותא, אבל עתה אחר שנתנסה בחרן ובסמאל, וניצל מהם, זכה למדרגת חיה, שפירושו שקו אמצעי מקיים הארת שני 'הקיום. ואינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, ואז ש לו ראש ממש, ונקרא ישראל, ונבחן לעמוד האמצעי, המקיים הארת שני הקוין. כט) (ל"ג מן מהו ויגע עד סוף הסתרי תורה).

תוספתא

ל) בני עלמא רחימי עלאה וכי: בני העולם אהובי עליון, בחירי הממשלה. כלומר החוססתא מומינה לאלו שזכו להארת ג' קוין, שמצד הארת קו אמצעי מכונים בני העולם, כי ז"א שהוא קו אמצעי מכונה עולם ומצד הארת קו הימין מכונים אהובי עליון. ומצד הארת קו השמאל מכונים בחירי הממשלה, דהיינו שנבחרו לשלוט בעולם. כי כח השליטה פקו שמאל הוא. קדבו שמעו, מי חכם ביניכם בעלי עינים שבתבונה, כלומר, בעלי חכמה שבתבונה כי עינים, כינוי החכמה היא, והוא לאופקי חכמה דאורי ישר. יבא וידע: בשעה שראש הלבן, דהיינו עתיקא קדישא, לקח ג' אותיות, וחקק אותן בחקיקוה, אחת א', אחת י', ואחת ו', ונחקק איין: אשר א' הוא ראש העליון על (דטורי דף קמ"ח ע"ב ס) קמ"ז ע"א)

פירוש. נודע, כי כל המוחין נמשכים בסוד ג' זריעות, המכונות חולם שורק חירק, שתוכנם נתבאר לעיל (בראשית א' דף ס"ז ד"ה היא נקודה עשה) וז"ש דרישא חוורא שהוא עתיקא קדישא, נטיל תלת אתוון וגליף לון בגלופא וכי, דהיינו ג' זריעות הנ"ל הנבחות לחקיקות. א' רישא עלאה דכלא, דהיינו א"א הנבחן לראש העליון על כל המדרגות של ד' העולמות אב"ע, אבל עתיקא קדישא לא נחשב לראש אלא לא"א לברו, ולא להמדרגות שלמטה ממנו, מטעם היותו מצמצום א' (כנ"ל בראשי' א' דף ו' ד"ה אחר) ורק א"א הוא הראשון שקבל

ותרין שבילין, עד דאתגליפו בין אבני יקר א דמתלהטן, ואתקשרו באות זון, דאיהו דכר ונוקבא, תרין רחימין. קשורא תקיפא, י בהו י אשתכללו, י ושמא קדישא בהו אתקשר, מנייהו אשתכח מזונא לכלא, י אשתכללו עלמין.

חלופי גרסאות א כמתלהטן. ב ל"ג בהו (אה"ל). ג אשתכלל (אה"ל). ד שמא. ה בהו אשתכללו (אה"ל).

ויצא יעקב מכאר שבע

הסולם

מאמר ב'

אל"ה שחזרו והשלימו את השם אלקים, וה"ס נקודת השורק, וקו שמאל. ומפאת חסרון לבוש יקר אל החכמה, נעשה השם אלקים סתים בשמא שהחכמה אינה יכולה להאיר, עד דאתלבש בכבוש יקר דנהור, דהיינו לבוש מחסדים, ואז מאירת, (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף י"ז ד"ה קיימא ע"ש) ווי"ש עד דאתגליפו בין אבני יקר דמתלהטן, אבני ה"ס המסך שנמצא בזוין שעלו בבינה, ואחר שהבינה מוציאה קומת חסדים על מסך זה שבזוין, מתחברים ב' הקוין ימין ושמאל שלה, והחכמה מתלבשת בחסדים אלו שיצאו ממסך דזוין, ונעשה לח לכבוש יקר דנהור, וע"כ מכונה המסך בשם אבני יקר, ואומרו דמתלהטן, הוא, משום שבערך הבינה, יש במסך זה בחינת דינים, להיותו מסך דבה"א, ועל כן, ואתקשרו באות ז' דאיהו דכר ונוקבא, תרין רחימין, שהם זו"ן כמו שהזהר מבאר בדבור שלאחר זה, כי מתוך שב' הקוין דבינה היו סתומים מקודם שנזדווח על מסך דזו"ן, וע"י המסך דזו"ן נפתחו להאיר, על כן נתקשרו בזוין, קשורא תקיפא כדו אשתכללו, קשר חזק נשתכלל בהם, בזוין הכלולים בן, כי אין החכמה שבבינה יכולה להאיר זולתם, דהיינו זולת לבוש יקר שמקבלת מן הזווג שעל המסך שלהם, ושמא קדישא כדו אתקשר, והשם הקדוש י"ה ו"ה נתקשר על ידם, כי י"ה שה"ס בינה, ש"י ה"ס ג"ר דבינה המלובשים תוך או"א עלאין, וד"ה ה"ס ז"ת דבינה המלובשים תוך ישסו"ת, הם נתקשרו בב' אותיות ו"ה שהם זו"ן, מפני שה"ה אינם יכולים להאיר זולתם כנ"ל, מנייהו אשתכח מזונא לכלא, וע"י התקשרות י"ה ב"ה, נמצא שפע מזונות לכל, כלומר בין חכמה ובין דסדים, אשתכללו עלמין, שע"ז נשתכללו זו"ן הנקראים עלמין, כי תחתון הגורם תוספת אור לעליון, זוכה גם הוא כל אותו השיעור שגרם אל העליון, וע"כ נשתכללו זו"ן שה"ס ז' פשוטה, במוחין של הבינה, ונתבאר היטב איך ד"ה אשתכלל מרישא לעילא, דהיינו מראש דא"א ונחת לחתא, דהיינו לזו"ן, כנ"ל,

ועל

שקבל לתוכו את הצמצום ב' שח"ס עלית המלכות לבינה שלו, כמ"ש שם, ועכ"ז הוא טמירא דכל טמירין כי ממנו עצמו עוד לא יכלו העולמות לקבל, שה"ס חכמה קדומה שנסתמה, וכל מה שהתחוננים מקבלים הוא רק מן הכינה שלו, על ידי יציאתה מראש א"א וחזירחה אליה, ובינה זו ה"ס אות י', שכוללת בתוכה ארבע פרצופין, או"א וישסו"ת כנודע.

ווי"ש, י' סליקן דרעותא דז"י, שסוד עלית הרצון, שהיא עלית המלכות לבינה, ב"י זן היתה, אשתכלל מרישא לעילא, היא קבלת שכלולה מראש שלמעלה, דהיינו מראש א"א, ונחת לתתא, והיא ירדה עם שכלולה זה שקבלה, ומשפעת אותו אל זו"ן שלמטה, ומבאר איך נעשה הרבר, דהיינו איך שקבלה למעלה והשפיעה למטה, ואומר, נפק, ואפיק תלתין ותרין שבילין, יצאה לבר מראש דא"א, והוציאה ל"ב שבילין, שע"י עליית המלכות לראש א"א יצאה הבינה וגם תו"מ, מראש דא"א לבחינת גוף, דהיינו רק בלי ראש, ונשאר בראש א"א רק כתר וחכמה, וכן בינה ותו"מ של ע"ס הבינה ירדו לבחינת זו"ן, ונשארה הבינה בכתר וחכמה דכלים ווי"ק דאורות, ואחר זה לעת גדלות החזיר א"א את הכינה לראשו, וכן הכינה החזירה למדרגתה, את בינה ותו"מ שלה שנפלו לזו"ן, וגם זו"ן באו אז עם הבינה ותו"מ ביחד למדרגת בינה, להיותם דבוקים בהם' ונמצאת אז הבינה בסוד ל"ב שבילין, דהיינו עשר ספירות של עצמה, וכ"ב אותיות שהם הכלים דזו"ן שעלו אליה, ונמצא שעל ידי יציאתה לחוץ מראש א"א, הורידה את בינה ותו"מ מע"ס שלה, ונתדבקו בזוין, שמסבה זו, אח"כ בעת גדלות, עלו זו"ן עם בינה ותו"מ הללו אל מדרגת הבינה, ונעשתה ל"ב שבילין, ווי"ש נפק ואפיק ל"ב שבילין, שבסבת יציאתה לבר מראש דא"א, הוציאה בתוכה ל"ב בחינות, הנקרא שבילין, עשרה מעצמה, וכ"ב מזו"ן.

ונודע, שבחינת כתר וחכמה, שנשארו בבינה בעת יציאתה לחוץ, ה"ס ב' אותיות מ"י של אלקים וה"ס נקודת החולם, וקו ימין, ובינה ותו"מ של ע"ס שלה, שהחזירה בעת גדלות, עם זו"ן הדבוקים בדם, ה"ס, ג' אותיות

(רמ"י דף קמ"ז ע"א)

לא) ועל דא אתגליף ן פשוטה, כללא דתרין: נ' כפופה נוקבא חדא, * דאיהי רעותא*) דאפיק שבילין, בטש בין אתון, ועבד רקיעא דיעקב, בין תרין רוחין, ואטיל ביני שייפי מלולי, עד דנחת להאי נ', דאיהי כפופה, וחברו לה כחדא, צפון ודרום, לבתר אתקשרו כחדא. האי נ' כפופה, באר שבע אקרי, ואתמלי מיעקב, לאשקאה כל עדרי ענא, ועיד ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. תו, מבאר שבע לעילא, דהא מינה * נפיק, לבתר נ' אזיל לאשקאה לחרנה, דאיהו בירא י דלתתא, חרון אף ה', חרב ה', דינא, בי דינא, אלקים. ועיד * אלקים באו גוים בנחלתך, (ע"כ תוספתא)

לב) (** רבי יצחק הוה יתיב יומא חד, קמי מערתא ב) ד דאפיקותא, אעבר חד בר נש, ותרין בנין עמיה, והוה אמר חד לחד, דא תוקפא דשמשא, מסטרא דדרום איהו, ועלמא לא אתקיים אלא על רוח, בגין דרוח, איהו קיומא * שלימו דכל ו סטרין, ואלמלא דאיהו קיימא בשלימו, לא יכיל עלמא לאתקיימא.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) טס מקיס והמערה סמוך לס.

א) (תהלים ע"ט).

חלופי גרסאות ה) נמקא. ב נזיל; אזל (ד"א). ב לתתא. ד דאפיק ויתא (אחי"ל). ס שלימותא (אה"ל). ו סטר.

מאמר ב'

הסלום

ויצא יעקב מבאר שבע

לא) ועל דא אתגליף ן פשוטה וכו': תוזהר חוזר, על הדברים הנ"ל ומבארם יותר. ואומר, ועל זה נחקק ן פשוטה, שהוא כלל של זכר ונקבה, שהם זו"ן, כי נ' כפופה, היא נוקבא בלברה, בלי דבר. * שהיא הרצון, דהיינו הבינה, שהוציא ל"ב שבילין, הכה בין האותיות, דהיינו כ"כ אותיות, שהם זו"ן, כמ"ש לעיל בסוד אבני יקר דמתלהמן, ועשה את הרקיע שהוא יעקב, דהיינו קו אמצעי, בין ב' הרוחות דרום צפון, שהם קו ימין וקו שמאל, והטיל חבור בין הגורים, דהיינו מ"י אליה שנתבתרו בתוך, ונעשו לימין ושמאל המכחישים זה את זה, ועתה על ידי זווג דהכאה על מסך דחירק שהוציא את קו האמצעי, חזרו ונתחברו יחד, ויצאו בזה ג' קוין בקו אמצעי עצמו, כנ"ל בדבור הסמוך, עד דנחת, עד שירד יעקב, להאי נ' דאיהי כפופה וחברו לה כחדא, צפון ודרום, עד שירד יעקב אל הנ' כפופה שהיא הנוקבא, וב' הקוין שלו ימין ושמאל נתחברו בה כאחד, שבזה נבנית הנוקבא, ונעשית ראויה לזווג, לבתר אתקשרו כחדא, אחר זה נתקשרו יעקב והנוקבא כאחד, ונעשו אות ן פשוטה, שהוא כוללת יעקב ונוקבא.

האי נ' כפופה וכו': נ' כפופה זו שהיא הנוקבא, הכלולה בנ' פשיטה, נקראת באר שבע והיא מתמלאת מיעקב, כנ"ל בסמוך, להשקות כל עדרי הצפון, דהיינו להשפיע לתחוננים, ועל כן, (דפו"י דף קמ"ו ע"א * דף קמ"ו ע"ב **) דף קמ"ח ע"א

הוא מוצר דרום, שה' ימין, חסידים, והעולם, שהוא הנוקבא, אינו מתקיים אלא על רוח, שהוא קו אמצעי, משום שהרוח הוא הקיום והשלמות מכל הצודדים, כי קו אמצעי שהוא רוח, כולל ב' הצודדים דרום וצפון, ימין ושמאל, שה' חכמה ותסדיים

(דפו"י דף קמ"ו ע"א * דף קמ"ו ע"ב **) דף קמ"ח ע"א

(ג) א"ל אחוה זעירא, אלמלא יעקב, לא אתקיים עלמא. ת"ח, בשעתא
 א דיחודו בנוי יחודא דלעילא, ואמרו " שמע ישראל " יי אלהינו יי אחד, דא
 הוא שלימו עלאה, נ לאתיחדא נ ביחודא חד, כדין נ אתחבר יעקב אבוהון,
 ונטיל ס ביתיה, ו ויתב ביה בחבורא חדא עם אבהן, לאתחברא דכר
 ונוקבא כחדא.

(ד) אמר רבי יצחק, אשתתף בהדייהו, ואשמע מאי קאמרי, אזל בהדייהו.
 פתח ההוא בר נש ואמר, נ קומה יי למנוחתך ' אתה וארון עוזך. ס קומה
 יי למנוחתך, כמאן דאמר, יקום מלכא, ס לבי נייחא ' דמשכניה.
 (ה) תרין אינון הוו דאמרו קומה יי, משה ודוד, משה אמר, נ קומה
 יי ויפוצו אויביך. יא ודוד אמר, יי קומה יי למנוחתך. מאי איכא בינייהו.
 אלא, משה כמאן דפקיד לביתיה קאמר, משה פקיד יי לה, לאגחא קרבא,
 דקביל יי שנאוי. דוד זמין ליה לנייחא, ס כמה ס דמומין ' למריה זמין למלכא
 ולמטרוניתא עמיה, הה"ד קומה יי למנוחתך אתה וארון עוזך, בגין דלא
 לאפרשא לון.

מסורת הותר

(א) (דברים ו') הקס"ו דף קנ"ח ציון א' וש"נ, וכדף קס"ה ציון א' וש"נ, ת"ז חק' כ"א נהו חק' מ"ב
 פ"ב. ז"ח ואחנן נ"ו טד שכב, שלה, תק"ח ק"א טב שמה. קי"ט טר שכה. (ב) ה' אלקינו ה': (דברים ו')
 הקס"ו דף קנ"ח ציון א' וש"נ וביא דף ע"ז ציון א' וש"נ, ת"ז חק' כ"א טא: ז"ח בראשית א' ט"ג
 שלה. רות ע"ז טד שפט תק"ח ק"א טב שפט. (ג) (תהלים קל"ב) ח"ג רמב. (ד) (כמדב"י) ח"א דלו:
 ח"ב רכב.

חלוסי גרסאות א דיחודו דלעילא, דיחודו בעילא וליג בנוי יחורא, נ לאתיחדא, נ ביחודא, ד אתא סכא יעקב (אה"ל).
 ס לביתיה (אה"ל). ו ויהביח בחבורא (אה"ל). ז אתה וגרי. ס ליג קומה ה' למנוחתך. ס לנייחא
 לבי נייחא (אה"ל). י דמשכניה. יא דוד. יב ליג קומה. יג ליה. יד סנאוי. קו כמא. סו דאומין. יז ליה למריה.

קומה ה'	הסולם	מאמר
למנוחתך אתה וארון עוזך. קומה ה' למנוחתך פירוש, כמי שאומר, יקום המלך לבית המנוחה, למשכנו.	ותסדים, ואלמלא שהוא נמצא בשלמות, לא היה העולם, שהיא הנוקבא, יכול להתקיים. (ג) א"ל אחוה זעירא וכו': אלמלא יעקב לא נתקיים העולם. בוא וראה, בשעה שיחדו בניו יחוד העליון ואמרו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, (ביאורו המצא בהקדמת ספר הותר במקדא תליתאה דף קנ"ז ודף קצ"ט עש"ה) שזה הוא שלימות העליון, מא"א, להתיחד ביחוד אחד (כמ"ש שם) אז נתחבר יעקב אביהם, שהוא קו אמצעי, ת"ח, ולקח בתו, שהוא הנוקבא, שה"ס יחוד התחתון, וישב בו בחבור אחד עם האבות, שהם ב' הקוין ימין ושמאל, כדי להתחבר דכר ונוקבא כאחד. כי אין זוג דכר ונוקבא מטרם שקו אמצעי, שהוא יעקב, מכריע ומתחבר בב' הקוין ימין ושמאל, שהם אברהם ויצחק, כנודע.	
לה) תרין אנון וכו': שנים הם שאמרו קומה ה' משה ודוד. משה אמר קומה ה' ויפוצו אויביך. ודוד אמר קומה ה' למנוחתך מה יש ביניהם. אלא משה שהוא בעלה דמטרוניתא אמר, כמי שמצוה לביתו: משה, צוה לה לעשות מלחמה עם שנאיו. דוד, הזמין אותו למנוחה, כאיש המזמין לביתו את רבונו. הזמין את המלך והגבירה עמו, וזהו שכתוב, קומה ה' למנוחתך, אתה, שהוא המלך, וארון עוזך, שהוא הנוקבא, בשביל שלא להפריד ביניהם.	מאמר קומה ה' (ד) אמר רבי יצחק וכו': אר"י, אשתתף עמהם, ואשמע מה שאומרים. הלך עמהם. פתח אותו האיש ואמר, קומה ת' (דס"י קמ"ה ע"א)	
ביאור הדברים. קומה, פירוש המשכת חכמה וג"ר. בדומה לאיש הקס על רגליו שהוא זוקף קומתו. ויש ב' מיני קימת, א) שממשיך הארת השורק שה"ס הארת חכמה בלי חסדים, כדי להכניע האויבים, דהיינו הס"א. שאין הסטרא אחרא נכנעת. אלא על ידי הארת החכמה		

לו) כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו. מכאן אוליפנא, דמאן ס' דמזמן למלכא, י' ישני * עובדוי בגין למיהב י' חדוה למלכא, אי י' ארחה דמלכא, דחדאן ליה י' בדיחי הדיוטי, יסדר קמיה ב' בדיחי ס' רופינוס ופרדשכי, ואי לאו, ו' לאו איהו י' בדיחותא דמלכא.

לז) ת"ת, דוד זמין ליה י' למלכא ולמטרוניתא לנייחא, מה עבד, ב' שני

דרך אמת

מסורת הוזהר

ב) דכני משלים וחדות של שריס ופקידים נככדים. א) (תהלים קל"ב) ח"ג רמב. רמד. ב) ישני
ג) שינה לוחס כמשתחיס סתך דכני משלים ומוק. עובדוי: ח"ג רמב. רמד.

חלוסי גרסאות א' ואמון. ב' תרווא. ג' אורחית. ד' בדיח. ט' רופינו. ו' ליג לאו. ז' בגין בדיחותא. ח' מלכא

מאמר

הסולם

קומה ה'

בסוד שאמר, שובה ה' רבבות אלפי ישראל כנ"ל. אבל דוד, זמין ליה לנייחא, כי הזמין והמשיך סוד הקימה זמין הב' אל הנוקבא שהיא בשביל המנוחה, שפירושו כדי להגדיל את החסדים בג"ר, שהוא שלימות הסוסי הנקרא מנוחה, כנ"ל. ונמצא, שמה שהמשיך הקימה אל הנוקבא, הוא רק להגדיל את החסדים שבז"א, וז"ש, כמה דמזמין למריה, שאע"פ שהזמין הקימה אל חנוקבא, לא היה זה אלא בשביל מריה שהוא ז"א. זמין למלכא ולמטרוניתא עמיה, כלומר שהמטרוניתא שה"ס הנוקבא, שקבלה הקימה, תתכלל בזווג עם מלכא, שה"ס החסדים, שעל ידי התכללות הזה ישיגו החסדים דז"א את הג"ר שלהם בסוד המנוחה כנ"ל. הה"ד קומה ה' למנוחתך, שהזמין את הקימה בשביל המנוחה דהיינו להגדיל את החסדים בג"ר. אהה וארון עוך, בגין דלא לאפרשא כון. כדי שהזווג המרומז באתה שהוא ז"א, וארון עוך שהוא הנוקבא, לא יפסוק ח"ו. כי אם היה ממשיך הקימה דמין הא' הנ"ל היה נעשה בעת ההוא פירוד בין זו"ן, כנ"ל אצל משה, ודוד להיותו רק מרכבה אל הנוקבא, לא היה רוצה לגרום את זה אפילו לרגע.

החכמה, ובעת הזאת אין זווג לזו"ן, כי אז השליטה הוא לקו השמאל, ולא לימין שהוא ז"א.

ב) שממשיך הארת החכמה, מסוד קו השמאל שהוא נקודת השורק, כדי להשלים עמה את החסדים בג"ר, ע"י התכללות ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, אשר או באים החסדים בסוד המנוחה, שפירושו, שלמות הסופי, שאין אחריה עוד מה להוסיף. ונמצא המשכה זו, הוא הזמנה לזווג זו"ן, שז"א שה"ס קו ימין לאחר שנשלם בעת הזווג מהארת החכמה שחנוקבא, הוא משפיע אז אור שלם של חסדים אל הנוקבא, שהוא בכחית ג"ר, שה"ס המנוחה, כמבואר.

וזהו ההפרש בין משה לדוד, כי משה להיותו מרכבה לז"א, שהוא בעלה דמטרוניתא, היה בכחו להמשיך אל הנוקבא, גם את הקימה דמין הא', שה"ס הארת השמאל בלי ימין, כנ"ל, ואף על פי שמפרידה אז מן בעלה, אין בכך כלום, כי אחד שמגלה הארתה והאויבים נכנעים, הוא מחזירה הכף אצלו, ומשפיע לה חסדים ונשלמת מחכמה וחסדים יחדיו. וזס"ה, שתחילה אמר, קומה ה' ויפוצו אויביך, דהיינו שהמשיך לה הארת החכמה משמאל בלי ימין כדי להפיץ האויבים. ותכף אחר זה אמר, שובה ה', דהיינו שהחזירה לזווג, רבבות אלפי ישראל. והשיגה עתה חסדים וחכמה, כי רבבות הם חסדים ואלפי, ה"ס חכמה. (כנ"ל דף ת' ד"ה והארותיה).

וז"ש, משה כמאן דפקיד רביתיה קאמר, כי להיותו מרכבה לז"א שהוא בעלה יכול לצוות עליה כרצונו, ואפילו להפרידה ממנה כרגע, משה פקיד לה לאנחא כרבא לקביל שנאויה, ועל כן היה מצוה אותה להכניע השונאים, שה"ס הקימה דמין הא' אעפ"י שנפרדה ממנה, כי תכף היה מחזירה לזווג, (רסויי דף קמיה ע"א *) דף קמיה ע"ב)

לו) כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו וכו': מכאן למרנא, שמי שמזמין את המלך, ישנה את מעשיו, כדי לגרום שמחה אל המ"ך, אם דרכו של המלך הוא, שמשמחים אותו בדחנים מפשוטי עם, יסדר לפניו בדחנים מכובדים ושרים גדולים, ואם לא יעשה כן, לא השלים שמחת המלך.

לז) ת"ח דוד זמין וכו': בוא וראה. דוד הזמין את המלך והגבירה למנוחה. שאמר קומה ה' למנוחתך וכו', מה עשה, שינה את חברחנים

בדיחי דמלכא, בגין רופינוס. ומאן נינהו, דכתיב * כהניך ילבושו צדק וחסידיך ירננו, א' וחסידיך ירננו, י לוייך ירננו י מבעי ליה, דהא ליואי, אינון בדיחי מלכא, והשתא דוד דומין ליה לנייחא, עבד כהני וחסידי, דליהו אינון בדיחי ד מלכא.

(ח) א"ל קב"ה, י דוד, ו לא בעינא לאטרחא י עלך. אמר י ליה י דוד, י מארי, כד אנת בהיכלך, יא את עביד רעותך, השתא י' דומינא לך, ברעותי קיימא מלה, לאקרבא אלין, דאינון חשיבי יתיר, אע"ג דלאו י' ארחייהו בהאי.

(ט) מכאן אוליפנא, י דמאן דאיהו בביתיה, יסדר אורחיה יו ועובדיה כרעותיה, יו אי מוזמנין ליה, י יעביד יו רעותיה דאושפיזיה, כמה דמסדר עלוי, דהא דוד אחלף ליואי וסדר י' כהני, וקב"ה אוקים מלה כרעותיה.

(מ) אמר דוד, בעבור דוד עבדך אל י תשב פני משיחך כל סדורא כל דקא

מסורת הזהר

(א) לעיל דף כ"ב ציון א. (ב) וחסידיך—ולוויך ירננו מבעי: ח"ג רמב. רמד.

חלופי גרסאות א' ליג וחסידיך ירננו, ב ולוויך, ג מיבעי. ד דמלכא. ס ליג דוד. ו הקב"ה לאו הכי. ול"ג דוד לא בעינא לאטרחא עלך (אח"ל). ז אלין. ח ליג ליה. ט ליג דוד מארי. י מארי. לאו הכי אלא, יא ליג את. יב דומינא. יג אורחייהו. יד מאי. טו ועובדי. טז ואי. יז עביד. יח רעותא. יט כהני וחסידי (אח"ל). כ חשב וגו'. כל סידורא. כל קא.

קומה ה'

הכולם

מאמר

שבשמאל, הנקרא יין המשמח אלקים ואנשים ונעשו הם הברחנים של המלך ולא הלויים וז"ש עביד כהני וחסידי דליהו אינון בדיחי מלכא. ועל כן אמר וחסידיך ירננו, ולא ולוויך ירננו.

(ח) א"ל קב"ה דוד וכו': אמר לו הקב"ה

לדוד: דוד, איני רוצה להטריח את אלו, דהיינו את הכהנים והחסידיים שימשיכו את הארת השמאל, כי הם בסו"ה כי חפץ חסד הוא. אמר לו דוד, רבוני, כאשר אחה בהיכלך, אתה עושה כרצונך, דהיינו כמשה שה"ס ז"א, שאמר קוכה ה' ויטו אויביך, שה"ס הארת השמאל כשהוא בפני עצמו, שאז רק הלויים הם בדתני המלך, ולא הכהנים והחסידיים, עתה שהזמנתי אותך, תרי הדבר תלוי ברצוני, שהוא, להקריב אליך את אלו החשובים יותר, שיהיו לברחנים לפניך, דהיינו הכהנים והחסידיים, אף על פי שאין דרכם בזה, כי הם בסו"ה כי חפץ חסד הוא כנ"ל.

(ט) מכאן אוליפנא וכו': מכאן למדנו, שמי שהוא בביתו, יוכל לסדר דרכיו ומעשיו כרצונו, ואם מזמינים אותו, יעשה רצונו של מארחו, כמו שמסדר לפניו, שהרי דוד תחליף הלויים ונתן הכהנים במקומם, והקב"ה קיים הדבר כרצונו.

(מ) אמר דוד וכו': אמר דוד, בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך, הסדר,

שסדרתי

הברחנים של המלך, באופן שיהיו שרים מכוובדים, ומי המה, היינו שכתוב כהניך ילבושו צדק וחסידיך ירננו, שכתוב וחסידיך ירננו, ולוויך ירננו, היה צריך לומר, כי הלויים הם הברחנים של המלך, ועתה, שרוד הזמין את המלך למנוחה, עשה, שהכהנים והחסידיים יהיו הברחנים של המלך, ולא הלויים.

פירושו, כי שמחת המלך, שהוא ז"א, באה מהמשכת המוחין דהארת החכמה שבין שמאל, שה"ס יין המשמח אלקים ואנשים, ולפיכך הלויים להיותם מקו שמאל, הם הממשיכים הארה זו, ונחשבים למשמחים את המלך, וזהו שמקשה, שהיה צריך לומר, לוויך ירננו, כי הם הממשיכים מוחין ההם של רנה ושמחה, להיותם בחינת שמאל, ולמה אומר הכתוב, וחסידיך ירננו, שהם מבחינת ימין, הממשיכים חסדים בלבד, כי על כן הם נקראים חסידים. וז"ש דוד זמין ליה למלכא ולמטרוניחא לנייחא, דהיינו שאמר קומה ה' למנוחתך וגו', שפירושו, שהזמין את הקימה דמין הא', שהוא המשכת הארת החכמה שבשמאל, להגדלת ג"ר של החסדים, המביאם אל המנוחה, דהיינו לשלמותן הסופי כנ"ל, גמצא בזה, ששינת את ברחני המלך, ובעלי הימין, הממשיכים תמיד חסדים, שהם הכהנים והחסידיים, נעשו לתה מרכבה להארת החכמה (רמ"י דף קפ"ה ע ב)

סדרנא, לא יתוב ה לאחורא. א"ל קב"ה, דוד, חיך, י אפילו במאנין י דיילי לא אשתמש, אלא במאנין דילך. ולא זו קב"ה מתמן, עד דיהיב ליה נבוכון ומתנן, דכתיב "נשבע יי לדוד י אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא לך. אתא רבי יצחק ונשקיה, אמר אי לא אתינא י להאי י ארחא אלא למשמע דא דיי.

מא) פתח חד בריה ואמר, י ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, היינו דכתיב י על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו. ד"א ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, רמו י כד נפקו ישראל מבי מקדשא, ואתגלו ביני מ עממיא, כד"א י ויצא מן בת ציון כל הדרה, וכתיב ה'גלתה יהודה מעוני וגו'. מב) פתח י אחרא י זעירא ואמר, י ויפגע במקום וילן י שם כי בא השמש וגו', י מאי ויפגע במקום, י י למלכא דאזיל לבי י מטרוניתא, בעי סו למפגע לה מ ולבסמא לה י במלין, בגין דלא י תשתכח י גביה כהפקירא. ולא עוד, אלא דאפילו אית ליה י ערסא דדהבא, (א) כ' וכסותותי כ' מרקמאן (ב) כ' באפלטייא, כ' למיבת בהו, ואיהי מתקנא ערסיה כ' באבנין, בארעא, (ג) כ' ובקיסטרא כ' דתיבנא, כ' ישנוק דידיה, (ד) ויבית בהו, כ' למיהב לה ניחא, ל' ובגין דיהא רעותא דלהון כחדא, בדלא אניסו. כמה דאוליפנא הכא, דכיון דאזיל לגבה ל' מה ל' כתיב, " ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) וכסתות שלו הם מרוקמים. (ב) כמיני ציורים. (א) (ה' הלימ' קלב). (ב) לעיל דף א' ציון א (ג) כ' ברעשית ב'. (ד) (איכה א'). (ה) (איכה א'). (ו) לעיל ב"א דף קס"ו ציון א. (ז) למלכא דאזיל—בעי למפגע יוכו': ח"ב מט: ז (ה) לעיל דף ד' ציון ו.

חלופי גרסאות ה לאחורא. כ ל"ג אפילו במאנין דיילי. ג דילת היא לא אשתמשת. ד אמת וגו'. ס תאי. ו ארחא, ז דבר. ח עממיא. ט חד. י ל"ג זעירא. יא שם וגו'. יב ל"ג מאי. יג מזל למלכא. יד מטרונתא. טו למיפגע. טז ל"ג ולבסמא לה במלין. יז במילין. יח ישחכח. יט ביה. כ ערסיה. כא וכסותותי; וכסותי כ' מרקמן. כב באפלייטא; באפלייטא, כ' לא יבית. כ' לא יבית. כ' מאבנין; מאבנין (אהל) כ' ובקיסטרא. כ' דתבנא. כ' שנוק. כ' למיהב, ל' ל"ג ובנין; כמה. (א) ל"ג מח כתיב, (ב) כתיב וילן שם כי בא השמש לאחורא דאסיר ליה לבר נש דשמשא ערסיה בינמא.

מאמר ג'

הסולם

ויצא יעקב

ד"א, ויצא יעקב וגו': רומז, כשיצאו ישראל מבית המקדש ונגלו בין העמים. כמו שאתה אומר, ויצא מן בת ציון כל הדרה, וכתיב גלתה יהודה מעוני וגו'. מב) פתח אחרא זעירא וכו': פתח בן האחר הצעיר, ואמר, ויפגע במקום וילן שם וגו'. שאל, מהו ויפגע במקום. ואמר, שזה רומה למלך ההולך לבית הגבירה, שצריך לפייסה ולשמחה בדברים, כדי שלא תהיה נחשבת אצלו כדבר הפקר. ולא עוד, אלא אפילו אם יש לו למלך, מטת זהב, וכסתות מרוקמות מעשה רוקם, ללון בהן, והיא עורכת לו מסתו מאבנים, על הארץ, ובחדר של תבן, יעזוב אח שלו וילון בהם, כדי לעשות לה נחת רוח, וכדי שיהיו

שסדרתי לא ישוב עוד לאחור, כלומר שלא יתבטל. אמר לו הקב"ה, חיך, אפילו בכלים שלי לא אשתמש, אלא בכלים שלך (כמ"ש להלן באות מ"ב). ולא זו משם הקב"ה, עד שנתן לו פזרונות ומחנות, שכהוב, נשבע ה' לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנך אשיתלכסא לך. בא רבי יצחק ונשקו, אמר אם לא באתי לדרך הזה, אלא בשביל לשמוע זה, דייני.

מא) פתח חד בריה וכו': פתח בן אחד, של אותו האיש הנזכר, ואמר, ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, היינו שכתוב, על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו. כי יעקב יצא מבאר שבע ועזב את אביו ואמו, וילך חרנה לישא אשה.

(רמ"י דף קמ"ח ע"ב)

וישכב במקום ההוא, בגין למיהב לה נייחא, דאפילו אבני ביתא, רחימין קמיה, ה למיבת ב בהו.

(ג) בכה רבי יצחק, י וחדי, ד אמר מרגלאן אלין, תחות ידיכו, ולא ס אזיל בתרייכו. אמרו ליה את י תזיל י לאורחך, י ואנן ניעול למתא, (ה) להולא דהאי ברי. אמר רבי יצחק, השתא אית לי למהך י לארחי. * י אזיל ליה, וסדר מלין קמיה דרבי שמעון. אמר רבי שמעון ודאי שפיר קאמרו יא וכלא בקב"ה אתמר. אמר, מלין י אלין, מבני בנוי דרבי צדוק חלשא נינהו. מאי טעמא אקרי חלשא, י בגין דארבעין שנין אתעני על ירושלם, דלא יתחרב י ביומוי, והוה פריש על כל מלה ומלה דאורייתא, רזין עלאין, ויהיב סו בהו י ארחא לבני עלמא, לאתנהגא בהו.

(מד) אמר י רבי יצחק, לא הוה י יומין זעירין, י עד דאערענא בההוא בר נש, ובריה זעירא עמיה. אמינא ליה, אן הוא ברך אחרא. י א"ל, עבידנא ליה כל הלולא, י ואשתאר י בדביתהו. כיון דאשתמודע כד בי, כה א"ל חייך דלא כו זמיננא לך, להולא דברי, בגין תלת מלין: חד, דלא ידענא בך, ולא אשתמודענא לך, דהכי מזמנין ס ליה לבר נש, כה כפום כה יקריה, ל ודילמא אנת גברא רבא, ואפגים יקרך. וחד, דילמא אנת אזיל לך בארחך בבהילו, ולא אטרח עלך. וחד, דלא תכסיף לך קמי לך אנשי לך דחבורא, דאורחא דילן דכל אינון דאכלי לך לפתורא דחתן וכלהו, כלהו יהבי נבזבזן ומתנן לון.

מסורת הזהר

(א) לעיל דף א' ציון ד.

דרך אשת

(ה) למחמח מחונס בני.

חלוסי גרסאות ה למיבת. ב בהו דכתיב וישכב במקום ההוא. ג וחייך. ד ואמר. ה איניל. ו זיל י אורחך. ח ואנא. ט אורחי. י אזיל. יא וכלא בקב"ה אחמר. יב אינון. יג ל"ג בגין יד ביומוי. טו לבנוי. טז אורחא. יז ל"ג רבי. (י"ק) יח אלא יומין, יט ל"ג עד. כ אמר ליה. כל הילולא. כג וחשתא. כד בדוכתייהו. כה אמר ליה. כו זמינא. כז ל"ג ליה. כח אלא כפום. כט יקריה. ל דילמא לך אורחא; באורחך. לז קמיה. לו אינשי. לי חבורה; דחבורה. לש על פתורא (את"ל)

ויצא יעקב

הסולם

מאמר ג'

בניו של רבי צדוק החלש הם. מהו הטעם שנקרא חלש. הוא משום שארבעים שנה צם על ירושלים שלא תחרב בימיו. והיה מפרש על כל מלה ומלה שבתורה סודות עליונים, ונתן בהם דרך לבני העולם, להתנהג על פיהם.

(מד) אמר רבי יצחק וכו': אר"י, לא עברו ימים פועטים, עד שפגשתי באותו האישי, ובנו הקטן היה עמו. אמרתי לו, איפה הוא בנך האחר. אמר לי, עשיתי לו נשואים, ונשאר אצל אשתו. כיון שהכיר אותי, אמר לי, חייך, כי על כן לא הזמנתי אותך לשמחת נשואים של בני משום שלשה דברים. אחד, שלא ידעתי אותך ולא הכרתי אותך, ומזמינים את האדם לפי כבודו ואולי אתה אדם גדול ואחלל כבודך. ואחר, אולי אתה נחפז לדרכך

ולו ללון בהם. והוא שלמדנו כאן, שכיון שהלך אצלה יעקב, מה כתוב, ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא, שה"ס הנוקבא (כנ"ל באות ט) כדי לעשות לה נחת רוח, שאפילו אבני בית חביבים לו ללון בהם.

(נג) בכה רבי יצחק וכו': בכה ר"י, ושמה. אמר מרגליות אלו תחת ידיכם ולא אלך אחריכם. אמרו לו, אתה תלך לדרכך, ואנחנו נכנס אל העיר, לשמחת נשואים של בני. אמר רבי יצחק, עתה יש לי ללכת לדרכי. כי ראה שאין רצונם שילך עוד עמהם. הלך לו וסידר הדברים לפני ר' שמעון, אמר רבי שמעון, ודאי יפה אמרו. והכל, מה שנאמר ביעקב נאמר בהקב"ה, כמו שאמרו.

אמר מלין וכו': אמר ר"ש, דברים אלו מבני (דפוסי דף קמ"ה ע"ב ס) דף קמ"ט ע"א)

ולא

אמינא ליה, קב"ה ידין לך לטב. אמינא ליה, מה שמך, א"ל צדוק זוטא.
א בההוא שעתא, אוליפנא מניה, י תליסר רוין י עלאין באורייתא, ומן
בריה תלת, חד בנבואה, י וחד י בחלמא.

(מה) וואמר מה בין * נבואה לחלמא. נבואה בעלמא דזכורא איהו,
וחלמא בעלמא דנוקבא, ומהאי להאי, י כשיתא דרגין נחתא. נבואה בימינא
י ובשמאלא, י וחלמא בשמאלא. י וחלמא מתפרשא לכמה דרגין לתתא,
בגין כך חלמא איהו בכל עלמא, אבל כפום דרגיה, הכי חמי, כפום בר נש,
הכי דרגיה, י נבואה לא יא אתפשטא אלא באתריה.

(מו) י יתא חזי מה כתיב י ויחלום והנה סלם מוצב י ארצה י וראשו
מגיע השמימה י והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. פתח ואמר, י היה
היה דבר ה' אל יחזקאל בן יונוי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי
עליו שם יד ה'. י היה היה, נבואה לשעתא י היתה, דאצטריך על גלותא
בגין דשכינתא י נחתת בהו בישראל בגלותא, וחמא יחזקאל מה דחמא

מסורת הזהר

(א) נבואה — חלמא: ח"א קפג. קצא: קצו. רלח. ח"ב רמו: רמח. ח"ג יו. רכב: רלד. ב) כשיתא דרגין:
ח"א קפג. קצא: רלח. ח"ב רמו: ח"ג רכב: ג) וחלמא בשמאלא ח"א רלח: ו) וחלמא—דרגין
לתתא: ח"א קצא: רלח. ה) (כראשית כ"ח) ח"ג קבג: רמו: ת"ז חק' ה' ב. ז"ח ויצא דף כ"ז סג שכה.
כ"ח טא שמה וטכ שמה. ו) ח"ב קיט. ח"ג יו. קבג. רלח: רמג. ת"ז חק' ה' ב. חק' כ"ב סה: סו. חק'
כ"ה ע. חק' ס"ט קיז: ז"ח ויצא דף כ"ז סג שכט כ"ח סג שכא שגא תק"ח צ"ו סד שלט. קי"ג סג שלו.
ז) (יחזקאל א') לך דף ס"ט ציון א'. ח) הויה הויה נבואה לשעתא: ח"א סה.

חלוסי גרסאות א בההיא. ב תריסר. ג ליג עלאין. ד ותריין. ט כחלמא (דיא). ו וחד וליג ואמר, וחד
וליג ואמר מח (דיא) ז בשיתא. ח ושמאלא. ט ליג וחלמא בשמאלא. י דנבואת. יא אחשט.
יב ליג תא. יג ארצה וגו'. יד ליג וראשו: פתח. טו כווי וגו'. טז חוות. יז נחתא.

נבואה מראה וחלום

הסולם

מאמר

מתפשט לכמה מדרגות למטה, דהיינו עד המלאך
גבריאל, שעל ידו מקבלים הארת החלום. ועל
כן החלום הוא בכל העולם, אפילו בחוץ לארץ.
אבל על פי מדרגתו רואה האדם, ולפי האדם
כך מדרגותיו. כלומר שלא כל אדם שוה בזה. אבל
נבואה אינה מתפשטת למטה ממלכות דאצילות,
אלא מאירה במקומה. דהיינו בנוקבא שהיא
מקומו דז"א, שה"ס ארץ ישראל והנביאים
מקבלים ממנה. ביזאן ששורש הנבואה הוא
בנצח והוד דז"א, שמחשט עד הנוקבא, שעל
ידה מקבלים הנביאים. ושורש החלום היא
בנוקבא, בהוד שלה, ומתפשט עד המלאך
גבריאל, שעל ידו מקבלים בני האדם.

ולא רציתי להכניד עליך. ואחד, שלא תבוש
מפני אנשי החבורה. כי דרכנו שכל האוכלים
על שלחן חתן וכלה, נותנים להם כולם פזרונות
ומחנות. אמרתי לו, הקב"ה ידון אותך לטוב.
אמרתי לו, מה שמך, אמר לי, צדוק זוטא.
באותה שעה למדתי ממנו, י"ג סודות עליונים
בתורה. ומן בנו למדתי ג' סודות, אחד, בנבואה
ואחד בחלום. כלומר, שלמד ממנו ג' סודות
בההפך שבין נבואה לחלום.

מאמר נבואה מראה וחלום

(מה) ואמר מה בין נבואה וכו': ואמר, מה
ההפך מנבואה לחלום. א) נבואה
היא בעולם של הזכר שהוא ז"א, וחלום הוא
בעולם של הנקבה, שהיא הנוקבא דז"א, ומזה
לזה יורדות ששה מדרגות. כי הנבואה היא כנצח
והוד דז"א והחלום כהוד דנוקבא ויש כיניהם, יסוד
דז"א, וחנ"ת נצח הוד דנוקבא, שהם שש מדרגות,
ב) נבואה היא בימין ושמאל, דהיינו נצח והוד,
והחלום הוא בשמאל, דהיינו בהוד. ג) החלום
(סריי דף קמ"ט ע"א)

לפום שעתא, ואעיג דלא אתחזי ל ההוא אתר להאי, בגיני כך היה היה. מאי היה היה. אלא היה לעילא, היה לתתא, דכתיב סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. נטיל נ לעילא ונטיל י לתתא. היה היה, חד לעילא, וחד י לתתא.

(מז) תא חזי, האי ס סלם בתרי עלמין אתתקף, בעילא י ותתא. בארץ כשדים על נהר כבר. בארץ כשדים: באתר דגלותא י שריא ביה, וועכ"ד על נהר כבר. מאי נהר כבר. אלא * דהוה כבר, מקדמת דנא, דשכינתא * שריא י עלוי, דכתיב י ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'. ודא י הוא נהרא חד, מאינון ארבע נהרין, י ובגין י דשריא עלוי מקדמת דנא, והוה עלוי כבר, י שריא ביה השתא, ואתגלי ליה ליחזקאל.

(מח) תא חזי ויחלום, וכי יעקב קדישא, דאיהו שלימא דאבהן, בחלמא אתגלי עלוי, ובאתר דא קדישא ס לא ס חמא אלא י בחלמא. אלא יעקב בהווא זמנא, לא הוה נסיב, ויצחק הוה קיים. ואי תימא והא לכתר

מסורת הוהר

(א) דהוה כבר מקדמת דנא: ח"א סה. ז"ח"תירו דף ל"ח ט"א שכ. (ב) ב"א דף ר"א ציון א'.

חלופי גרסאות ל לתתא, כ ליה לעילא. נ ליה לתתא. ד ברפוי לתתא. עיין בסוף הספר מה שחסר כאן סימן ג ס סולם. ו ותתא מה דאתתקף לעילא הכי נמי אתתקף לתתא. ז שרא. ה ל"ג ועכ"ד על נהר כבר. ע שרייא, י עליו, יל ל"ג חו"א. י ובגין דא. י שרייא; דשרייא. י שרייא. סו ולא סו חמא ליה. י חלמא.

נבואה מראה וחלום

הסולם

מאמר

בחוף לארץ. ועם כל זה, על נהר כבר. מהו נהר כבר, אלא פירושו, שהיתה כבר, שהשכינה שרתה עליו עוד מכודם לבן, שכתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, שהנהר ה"ם בינה (כנ"ל ב"א דף ר"צ ד"ה כתיב) ונהר כבר, הוא אחד מאלו ארבעה נהרות הנמשכים מנהר היוצא מעדן, דהיינו נהר פרת שבבבל, ומשום ששרה עליו מקודם לכן, והיה עליו כבר, לכן שרה עליו גם עתה ונגלה לו ליחזקאל. כלומר, אע"פ שהנבואה היתה צריכה לחזק את ישראל בגלות בבל שלא יבואו לידי יאוש, עם כל זה, אם לא היה נמשך הנהר הזה מנהר היוצא מעדן, שכבר שרתה עליו השכינה, לא היתה מתגלה עליו הנבואה בבבל.

ראיה, רק לסי שעתו, ואף על פי שאותו המקום לא היה ראוי לכן. כי אין חוף לארץ ראוי לנבואה, משום זה אומר הכתוב, היה היה. כלומר, שהיה כאן חידוש, ששרתה הנבואה בחוף לארץ.

מאי היה היה וכו': שואל למה אומר הכתוב היה היה ב' פעמים. ואומר, אלא היה למעלה ב"א היה למטה בנוקבא, שכתוב סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, שפירושו לוקח אור החסדים למעלה בשמים, שהוא ז"א, ולוקח למטה בנוקבא הנקראת ארץ, את אור החכמה. כן היה היה, היה אחד, פירושו היות החסדים מלמעלה, והיה אחד, פירושו היות החכמה מלמטה, וכבר נתבאר זה לעיל (ב"ב דף קל"ה ד"ה מה:א) שהחסדים מקובלים מז"א, והחכמה רק מן הנוקבא, וע"כ נקראת הנוקבא חכמה תתאה. ע"ש. ואין שלמות לחכמה בלי חסדים, וע"כ לא נמשך אור שלם רק על ידי זווג ז"א ונוקבא ביחד.

(מח) תא חזי, ויחלום: שואל, וכי יעקב הקדוש, בחיר שבאבות, נגלה עליו ה' בחלום ובמקום קדוש הזה, דהיינו בית לא, שהוא בארץ ישראל, שראוי להשראת השכינה, לא ראה את ה' אלא בחלום. ומשיב, אלא יעקב, לא היה נשוי באותו זמן, והי: פלג גומא, ויצחק היה חי, ועוד לא הניע זמן שליטתו, ועל כן כתוב בו חלום, ולא מראה בהקיץ.

(מז) תא חזי האי סולם וכו': בוא וראה סולם זה נתחזק למעלה ב"א, ונתחזק למטה בנוקבא. בארץ כשדים על נהר כבר. בארץ כשדים, היינו המקום שהגלות שורת בו, דהיינו (דפו"י דף קמ"ט ע"א * דף קמ"ט ע"ב)

ואי תימא והא לכתר וכו': ואם תאמר, הרי

דאתנסיב כתיב " ו ארא י בחלום. תמן אתר גרים, ויצחק הוה קיים, ועל דא כתיב ביה חלום.

מט) ולכתר י דאתא לארעא קדישא, עם שבטין, ד ואשתלים להון עקרת הבית, ואם הבנים שמחה, כתיב " וירא אלהים אל יעקב וגו'. וכתיב " ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה, הכא לא כתיב ביה חלום " דהא מדרגא אחרא עלאה י הוה.

ג) ת"ת, י חלמא איהו ע"י " דגבריאל, דאיהו לתתא, י בדרגא (א) י שתיתאה מנבואה. ' מראה: על ידא " דההוא דרגא, " דההיא חיה, דשלטא בליליא. ואי תימא, הא כתיב " גבריאל הבן להלז את המראה. הכי הוא ודאי, דמראה מלוי סתימין יתיר, ובחלמא פריש יתיר, ופריש י סתימין דמראה, וע"ד אתפקד י"א גבריאל, י דיפרש מלוי דמראה, דאיהו סתים יתיר. נא) וע"ד כתיב במראה, וירא, ו ארא, מאי טעמא, בגין דמראה איהו כהאי מראה, " דאתחזי, כל דיוקנין בגויה, בגיני כך ו ארא, אחמית י" דיוקניה, נאל שדי, דאיהו מראה, י" דאתחמי דיוקנא אחרא בגויה, וכל דיוקנין עלאין ביה אתחזון.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) כמחנה שכינה מספרין סגולין לוריאל נפיל (א) (בראשית ל"א). ב) (בראשית ל"ה). ג) (בראשית מ"ז) מיכל נבריא (ספר נכנס הספיר).

ד) חלמא ע"י נבריא אל: מ"א רכב. ד) חלמא ע"י נבריא אל:

ח"א קפג. קצו. ה) גבריאל: וירא דף ח"י ציון ב.

ו) שתיתאה מנבואה: לעיל דף כ"ו ציון ב. ז) מראה: הקסו"ו דף פ"ה ציון ס'. ח) (דניאל ח').

ט) דאתחזי כל דיוקנין בנויה: ח"א צא. רג.

חלופי גרסאות א) ואשא עיני ו ארא (את"ל) ב) בחלום ו ארא בחלומי. ג) דא ול"ג מן דאתא ער ויאמר. ד) ואשתלית באין (את"ל) ה) ל"ג דהא; דתוה מדרגא עלאת אחרא. ו) ל"ג הוה. ז) מדרגא (את"ל) ח) ל"ג דהוה וירגא. ט) דהתוה; ל"ג דההיא חיה. י) סתימי. י"א גבריאל. יב) דפריש; דיפריש. יג) דיוקני. יד) דאחמי

מאמר

הסולם

נבואה מראה וחלום

מדרגה התיא של אותה החיה השולטת בלילה, כי המראה היא הנוקבא דז"א במקומה עצמה שעליה נאמר, ותקם בעוד לילה. ועל כן היא מראה בהקיץ ולא בחלום.

ואי תימא הא כתיב וכו': ואם תאמר הרי כתוב, גבריאל הבן להלז את המראה. הרי שגם המראה מקובלת על ידי גבריאל, ומשיב, כן הוא ודאי, שמראה, דבריה סתומים ביותר, ובחלום, הדברים יותר מפורשים, והחלום מפרש דברים הסתומים אשר במראה, ועל כן גבריאל הפנונה על החלום נתמנה לפרש דבריה של המראה הסתומים ביותר.

נא) וע"ד כתיב במראה וכו': ועל כן כתוב לשון וירא ו ארא, במראה, שהוא מטעם, כי מראה, היא כמראה הזו של זכוכיה מלוטשת, שכל הצורות שממולה נראות בתוכה, משום זה כתוב בה ו ארא אל אברהם וגו' כאל שדי וגו', כי המראה, שהיא הנוקבא, אמרה, תראיתי

צורתו

הרי לאחר שנשא אשה כתוב ו ארא בחלום, חנה שם המקום גרם, שהיה בחוץ לארץ בסדן ארם, ויצחק היה חי, ועל כן כתוב בו חלום.

מט) ולכתר דאתא וכו': ולאחר כך, שבא לארץ הקודש עם השבטים, ועקרת הבית נשלמה עמהם, ואם הבנים שמחה, שהיה שלם ע"פ כת זוגה והיה בארץ ישראל, כתוב, וירא אלקים אל יעקב וגו', וכתוב ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה, כאן לא כתוב בו חלום, כי כבר היה במדרגה אחרת עליונה. והיה ראוי למראה בהקיץ.

ג) ת"ת, חלמא וכו': בוא וראה, החלום הוא, על ידי גבריאל, שהוא, דהיינו החלום, למטה במדרגה הששית מנבואה. כלומר, שגבריאל מקבל החלום מהוד הנוקבא, שהיא מדרגה הששית מנבואה (כנ"ל דף כ"ו ד"ה ואמר) ועל ידי גבריאל מקבלים בני אדם, מראה, הוא מקובלת על ידי (דפרי"ו דף קמ"ט ע"ב)

(ג) בגיני כך, יעקב בההוא זמנא, כתיב, * ויחלום והנה סלם מוצב * ארצה, מהו סלם, דרגא דשאָר דרגין ביה ג תליין, ד והוא יסוד ס דעלמא. וראשו מגיע השמימה, הכי הוא, לאתקשרא בהדיה. וראשו מגיע השמימה, מאן ראשו. ראשו דההוא י סלם. ומאן איהו, דא דכתיב ביה ג ראש המטה, בגין דאיהו ראש להאי ז מטה ח ומנה נהיר. מגיע השמימה, בגין דאיהו סיומא ס דגופא, וקאים בין י עלאה ותתאה, יא כמה דברית י איהו סיומא דגופא, וקאים בין י ירכין וגופא ועל דא מגיע השמימה.

(ג) והנה מלאכי אלהים י עולים ויורדים בו, אלין ממנן דכל עמין,

מסורת הזוהר

(א) לעיל דף כ"ו ציון ה'. (ב) (בראשית מ"ז) וירא דף כ"א ציון ב'. (ג) לעיל דף כ"ו ציון ו'. חלוסי גרסאות א ארצה וראשו. כ סולם; חלה (ד"א) ג תליין ומה דאמר סלם כמ"ד סר צלם מעליהם דכל שאר חילין בהאי (רמ"ק) ד ל"ג והוא יסוד דעלמא. ס דעלמא ומה דאמר סולם כמאן דאמר סר צלם מעליהם דכל שאר חילין כהאי (אה"ל) ו סולם. ז מיטה. ח ומיניה; ופטח; ומניה (אה"ל) ס דגופית. י עילא ותתא. יא כמא. יב ל"ג איהו. יג ירכין. יד ל"ג עולים ויורדים בו.

<p>מאמר</p> <p>צורתו של ה' באל שדי. להיותה מראה שצורת האחר נראית בחוכה. וכל הצורות של מדרגות העליונות נראות בחוכה.</p> <p>ביאור הדברים. כי צורת הנוקבא ה"ס חכמה, וצורת ז"א ה"ס חסדים. (כנ"ל דף כ"ז ד"ה מאי) וע"כ אין לך אור שלם אלא ע"י זוג שניהם ומקבלים החסדים חכמה מן הנוקבא והחכמה של הנוקבא מתלבשת בחסדים, ונשלמים שניהם. ועם כל זה אין הארת חכמה שבנוקבא מושפעת ממנה ולמטה, אלא כמנה ולמעלה, דהיינו אל החסדים שבז"א, שהם משתלמים בג"ד ומושפעים ממעלה למטה. שז"ס מה שאמרו בזהר על הכתוב, אשת חיל עטרת בעלה, אשר בעלה מתעטר בה, שהחסדים דז"א מתעטרים בג"ד על ידה ומושפעים למטה, אבל הנוקבא אינה מתעטרת בבעלה, כי צורתה, שהיא הארת החכמה אינה מושפעת ממנה ולמטה. וז"ש דאיהו מראה, דאהחמי דיוקנא אחרא כנו"ה, דהיינו צורת ז"א, שהוא חסדים, נראית לתחתונים על ידה, דהיינו שמושפעים ממנה ולמטה, אבל צורתה עצמה אינה נראית לתחתונים, כי אינה משפיעה החכמה ממנה ולמטה. ונמצא, שתיא דומה למראה מלוטשת, שאין ענינה להראות צורתה עצמה, אלא רק צורתם של אחרים המסתכלים בה, או העומדים למולה. ועוד היא דומה למראה, כי כמו שכל סגולתה של מראה הזכוכית, היא בסכת צבע העכור שבעברה השני, המחזיר קרני האור לאחוריהם, ואם היתה שקופה, שום צורה לא היתה נראה בה. כך הנוקבא, כל כחת הוא בהמסך שבה, המעכב (דש"י דף קמ"ט ע"ב)</p>	<p>הסולם</p> <p>על האור להאיר ממנה ולמטה, ולולא המסך הזה לא היה בה שום אור, כנודע.</p> <p>(ג) בגיני כך יעקב וכו': משום זה, יעקב בזמן ההוא, דהיינו מטרם שנשא אשה, כחוב בו, ויחלום והנה סלם מוצב ארצה, מהו סולם, הוא מדרגת, שכל שאר המדרגות תלויות בו. דהיינו הנוקבא, שהיא השער לכל המדרגות. ולא גרסינן ואידו יסוד דעלמא, כי גליון היה, והכניסוהו המעתיקים בסנים הזוהר, ובספרים ישנים אינו נמצא, זולת כדפוס מונטבא, שהמדפיסים נמשכו אחריו. ובע"ח שכ"ב שער מוחין דקטנות מביא שהסולם הוא יסוד, ולע"ד אינו מתאריז"ל.</p> <p>וראשו מגיע השמימה: כן הוא מגיע השמימה כדי להתקשר עם השמים. וראשו מגיע השמימה, שואל, מי הוא ראשו. ואמר, הוא הראש של אוהו הסולם, ומי הוא, הוא שכחוב בו ראש המטה, דהיינו יסוד, שהוא ראש הנוקבא הנקראת מטה, ונקרא היסוד ראש המטה, משום שהוא ראש למטה ההיא, שהיא הנוקבא, והיא מאידה ממנו, מן היסוד, וע"כ נכחן שהוא ראש שלה, מגיע השמימה: משום שהוא סיום הגוף, שהוא ת"ח הנקרא שמים, כי היסוד דבוק חתח תחתיה, ועומד בין העליון שהוא ז"א, ובין התחתון שהוא הנוקבא, בדומה לברית שהוא סיום הגוף, ונמצא בין הירכים והגוף, ועל כן אומר הכתוב, מגיע השמימה. אשר הראש של הסולם, שהוא יסוד דז"א, מגיע השמימה, שהוא דבוק בז"א הנקרא שמים.</p> <p>(ג) והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו: אלו הם הממונים של כל העמים העולים</p>
--	--

דאינון סלקין ונחתין בהאי ס' סלם, כד ישראל חטאן, מאיך האי נ סלם וסלקין אינהו נ ממנן, וכד ישראל מתכשרן עובדייהו, אסתלק האי ד סלם, וכלהו נ ממני ו נחתי לתתא, ואתעבר שולטנותא נ דלהון, כלא בהאי נ סלם קיימא. נ הכא חמא יעקב בחלמיה, שולטנותא דעשו, ושולטנותא דשאר עמין. נד) ד"א והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. במאן, נ בההוא ראשו, דההוא סלם. דכד אסתלק ראשו נ מניה, סלם נ אתכפיא וסלקין כלהו נ ממנן, וכד אתחבר ראשו נ בההוא נ סלם, נ אסתלק, וכלהו נ ממנן נחתינ. וכלא חד מלה.

נה) כתיב נראה ה' אל שלמה בחלום נ הלילה ויאמר אלהים נ שאל מה אתן לך. נ ואי תימא הכא בחלום, וכי מה * רשו אית כ ליה לחלום בהאי. אלא, הכא אתכליל כל דרגא בדרגא, דרגא עלאה בדרגא תתאה,

מסורת הזהר

א) (מלכים א' ב). ב) (שם) חקיה צ"ט טא שי שלד.

חלוסי גרסאות א סולם. ב סולם ג ליג ממנן. ד סולם ט ליג ממני. ו נחמא. ז דילהן. ח ליג סלם. ט וכד כלהו נחתינ לתתא, אתעביד סלם קיימא. נקיימא] וניא וכד כלהו נחתינ לתתא אתעבר שולטנותא דילהון חא כלא בהאי סולם קיימא הכא (אה"ל) ו ההוא. יא מיניה. יב אתכפייא. יג ליג ממנן. יד בהדיה (אה"ל). טו סולם. טז אסתליקו. ז ליג ממנן. יח חלילה וגו'. יט איתמא. כ ליג ליה כל ליג דרגא בדרגא.

הסולם

מאמר

נבואה מראה וחלום

חכמה וחסדים ביחד, ונחלש כח השמאל, ועל כן מתעלה הסולם ברוב שלמות, ומחבכל כח ממשלתם של הממונים על האומות. ופירוש הב' הוא ג"כ אותו הדבר, אלא שאינו תולת בחטאים של ישראל, אלא שמדבר ממצייאות ראש הסולם, שהוא יסוד דו"א המשפיע חסדים, בסו"ה וראשו מגיע השמימה. ואומר, כשנסתלק הראש מן הסולם, ונשאר הסולם בחכמה בלי חסדים, אז סלם אתכפיא וסלקין כלהו ממנן. משום שכל שליטתם תלוי בהארת השמאל בלי ימין, דהיינו חכמה בלי חסדים. כנ"ל, וכד אתחבר ראשו בההוא סולם, דהיינו כשהחסדים מתחברים בחכמה, אסתלק וכלהו ממנן נחתינ, מתעלה הסולם וכל הממונים יורדים, הרי ששני הפירושים אחד הם.

העולים ויורדים בסולם הזה. וכאשר ישראל חוטאים, נשפל הסולם ואלו הממונים עולים. וכשישראל מטיבים מעשיהם מתעלה הסולם, וכל הממונים יורדים למטה, והממשלה שלהם מתבטלת. הכל תלוי בסולם הזה. כאן ראה יעקב בחלום, הממשלה של עשו, והממשלה של שאר כל העמים.

נד) דבר אחר, והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו: במה הם עולים ויורדים היינו, בראש ההוא של הסולם. כי כשנסתלק ראשו, דהיינו יסוד, ממנו הסולם נכנע וכל הממונים עולים בשליטתם. וכאשר מתחבר הראש באותו הסולם הוא מתעלה וכל הממונים יורדים משליטתם. והכל ענין אחד. כלומר ב' הפירושים אחד הם, ואין ביניהם אלא אופן הביאור בלבד.

נה) כתיב נראה ה' וגו' שאל מה אתן לך ומקשה, ואם תאמר שזה היה בחלום דהיינו עיי גבריאל כנ"ל, איזה רשות יש למדרגת החלום בזה, דהיינו, לומר לו, שאל מה אחן לך, כיון שאינו אלא מלאך. ומשיב. אלא כאן נכלל מדרגה במדרגה, שמדרגה העליונה, שהיא הנוקבא דו"א, שהיא שורש החלום כנ"ל, נכללה ונתלבשה במדרגה התחתונה, דהיינו במדרגת גבריאל. והנוקבא אמרה לו, שאל מה אחן לך כי כן נאמר, ויאמר אלקים שאל וגו' שהוא שפ הנוקבא.

כי פירוש הא' הוא, כד ישראל חטאן מאיך האי סלם, וסלקין אינון ממנן, וכי כי ממשלת האומות נמשך מקו שמאל בלי ימין, וכשישראל חוטאים, מוסיפים, במעשיהם הרעים, כח לקו שמאל, ואז מושפל הסולם שהיא הנוקבא, מחמת חוסר חסדים, והממונים של האומות עולים ויורדים את ישראל. וכד ישראל מתכשרן עובדייהו, אסתלק האי סלם, וכלהו ממני נחתי וכי: כי במעשיהם הטובים הם מגבירים קו האמצעי, המשפיע (דפו"י דף קמ"ט ע"ב *) ק"נ ע"א)

בגין דעד כען, שלמה לא הוה שלים, כיון דאשתלים, כתיב * והי נתן חכמה לשלמה. וכתיב * ותרב חכמת שלמה. דקיימא סיהרא ה באשלמותא, ובי מקדשא * אתבני. וכדין, הוה חמי שלמה, עינא בעינא חכמתא, ולא אצטריך לחלמא.

נו) לבתר דחטא, אצטריך ליה לחלמא כקדמיתא, ועל דא כתיב * הנראה אליו פעמים, וכי פעמים הוה, ולא יתיר. אלא סטרא דחלמא הוה * ליה פעמים, סטרא דחכמתא כל יומא * הוה.

נז) ועם כל דא, סטרא * דחלמא, * הוה יתיר על כל שאר בני נשא, בגין דאתכליל דרגא בדרגא, מרא"ה במרא"ה. * והא השתא בסוף יומי * חשיך יתיר, ודא, בגין דחטא, וסיהרא קיימא לאתפגמא. מאי טעמא, בגין דלא * נטיר ברית קדישא, באשתדלותיה כנשים נכריות. ודא הוא תנאי, דעבד * קב"ה עם דוד, דכתיב * אם ישמרו בניך בריתי וגו'. גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך.

נח) מאי עדי עד. היינו דכתיב, * כימי השמים על הארץ. ובגין דשלמה לא נטר האי ברית כדקא יאות, * שריא סיהרא לאתפגמא, ועל דא, בסופא אצטריך חלמא, וכן יעקב אצטריך * ליה * לחלמא * כדאמרן. * טו

מסורת הזהר

- א) (מלכים א' ה') ח"א רסה. ח"ב קמט. קמט. ח"ג סא. רבנ. ז"ח בראשית ז' סא שיג י"א סג שלג.
- ב) (מלכים א' ה') חיי שרה דף פ"ג ציון א'. ג) (מלכים א' י"א). ד) (תהלים קל"ב).
- ה) (זכריה י"א).

חלומי גרסאות ה הכא באשלמותא (אה"ל) ז יתבני. ג ל"ג ליה. ד ל"ג הוח. ס דחכמתא. ו ל"ג הוה. ז ל"ג והא השתא בסוף יומי. ח חשך. ט אנטיר. י דקב"ה בדור. יא שרייא. יב ל"ג ליה לחלמא כדאמרן. יג חלמא ול"ג ליה. יד כדאמרן (אה"ל). טו בדס"י כחב כאן שייך מה שבסוף רסטר סימן * ויחלום כו'.

נביאה מראה וחלום

הכולם

מאמר

שהיא מדרגת גבריאל. עתה בסוף ימיו, נחשכה לו מדרגת החלום ביותר, ועל כן מזכיר לו הכתוב, ב' החלומות שהיו מאירים לו, שנאמר, לאל הנראה אליו פעמים.

ודא בגין דחטא וכו': וזה היה לו בשכיל שחטא, ועמדה הלבנה, שהיא הנוקבא, להתחסר, מהו הטעם שעמדה להתחסר, הוא משום שלא שמר ברית קדש, וחזר על נשים נכריות. וזהו תנאי שעשה הקב"ה עם דוד, שכתוב, אם ישמרו בניך בריתי וגו', גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך.

נח) כתיב י"די עד: הוא כמו שכתוב, כימי הכינים על הארץ. ומשום שלמה לא שמר ברית הנה כראוי, התחילה הלבנה להתחסר, ועל כן, היה נצרך לחלום בסופו, וכן יעקב, מחמת שלצ היה שלם, היה נצרך לחלום, כמו שאמרנו לעיל.

והנה

בנין דערד כען וכו': וע"כ נגלה לו רק בחלום, משום שעד עתה עוד לא היה שלמה שלם, כיון שנשלם, כתוב וה' נתן חכמה לשלמה, וכתיב ותרב חכמת שלמה, שהלבנה שהיא הנוקבא, עמדה במילואה, ובית דמקדש נבנה, ואז ראה שלמה חכמה עין בעין, ולא היה נצרך עוד לחלום.

נו) לבתר דחטא וכו': אחר שחטא, חזר ונצרך אל החלום כבתחילה, ועל כן כתוב, הנראה אליו פעמים, שקשה, וכי רק פעמים היה נראה אליו, ולא יותר, אלא הפירוש הוא, שמצד מדרגת החלום נדאת לו רק פעמים.

נז) ועם כל דא כטרא וכו': ועם כל זה, מדרגת החלום של שלמה, היתה גדולה יותר ממדרגת החלום של שאר בני אדם. משום שנכלל לו מדרגה במדרגה, מראה כהקין שהיא הנוקבא, נכללה לו במראה בחלום. (רס"ו דף ק"ג ע"א)

(נט) * והנה ה' נצב עליו וגו'. הכא חמא ב' יעקב. קשורא דמהימנותא כחד. נצב עליו, י' כד"א י' ג' נציב מלת. י' תלא, דכל דרגין קיימין כלהו כחד על ההוא ס' סלם, לאתקשרא כלא בחד קשרא. ו' בגין, י' דאתיהיב ההוא ס' סלם בין תרין ס' סטרין. הה"ד י' אני ה' אלהי י' אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו', י' אלין אנון תרין סטרין, בימינא ושמאלא.
 (ס) י' ד"א והנה ה' נצב י' עליו, עליה דיעקב, למהוי כלא רתיכא קדישא, ימינא ושמאלא, ויעקב י' בגוייהו, סו כנסת ישראל לאתקשרא, בינייהו, הה"ד אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק. מנלן דיעקב באמצעיתא, ס' משמע דכתיב, אלהי אברהם אביך ואלהי י' יצחק, ולא כתיב אלהי יצחק אביך. דכיון דאתקשר ביה באברהם, אשתכח י' דאיהו באמצעיתא. ולבתר הארץ אשר אתה שוכב עליה, הא כלא רתיכא חדא קדישא. והכא חמא דיהוי שלימו דאבהן.

מסורת הזהר

(א) (בראשית כ"ח) וירא דף לא ציון ג'. (ב) (בחלוסי גרסאות) (מלכים א' כ"ב). (ג) (בראשית י"ט) (ד) (בראשית כ"ח) ח"ב כו. ח"ג פד. ז"ח ויצא כ"ח טד שלו:

חלוסי גרסאות ה' ליג יעקב. ז' וכתיב. ג' (ב) ומלך אין בארום נצב מלך. ד' הלא; חמא; נצב עליו חמא. ס' סולם ו' ובגין. ז' דאתיהיב. ח' סולם. ט' ליג סטרין. י' אברהם וגו'. יא' ליג אלין; אילין. יב' ליג דיא; מנלן. יג' עליו ויאמר. יד' בגוייהו; בגוייהו. טו' וכנסת. טז' ליג משמע (אחיל). יז' יצחק הארץ. יח' איהו

והנה ה' נצב עליו

הסולם

מאמר

(נט) והנה ה' נצב וגו': כאן בסולם, ראה יעקב קשר האמונה, שהיא הנוקבא, המקשרת כל הספירות כאחד. נצב עליו, הוא כמו שאתה אומר נציב מלת. דהיינו תל, כי כל המדרגות כולם כאחד נמצאות על אותו הסולם, שהוא הנוקבא. להתקשר הכל בקשר אחד, משום שאותו הסולם ניתן בין שני הצדדים, וזה שכתוב אני הויה אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק הארץ וגו', אלו הם שני הצדדים ימין ושמאל. כי אברהם הוא ימין ויצחק הוא שמאל. פירוש, כי הוקשה לו, שהמלה נצב, היא מיותרת, שהיה די לומר והנה ה' עליו. ועל כן פירש, אשר נצב, פירושו תל, מלשון נציב מלת. ומשמיענו הכתוב, אשר כל המדרגות נגלו לו על הסולם הזה, בקשר אחד, בדומה לתל. לכן אומר, והנה הויה נצב עליו וגו', כי כל המדרגות נרמזות בכתוב הזה, כי הויה הוא תפארת הכולל שש המדרגות חג"ת נה"י, אברהם הוא חכמה, יצחק הוא בינה הארץ

(ס) דבר אחר והנה ה' נצב עליו: אין פירושו שנצב על הסולם, אלא נצב על יעקב, כדי שיעשו כולם מרכבה קדושה: ימין ושמאל, וביניהם יעקב, שהם חג"ת, וכנסת ישראל, שהיא הנוקבא, התקשר ביניהם. וזהו שכתוב אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, מאין לנו שיעקב הוא באמצע אברהם ויצחק, וזה משמע, משכתוב אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, ולא כתוב, אלקי יצחק אביך שאז היה נבחן אל השלישי שבאבות, דהיינו כן יצחק, הוא ללמדנו שכיון שנחקשר באברהם, שנתיחס להיות בנו, נמצא שהוא קודם ליצחק, ותוא באמצע אברהם ויצחק. כי כן הוא בסוד המרכבה, שאברהם ויצחק הם ימין ושמאל, ויעקב הוא באמצע שניהם. ואחר כך כתוב הארץ אשר אתה שוכב עליה, שהיא הנוקבא הרי שכולם יחד הם מרכבה קדושה אחת, דהיינו ג' הקוין עם הנוקבא, וכאן ראה יעקב שיחיה בחיר שבאבות, והיינו כמ"ש בזהר (פנחס דף רט"ו ע"א) בביאור הכתוב, לא עתה יבוש יעקב וגו' ע"ש.

הוא מלכות, שד' ספירות הללו: חו"ב תר"מ, כוללות כל עשר הספירות. וז"ש בנין דאתיהיב ההוא סולם בין תרין סטרין. כי הסולם, שהוא הנוקבא עיקרה היא משמאל, אבל השמאל אינו מתקיים בלי ימין, לפיכך ניתנה הנוקבא בקו האמצעי, הכולל לימין ושמאל. ומקבלת חסדים (דמויי דף ק"ג ע"א)

(סא) תא חזי, אלהי אברהם אביך, דכיון דאמר אברהם אביך, ודאי איהו באמצעיטא, ואלהי יצחק, הכא אתרמיז, דקשיר לתרין סטרין, ואחיד לון. קשיר לסטרא חד, דכתיב אברהם אביך. וקשיר לסטרא אחרא, דכתיב ואלהי יצחק, א' תוספת י ואי' ג' לגבי ד יצחק, ס' לאחזאה דיעקב אחיד לתרין סטרין. (סב) י ועד דיעקב לא אתנסיב, לא אתמר י' באתגליא יתיר, ואתמר י' באתגליא, למאן דידע אורחוי דאורייתא. לבתר דאתנסיב ואוליד, אתמר ליה באחגליא, ההי' ד' ויצב שם מזבח י' ויקרא לו אל אלהי ישראל. מו אוליפנא, מאן דלא אשתלים לתתא, לא אשתלים לעילא, שאני יעקב, דאשתלים ס' לעילא ותחא, אבל לא י' באתגליא.

(סג) ואי תימא דאשתלים י' בההיא שעתא, לא. אלא חמא י' דישתלים לבתר זמנא. ואי תימא הא כתיב י' והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך. י' אלא, אשגחותא דקב"ה, ונטירו דיליה, לא אשתכיק מניה דיעקב לעלמין, בכל מה דאצטריך ליה, בהאי עלמא, אבל בעלמא עלאה עד דאשתלים. (סד) ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. וכי (ה) תוהא הוא דלא ידע. אלא י' מאי ואנכי לא ידעתי, כד"א

מסורת הזהר	דרך אמר
(א) תוספת ואי': ח"ב כו. (ב) (בראשית ל"ג) ח"ב סו. (ג) (שם) תולדות דף ט"ו ציון ה. (ד) (בראשית כ"ח). (ה) (שם).	(ה) תמיכה.

חלופי גרסאות א' בתוספת. ב' ויז. ג' לגביה. ד' ויצחק. ס' לאשתכחא. ז' ועל (אהיל). ח' באתגלייא. ט' באתגלייא. י' ס' ל"ג לעילא ותחא. י' באתגלייא. י"א בההוא. י"ב דאשתלים. י"ג א"ל. יד ל"ג מאי.

מאמר	המלם	והנה ה' נצב עליו
------	------	------------------

(סא) תא חזי, אלקי אברהם אביך: מכיון שאמר אברהם אביך, ודאי שהוא באמצע אברהם ויצחק כנ"ל. ואלקי יצחק: גרמו בזה, שיעקב קשור לב' הצדדים ימין ושמאל, וכולל אותם: הוא קשור לצד אחד לימין, שכתוב אברהם אביך, וקשור לצד האחר לשמאל, שכתוב ואלקי יצחק שיש תוספת ו' דהיינו ואלקי, אצל יצחק, להורות שיעקב אחז ב' הצדדים. כי ו' רימו על ת"ת שהוא יעקב, המחובר עם אלקי יצחק שה"ס השמאל. באופן שהכתוב מחברו באברהם, בימין. שאומר בו, אביך, ומחברו באלקי יצחק עם ה'.

(סב) ועד דיעקב לא אתנסיב וכי': וכל עוד שלא היה יעקב נשוי אשה לא נאמר בו יותר בגלוי משנאמר כאן, שלא כתוב בו במפורש אלקי יעקב, כמו באברהם ויצחק. ונאמר בגלוי רק למי שידע דרכי התורה. כלומר, שיהיה מרכבה בב' הדרכים בימין ושמאל, וכל עוד שלא נשא אשה, הוא יכול להיות מרכבה לז"א בלבד, שה"ס ימין, ולא להנוקבא שה"ס שמאל.

לבתר דאתנסיב וכי': לאחר שנשא אשה, ותוליד בנים, נאמר לו בגלוי, וז"ש ויצב

מאמר ויקץ - מה גורא המקום הזה (סד) ויקץ וגי' ואנכי לא ידעתי: ושואל. וכי פליאה הוא שלא ידע השגה גדולה כזו. ומשיב, אלא מהו הפירוש של ואנכי לא ידעתי, הוא כמו שאתה אומר, ופני ה' לא חליתי

א ופני ה' לא חליתי. אמר, וכי כל ב' האי אתגלי לי, ולא אסתכלנא למנדע אנכי, ולמיעל תחות ב' גדפי דשכינתא, ג' למהוי שלים.

סה) ת"ח, כתיב ב' ותאמר אם כן למה זה אנכי, כל יומא ויומא. צמאת ד רבקה, נהורא דשכינתא, * ס' דהויא שכינתא י' במשכנהא, וצליאת תמן. כיון דחמאת ב' ז' עאקו דילה במעהא, מה כתיב ותלך לדרוש את ה', ס' נפקת מדרגא דא, לדרגא ס' אחרא, י' דאיהו הוי"ה. בגיני כך אמר יעקב, וכי כל כך חמינא, ואנכי לא ידעתי, בגין דהוה י"ב בלחודוי, ולא עאל תחות י"ג גדפי דשכינתא.

סו) מיד ג' ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה. מלה י"ג דא לתרין סטרין איהו. מה נורא המקום הזה, חד על ההוא מקום י"ג דקאמר בקדמיתא. וחד על ס' את קיימא קדישא, דלא ס' בעיא לאתבטלא.

סז) ואע"ג דאינהו תרי סטרי, חד הוא. אמר י' אין זה כי אם בית אלהים, אין זה, י' למהוי בטיל. אין י"ג זה, לאשתכחא בלחודוי, קיימא דיליה לאו איהו, אלא בית י"ג אלהים, לאשתמשא ביה, כ' ולמעבד ביה פירין, ולארקא ביה ברכאן, מכל שייפי גופא, דהאי הוא תרעא, כ"ל דכל גופא, הה"ד י"ג וזה שער השמים, דא תרעא דגופא ודאי, תרעא איהו, לארקא ברכאן לתתא, אחיד לעילא, ואחיד לתתא. אחיד לעילא, דכתיב וזה שער השמים. י"ג לתתא,

מסורת הזהר

דרך אמר

א) (שמואל א' י"ג). ב) (בראשית כ"ה) תולדות דף י"ג ציון ה'. ג) (בראשית כ"ח) ח"ב ע"ט. ד) (שם) ח"ב ס"ט : ה) (שם).

ב) נרום שלה.

חלופי גרסאות א' כן. ב' גרמון. ג' למיהוי. ד' דהויא. ו' ג' מן רבקה עד דהויא. ס' דהויא דהוי; דהוי שכינתא אדליג (אה"ל). ו' בפשכנא. ז' עקן. ח' נפקא. ט' אחרא. י' ל"ג דאיהו הוי"ה. י"א בלחודוי דערין [דערין] לא אחטוב (רמ"ק ואה"ל). י"ב גרמון. י"ג ל"ג דא. י"ד דקאמן (אה"ל). טו דא את. טז בעינא. יז למיהוי. יח ל"ג זה. יט ל"ג אלקים. כ' ולמיעבד. כ"ל ל"ג מן רב' עד לארקא. כ"ג אחיד לתתא (אה"ל).

מה נורא המקום הזה

הסולם

מאמר

נורא המקום הזה נאמר, אחר, על אותו המקום שאמר בהחילה, שהוא השכינה, ואחד, על אות ברית קודש, שלא צריך להתבטל.

חליתי. כלומר, לא ידעתי, פירושו לשון חיכור ודיקות, כמו, לא חליתי, אמר יעקב, וכי כל זה נתגלה לי ולא הסתכלתי לדעת את השם הקדוש אנכי, שהוא השכינה. ולהכנס תחת כנפי השכינה להיות אדם שלם.

סז) ואע"ג דאינהו תרי וכו': ואף על פי שהם שתי בחינות, דהינו יסוד ומלכות, אחת הן. אמר, אין זה כי אם בית אלקים, אין זה, שהוא יסוד המכונה זה, ראוי להיות בטל. אין זה, ראוי להמצא בלבדו, קיום שלו, אינו, כי אם בית אלקים, שהיא הנוקבא. להשתמש בה ולעשות בה פירות, ולהשפיע לה ברכות מכל אברי הגוף, כי זה, שהוא יסוד, הוא השער לכל הגוף, שהוא תפארת, וזהו שכתוב, וזה שער השמים, דהיינו ח"ת הנקרא טף ונקרא ג"כ שמים. זה הוא ודאי שער הגוף, הוא שער להריק ברכות למטה, אל הנוקבא, נאחו למעלה, בשמים שהוא ח"ת, ונאחו למטה, בהנוקבא הנקראת מקום וכן בית אלקים. ומפרש, נאחו למעלה, כי כתוב, וזה

סה) תיח כתיב ותאמר אם כן למה זה אנכי: כל יום ויום דאתה רבקה אור השכינה, הנקראת אנכי, כי השכינה היתה באהלה והתפללה שמה. כיון שראתה הצרה שלה כמעיה, מה כתוב, ותלך לדרוש את הוי"ה, כי יצאה ממדרגה זו דאנכי, אל מדרגה אחרת שהוא הוי"ה. הרי שאנכי הוא שם השכינה. משום זה אמר יעקב, וכי כל כך ראיתי ואנכי לא ידעתי, כי היה לבדו ולא נכנס תחת כנפי השכינה, כניל.

סו) מיד, ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה: דבר זה הוא לשני צדדים, כי מה (רמ"י דף ק"ג ע"א י') דף ק"ג ע"ב)

6 דכתיב אין זה כי אם בית אלהים. ועל דא י ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, ובני נשא לא משגחן ביקרא ד דביה, ה למהוי ביה שלים, לעילא ותתא. אתא אבוי ונשקיה.

סח) אמר רבי יצחק, כד י מלין אינון שמענא מפומיה בכינא, וואמינא בריך רחמנא, דלא בטיל מעלמא, חכמתא עלאה. * אזלינא עמהון מ עד תלת פרסי, עד פ דעאלנא עמהון י למתא. לא ספיקו י למיעל, עד י דשדך ההוא בר נש לבריה, י ואמרי י ליה, ט מליך לא יהון לבטלה.

סט) אמינא, הא דאמר רבי שמעון, ט דמלין י אלין, כלוהו ברזא דחכמתא נינהו, ולאחזאה י מלין אחרנין. כד סדרנא י מלין קמיה דר' שמעון, כ א"ל, לא תימא כל דמלין ככ אלין, כג דינוקא נינהו, כד אלא מלין דרוזין עלאין נינהו, כס וכלא כ ברזא כ דחכמתא רשימין.

סתרי תורה

ע) * ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. י חלמא, מדרגא שתיתאה, מאינון דרגין תרין דנבואה עד ההוא דרגא, שית דרגין

מסורת זוהר

א) אזלינא עמהון תלת פרסי: ח"א נא. צו: ח"ב יר. ב) לעיל דף כ"ו ציון ה. ג) חלמא מדרגא שתיתאה: לעיל דף כ"ו ציון ב.

חלוסי גרסאות א ל"ג דכתיב. ב ויירא יעקב. ג חזו וגו'. ד ביה; דיליה (אה"ל). ס למיהוי. ז מילין. ו אמינא. ח ל"ג עד. ט דעלנא. י למתא; י למאתיה (אה"ל). יא למיעאל. יב דשיוד, יג אמר; ואמר, ואמרית (אה"ל). יד ל"ג לית. טו מלך (אה"ל). טז דמילין. יז אילין. יח מילין. יט מילין. כ אמר לית כל דמילין, כג אילין. כד לאו וליג מן דינוקא עד ברזא, כה אלין. כס וכלהו כו ל"ג ברזא. כז וחכמה; בחכמתא.

מה נורא המקום הזה

הסולם

מאמר

סז) אמינא הא דאמר וכו': אמרתי, היינו דאמר ד"ש שדברים הללו שבטרה זו של הסלם, הם כולם בסוד החכמה, ומראים על דברים אחרים, מלבד פשטם. כשבאתי וסידרתי הדברים לפני רבי שמעון, אמר לי, אל תאמר, שדברים הללו של ילד הם, אלא הם דברי סודות עליונים, וכולם רשומים בסוד החכמה.

סתרי תורה

מאמר והנה סלם מוצב ארצה

ע) ויחלום והנה סלם וכו': החלום הוא מדרגה ששית מאלו ב' המדרגות של הנבואה, שהם נצה והוד ד"א, כי מכאן עד מדרגה היא של החלום, שהיא הוד דנוקבא, הן שש מדרגות, שהן: יסוד, ד"א, וחסד, גבורה, ח"ת, נצה, והוד דנוקבא. ועל כן החלום הוא אחד מששים מנבואה. כי כל ספירה מאלו השש, כלולה מעשר ספירות, ועשר פעם שש הן ששים, והחלום שהוא החחתון מהן, נמצא שהוא אחד מששים.

סלם

וזה שער השמים, שהיסוד הוא שער הת"ת הנקרא שמים, כנ"ל. נאחו למטה, שכתוב אין זה, כי אם בית אלקים, שפירושו, אין זה, שהוא יסוד, נמצא, כי אם כבית אלקים שהיא הנוקבא, כנ"ל. ועל כן ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, שהמקום הוא הנוקבא וזה הוא היסוד, ובני אדם אין משגיחים ביקרו, של היסוד, להיות שלם בו. בא אביו ונשק אותו. המאמר הזה הוא המשך דברי בנו של אותו איש שפגש בו ר' יצחק, כמ"ש לעיל (באות ל"ב) וכשסייג בדביו, בא אביו ונשקו.

סח) אמר רבי יצחק וכו': אר"י, כששמעתי דברים אלו מפיו בכיתי, ואמרתי, בדרך הרחמן שלא בטל חכמה עליונה מן העולם. הלכתי עמהם שלש פרסאות עד שנכנסתי עמהם לעיר. לא הספיקו להכנס לעיר עד שאותו האיש שירך את בנו, ואמרתי לו, דברייך לא יהיו לבטלה. היינו מה שאמר לעיל (באות ס"ב) שהשלמות כאה אחד שנושאים אשת. וכיון שבא לישא אשה, א"ל, שיקיים דבריו.

(רמ"י דף ק"ג ע"ב *) דף קמ"ט ע"א

אינון, ועל דא, " חלמא, חד משתי דרגין דנבואה. ה סלם, חמא בנוי דומינין לקבלא אורייתא, בטורא דטיני. י סלם: דא י סיני. ז בגין דאיהו נעיץ בארעא, וחשיב בסליקו לשמיא. וכל ה רתיכין ומשריין עלאין, כלהו נחתי תמן י בהדי קביה, כד יהיב לון אורייתא.

עא) וכלא חמא. חמא י מטטרון, סבא דביתא, דשליט בכל דיליה. דאיהו ה קאי ס בשלטנו על י עלמא. יא בשולטנו י י בשם שדי. וסליק לעילא, בסליקו דשמא י דמריה הוי"ה, אתר דיעקב אשתלים ביה לבתר. וראשו, דשם שדי איהו י, יודא מגיע השמימה. כיון דמטי וסליק את דא, ליהוא אתר, אשתלים ואתקרי בהוא שמא דמאריה הוי"ה.

מסורת הזהר

א) חלמא חד משיתין: ח"א קפג. רז. רלת. ח"ג רכב. רלד: ת"ז תק' כ"א נו. ב) מטטרון סבא דביתא: ח"א קכז. ג) בשם שדי: ח"ג רטו. רלא. ת"ז תק' מ"ה פז: (כשמיה רביה).
חלופי גרסאות א סלם דא סיני (אה"ל). ב סלם בגי' (אה"ל). ג סיני בגימטריא. ד ל"ג בגין. ה רתיכין קדישין (אה"ל). ו ומשריין. ז קמי. ח קאים. ט ל"ג בשלטנו (אה"ל). י האי עלמא. יא ל"ג בשולטנו. יב ל"ג בשם. יג דמאריה. יד ודאי (אה"ל).

הסולם

והנה סלם מוצב ארצה

למקימו לימין לבחינת חסדים. ולפיכך, נבחן בשוב ב' בחינות, א) ההתכללות בשמאל ובחינת הגיר שמקבל שם. ב) ששב למקימו לימין וחוזר לחסדים. שאז הוא בכל השלמות, והנה בחינת רצוא שבחיות, ה"ס המלאך נוריאל, שהוא עוד בבחינת ו"ק בלי ראש, והוא רץ לשמאל לקבל ראש. ובחינת ושוב של החיות, ה"ס המלאך מטטרון. שיש בו ב' הבחינות של ושוב, וע"כ נקרא מלאך הפנים להיותו הנושא של בחינת הג"ר, הנקראים פנים. וע"כ הוא שר העולם, להיות בו השלמות להשלים התחתונים שבג' עולמות בריאה יצירה עשיה.

מאמר

סלם חמא וכו': סלם, רומא, שראה בניו שעתידים לקבל התורה בהר סיני. כי סלם הוא סיני, משום, שהר סיני הוא כמו שאמר הכתוב, מוצב בארץ. וראשו, דהיינו מעלתו, מגיע השמימה, וכל המרכבות ומחנות מלאכים העליונים כולם ירדו שם ביחד עם הקב"ה בעת שנתן להם התורה. דהיינו כמשה, ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו.

עא) וכרא חמא וכו': והכל ראה יעקב בחלומו ראה את המלאך מטטרון. זקן ביתו, של הקב"ה, המושל בכל אשר לו, שהוא עומד בשליטה על העולם ככה השליטה שלו בשם שדי, ועולה למעלה בעליה של שם רבוננו, שהוא הויה, הוא המקום שיעקב נשלם בו. לאחר כך, והראש של השם שדי שהוא י, זה מגיע השמימה. כיון שאות הזו עולה ומגעת לאותו המקום, דהיינו לשמים, המלאך מטטרון נשלם ונקרא בשם רבוננו הוי"ה.

וזה אמרו, חמא מטטרון, סבא דביתא, דשליט בכל דיליה, דהיינו ב' הבחינות שבו, מבחינה הא' הוא נקרא זקן ביתו, שנכלל בשמאל וקנה משם חכמה. כי איזה זקן, מי שקנה חכמה, ומבחינה הב', שהוא ושוב למקומו לחסדים, שאז יש לו חכמה וחסדים, הוא נבחן אז, למושל בכל אשר לו, כי כל יורה על השלמות מכל הצדדים, הן חכמה והן חסדים, ורב יודה על השלמות מחכמה לבר, כמ"ש לעיל, בסו"ה יש לי רב, ובהכתוב יש לי כל. וז"ש דאיהו קאי בשלטנו על עלמא בשולטנו בשם שדי, אשר כח השליטה שלו על העולם דהיינו להיות שר העולם, הוא בשליטה של השם שדי, כי כח השליטה ה"ס בחינת הא' של ושוב, כי אין שליטה אלא באור החכמה, ואז הוא כלול בשמאל

פירוש הדברים. במחילה צריכים לידע בחינת מטטרון מה הוא. וביאורו תמצא בתקונים (תק' ע' דף קי"ט ע"ב) שאומר בהכתוב, והחיות רצוא ושוב, רצוא דא נוריאל, ושוב דא מטטרון. פירוש. כי מקרא זה נאמר, בעת שהחיות מקבלים מהארת הווג של זו"ן דאצילות, אז הכולל שלהם הוא בסוד רצוא ושוב. אשר הימין שה"ס ו"ק בלי ראש, דהיינו חסדים בלי חכמה כמ"ש לעיל (דף ט' ד"ה ומטרם עש"ה) הוא בסוד רצוא אל השמאל לקבל ממנו בחינת ראש וחכמה, כמו שנתבאר שם. ואחר שקבל ממנו החכמה, הוא בסוד ושוב, דהיינו ששב (דמרי דף קמ"ט ע"א)

(עב) * והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, אינון מלאכין קדישין, י דקרבין למלכותא סלקין, ואינון אחרנין דלא י קרבין, הם נחתין. (עג) ד ותו, ה בו י סלקי ונחתין, כד איהו סליק, סלקין בהדיה, כד נחתין, נחתין בהדיה. * מלאכי אלהים, תריסר מרגליטאן ט טבאן, ואינון: ב ס מיכאל, י קדמיאל, י פדאל, ה גבריאל, י צדקיא, י חסדיאל, ה רפאל, ס רוזאל, י

מסורת הזהר

(א) לעיל דף כ"ו ציון ו'. (ב) מיכאל: וירא דף י"ח ציון א'. (ג) קדמיאל: ח"ב רנו. ת"ן זק' ע' קכט. ז"ח עה"ש ס"ח טג שכט. (ד) פדאל: ח"א מ: קח. ת"ז חק' ע' קכט: ז"ח שה"ש ס"ח טג שכו. תק"ח צ"ט טג שלה. (ה) גבריאל: וירא דף י"ח ציון ב'. (ו) צדקיא: ח"א קח. ח"ב רמו. ח"ג ב: קנד. ת"ז חק' ג"ח צא: ז"ח שה"ש ס"ד טא שמה. סח טג שכו. (ז) חסדיאל: ח"ג קנד: ת"ז חק' ג"ח טט. חק' ג"ז צא: חק' ע' קכט: ז"ח שה"ש ס"ח טג שכו. תק"ח צ"ט טג שלה. (ח) רפאל וירא דף י"ח ציון ג'. (ט) רוזאל: ח"א נה: קח. ח"ג ב: ת"ז חק' ג"ח טט. חק' ג"ז צא: חק' ע' קכו: ז"ח שה"ש ס"ד טא שמה. ס"ח טג שכו. תק"ח צ"ט טג שלו.

חלופי גרסאות א אלקים וגוי. ב קרבין. ג קרבין (אה"ל). ד וחוכ וסלקי וליג בו. ה ליג בו. ון וסלקי: וסלקין ונחתין (אה"ל). ז מרגליטאן. ט טבאן. ס מואיל (אה"ל).

מאמר
הסולם
והנה שלם מוצב ארצה

הוא חוזר לראש, דהיינו ושוב למקומו, ודא מניע השמימה, כלומר הכח שבי' זו שהיא מגביל הארת חכמה שלא תתפשט עוד, כנ"ל, נמצא מחזיר האורות השמימה, שה"ס ז"א וה"ס חסדים, כיון דמטי' וסליק את דא לדהוא אתר, אשתלים, ואתקרי בההוא שמא דמאריה הוי"ה, כיון שאות הזו, דהיינו ה"י, מחזיר האורות השמימה, דהיינו ששוב לבחינת חסדים לז"א, אז נשלם המלאך מטטרון, כנ"ל בסוד המושל בכל אשר לו, ונקרא בשם רבונו, ז"א הויה, כי נעשה מרכבה אליו כמו יעקב כנ"ל.

בשמאל, וה"ס השם שד"י, וסליק לעילא בסליקן דשמא דמריה הויה, ועולה למעלה, דהיינו בחינה ה' של ושוב, שהוא חזרתו לימין לחסדים, הוא בעליה אל השם הויה, שהוא ז"א שהוא חסדים, אתר דיעקב אשתלים ביה, שהוא המקום, אשר יעקב נעשה מרכבה אליו להשתלם בו, כי יעקב נעשה מרכבה לז"א כנודע.

(עב) והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, אלו מלאכים הקדושים הקרובים למלכות, עולים על ידי מטטרון, והאחרים שאינם קרובים למלכות, דהיינו שהם מס"א, יורדים, ואין להם תקומה.

וז"ש, לבתה, וראשו דשם שד"י איהו י ודא מניע השמימה, כי ה"י דשד"י הוא סיום הנוקבא הנקראת עולם, וה"ס גבול הים, וביאורו תמצא בתקונים (תקון ס"ה דף פ"ב) שמטרש שם הכתוב, והחיות רצוא ושוב, על האורות של בחינת הנוקבא עצמה, הנקראת ים, ואומר, בשעה שגלי הים, שה"ס הארת החכמה שבשמאל, רצים והם רוצים להחריב העולם להחזירו לתוהו ובוהו, דהיינו שרוצים להאיר ממעלה למטה, הם מסתכלים בשכינתה, שהיא גבול הים, ואז הם שבים למקומם, דהיינו לחסדים. ע"ש. וגבול הים ה"ס ה"י של השם שד"י, כמ"ש חז"ל ששד"י, פירושו שאמר לעולמו די שלא יתפשטו יותר, וגבול הזה ה"ס י', כי י' ה"ס ראש בלי גוף, שיורה על כח סיום שבו, שאינו מתפשט ממעלה למטה, הרי כשגלי הים שבשם שד"י, מגיעים ל"י, נפסקים להאיר עוד, והם שבים לחסדים, וז"ש וראשו דשם שד"י איהו י', כי כשמגיע ל"י שה"ס הגבול (דפו"י דף קמ"ט ע"א) דף קמ"ט ע"ב)

(עג) ותו, בו סלקי ונחתין וכו': ועוד, בו כמלאך מטטרון, הם עולים ויורדים, כשהוא עולה עולים עמו מלאכי אלקים, כשהוא יורד יורדים עמו מלאכי אלקים, שהם שתיים עשרה מרגליות טובות, והם מיכאל קדמיאל וכו'. והם אלפי שנאין, שהוא ראשי תבות שור, נשר, אריה, ון' דשנאן, זה אדם, שכלול דכר ונוקבא, והם עולים כשמטטרון עולה, והם יורדים כשהוא יורד, וביאור זה: הדברים נמצא לעיל

סטורייה, ב"ה נוריא"ל, יפיא"ל, י ענא"ל, א"לפי שנאן, שנא"ן: י שו"ר, נש"ר, ארי"ה, י נ' אדם כליד דכר ונוקבא. י ואינון סלקי, כד איהו סליק, ואלין נחתי, כד איהו נחית.

עד) ותו, כל אינון דשלטי בשלטנו דהאי עלמא, י על ידיה סלקין, וכ"ל אינון י דנחתי על ידיה י נחתי, כלהו בהאי סלם. הוי"ה שלטא על כלא, דכתיב " והנה ה' נצב עליו, כד אתער, כתיב, " אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים. בית אלהים ודאי. ואיהו תרעא לאעלא לגו דכתיב ' פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה. " וזה השער י לה. זה שער השמים כלא חד. (ע"כ ס"ת)

עה) * י וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי וגו', פ אמר רבי יהודה כיון דכל האי אבטח ליה קודשא בריך הוא, אמאי לא האמין, דאמר י אם יהיה אלהים עמדי וגו', אלא, אמר יעקב, חלמא חלמנא, " וחלמין י מנייהו קשוט, י ומנייהו לא קשוט, ואם יתקיים, הא ידענא דחלמא קשוט הוא, ועל

מסורת הזוהר

א) סטורייה: ז"ח שה"ש ס"ח טג שכת. ב) נוריא"ל: ח"א כג: כו: קח. רנב: ח"ב מא: מב. קמו: רנר. ח"ג קער. ריו. רכז. רכט: רעב. ת"ז בהקדמה יג: חק' ס"ט קה קו. חק' ע' קיט: קכו. קכו: חק' ו' בהשמות קמד: ז"ח שה"ש ס"ח טג שלו. תק"ח ק"ח טב שמב. קי"א טג שנא קט"ו טב שיו. ועי' וירא דף י"ח ציון ד'. ג) יפיא"ל: ח"א קח. ח"ב רמו: רער. ח"ג ב: קנר. קצו: ת"ז חק' ע' קכט: ז"ח שה"ש ס"א טג שמו. ס"ד טא שמה. ס"ח טג שלה. רוח ז' טב שכו. תק"ח צ"ט טג שלו. ט"ה טג שח. ד) ענא"ל: ח"א קח. ח"ב רב. ז"ח יתרו לה סד שכד. רות ז' טא שפ. ה) אלפ"י שנא"ן: (תהלים ס"ח) ב"א דף פ"ה ציון ג'. ו) שורר נשר אריה אדם: ב"א דף ס"ה ציון א'. ח"ה דף ס"ז ציון ב'. ז) י' - רכר ונוקבא: ב"א דף ס"ז ציון א'. ח) לעיל וירא דף ל"א ציון ג'. ט) לעיל דף ל"ד ציון ג'. י) (תהלים קי"ח) הקס"ז דף צ"ז ציון א' וב"א דף של"ט ציון ג'. יא) הקס"ז דף צ"ז ציון ו'. יב) (בראשית כ"ח). יג) (שם) ח"א רל. ח"ב קצח. יד) וחלמין-קשוט-לא קשוט ח"א קמג. קצט: ח"ב רסד. ח"ג רלד:

חלופי גרסאות א) ו... ב) ... ג) ... ד) ... ה) ... ו) ... ז) ... ח) ... ט) ... י) ... יא) ... יב) ... יג) ... יד) ... יא) ואלין (אה"ל). ד ליג מן על ידיה עד על ידיה. ז דנחתי. ו נחתי. נחתי נחתי (אה"ל). ז ליג זה השער לחי. ח לה צדיקים יבואו היינו יתביב (אה"ל). ט ליג מן אמר עד אלא. י ומנייהו על ומנייהו.

מאמר הסולם והנה סלם מוצב ארצה

לפיל בראשית א', דף פ"ו ד"ה שנאן. ודף קכ"ד שם. ד"ה דהוא אופן ע"ש. עד) ותו, כל אינון זבי: ועוד, כל אלן השולטים בשליטה בעולם הזה, על ירו, עיי מטטרון. עולים לשלוט. וכל אלן היורדים, י ירו יורדים משליטתם. פולם תלויים בסולג הזה. שהוא מטטרון. הוי"ה שולט על כולם. ש: טוב, והנה ה' נצב עליו.

כד אתצר כתיב וכו': כשהקיק, מה כתוב, אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים. מטטרון הוא בית אלקים ודאי, והוא שער להכנס לפנים, שכתוב פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה. זה השער להויה, זה

(נוריא"ל קמ"ט ע"ב * דף ק"ב ע"ב)

דא אמר אם יהיה אלהים וגו', כמה דחלמנא, והיה יי' לי לאלהים, אנא אהא משיך ברכאן, ממבועא ה' דנחלא ב' דכלא, לאתר דא, דאקרי אלהים.

(עו) תא חזי ישראל דאיהו באמצעיתא, כלא נטיל הוא בקדמיתא, ממקורא דכלא, ולבתר דימטי ליה, ב' מניה, נגיד ז' ואמשיך ה' להאי אתר, פשמע דכתיב, והיה יי' לי בקדמיתא, ז' ולבתר ה' כלא לאלהים. כמה דאלהים, יהא נטיר ועביד לי, כל אלין טבאן. אוף אנא, ה' אהא משיך ליה מאתר י' דילי, כל אינון ברכאן, י' ויתחבר קשרא דכלא ביה. אימתי, * ושבתי בשלום אל בית אבי, כד אהא י' יתיב בדרגא י' דילי, ואהא יתיב בדרגא בשלום. לתקנא בית אבי, ושבתי בשלום דייקא, כדין והיה יי' לי לאלהים.

(עז) ד"א ושבתי בשלום אל בית אבי, דתמן הוא ארעא קדישא, תמן אשתלים. והיה יי' לי לאלהים. באתר דא, י' אסלק מדרגא דא, לדרגא אחרא כדקא יאות, ותמן אפלח פולחניה.

(עח) רבי חייא פתח ואמר, דברי עונות גברו מני פשעינו אתה תכפרם. האי קרא ה' קשיא, דלאו סופיה רישיה, ולאו רישיה סופיה. אלא דוד בעא על גרמיה, ולבתר ה' בעיא על כלא. ב' דברי עונות גברו מני. אמר דוד, ה' אנא ידענא בגרמי דחבנא, אבל כמה חייבין אינון בעלמא, דאתגברו חובייהו עלייהו, יתיר מני. הואיל וכן, לי * י' ולהון, פשעינו אתה תכפרם.

(עט) תא חזי, בשעתא ה' דחייבין סגיאין בעלמא, אינון כ' סלקין, עד ההוא

מסורת הזהר

(א) (בראשית כ"ח) ב"ש דף קט"ו ציון ה'. (ב) (תהלים ס"ה).

חלופי גרסאות א' ל"ג דנחלא; דנחליא. ב' ל"ג דכלא. ג' מיניה. ד' ופשיך. ה' מהאי. ו' לי לאלקים. ז' לבתר, ח' כללא. ט' הא אמשיך. י' דיליה. י"א ויתחבר. י"ב ל"ג יתיב. ג' דיליה. י"ג אסלק. י"ד קשיא. ט"ז בעי, בעא. י"ח מנא. י"ט ולהו. י"ז דאובין. כ' סלקין (כ"ם).

מאמר

הסולם

וואהיה שלם במדרגת שלום. שהוא יסוד, לתקן בית אבי, שהוא הנוקבא המכונה בית, ושבתי בשלום, הוא כדיוק, להיותו רומז על היסוד, או והיה ח' לי לאלקים.

(עו) ד"א ושבתי בשלום וגו': כי שם בבית אבי הו"ו ארץ הקדושה, שם אשתלמי והיה ה' לי לאלקים. במקום הזה אעלה ממדרגה זו למדרגה אחרת כראוי, ושם אעבוד עבודתו.

(עח) רבי חייא פתח וכו': ר"ח פתח ואמר, דברי עונות גברו מני פשעינו אתה תכפרם. מקרא זה קשה, כי אין סופו ראשו ואין ראשו סופו. שמהחיל בלשון יחיד ומסיים בלשון רבים. אלא דוד בקש תחלה על עצמו, ואחר כך בקש על הכל. דברי עונות גברו מני, אמר דוד אני יודע בעצמי שחטאתי, אבל כמה רשעים הם בעולם שנחברו עליהם חטאים עוד יותר ממני, הואיל וכן, אני מסתיר ומבקש לי ולהם. פשעינו אתה תכפרם. והטעם שהיה מתירא מפני דיבוי

מהם שהם אמיתים ומהם שאינם אמיתים. ואם יתקיים, אז אדע שחלום אמיתי הוא. וע"כ אמר, אם יהיה אלקים עמדי וגו', כמו שחלמתי, והיה תי' לי לאלקים. אני אהיה מושך ברכות ממבוע הנחל של הכל, שהוא בינה, למקום הזה שנקרא אלקים.

(עז) תא חזי ישראל וכו': בוא וראה. ישראל שהוא באמצע הכל, דהיינו קו האמצעי, הוא מקבל השפע תחילה ממקור הכל, שהוא בינה, ולאחר שהשפע יגיע אליו ממנו, הוא מעביר וממשיך אותו אל מקום הזה, שהוא הנוקבא. זה ששפע, משכתוב מתחילה, והיה ה' לי, דהיינו שהוא יקבל תחילה, ואחר כך כתוב לאלקים, שהוא הנוקבא. דהיינו שישפיע אח"כ אל הנוקבא. כמו שאלקים ישמרני ויעשה לי כל הטובות האלו, כן אני אמשיך לו ממקומי, דהיינו מז"א. כל אלו הברכות, ויתחבר בו קשר הכל, דהיינו היסוד. מתי יהיה זה. ושבתי בשלום בית אבי שטירוסה, כשאהיה שלם במדרגה שלי, שהוא ת"ת. (דפו"י דף ק"ג ע"ב י') דף קנ"א ע"א)

אתר, ה' דספרי נ' דחייביא נ' אתפתחו, ז' כד"א * דינא יתיב וספרין פתיחו, וההוא ספר ה' דינא עלה קיימא, ו' בגיני כך, דברי עונות גברו מני, ועל דא פשעינו אתה תכפרם.

פ) ז' יעקב, כגוונא דא ה' בגין כך לא הימין, אי תימא דלא הימין ה' בקב"ה, י' לא. אלא, דלא ה' הימין ביה בגרמיה, י"א דילמא יחוב, וההוא חובא ימנע ליה, דלא י"ב יתוב בשלם, ויסתלק נטירו י"ג מניה, י"ד ובגין כך, לא הימין י"ו בגרמיה. והיה י"ז די לאלהים, אפילו רחמי, כד י"ח איתוב בשלם, אשוי לקבלי לדינא, בגין י"ט דאנא י"פ פלח קמיה תדיר.

פא) אמר רבי אחא, אמר יעקב, השתא לא י"פ אצטריכנא לדינא, כד איתוב לבית אבא, אתכל לנא בדינא, כ' ואתקשר ביה. אמר רבי יוסי, לאו הכי, אלא אמר, השתא אם יהיה אלהים עמדי, דינא אצטריכנא לנטרא לי, עד דאיתוב בשלם לבית אבא, כל אב"ל כיון דאיתוב בשלם, אתכלילנא רחמי בדינא, ואתקשר בקשורא מהימנא, כג' לאכללא כ"ג כלא כ"ד כחד. כ"ה האבן הזאת אשר שמתי מצבה

דרך אמת

ה' טלח האמין נ"ו בעלמנו.

מסורת הוהר

א) (דניאל ז') ח"א קו: ח"ג קכט. קלב. ב) (בראשית כח) ב"ב דף צ"ז ציון ה'.

חלופי גרסאות ה' דאקרי ספר. כ' דחייביא, נ' אחתתה. ד' ל"ג כד"א. ה' בדמויי דינא עלה קיימא הוא בסוגריים; לעילא [מעילא] מרישיה [ררישא; לרישא] דדור איהו. ו' בגיני (ד"ק). ז' כגוונא: דא ביעקב; יעקב בגי"כ לא הימין בגרמיה (אה"ל). ח' ל"ג בגין כך. ט' בית בקב"ה. י' ל"ג לא. י"א דלא. י"ב ייחובי י"ג פינית. י"ד ובגיני. ט"ו ביה בגרמיה. ט"ז אחוב. י"ח אנא; דאהא. י"ח דאעלת ול"ג דאנא; אפלת (אה"ל). י"ט אצטריכנא כ' ואתקשרנא (אה"ל). כל ל"ג אב"ל. כג' האכללא. כג' כל. כד חד.

מאמר

הסוכים

וידר יעקב נדר

לעיל בדף י"ז ד"ה יעקב שמתחילה, לא היה אלא במדרגת יעקב, שפירושו שהיה נוטה לימין יותר משמאל. ואחר כך כשחזר לארץ, השיג מדרגת ישראל, שהימין נכלל משמאל, והשיג ראש. ע"ש. וז"ש כאן אפילו רחמי, שהוא הויה, ונוטה לימין, כד איתוב בשלם אשוי רקבלי לדינא דהיינו שהימין שהוא הויה, יכלל אז בשמאל שהוא אלהים, ואשיג ראש. ואז אכניע כל הקליפות ואוכל לעבדו תמיד בלי הפסק. וע"כ אמר והיה הויה לי לאלקים; פא) אמר רבי אחא, אמר יעקב וכו': ר"א בא לכאר הדברים, ואומר שיעקב אמר, עתה איני צריך לדין. אלא רק לחסו, כמו מדרגת יעקב כנ"ל, כשאשוב לבית אבי, אתכלל אז בדין, דהיינו שהימין יכלול בשמאל. כנ"ל, ואתקשר בשמאל כמו בימין, דהיינו מדרגת ישראל, עמודא דאמצעייתא, כמ"ש שם.

ריבוי החטאים של רשעי עולם, בוא וראה, בשעה שיש הרבה רשעים בעולם, הם עולים עד אותו המקום שספרי רשעים נפתחים. שהוא הנוקבא רז"א הנקראת ספר, כמו שאתה אומר, דינא יתיב וספרין פתיחו, ואז, וההוא ספר שהוא הנוקבא הדין עומד עליו. כלומר, שנפגמת בסבת הדינים, וע"כ היה דור מספד שעונותינו לא יפגמו את הנוקבא. ובקש עליהם כפרה. ואמר לי ולהם אתה תכפרם. כנ"ל.

פ) יעקב כגוונא דא וכו': יעקב כעין זה, היה ג"כ מספד, אולי יחטא, וכסבה ריבוי הרשעים בעולם, יגיע הפגם עד הנוקבא, ומשום זה לא האמין בהבטחת ה' שניתנה לו (כנ"ל באת ע"ה) ואל תאמרו שלא האמין בה', לא, אלא שלא האמין בעצמו, ופחד, אולי יחטא, ובצירוף החטאים שבעולם, יגרום החטא שלא ישוב לביתו בשלום, והשמירה תסור ממנו. וע"כ לא האמין בעצמו, והיה ה' לי לאלקים; כאשר אשוב בשלום, אפילו רחמים אשית לפני לדין, כדי שאהיה עובד לפניו תמיד. פירושו. הויה הוא רחמים, דהיינו ז"א שהוא באור החסדים, ונוטה לימין. והשם אלקים הוא דין, דהיינו הנוקבא, שהוא באור החכמה, ונוטה לשמאל. ונתבאר (דמויי דף קנ"א ע"א)

אמר ר' יוסי וכו': אריי אינו כן. אלא שאמר, עתה אם יהיה אלקים עמדי, והשם אלקים הוא דין, כי עתה דין אני צריך, לשמור אותי עד שאשוב

יהיה בית אלהים. דהא כדין יהא כלא קשורא חדא, והאי אבן אתברכא מימינא ב ומשמאלא, י אתברכא מעילא י ומתתא, י בגין י דאתן י מעשרא י מכלא.

פג) אמר רבי אבא, הא כתיב " ויקח מאבני המקום. " ואי תימא דאבנא י דא, עלאה י על כמה אבנין לאתר י מותביה, י למשרי עליהו, י והא י כתיב והאבן הזאת אשר שמת מצבה, י שעליונה מבעי ליה. י בגין דאמר י אין זה כי אם בית אלהים, הכא ארים י לה, קמא עלאה, בגין י דתלא כל שבחא דזה ביה, דאין זה י לקיימא כי אם בית אלהים. ושפיר. ועל דא אשר שמת מצבה כתיב.

פג) יהיה בית אלהים י לעלמין, בית אלהים, בית יי מיבעי ליה, כד"א י לכוונן את בית יי. וכן י בית יי נלך. אלא, אחר דבי דינא כל איהו מתרין ככ סטרין עלאין, מסטרא דיובלא, דאיהו אלהים חיים. ומסטרא דיצחק ככ אלהים.

מסורת הזהר

א) לעיל דף ד' ציון ה. ב) לעיל דף ל"ד ציון ג. ג) לכוונן את בית ה' (עורא א'). ד) (תהלים קכ"ב) ח"א קפג:

חלוסי גרסאות ח משמאלא, כ ואתברכא. ג ותתא. ד בגין דאתא מעשרה [מעשרא] דכלא. ה דא; דאתא י מעשרת. ז כלא; דכלא. ח ואתמר. ט ל"ג דא (אה"ל). י ל"ג על. יא מותבה (אה"ל) יכ למשחי. יג האי; י"ג הוא (אה"ל); והאי, יד דכתיב. טו ל"ג עליונה מבעי ליה. טז כיון, יז ליה. יח דתלא; יח (אה"ל). יט לקיימא לתתא; לקיימא (אה"ל). כ ל"ג לעלמין בית אלקים. כא הוא. ככ סטרין, כג ל"ג אלקים.

וידר יעקב גדר

הסולם

מאמר

שאמר, גאין זיה כי אם בית אלקים, כאן. הרים אותה מצבה עליונה, משום שתלה כל השבת של זה שהוא היסוד, בה באבן העליונה שאמר אין זה עשוי ליקים, דהיינו להשפיע מוחין, כי אם, בית אלקים, דהיינו לאבן הזאת העליונה, שהוא בית אלקים, שהיא הנוקבא, ויפת הוא. ועל כן, אשר שמת מצבה כתוב, ולא כתוב עליונה

פג) יהיה בית אלקים: היינו לעולם. כלומר, שלא יפסק השפע אליה מן היסוד לעולם, ושואל, הכתוב אומר בית אלקים, בית הויה, היה צריך לומר, כמו שאתה אומר, לבנות את בית ה', (בצ"ל). וכן בית ה' נלך, ומשיב, אלא הנוקבא היא מקום לבית דין דהיינו לדינים, משני צדדים העליונים, מצד יובל, שהוא יסודות, הנקרא אלקים חיים, כי ז"ת דבינה שהוא יסודות נקראים ג"כ אלקים, ועל שם חכמה שמשפעת נקראת חיים, ומצד יצחק, שהי"ס גבורה דו"א, נקראת ג"כ אלקים, וע"כ אומר הכתוב על הנוקבא, בית אלקים, שהוא דין ולא בית ה'. שהוא רחמים.

אמר

שאוּב בשלום לבית אבי, כי להכניע הקליפות צריכים להארת השמאל, שהוא דין, אלא אחר שאוּב בשלום, אתכלל מרחמים בדין, דהיינו שימין יהיה כולל משמאל והשמאל מימין, ואתקשר בקשר הנאמן, להכליל כל הספירות כאחד. והאבן הזאת אשר שמת מצבה יהיה בית אלקים, כי אז אחר שהימין והשמאל יכללו זה בזה, יהיה תכל קשר אחד, ואבן הזה, דהיינו הנוקבא, תתברך שימין ומשמאל שהם חו"ב, וממעלה וממטה, שהם חו"מ, ומשום זה אתן מעשר מכל, כלומר, המעשר, שהיא הנוקבא, שהיא אחת מעשר, תהיה כלולה מכל עשר הספירות: מדרום וצפון וממעלה וממטה, שהם חו"ב תו"מ.

טב) אמר ר' אבא וכו': אר"א, והרי כתוב, ויקח מאבני המקום, שהם י"ב אבנים שמתחת הנוקבא, ולא הנוקבא עצמה, ואם תאמר, שאבן הזאת שלקח, היא העליונה על כל האבנים שלקח למקום מושבו לשרות עליהן, שהוא הנוקבא שממעל לי"ב האבנים, זה אינו, שהרי כתוב, והאבן הזאת אשר שמת מצבה, עליונה היה צריך לומר, לדברך, ומשיב, אלא משום (יסודי דף קנ"א ע"א)

פד) אמר רבי אלעזר, יובלא, אע"ג דדינין ל מתערין ל מינה, י וכלהו ד רחמי, ס כל ו חידו ז מינה ח נפקין, ט והוא י חדוותא דכלא. אלא בית אלהים, סטרא דדינא קשיא, אי לטב, בטטרא יא דשמאלא, אתער יב ביה רחמותא, כמה דאת אמר, כ שמאלו תחת לראשי. אי לביש, בטטרא דשמאלא, אתער ביה דינא קשיא, כמה דאת אמר, צ מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ, יודאי בית אלהים. רבי שמעון אמר, בית אלהים היינו דכתיב י קרית מלך י רב. אית מלך יט סתם, ואית מלך יט רב, ודאי עלמא עלאה, י מלך רב איהו, ודא הוא י קרית מלך רב.

פה) רבי חייא ורבי חזקיה, הוו יתבי תחות יא אילני, יב דחקל כ אונו, ח) אדמוך רבי חייא, חמא ליה לאליהו. אמר יג) לא מקסטיטורא דמר, חקלא נהיר. אמר, השתא אתינא לאודעא, דירושלם קריב איהו לאתחרבא, וכל אינון קרתין ככ דחכימיא, בגין דירושלם דינא איהו, ועל דינא קיימא, ועל דינא אתחרב, והא, ככ אתיהיב רשו לסמאל עלה, ועל תקיפי עלמא, ואתינא לאודעא יד לחכימיא

דרך אמת

מסורת הזהר

ח) טסיה ממנס רבי חיאל. ז) מזיכאל ולור טל חלדון הסדה מלוי בנסיכותו וכו' מלי קסטירא דנולין טסי זכירה הנכוח.

א) (שה"ש ב') ב'א דף רל"ה ציון א'. ב) (ירמיה א') ח"ב רג. ח"ג קענ: ת"ז בהקדמה דף ט. חק' מ"א סא: חק' ס"ט ק: ג) (תהלים מ"ח) ח"א רו: ח"ב רכב. ז"ח בראשית ו' טג שב, ויצא כ"ח טד שכ, שה"ש ע' טא שלט תק"ח צ"ח טג שכ, ק"ט טד שמא.

חלופי גרסאות א נפקין. ב מיניה; מניה. ג כלהו (אה"ל). ד רחמי ודינין. ה ובל (אה"ל). ו חירו. ז מיניה. ח נפקין. ט והוא. י חירותא. יא דיובלא. יב בה. יג וראי. יד ליג רב; אית מלך ואי מלך; אית מ"ך ואית רב ודא קרית מלך רב אקרי (אה"ל). טו ליג סתם. טז ליג רב. ז מלך איהו קרית רב. יח אילני. יט ת"ל, כ איתבו. כל מקסי טורא. כג רח: ימיא. כד אתיהיב; אתיהיב. כז לחכימיא.

מאמר

הסולם

ר"ח חמא ליה לאליהו

פה) רבי חייא ורי חזקיה וכו': ר"ח ור"ו. היו יושבים תחת האילנות של שדה אונו, נמנס רבי חייא, וראה את אליהו. אמר רבי חייא לאליהו מהוכחת הדרך של אדוני, השדה מאיר, שהוא הנוקבא. קסטיטורא, פירושו הוכחת הדרך אשר ילכו בה, כי המלה מורכבת מן כס שפירושו הוכחה כי על הוכח מכס, מתרגמינן יכסן מנכון (איוב ו'). ומן המלה סרטור או מסטר, שפירושו הוראת הדרך כמ"ש בתנחומא (כי תשא, ראש סימן ל"ה) בהכתוב ו'ה' הולך לפניהם יומם, אני הולך לפניהם, מטטר. וכן (במד"ש שו"ט צ"ג) קולו של הקב"ה היה מטטרטר לפניהם שנאמר קול ה' על המים. שפירושו הוראת הדרך. וכונת ר' חייא היה למה שהוכיח את ישראל ואמר, (מלכים א' י"ח) והיה האלקים אשר יענה באש הוא אלקים. ואח"כ כתוב, ויאמרו ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים. וקבלו הוראתו.

פד) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, יובל, דהיינו יסו"ח, שהיא בינה, אע"פ שדינים מתעוררים ממנה, כולה רחמים היא. כל חדוה ממנה יוצאת, והיא חדות כל. ולפיכך אין לומר כרבי אבא, אשר הנוקבא נקראת בית אלקים, משום שמקבלת דינים מיובל. אלא בית אלקים, שנקראת יורה, שהיא צד הדין הקשה, דהיינו גבורה דז"א, שהוא שמאל של, אם לטוב הרי מצד השמאל נתעורר האהבה לזוג, כמו שאתה אומר, שמאלו תחת לראשי. אם לרע, הרי מצד שמאל מתעורר דין הקשה. כמש"א, מצפון תפתח הרעה וגו' ע"כ נקראת ודאי בית אלקים.

ר' שמעון אמר וכו': רשיא, בית אלקים, היינו שכתוב קרית מלך רב, שהנוקבא הוא קריה לכינה, הנקראת מלך רב, אף באן הנוקבא היא בית לאלקים, שהוא בינה. כי יש מלך סתם, שהוא הנוקבא, ויש מלך רב. ודאי, עולם העליון, שהוא בינה נקרא מלך רב. וזה, המלך סתם, הוא קרית מלך רב, שהוא בינה.

(דפו"י דף קניא ע"א)

אמר השתא אתינא וכו': אמר אליהו, עתה באתי אליך להודיע, שירושלים קרוב היא להחרב

6) דילמא א יורכון שני דירושלם, דהא כל זמנא דאורייתא אשתכח בה, היא י קיימא, בגין דאורייתא ג אילנא דחיי דקיימי עליה, י כל זמנא דאורייתא האתער לתתא אילנא דחיי לא אעדי לעילא, פסק אורייתא לתתא אילנא דחיי אסתלק י מעלמא.

7) ועל דא, כל ז זמנא ח דחכימיא ס יחדון בה באורייתא, לא יכיל סמאל"ל בהו, דהא כתיב א הקול קול יעקב י והידים ידי עשו, דא הוא אורייתא עלאה, דאקרי קול יעקב, בעוד יא דההוא קול לא פסק, דבור שלטא ויכלא, ועל דא לא אצטריך י אורייתא למפסק. ואתער * רבי חייא, י ואזלו י ואמרו מלה סו דא, סו דחכימיא.

מסורת הזהר

דרך אמת

8) שמה יחלכו הפנים לחוכן ירושלים שלא יהיה נחבז א) (בראשית כ"ז) ח"א קצא. ח"ב נח: ח"ג ק תק"ח קט"ו טג שלה.

הלוסי גרסאות א ירכון. ב קיופא. ג אלא; איהי אילנא. ד תרי נוסחי אינון (דמויי) נוסחי אינון (ר"א). ס ל"ג אתער; לחתא אתער; לחתא אתער. ז מינה, ז וימנא. ח דחכימיא. ט ייחדון. י ל"ג והידים ידי עשו; ל"ג מן והידים ער בעוד. יא דהא; דחאי. יב אורייתא לחתא. ק תאלי. יד ואמר. טו ל"ג דא. טז לחברייא.

ר"ח חמא ליה לאליהו

רסולם

מאמר

בשרירי בטנו, וכן, ובאנו שרה את אלקים. (הושע י"ב) וזה אמרו, רבי חייא ורבי חזקיה, דהיינו שרבי חייא שהוא יסוד, נתדבק ברבי חזקיה, שה"ס קו שמאל. הווי יחבי תדות איכני דחבל אונן, שהיו יושבים תחת האלנות, שהם המדרגות, של שדה אונן, דהיינו הנוקבא הנקראת כן, בעת שדבוקה בקו שמאל, כלומר שהמשיכו אז את קו השמאל בלי ימין, אל הנוקבא, שה"ס און וגבורה. וע"כ נקראת אז שדה אונן. ונודע, ששמאל בלי ימין, ה"ס דינים המביאים להסתלקות המוחין ושיניה, וז"ש אדמוך רבי חייא, שנסתלקו מוחותיו, חמא ליה לאליהו, הוא בגימ' ב"ן שהוא שם הנוקבא, בעת שמאידה בג' קוין שה"ס יהו, וז"ס אל שהוא שם הנוקבא יהו שג' הקוין יהו מאירים בה. והוא הנושא למסך דהירק שעליו יוצא קומת קו אמצעי, וכיון שנגלה לו בחלומו, הכירו בו, שבהוראתו וכחו יזכה שוב אל המוחין שלה, וע"כ אמר לו, מקסטימורא דמר חקלא נהיר, שמהוראתו יזכה להאיר שוב את חקלא אונן הנ"ל. ויטה אותה לרחמים, ותכף אמר לו, השתא אתינא לאודעא דירושלים קריב איהו לאתחרבא וכו'. דהיינו אם לא יתדבק בקו אמצעי, כל זמנא דאורייתא שהוא קו אמצעי, הנקרא תודה, אתער לתתא, דהיינו שמעלים מ"ן על מסך דחירק, אילנא דחיי שה"ס קומת קו אמצעי היוצא

להחרב, וכל ערי החכמים עמה, משום שירושלים דהיינו הנוקבא, היא דין, ועומדת על דין, ונחרבת על הרין שבה, וכבר ניתן רשות לסמאל עליה ועל גבורי העולם, ובאתי להודיע לחכמים, אולי יאריכו השנים של ירושלים, שלא תחרב, שהרי כל זמן שהתורה נמצאת בה, היא עומדת, משום שהתורה היא עץ החיים העומד עליה, כל זמן שהתורה מתעוררת מלמטה, שבני אדם עוסקים בה, עץ החיים אינו מסתלק מירושלים שלמעלה, פסקה התורה למטה, שבני אדם הפסיקו מלעסוק בה. עץ החיים, שהוא ז"א, מסתלק מן העולם, שהוא הנוקבא, שהיא נקראת עולם וכן נקראת ירושלים, כנודע. ואין לומר, שהכונה היא לירושלים של מטה, כי אלו החכמים כבר היו שנים רבות אחר חורבן ירושלים.

9) ועל דא כר זמנא וכו': ועל כן כל זמן שהחכמים שמחים בעסק החורה, לא יוכל להם סמאל, כי כתיב הקול קול יעקב והידים ידי עשו. זהו התורה העליונה, דהיינו דא הנקרא קול יעקב, בעוד שהקול הוא אינו נפסק הדבור שולט ומנצח, וע"כ אין צריכים להפסיק מתורה. והקיץ רבי חייא, והלכו ואמרו דבר זה ששמעו מאליהו, אל החכמים.

פנימיות הדברים, רבי חייא הוא בחינת יסוד, מלשון חי העולמים. ור' חזקיה הוא בחינת הגבורה מלשון חוק ייה. דהיינו קו שמאל, אלניות הם מדרגות, שדה הוא הנוקבא. אונן ה"ס גבורה מלשון הכתוב (איוב פ') ואונן (דמויי דף קנ"א ע"א * קנ"א ע"ב)

פז) אמר רבי ייסא, כלא ידעין דא, והכי הוא, דכתיב "אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר, אלין אנון דמשתדלין באורייתא, קרתא קדישא ה' קיימא עלייהו, ולא י על גברין תקיפין י דעלמא, היינו י דכתיב אם ה' לא ישמר עיר וגו'.

פח) וירא והנה באר בשדה וגו'. ר' יהודה פתח ואמר, י מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו. האי קרא אתעררו ביה י חבריא. אבל מזמור לדוד, אמאי קאמר שירה, אי בגין דבריה איהו דקם עליה, קינה יתיר מבעי ליה דהא אבאיש עלוי דבר נש זעיר מקריבוי, מדאחרא סגי. אלא, מזמור לדוד, אמר שירה, והכי בעי דוד, דחשיב דקב"ה סליק ליה. חובוי, דההוא עלמא, כיון דחמא, דהכא בהאי עלמא, בעי י למגביה מניה, חדי.

פט) תו, ה' דחמא דעלאי מניה הוו בעלמא, דקא ברחו, וכלהו בלחודייהו יעקב ערק, דכתיב י ויברח יעקב שדה ארם, י וערק בלחודוי. משה ערק דכתיב ה' ויברח משה מפני פרעה, וערק בלחודוי. ודוד י ברת, כל אינון יא שולטני ארעא, וכל אינון י גיברי ארעא, י ורישיהון דישראל, כלהו ערקין עמיה, וסחרין ליה, י מימיניה ומשמאליה, לנטרא ליה מכל סטרין, כיון דחמא שבחא דא, אמר שירתא.

מסורת הזהר

א) (תהלים קנ"ז) ח"א קעב.: ח"ב לט. קסד. רכנ.: ב) (בראשית כט) ח"ב יב: ח"ג סב. ג) (תהלים ג'). ד) (הושע י"ב). ה) (שמות ב').

חלומי גרסאות ה' חיימת' (דק). ז בגין על ולג גברין. ג דכל עלמא. ד ליג דכתיב. ס חברייא. ו חד (אה"ל) ז למגבי. ח חמא. ט ליג וערק. י הוה ברחי. יא שלטני. יב גברי. יג גוברי. יד ורישיהון. יז מימינא ומשמאלא.

מאמר

הסולם

וירא והנה באר בשדה

ואמר, מזמור לדוד בברחו וגו, מקרא זח, העירו בו החברים, כלומר כבר דברו בו ובארהו. אבל קשה, מזמור לדוד, שפירושו, שאמר שירה, למח אמר שירה, אם משום שבנו הוא שקם עליה, ולא זר, כי בנו ירחם עליו וזר אינו מרחם זח אינו. כי עוד היה צריך להיות לו קינה יותר גדולה, כי אדם מתמרמר יותר על רעה מועטת מידי קרוביו, משמתמרמר על רעה מרובה מידי אחרים. ומשיב, אלא מזמור לדוד פירושו שאמר שירה, כי כן רצה לדוד. שמקודם לכן חשב שהקב"ה יענישו על חסאית בעולם הבא. וכיון שראה שכאן בעולם הזה רוצה להסרע ממנו, היה שמח ואמר שירה.

פט) תו, דחמא דעלאי וכו': עוד טעם, כי דוד ראה שחשובים ממנו שהיו בעולם, היו בורחים, וכולם לבדם, יעקב ברת, שכתוב ויברח יעקב שדה ארם. וברח בלבדו, משה ברח שכתוב, ויברח משה מפני פרעה, וברח בלבדו. ודוד כשברח, כל אלו שלישי הארץ, וכל אלו גבורי הארץ וראשי ישראל, כולם היו בורחים עמו ומסבכים אותו מימינו ומשמאלו לשמר

היוצא על מסך הזה, לא אעדי לעירא, ויש לה כל השלמות, פסק אורייתא לתתא, שאין מעלים מין לקו אמצעי, אינא דחיי אסתלה, והמיתה ה' והחורבן שולט בעולם. וכו'. וכיון שקיבל דבריו, אז ואתער רבי חייא, דהיינו שהשיג תכף את המוחין, השלמים, שה"ס הקיצה.

פז) אמר רבי ייסא וכו': אר"י, הכל יודעים זה, כלומר דברי אליהו הם גלויים לכל החכמים, שהנוטה לשמאל מחריב את הנוקבא. וכן הוא כי בתוב, אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר אלו שעוסקין בתורה דהיינו הדגקים בקו אמצעי, הנקרא תורה, עומד עליהם העיר הקרושה, שהיא הנוקבא, ואז הוי"ה שה"ס עמוד האמצעי, שומר העיר, ולא על אנשים חזקים של העולם, דהיינו הדבקים בשמאל, והיינו שכתוב, אם תוי"ה, שהוא קו אמצעי לא ישמר עיר, שוא שקד שומר, כי סוסה להחרב, כמכואר.

מאמר וירא והנה באר בשדה

פח) וירא והנה באר בשדה: ר' יהודה פתח (דמ"ד דף קנ"א ע"ב)

צ) ואמר רבי יהודה, כלו אערעו בהאי באר. ודוד אמאי לא אערע ביה. אלא, דוד י מארי ג דבבו, הוה לקבליה, י בהווא זמנא, ובגין כך, לא אערע ביה. י ליעקב ומשה, י בחדוה קביל לון האי * באר, ובעא לאתקרבא בהדייהו, ועל דא, כיון דחמא לון האי באר י סליקו י מיא לגבייהו, כאתתא דחדיאת עם בעלה. צא) ואי תימא הא אליהו ברח, ולא אערע ביה, אמאי. אלא, אליהו לתתא מן באר י הוא, ולא לעילא, י כמה דהוה משה ויעקב, ובגין כך, מלאך איהו, ועכיד י שליחותא, ובגין דיעקב ומשה, לעילא אינון מן הבאר, י באר חדי לגבייהו, וסליק לקבלא לון, כאתתא י דחדאת לגבי בעלה, י ומקבלא ליה. צב) וירא והנה באר בשדה, רזא איהו, דחמא האי באר לעילא, דא כגוונא י דא, כתיב י שלשה עדרי צאן רובצים עליה, אי אינון * שלשה, אמאי כתיב, י ונאספו שמה כל העדרים. אלא, יו אינון שלשה: דרום, יו מזרח, י צפון: דרום מהאי סטרא, וצפון מהאי סטרא, ומזרח בינייהו, ואלין י קיימין על האי באר, ואחידן ליה, ומליין ליה, מאי טעמא, בגין, י כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים. י היינו דכתיב, י ישקו כל חיתו שדי.

מסורת הזהר

א) באר לעיל דף מ"ד ציון ב. ב) סליקו מיא לגבייהו: ח"א קנב. ח"ב יג. ג) (בראשית כ"ט) ח"א רלה. רסב. ח"ג סב. ד) (בראשית כ"ט) ח"ב יג. רל ח"ג סב. ה) (בראשית כט) ח"א קנב. ח"ג סב. ו) (תהלים ק"ד) כ"א דף רמ"ח ציון ג'.

תלופי גרסאות א איערע. ב מאריה; מריה. ג רביתא. ד ההוא. ה יעקב. ו בחרוא; בחרוא. ז מיא. ח הוה. ט כמא. י שליחותיה. יא ליג באר. יב דהות; בכעלה וליג דחואת לגבי. יג ומקבלת. יד דדא. טו אלין. טז ומזרח. יז וצפון. יח קיימן. יט והיינו.

הסולם

<p>מ"ן לקראח מ"ד. כמו אשה השמחה לבעלה ומקבלת אותו.</p> <p>צב) וירא והנה באר בשדה: הוא סוד. כי ראה את הבאר של מעלה שהיא הנוקבא, זה כעין זה, כלומר שהבאר של מטה הייתה מכוונת כנגד הבאר של מעלה.</p> <p>כתובהנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה: משמע שג' עורי צאן הם בקביעות על פי באר. ושואל, אם הם שלשה למה כתוב אח"כ ונאספו שמה כל העדרים. משמע שיש עוד עדרים. ומשיב, אלא הם שלשה ולא יותר. שהם דרום מזרח צפון, דהיינו חסד ח"ת נכורה, דרום, מצד זה כימין, וצפון מצד זה בשמאל, ומזרח, שהוא קו אמצעי מכריע ביניהם. ואלו עומדים על באר הזו ומתאחרים בה, וממלאים אותה. מה הטעם שמשקים אותה. משום כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים. דהיינו נשמות התחתונים שבבי"ע, היינו שכתוב, ישקו כל חיתו שדי, שהם הנשמות שבבי"ע. ובה מיושב משה"כ, ונאספו שמה כל העדרים, שכונתו, על כל הנשמות שבבי"ע. אבל המשקים את הבאר. הם רק שלשה בלבד. שהם ג' הקוין חג"ת.</p> <p>ונאספו</p>	<p>מאמר</p> <p>מכל הצדדים. כיון שראה עצמו בשבח הזה, אמר שירה.</p> <p>צ) ואמר רבי יהודה וכו': וארי, כולם פגשו בבאר הזה, בשעת הבריחה, שהיא הנוקבא, ושואל, ודוד למה לא פגש בה בעת שברח. ומשיב, אלא דוד היה נחשב אז כשונא לנגדה, כי היא הייתה נפרעת ממנו אז בעד החטא של בת שבע, ועל כן לא פגש בה. אבל ליעקב ולמשה, הבאר קבלה אותם בשמחה, ורצתה להתקרב אליהם, ועל כן, כיון שראה אותם הבאר, עלו המים לנגדם, כאשה השמחה עם בעלה.</p> <p>צא) ואי תימא הא ארירו וכו': ואם תאמר, חדי אליהו ברח ולא פגש בבאר. למה. ומשיב, אלא אליהו הוא למטה מן הבאר, שהוא מרכבה להנוקבא הנקראת באר. ולא למעלה מן הבאר, כמו שהיו משה ויעקב, כי בשביל זה היה אליהו מלאך, ועושה שליחות הנוקבא. ומשום שיעקב ומשה, היו למעלה מן הבאר, שהם היו מרכבה לו"א, הבאר הייתה שמחה אליהם, והמים עלו לקראתם לקבל אותם שה"ס עלית (ושויי דף קנ"א ע"ב * דף קנ"ב ע"א)</p>
--	--

צג) ונאספו שמה כל העדרים, היינו דכתיב, * כל הנחלים הולכים אל הים. ב וגללו את האבן, מעבירין ב מינה תקיפו דדינא ב קשיא, ההוא (ב) דגליד וקריש, ג דכדין אקרי אבן, ולא נפקי ד מינה ס מייא לבר. וכד אינון י נחלין אתיין, ז אתתקף דרום, ח דאיהו ימינא, ולא יכלא צפון למקראש מיין, כהאי נהרא, כד מימיו סגיאיין, לא גלידין וקרישי ס מיא, כנהרא דמימיו ועירין.

צד) ועל דא, כד אינון נחלין אתיין, אתתקף דרום, דאיהו ימינא, ומיין אשתריין, ונגדין ואשקיין עדרייא, י כמה דאמרן דכתיב ישקו כל חיתו שדי.

דרך אמת

(ב) טנגלד ונקרש ונקסל.

מסורת הזהר

(א) (קהלת א') ב"א דף צ"ד ציון ב'. (ב) (בראשית כ"ט) ח"ב יג. רל. ח"ג סב. רלס:

חלופי גרסאות א מנה; ב מניח. ג קשיא. ד מיין דכרין ול"ג דכרין; מיין דכרין (אה"ע). ד פנה. ס מיא. ז נחלים. ח אתקף. ט ליג דאיהו ימינא. פ מייא. י כמה.

מאמר

הסדרים

וירא והנה באר בשדה

רבה אמונתך ע"ש) והן הולכות אל הים ונפתח מקפאונו.

וז"ש, ונאספו שמה כל העדרים, היינו דכתיב כל הנחלים וכו', כי העדרים פירושים נשמות הצדיקים כמו הנחלים ההולכים אל הים. וגללו את האבן, מעבירין מינה וכו' הוא דגליד וקריש דכדין אקרי אבן, כי הכתוב מדבר בעת שליטת הצפון על הנוקבא, שאז המים שלה נקפאים ואינם מושפעים לחוץ לתחתונים, וע"כ נבחן, כמו שמונח אבן גדולה על פי הבאר, וע"כ אין לדלות מים ממנה. וכד אינון נחלין אתיין, שהם נשמות הצדיקים העולות למ"ן ויוצא קומת חסדים על המסך שלהן, ומכריעים את הימין על השמאל כנ"ל, אתתקף דרום, דאיהו ימינא, הנה על ידי ריבוי החסדים שגרמו הנשמות, מתחזק הדרום על הצפון, ולא יכלא צפון למקראש מיין, כהאי נהרא וכו', כי על ידי ריבוי החסדים אינו נקפא עוד, בדומה לנהר שמימיו מרובים שאינו נקפא משום זה.

צד) ועל דא כד אינון וכו': וע"כ כאשר אלו הנחלים באים, מתחזק הדרום, שהוא קו ימין, והמים נפתחים מקפאונו ונוזלים ומשקים את העדרים, שהם הנשמות, כמו שאמרנו לעיל, שכתוב ישקו כל חיתו שדי, שהם הנשמות, והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה, משום שהעולם צריך אל הדינים של הנוקבא, וע"כ צריכה להמצא בדין להוכיח עמו את הרשעים, ולפיכך

מחזירים

צג) ונאספו שמה כל העדרים: היינו שכתוב כל הנחלים הולכים אל הים, שנחלים הם הנשמות כן כל העדרים פירושו הנשמות. וגללו את האבן: פירושו שמעבירים ממנה, מן הבאר, את תוקף ריג הקשה, דהיינו אותו הנגלד וקרוש, שאז נקרא אבן, שהמים אינם יוצאים ממנה ולחוץ, וכאשר אלו הנחלים באים אל הים, שהיא הנוקבא, מתחזק הדרום, שהוא ימין, דהיינו חסד, והצפון שהוא גבורה, אינו יכול עוד להקפיא המים. כאותו הנהר, שמימיו מרובים אינם נגלדים ונקפאים כנהר שמימיו מועטים.

פירושו, כי אמר לעיל (ב"א דף רמ"ה אות ש"ב) מסטרא דצפון גלידי מיא ומסטרא דדרום משתרן ונגדן. ע"ש בסולם, שהצפון, ה"ס קו שמאל בלי ימין, שאז החכמה מחוסרת חסדים, וע"כ נקפאים האורות של הנוקבא הנקראת ים, ואין הארתה יוצא לתחתונים. אלא ביציאת קומת חסדים על מסך דחירק, שה"ס קו אמצעי, אז מחמת ריבוי החסדים הוא מכריע כח הימין על השמאל, ונכללים זה בזה, והחכמה מתלבשת בחסדים של הדרום, ואז נמס הקאון והשפע נוזל לתחתונים. ע"ש.

וכמו כדי להכריע בין ב' קוין שבבינת עולה ז"א למ"ן, ונעשה שם קו אמצעי מכריע, כן להכריע בין ז"א לנוקבא שה"ס ימין ושמאל, עולים נשמות הצדיקים, ונעשים קו מכריע ביניהם, שמכריעים כח הדרום שהוא חסדים על הצפון והקפאון של הים נפתח ונמס. וה"ס הכתוב, כל הנחלים הולכים אל הים, כי הנשמות נקראות נחלים, (כנ"ל בראשית א' דף צ"ד ר"ה (דפוסי דף ק"ב ע"א)

א * והשיבו את האבן על פי הבאר, למקומה, בגין דעלמא י אצטריך דינא
 ג דילה, ז דתהוי בדינא, לאוכחא ביה חייביא.
 (צה) ת"ח, ס יעקב כד הוה יתיב על בירא, י וחמא י מיא דסלקין לגביה,
 ידע דתמן תודמן ליה ז אתתיה. וכן במשה, כד יתיב על בירא, כיון ס דחמא
 ס דמיא י סלקין לגביה, ידע דאתתיה אודמנת ליה תמן. והכי הוה ליה ליעקב,
 דתמן י אודמינת ליה אתתיה, כמה דכתיב י עודנו מדבר עמם י ורחל
 י באה עם הצאן, י ויהי כאשר ראה יעקב את י רחל וגוי. י משה, דכתיב
 י ויבאו הרועים ויגרשום ס וגוי, ותמן אודמנת ליה צפורה, * בגין דהווא באר
 גרמא לון.

(צו) ת"ח האי באר, שבע זמנין, כתיב בפרשתא דא, בגין דאיהו רמו
 לשבע. (ב) והכי אקרי באר שבע, ס באר דא, אדכר שבע זמנין, בפרשתא דא,
 דכתיב: י וירא והנה באר בשדה. י כי מן הבאר ההיא. ס והאבן גדולה על
 פי הבאר. י ונאספו שמה כל העדרים וגוי מעל פי הבאר. י והשקו את
 הצאן י והשיבו את האבן על פי הבאר. י וגללו את האבן מעל פי הבאר.
 י י ויגל את האבן מעל פי הבאר. הא שבעה. י ובודאי דהכי הוא.

מסורת הזהר

דרך אמת

- (א) (בראשית כט) ח"ב יג. ח"ג סב. (ב) וחמא מיא
 דסלקין: לעיל דף מ"ה ציון ב. ג) (בראשית כט).
 (ד) (שם) ח"ג קפו. (ה) (בראשית כט) ח"ב יג:
 (ז) לעיל דף מ"ב ציון ב. (ח) לעיל דף מ"ה ציון ה. (ט) ח"ג סב.
 (י) לעיל דף מ"ה ציון ד. (יא) ח"ג סב. (יב) לעיל ציון א.
 (יג) לעיל דף מ"ו ציון ב.
 (יד) ח"ב יג:

חלוסי גרסאות א אהיל גורס כאן את הסתרי תורה מאית קיא עד לא אצטריך דהאי אבן והשיבו את האבן וגוי.
 בנין דעלמא וגוי כך גריס הרמ"ק זלתייה (אה"ל). כ אצטריך (אה"ל). ג ליג רילה (אה"ל).
 ד ותיהוי; דתיהוי. (אה"ל). ס ליג יעקב. ו מיא ז איתתיה. ס וחמא ולג כיון. ט מיא; רמייא. דסלקין:
 יא אודמנת. יב באה וגוי. יג אהיל כתב רחל ויגל וגוי. יד ויסר ויסירו את ויגל וגוי ויגללו הוה ליה למימר וגרס כאן
 מיש בס"ח קניב מן אלא היינו עד אצטריך עוברא. ומסיים משה רכתיב. הכי איתא בנוסחת הרמ"ק זלתייה (אה"ל).
 ד במשה כתיב. טו ויבא משה וישיען וליג וגוי. ס בנין באר דא אוכר; דאתדכר; בגין דאתדכר. יז וגללו את האבן
 מעל פי הבאר וליג מן ונאספו עד והשיבו. יח עד אשר יאספו כל העדרים וגללו (אה"ל) יט ויגש יעקב ויגל
 (אה"ל) כ וראי הכי.

וירא והנה באר כשדה

הסולם

מ אמר

מחזירים את האבן למקומו. באופן שאין
 הנוקבא מאירה אלא בעת הזווג שהנשמות
 עולות אליה למין. ואחר הזווג חוזרת ונסתמת.
 (צה) ת"ח יעקב וכו': בוא וראה, יעקב,
 כשישב על הבאר, כיון שראה
 שהמים עולים אליו, ידע שאשתו תודמן לו
 שם. וכן במשה כשישב על הבאר, כיון שראה
 המים עולים אליו, ידע שאשתו תודמן לו שם.
 וכן היה, שאשתו נודמנה שם ליעקב כמו
 שכתוב, עודנו מדבר עמם ורחל באה עם הצאן,
 ויהי כאשר ראה וגוי. וכן היה במשה, שכתוב
 ויבואו הרועים ויגרשום וגוי. ושם נודמנה לו
 (דפוסי דף קניב ע"א * דף קניב ע"ב)

צפורה אשתו. כי הבאר גרמה להם את זה.
 כי הבאר ה"ס הנוקבא העליונה, וכמו שנפגשו
 בנוקבא עליונה, כן נפגשו עם הנוקבא שבעולם
 הזה.
 (צו) ת"ח האי באר וכו': בוא וראה באר זו
 כתובה בפרשה זו שבע פעמים. משום
 שהיא רמו לשבע, דהיינו לנוקבא דו"א שה"ס
 שביעי, וכוללת שבע ספירות. וכן היא נקראת באר
 שבע. ומפרש באר זו נזכרה שבע פעמים בפרשה
 זו, שכתוב, וירא והנה באר בשרה, כי מן הבאר
 וכו', הרי שבע, ובודאי כן הוא. כי כוללת
 שבע מדרגות.

כמשה

צז) במשה לא כתיב אלא זמנא חדא, דכתיב * וישב בארץ מדין וישב על הבאר. בגין * דמשה, אתפרש מכל וכל, מביתא דלתתא, ויעקב לא אתפרש כלל. במשה חד, כמה דכתיב, * אחת היא יונתי תמתי. אחת היא לאמה. ובגין כך * משה * מאריה דביתא הוה, ואסתלק * לעילא, במשה כתיב * וישב על הבאר, * ביעקב וירא והנה באר בשדה, ולא כתיב וישב על הבאר.

סתרי תורה

צח) * וירא והנה באר בשדה והנה שם * שלשה עדרי צאן רובצים עליה. * באר: דרגא דאדון כל הארץ. בשדה: ד * חקל, תפוחין קדישין. שלשה עדרי צאן: תלת דרגין עלאין קדישין, * מתתקנן על ההוא בירא, ואינן: נצ"ח * והו"ד ויסודא * דעלמא. * ואלין משכין * מיא מלעילא, ומליין להאי בירא.

צט) בגין דההוא מקורא, יסודא דעלמא, * כד * שארי בגו ההוא בירא, * עביד * פירי, * ונביע תדיר, * וואתמליא ההוא בירא מניה. כיון דאתמליא, * ודאי * כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, אלין אינן כל * אוכלוסין,

דרך אמת

ה) חילת וממט.

מסורת הנהר

א) (שמות ב') ח"ב יב: ג) משה אתפרש:

ח"א כב. ג) (שה"ש ו') חיי שרה דף מ"ג ציון כן

ד) משה מאריה דביתא: ביא דף קל"ו ציון א'. דף מ"ד ציון ב. ז) (שם) לעיל דף מ"ה ציון ג. ח) באר דרנא דאדון כל הארץ: ח"ג סב

ט) חקל תפוחין: תולדות דף נ"ט ציון א. י) לעיל דף מ"ה ציון ה.

חלוסי גרסאות * מריה. כ לעילא הוא. נ ביעקב כתיב. ד חקלא ותפוחין. ט מתתקנן (אה"ל). ו הור (אה"ל).

ז דעלמא. ד"א והנ"ה ש"ס וה"ן הש"ס הפכו משה ואלין משכין מיא מלעילא משה ואחר

ויוסף אינן תלת עדרין קדישין ומליין להאי בירא דאיכרי [דאקרי] אדני [בגיד הנני מקורי] [רש"י ואה"ל]. ח ואלין

ט מיא. י ליג כד. יא שרי. יב ליג עביד פירי. יג פירין. יד ונביע עביד פירין. טו ואתמליא.

מאמר

הסולם

וירא והנה באר בשדה

סתרי תורה

צח) וירא והנה באר בשדה ונו': באר, היא המדרגה שנקראת אדון כל הארץ' דהיינו הנוקבא, בעת שמקבלת חכמה, אשר אז בכורא אסתיימת, ונקראת בשם זכר, אדון. ומפרש. בשדה פירושו חקל תפוחין קדישין דהיינו הנוקבא שמחזה ולמטה. שרשה עדרי צאן פירושו ג' מדרגות עליונות, קדושות, המחתקנים על אותה הבאר, והם נצח, הור, ויסוד העולם. ונה"י אלו, מושכים מים, דהיינו שפע, למעלה מו"א, וממלאים את הבאר.

צט) בגין דההוא מקורא: משום שמקור הזה, שהיא יסוד העולם הנ"ל, כשהוא שורה בתוך באר ההוא, הוא עושה שם פירות ונובע תמיד, והבאר מתמלאת ממנו. כלומר, שהיסוד שפטיע אל הבאר שהיא הנוקבא ב' מיני שפע א) להולדת

צז) במשה לא כתיב וכו': כמשה לא כתוב באר אלא פעם אחת. שכתוב, וישב בארץ מדין וישב על הבאר. והוא משום שמה נפרש מכל וכל מן הבית שלמטה, דהיינו הנוקבא שמחזה ולמטה ר"א שהוא רחל, הנקראת שבע, והיה דבוק בעלמא דאתכסיא, שה"ס הנוקבא שמחזה ולמעלה. ויעקב, לא נפרש כלל מהנוקבא שמחזה ולמטה שה"ס רחל. שהיא בחינת עלמא דאתגלגלא הנקראת שבע. וע"כ במשה כתוב באר. פעם אחת, שכתוב, אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, כי עלמא דאתכסיא נמשכת מאמא, והיא אחת לאמא, ומשום זה היה משה, בעל הבית, כלומר שהיה שורשו למעלה מן הנוקבא של מטה הנקראת בית. ונתעלה למעלה ממנה. וע"כ כתוב במשה וישב על הבאר, דהיינו למעלה מבאר, וביעקב כתוב, וירא והנה באר בשדה, ולא כתוב וישב על הבאר.

(דפו"י דף קנ"ב ע"ב י) דף קנ"א ע"ב)

ומשריין קדישין, דכלהו שקיין ושתאן מההוא בירא, וכל חד חד וחד ב כמה דאתחזי ליה.

ק) * והאבן גדולה על פי הבאר. דא אבן, דמינה נכשלי בני עלמא, אבן נגף נוצר מכשול, דקיימא תדיר על פי ד האי באר, ס על י מימריה, למתבע דינא דכל עלמא, דלא י יחות מזונא וטב לעלמא.

קא) * ב ונאספו שמה כל העדרים, ונאספו שמה העדרים, לא כתיב, אלא כל העדרים, משריין קדישין לעילא, ומשריין ס קדישין לתתא, י אלין בשירין ותושבתן לעילא, יא ואלין בצלותין ובעותין לתתא, אלין ואלין י מיד נ וגללו את האבן מעל פי הבאר, ב מגנדרין י לה, ומעברין לה מן י קודשא ס ואסתליק מן דינא. מיד והשקו את הצאן, טו נטלו מלאכי עלאי לעילא, ונטלי ישראל לתתא.

קב) לבתר והשיבו את האבן, על י מימרא, דהאי באר, יא לאתעטרא קמיה, ולמתבע דינא י דעלמא, כ לאתנהגא עלמא בדינא, והכי אצטריך דהא לא יכיל עלמא למיקם אלא על דינא, למהוי כלא כא בקשוט כ וזכו. קג) כיון דאשתלים יעקב, לא אצטריך להאי אבן סיועא אחרא, מה כתיב י ויגש יעקב ויגל את האבן. ויגל וגללו, ולא כתיב ויסר כ והסירו. אלא וגללו, היינו ערכובא דשטן, כ דמערבבין ליה, דלא יכיל לקטרגא.

מסורת הזהר
א) לעיל דף מ"ז ציון ט'. ב) לעיל דף מ"ה ציון ד'.
ג) לעיל דף מ"ו ציון ב'. ד) (בראשית כ"ט) ח"ב יג:

דרך אמת
ה) מנגלנין.

הלומי גרסאות א כדקא חזי. כ כשלו. נ ל"ג וצור מכשול. ד הבאר. ס ועל. ו ממריה. ז ייחות. ח י"א שהוא זהר. ט ישראל; ישראל קדישין (אחיל). י אלין. יא אלין (רמ"ק). יכ ל"ג מיד (רמ"ק). יל ל"ג לה (רמ"ק) יד קדשא. טו ואסתלק (רמ"ק). טז נטלי. יז ממרא (רמ"ק). יח לאתעטרא. יט בעלמא (רמ"ק) כ ולאנתגא (רמ"ק). כא קשוט (רמ"ק). כב וכוכו (אחיל). כג ויסירו את ויגל וגוי ויגללו הוה ליה למיסר אלא היינו ערכובא (רמ"ק). כד ל"ג ומערבבין ליה (רמ"ק).

מאמר
ההולדות נשמות שהם פירות, ב) לזון את התחתונים. כיון שהבאר נתמלא עם השפע, ודאי, כי מן הבאר הוא ישקו העדרים, הם כל המוני נשמות וצבאות הקדושים, שכולם שותים מאותה הבאר, וכל אחד ואחד כפי הראוי לו.
ק) והאבן גדולה על פי הבאר: זהו אבן, שממנה נכשלים בני העולם, שהוא אבן נגף וצור מכשול, שהוא הס"א, העומדת תמיד על פי הבאר, דהיינו על פי מקודתה, לתבוע דין של כל העולם, שלא ירד מזון וטוב לעולם. דהיינו בעת שהנוקבא מקבלת משמאל בלי ימין, שאז היא מענישה ותובעת דין כנ"ל.
קא) ונאספו שמה כל העדרים: שואל, ונאספו שמה העדרים לא כתוב, אלא שכתוב כל העדרים. מהו כל. ומשיב, אלא כל העדרים היינו מחנות הקדושות למעלה, שהם המלאכים, (דמוי דף קניא ע"ב י) דף קניב ע"א)

וירא והנה באר בשדה

הסולם

ומחנות הקדושות למטה, שהם הצדיקים. אלו בשירות ותשבחות למעלה. ואלו בתפלות ובקשות למטה. אלו ואלו כיהי, מיד, וגללו את האבן מעל פי הבאר, מגללים אותה ומעברים אותה מן הקדש. והבאר מסתלקת מן הדין. המכונה אבן.

קב) לבתר, והשיבו את האבן על מימרא וכו': היינו על פי צויה של הבאר, משיבים האבן למקומה, שתהיה מזומנת לפניה לתבוע דין על העולם, כדי שיתנהג העולם בדין. וכן צריך להיות, כי אין העולם יכול להתקיים אלא על דין, שיהיה הכל באמת וצדקה.

קג) כיון דאשתלים יעקב: כיון שנשלם יעקב, כי מצא את בת זוגו, רחל, לא היה צריך עזרה אחרת לאבן ההוא. מה כתוב, ויגש יעקב ויגל

קד) ויעקב בלחודיה, לא אצטריך לסיועא אחרא, אלא איהו בלחודיה, כ דהא שלימו דאבהתא הוה יעקב, דכיון דיכיל ביה בעשו בהאי עלמא יכיל לעילא. ובכרא אצטריך עובדא.

קה) תרין עלמין אחסין יעקב, חד עלמא דאתגליא, וחד עלמא דאתכסיא כגוונא : דלהון ממש, מחד נפקו ד שית שבטין, ומחד נפקו תרין שבטין. עלמא דאתכסיא אפיק שית סטרין, עלמא דאתגליא אפיק תרין, ואינון תרין ב) כרובין דתחותה, ויעקב בין תרין עלמין אשתכת, בדיוקנא דלהון ממש, ובגין כך, כל ה מלוי דלאה, הוו ו באתכסיא, ודרחל באתגליא. ז

תוספתא

קו) * * וירא והנה באר בשדה. רבי אלעזר אמר, כתיב : שמעו אלי רודפי צדק, ה י אינון דתבעי רזא דמהימנותא, אינון דאתדבקו בקשורא דמהימנותא. אינון דידעין פ ארחוי דמלכא י עלאה.

דרך אמת

ה) קמ"ב א' קנ"ו א' וכל"ב ב' וכלק קס"ז ב' וסרומס (א) לעיל דף מ"ז ציון ב' (ב) (ישעי' נ"א). ג) אינון דתבעי וכו' : עד סוף המאמר כולו בח"ב יב : יג.

חלופי גרסאות א בלחודיו (רמיק), ב דאיהו. ג דילחון (אה"ל). ד חרין. ה מלאה (אה"ל). ו באתכסיא (אה"ל). ז ע"כ ס"ת. ח ל"ג אינון. ט ארחוי. י עלאה לקביל שפע מלמעלה (אה"ל)

מסורת הזהר

שבטים, דהיינו מלאה, שהיא עולם הנסתר, ומאחת יצאו ב' שבטים דהיינו מרחל שהיא כנגד עולם הנגלה. וכמו כן עולם הנסתר שהיא לאה נוקבא דז"א, הוציאה שש קצוות, ממה שיונקת מחב"ד הג"ת דכלים, וחג"ת נה"י דאורות, שמחזה ולמעלה דז"א, ועולם הנגלה, שהיא רחל, הנוקבא דז"א שמחזה ולמטה, הוציאה שנים, ממה שיונקת מנה"י דז"א, שהם יסוד הכולל נצח והוד, והמלכות, והם ב' כרובין: הנקראים מטטרון וסנדלפון, שמטטרון נמשך ממה שיונקת מיסוד דז"א, וסנדלפון נמשך ממה שיונקת ממלכות דז"א, שהם כנגד יוסף ובנימין בני רחל אשת יעקב, ויעקב היה נמצא בין שני העולמות הנגלה והנסתר בצורתם ממש. כלומר, בצורת יחודא עלאה ויחודא תתאה הנוהג בז"א, בסוד שמע ישראל, ובשכמל"ו (כנ"ל בהקס"ה"ו דף קנ"ז ד"ה למנדע ע"ש) ומשום זה כל דבריה שפ לאה היו במכוסה ובהעלם וכל דבריה של רחל היו בהתגלות. (ע"כ סתרי תורה)

הסולם

מאמר

ויגל את האבן, ושואל, כתוב ויגל, ונללו, ולא כתוב ויסר, והסירו. ומשיב. אלא ונללו, היינו ערבוב השטן, מלשן מגלגלין עליו את הכל, (כ"ב ד.) שמערבבים אותו ואינו יכול לקטרג. כמו שנחבאר ענין זה לעיל (פרשת וירא דף קי"ג אות שפ"ג ע"ש).

קד) ויעקב בלחודיה וכו' : ויעקב בלבדו גלל את האבן ולא נצרך לעזרה מאחר אלא הוא בלבדו. כי יעקב היה בחיר האבות, דהיינו קו האמצעי, וע"כ ע"י המשכת החסדים על מסך דחירק, גלל האבן מעל פי הבאר. שהשמאל נכלל בימין, כנ"ל. וכיון שהיה יכול אל עשו בעולם הזה, היה יכול לו למעלה. ובכל דבר צריכים מקודם פעולה למטה. כלומר כיון שיעקב עשה מקודם פעולה למטה בעולם הזה לנצח את עשו, וזה ג"כ לנצח אותו למעלה, שה"ס גלילת האבן שעל פי הבאר, שהוא הבטול של כחו של עשן למעלה, המקטרג על ישראל. כנ"ל.

קה) תרין עלמין וכו' : שני עולמות ירש יעקב אחד עולם הנגלה, ואחד עולם הנסתר, שהם ב' נוקבין דז"א, אחת למעלה מתוה, לאה, ואחת למטה מחזה, רחל. שלאה ורחל נשי יעקב היו בדומה אליהן ממש. כי להיותו קו אמצעי כנ"ל, היה לו להכריע בסוד יחודא עלאה ויחודא תתאה כמו ז"א, (כנ"ל דף כ"א ד"ה א"ל) מאחת יצאו ששה (דפו"י דף קנ"ב ע"א *) דף קנ"א ע"ב)

תוספתא

קו) וירא והנה באר בשדה: רבי אלעזר אמר כתיב. שמעו אלי רודפי צדק. שפירושו הרודפים לתקן את הנוקבא הנקראת צדק. הם הרובעים סוד האמונה, היינו התובעים רין לתקן הנוקבא המכונה אמונה, שה"ס קו שמאל. הם שנחבדבקו בקשר האמונה, שה"ס הקשר בקו ימין, הם היודעים

קז) כד א סליקו י תרין, ונפקו לקדמות חד, מקבלין ליה, בין י תרין י דרועין. תרי נחתי לתתא, תרין אינון, חד בינייהו. תרין אלין מותבא דנביאי, אתר דינקי ביה, חד בינייהו, דאיהו אתחבר בכלא, הוא נטיף כלא. קח) ההוא בירא קדישא * קאים תחותייהו, חקלא דתפוחין קדישין איהו. מהאי בירא מתשקיין עדריא, כל אינון רתיכין, כל אינון מארי ס גדפין. י ג' קיימין י רביעין ס על האי בירא, האי בירא מנייהו אתמלי, ההי' א כי

מסורת הזהר

(א) לפיל דף מ"ה ציון ה'

חלוסי גרסאות א סליקו לקבל שפע מלאעלה. ב תרין דרועין. ג תקין (ד"א). ד רועין. ס דגדפין (אח"כ) ו דג ג', ז רביעין (ד"א). ח קיימין על.

מאמר

הסולם

יורא והנה באר בשדה

בהאר'ת השמאל, שהעלה סוד גזרת דינא למעלה, שה"ס נה"י, ואחריה חג"ת, ולבסוף הג"ר, למטה מכולם. (כנ"ל בפ' יורא דף פ"ג ד"ה פנימיות עשה) ומטעם זה שוב ירדו ב' הקוין ירדה שניה שנעשו לנצח והוד של מטה מטבור, ששם נמצאת הגזרא דדינא.

ולפי שח"ג ירדו לנצח והוד, ירד גם קו אמצעי עמהם, והת"ת נעשה ליסוד. וז"ש רז"רין אנון חד בינייהו, שהם שנים ואחד ביניהם כלומר שגם האחד, שהוא קו אמצעי ירד עמהם. וכדי שלא נטעה, ונדע שכונתו היא לנצח והוד הוא מצוין אותם, ואומר, תרין אלין מותבא דנביאי, אתר דינקי ביה, ששנים אלו שאומר, הם מושב הנביאים, המקום שיונקים משם, שהוא נצח והוד, כנודע. ומפרש, חד בינייהו, ועל כן ירד גם קו אמצעי ביניהם, משום דאיהו אתחבר בכלא, הוא נמיל כלא, כי שני הקוין אינם יכולים להאיר זולת חיבורו עמהם, והוא כולל הארת שניהם, ולפיכך הכרח הוא שירד גם קו אמצעי עמהם, שהוא יסודי

והנך רואה שבעת שג' הקוין מאירים בשליטת קו השמאל, דהיינו במוחין דחכמה, אינם מאירים רק בבחינת נה"י שבהם, כי החב"ד ירדו לחג"ת ושניהם לנה"י, כמבואר. אבל בעת שג' הקוין מאירים בשליטת קו הימין, דהיינו במוחין דחסדים הכלולים מהאר'ת חכמה, מאירים אז כל ה"ס ספירות שבהם, כי החב"ד שבהם לא ירדו לחג"ת לבחינת ו"ק, אלא שמאירים ממעלה למטה כדרכם. ואין צריך לומר שהחג"ת לא ירדו לנה"י, כי תקון ההתפכות לא נעשה אלא בקו שמאל.

קח) ההוא בירא קדישא וכי': באר הקדושה

ההוא, שה"ס הנוקבא, בעת שמאירה מסוד החכמה. שכמוחין דג' קוין, עומדת תחותיהם, דהיינו, תחת נצח הוד יסוד הג"ל, שחב"ד חג"ת ירדו ונכללו

תיודעים דרכיו של מלך העליון, שה"ס קו אמצעי, והתוספתא הזמינה בזה, לאותם שזכו לג' קוין, ורודפים לתקן הנוקבא, שהמה ישמעו הדברים. וע"כ פתחה בהכתוב שמעו אלי וגו'. קז) כד סליקו תרין וכי': בעת שעולים שנים הקוין, ויוצאים לקראת האחד, שהוא קו אמצעי, הם מקבלים אותו בין שתי הזרועות, שנים הקוין יורדים למטה, שנים הם ואחד ביניהם. אלו שנים הם המושב של הנביאים המקום שיונקים שמח. אחד ביניהם, שהוא מתחבר בכולם, והוא לוקח וכולל את כולם.

ביאור הדברים, התוספתא באה לכאר בעיקר, ב' דברים: א) באר מה היא, ב) למה כתוב ג' עדרי צאן רוכצים עליה, שהם נה"י בלבה, ולא יותר, והנה נודע שמסבת הכרעת הת"ת, אין השמאל יכול להאיר עוד ממעלה למטה, כמו הימין, אלא ממטה למעלה בלבד. (כנ"ל לך דף ט' ד"ה וז"ש) והתוספתא מדברת כאן, מיציאת ג' הקוין בשודשם דהיינו בבחינת אשר קו הימין ה"ס החכמה שבה, וקו שמאל ה"ס הבינה שבה. וז"ש, כד סליקו תרין ונפקו לקדמות חד בעת ששני הקוין מאירים בדרך עליה דהיינו בהאר'ת החכמה, המאירח רק ממטה למעלה שהוא בעת שיוצאים לקראת קו האמצעי, שהוא ממעט הארת השמאל לבחינת ממטה למעלה, שהוא ו"ק, נבחן אז אשר, מכבלין ליה בין תרין דרועין, שבי' הקוין מקבלים הכרעת קו האמצעי, בהיותם ב' זרועות, שהם חסד וגבורה, כלומר שירדו מבחינת חכמה ובינה ונעשו לחסד וגבורה, דהיינו מג"ד ל"ק, כי אינם יכולים יותר להאיר ממעלה למטה.

ועוד נבחן, תרי נחתי לתתא, שאלו שני הקוין שנעשו לחסד וגבורה ירדו עוד למטה, דהיינו שנעשו לנצח והוד שלמטה מטבור, והוא מטעם תקון ההתפכות עליונים למטה, שנעשה

(דטרי' דף קנ"א ע"ב ס) דף ק"ג - ע"א)

מן הבאר היא ישקו העדרים וגו'. דא, אדנ"י אתקרי, על דא כתיב, * אדני אלהים אתה החילות, וכתיב ב' והאר פניך על מקדשך השמש למען אדני. אדון כל הארץ, הה"ד ג' הנה ארון הברית אדון כל הארץ.

קט) * דבר אחר י' ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, רבי אבא פתח ואמר, " אשרי שומרי משפט י' עושה צדקה בכל עת. אשרי שומרי משפט, זכאין אינן ישראל, דקודשא ב"ה יהב לון אורייתא דקשוט, לאשתדלא ח' בה ימא ולילי, דהא כל מאן דאשתדל באורייתא, אית ליה חירו מכלא, י חירו מן מותא, דלא יכלא לשלטאה עליה, והא אוקמוה, בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא, ז' ואתאחיד בה, ס' אתאחיד באילנא דחיי, י' ואי ארפי גרמיה מאילנא דחיי, הא אילנא דמותא ז' שריא עלי, ואתאחיד ביה, הה"ד, י' התרפית ביום צרה צר כחכה. התרפית: אי ארפי ידוי מאורייתא.

קי) ביום צרה צר כחכה. מאי צר כחכה. צר כח כה, דהא ח' איהי תדיר לימינא, ונטירו דילה תדיר על בינ, כד אזיל ס' באורחוי דאורייתא, וכדין דחי ליה לרע לבר דלא יקרב לגביה דבינ, ולא יכיל לקטרגא י' ליה. וכד בינ אסטי י" מארחוי דאורייתא, י' ואתרפי מנה, כדין צר כח כה, י' בגין דההוא רע, דאיהו י' שמאלא, שליט עליה דבר נש, ודחי ליה להאי כה לבר, עד דדחיק ליה אתר י" בעקו.

מסורת חזוה

א) (דברים ג') ח"ב יג. קעו. ח"ג קער. רט. ב) (דניאל ז') ח"ב יג. ח"ג כא: ג) (יהושע ג') הקכה: דף כ"א ציון א'. ד) (בראשית כ"ח) לעיל דף א' ציון א'. ה) תהלים ק"ו ח"ג קיג: ו) (שם) ח"ג קיא קיג: ז) (משלי כ"ד) ח"א קער:

חלוסי גרסאות ח ביה. כ יומט. ג אית ליה חירו. ד ואיתאחיד. ס איתאחיד. ו אי. ז שרייא. ח איתו. ט באורחוי. י לון. יא באורחוי. יב ל"ג מן ואתרפי עד שליט. יג ל"ג מן בגין עד ודחי. יד לשמאלא (אח"ל). טו בעאקו.

ויצא יעקב

הכולם

מאמר ד'

אמת לעסוק בה יום ולילה, כי כל מי שעוסק בתורה יש לו חירות מכל דבר, חירות מן המות, שאינו יכול לשלוט עליו, ובארוחו, כי כל מי שעוסק בתורה ונתאחו בה, נתאחו בעץ החיים. ואם מרסה את עצמו מעץ החיים, הרי עץ המות שורה עליו ומתאחו בו. וזהו שכתוב, התרפית ביום צרה צר כחכה. התרפית, פירושו, אם הרפה ידיו מתורה.

קי) ביום צרה צר כחכה: שואל סזו צר כחכה. ומשיב, צר כח כה. דהיינו נוטריקון של כחכה. ושיעור הכתוב, הוא כי המתרפה מתורה, או צר כח השכינה הנקראת כה. ואינה מגינה עליו. כי השכינה היא תמיד בימין, ומשמרת את האדם תמיד, כשהולך בדרכי התורה, ואז היא דוחה את הרע לחוץ, שלא יקרב אל האדם, ולא יוכל לקטרג עליו. וכשהאדם נוטה מדרכי התורה, ומתרפה ממנה, אז צר כח כ"ה, שהיא השכינה, משום שאותו

ונכללו בהם. הוא נקראת אז, שדה של תפוחים הקדושים. מכאן ההוא ישקו העדרים, שהם, כל אלו המרכבות של המלאכים, וכל אלו המלאכים בעלי הכנפים. ג' נמצאים רובצים על באר הזו, שהם ג' ספירות נצח הור יסוד, ולא יותר, כי כל הט' ספירות נכללות בג' הללו כנ"ל. ובאר הזו מתמלאת מהם. וז"ש, כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים. והיא נקראת בשם אדנ"י, והוא שכתוב, אדנ"י אלקים אתה החילות. וכתוב והאר פניך על מקדשך השמש למען אדנ"י. והיא נקראת אדון כל הארץ, וזהו שכתוב, הנה ארון הברית אדון כל הארץ. (ע"כ תוספתא)

מאמר ד' ויצא יעקב מבאר שבע.

קט) דבר אחר ויצא יעקב ונ': רבי אבא פתח ואמר, אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. אשרי שומרי משפט, אשרי חם ישראל, שהקב"ה נתן להם תורת (רומי דף קניב ע"א *) דף קניב ע"ב)

קיא) די'א צר כחכה, דכד א ב"נ אחיד בארחי דאורייתא, אתרחים לעילא, ואתרחים לתתא, ורחימא דקבי'ה הוי, כד'א " ויי' אהבו, דהוה רחימוי י דקבי'ה, ורחים ליה. וכד ב"נ אסטי י מארחי דאורייתא, כדין צר י כח כה, צר דיליה, ומארי דבבו איהו לגביה, ושליט עלוי ההוא י דאקרי רע. עד דמקטרג ביה בהאי עלמא, ובעלמא דאתי.

קיב) תי'ח א) והאי רע, דאיהו יצר הרע, שליט על עלמא, בכמה סטריין, וכמה לשלטנו אית ליה בעלמא, ואיהו י חויא תקיפא, דחב ביה י אדם, וכשלין י ביה בני עלמא, ומשכי ליה עליהו, עד דאפיק לון י נשמתייהו. קיג) ות'ח, כד איהו שליט, שליט על גופא, וכיון דעל גופא שליט, נשמתא נפקא י' מניה, בגין דגופא י' אסתאב, ונשמתא סלקא. ולא שליט עליה, עד דנטיל רשו. וכמה אינון דאתיין מסטריה, ושלטין על עלמא. והא י תנינן דכל י' עובדין דעלמא י' דאתעבידו, י' ושלטי בהו, ואית ליה ממנן ושמשין, כלהו שמשין י' בעובדין י' דעלמא.

קיד) ועל דא איהו קץ דשמאלא, והא אוקמוה, דאית קץ לימינא, ואית קץ דשמאלא, והאי קץ דשמאלא, איהו קץ כל בשר. י' קץ כל בשר אקרי, קץ כל רוחא לא י' אקרי, ורוז דמלה, דא איהו י' קץ ודא איהו י' קץ, דא קץ י' על בשרא ודא על רוחא, בגין כך, דא פנימי, ודא חיצון. דא ימינא. ודא שמאלא. דא קדישא, ודא מסאבא. והא אוקמוה.

מסורת הזהר
(א) (שמאל ב' י"ב).

דרך אמת
(ב) וילא קס"ה ט"ב.

חלופי גרסאות א איהו בי'נ ג ליג דקב'ת. ג ארחוי; אורחי; אורחוי. ד כחכה. ס דאקרי. ו ליג האי. ז חויא; חויא. ח אדם קדמא (אה"ל). ט בת. י נשמתייהו. יא מיניה. יב סאיב. יג תנן. ד עיבידן. טו אתעביד. טז שליט (אה"ל). יז בעובדן. יח ליג דעלמא. יט ליג קץ כל בשר. כ קץ אקרי. כג כל קץ כל בשר. כד קץ דרוחא. כה כל.

ויצא יעקב

הסולם

מאמר ד'

ובני העולם נכשלים בו, וממשיכים אותו עליהם עד שמוציא נשמתם מהם.

הרע, שהוא שמאל, שולט על האדם, והוא דוחה את כה הו, שהיא השכינה, לחוץ, עד שנעשה צר לו המקום במצור ובמצוק.

קיג) ות'ח כד איהו וכו': ובוא וראה, כאשר הוא, היצר הרע, שולט, שולט על הגוף, וכיון ששולט על הגוף, יוצאת ממנו הנשמה, כי מכיון שהגוף נטמא הנשמה עולה ממנו ואינו שולט, להוציא נשמתו של אדם, עד שמקבל רשות (כנ"ל ס' גז דף כ"ט אות ע"ח) והרבת הם הבאים מצד היצר הרע ושולטים בעולם, ולמרנו, שכל המעשים שנעשו בעולם הם שולטים בהם, שעל ידי מיתוים נעשו, ויש לו ממונים ומשרתים, כולם משרתים במעשי העולם כלומר, שמספתים בני אדם לעשות מעשים רעים.

קיא) די'א צר כחכה: פירוש אחר על הכתוב צר כחכה, כי כשהאדם אוהו בדרכי התורה, הוא אהוב למעלה ואהוב למטה, ונעשה אהובו של הקב"ה. כמו שאתה אומר, והי אהבו. שהיא אהובו של הקב"ה ואתה אותו, וכאשר האדם נוטה מדרכי התורה, אז צר כה, כ"ה, שהיא השכינה, שנעשתה צר ואויב שלו, והוא נעשה שונא שלה. ורע ההוא שהוא יצר הרע, שולט עליו. עד שהוא מקטרג עליו בעולם הזה ובעולם הבא.

קיד) ועל דא איהו קץ וכו': ועל כן הוא קץ של השמאל. ובארוהו, שיש קץ לימין ויש קץ לשמאל. וזה הקץ של השמאל, הוא קץ כל בשר. (כמ"ש לשיל ס' גז דף כ"ח אות ע"ה

קיב) תי'ח האי רע וכו': בוא וראה, רע הזה שהוא יצר הרע, שולט על העולם בהרבה אפנים, והרבה ממזלה יש לו בעולם, והוא נחש העריץ, שחטא בו אדם הראשון, (דט"י דף ק"ב ע"ב)

קטו) ות"ח, רזא עלאה קדישא דמהימנותא, רזא דעלמא דדכורא, ועלמא דנוקבא, וכל קדושא דקדישין ב ביה, וכל רזי י דמהימנותא מהכא נפק, וכל חיין, וכל חירו, ג וכל י טבין, וכל * נהורין ס מהכא אינון, וכל ברכאן ווטלי נדבאן וכל י רחימו דרחימותא כלא מסטרא דא, רזא דדרום.

קטז) מסטרא דצפון, ה מתפשטי ס דרגין, י עד דנטא לתתא ב קסטופא דדהבא, יא בסטרא יי מסאבא, יג לכלוכא יד דמסאב, ואחיד להאי לעילא, ואחיד להאי לתתא, והכא מזדווגי דכר - נוקבא כחדא, ואינון רוכב נחש, רזא דדכר ונוקבא, ורזא דא עזא"ל.

קיז) טו ומהכא טו מתפרשין דרגין, ונפקין כמה סטרין לעלמא, י דמתפשטין מהכא, ושלטין על עלמא, וכלהו סטרי מסאבא, ורברבין ממנן, גו עלמא. חא חזי עשו כד נפק לעלמא, יח כוליה * סומקא כורדא, בשערא כגוונא דשעיר ומתמן יט אלופין, ממנן י תריסין, דשלטין בעלמא, והא אוקמה.

קיח) תא חזי, י אשרי שומרי משפט, דנטרי כל מהימנותא, דקודשא ברך הוא, בגין דקודשא בריך הוא, יי איהו משפט, יג ובעי ליה לבר נש, לנטרא

דרך אמר

מסורת הזהר

ה) זכס הזכז וטינו מוחרי הדין הנשעז מלמעלה. א) סומקא: ח"א קמט: ב) (תהלים ק"ו) לעיל דף ג"ב ציון ה'.

חלופי גרסאות ה ל"ג בית. ג מהימנותא. ג וכלי ביה כל [וכל] נהורין. ד טבאן. ס מהכא נפקי (אה"ל) ו וכלי. ז רחימו יל"ג וכל. ח מ"ש מתפשטי. ט דרגין לתתא עד דימטא לתתא (אה"ל) י טי צד דמטא, יא ובסטרא. יב דמסאבא (אה"ל) יג לכלוכא. יד דמסאבו (אה"ל) טו והכא; ומהכי. טז מתפרשי יז דמתפשטי. יח כלהו. יט אלפין כ תריסר. כל למהימנותא. כז הוא. כח מוסיף ובעי ליה ובעי ליה.

מאמר ד'

הסולם

ויצא יעקב

ואוחזת לזה שלמטה שהיא הנקבה, וכאן מזדווגים זכר ונקבה יחד, והם, רוכב על נחש, ונחש שה"ס דכר ונוקבא, (כנ"ל אות כ"ג) וזה סוד עזאול, שהוא כולל דכר ונוקבא דטומאה.

קיז) ומהכא מפרשין וכו': ומכאן המדרגות

מתחלקות, וכמה בחינות יוצאות לעולם, המתפשטות מכאן ושלטות על העולם, והן כולן בחינות הטומאה, ושרים הממונים על העולם. בוא וראה. עשו כשיצא לעולם, היה כולו אדום כמו ורד שצבע אדום רומז על השמאל, ובשערות כמו שעיר, שהוא מטומאה, כמ"ש ושעירים ירקרו שם, ומשם אלופים ממונים התקפים, השולטים בעולם, וכבר באר והו"ל קיח) תא חזי, אשרי שומרי משפט: היינו

השומרים אכוננו על הקנ"ה, כי הקב"ה נקרא משפט, וצריך האדם לשמור עצמו שלא יסוד לדרך אחר אלא שיהיה שומר משפט משום שהקב"ה הוא משפט, שכל דרכיו משפט. פירוש. השם משפט, יורה, על הכרעת זבדים, הבאה אחר שמיעת ב' צדדים ההפכים זה לזה. כמו שופט, אחר ששמע היטב כל הטענות של שני הצדדים המריבים, הוא נותן

ד"ה קץ ע"ש.) קץ כל בשד נקרא, ואינו נקרא קץ כל רוח. וסוד הדבר הוא שיש ב' קצים, זה הוא קץ, וזה הוא קץ, זה הוא קץ על בשד, דהיינו הממונה על הנוף, וזה הוא קץ על רוח, שהוא הממונה על רוח האדם. משום זה, זה סנימי דהיינו הקץ על רוח, וזה חיצון, דהיינו הקץ על בשד. זה הסנימי קדוש, וזה החיצון הוא טמא. וכבר באר והו.

קטו) ות"ח רזא עלאה וכו': בוא וראה. בצד ימין שהוא דרום, בו הוא. סוד העליון הקדוש של האמונה, סוד עולם הזכר שהוא ז"א, וסוד עולם הנקבה, שהוא הנוקבא דז"א. וכל קודש הקדשים, וכל סודות האמונה, שהיא הנוקבא, מכאן הם יוצאים, וכל החיים וכל החידות וכל הטוב וכל האורות מכאן הם. וכל הברכות, וטלי נדבה וכל האהבה שבאהבות, הכל מצד הזה, דהיינו צד ימין, סוד הדרום.

קטז) מסטרא דצפון וכו': מצד צפון מתפשטות המדרגות עד שמגיעה למטה, לבי"ע, פסולת הזהב, (כמו שנתבאר לעיל וירא דף צ"ז אות שכ"ט בהסולם) בצד הטמא, טנופת הטמאה, אוחזת לזה של מעלה, שהוא הזכר, (דפו"י דף קנ"ב ע"ב ס) דף קנ"ג ע"א

יֵלֵא יִטְטִי הַ לְאֹרְחָא אַחְרָא, אֲלֵא דִּיהָא נְטִיר מִשְׁפֵּט יִ בְּגִין דְּקֹדְשָׁא בְּרִין
 הוּא אִיהוּ מִשְׁפֵּט, יִ דְּכָל אֲרַחֵי מִשְׁפֵּט.
 קִיט) * עוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת, וְכִי בְּכָל עֵת, יִכִּיל בְּרַ נֶשׁ, יִ לְמַעַבְד צְדָקָה.
 אֲלֵא, מֵאֵן דִּישְׁתַּדֵּל הַ בְּאֹרְחֵי דְאֹרִייתָא, וְעֵבִיד צְדָקָה, עִם אֵינֹן דְּאֶצְטְרִיכוּ
 לָהּ, דְּכָל מֵאֵן דְּעֵבִיד יִ צְדָקָה עִם מִסְכְּנָא, אִסְגִּי הֵיִיא צְדָקָה יִ לְעֵילָא וְתַתָּא.
 קכ) תָּא חוּי, מֵאֵן דְּאֶשְׁתַּדֵּל בְּצְדָקָה, הֵיִיא צְדָקָה דְּעֵבִיד, סְלִיק לְעֵילָא,
 וּמֵטָא לְעֵילָא, לְהֵוּא אַתְרָא דִיעֵקֵב, יִ דְאִיהוּ רַחִיכָא עֲלָאָה, וְאִמְשִׁיךְ בְּרַכָּאָן,
 לְהֵוּא אַתְרָה, מִמְבוּעָא דְכָל הַ מְבוּעִין, הַ וּמֵהֵיִיא צְדָקָה, אִמְשִׁיךְ וְאִרְבִּי בְּרַכָּאָן,
 לְכָל אֵינֹן תַּתָּאי, וְלְכָל רַחִיכִין, וְלְכָל חִילִין, וְכִלְהוּ אַתְבְּרַכָּאָן, וְאִתּוּסְפִין
 נְהוּרִין, כְּדָקָא יְאוּת, בְּגִין דְּכִלְהוּ יִ אֶקְרוּ עֵת, הַ וְדָא הוּא יִ דְכַתִּיב, עוֹשֶׂה
 צְדָקָה בְּכָל עֵת.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) לעיל דף ג"ב ציון ו'. (ב) צדקה עם
 מסכנא: לעיל בהקדמת הזהר דף ק"מ ציון ג'
 (ג) אקרו עת: ת"א קטו קצה.

(ב) כ"ח עתים דקלמל כ"ל

חלוסי גרסאות ה לראתא. כ ל"ג מן בגין עד עושה. נ וכל. ד למיעבד. ס בארחוי. ו לעילא לעילא ול"ג
 מן ת"ח עד לתהוא אחרא. ז האינה. ח מבווע, ט חהוא. י ל"ג דכתיב.

ויצא יעקב

הסולם

מאמר ד'

לימין. ש"כ נגרש אדם מב"ע. כמ"י. סן ישלח
 ידו ולקח מעץ החיים ואכל וחי לעולם. והרצון
 היה שיעלה מ"ן ליחד קב"ה ושכינתיה, בסוד
 שומר משפט. שהוא הכרעה ותוצאה מב'
 הקוין ביחד, ואינו נוטה לא לימין ולא לשמאל.
 וז"ש, א"א דיהא נטיר משפט. בנין דקב"ה
 איהו משפט, דכר אורחוי משפט. שהקב"ה
 בזווג עם השכינה נק' משפט, כי אז כל דרכיו
 משפט, דהיינו בדרך אמצעי הכולל בתוכו את
 הימין והשמאל ביחד, ואינו נוטה לא לימין ולא
 לשמאל.

את הכרעתו, ואומר פלוני אתה זכאי, ופלוני
 אתה חייב, והכרעה זו נקרא משפט. וז"ס קן
 האמצעי, שהוא מכריע בין שני הקוין ימין
 ושמאל, ההפכים זה לזה, באופן שיאירו שניהם
 לצד הקדושה. ועל שם הכרעתו זה, הוא נקרא,
 משפט.

קִיט) עוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת: שׂוֹאֵל, וְכִי בְּכָל עֵת
 יִכּוֹל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת צְדָקָה, וּמִשִּׁיב.
 אֲלֵא מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי תוֹרָה וְעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם
 אֱלֹהֵי הַצְּדִיקִים צְדָקָה, נִבְחַן לְעוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת,
 כִּי כָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם הָעֲנִי, הוּא מְרַבֵּה
 צְדָקָה הֵיִיא, דִּהֵיִינוּ הַנוֹקְבָא, הַנְּק' צְדָקָה, לְמַעַלָּה
 וּלְמַטָּה, שְׂבוּרָם זׁוּג זׁוּן לְמַעַלָּה, וּשְׂפַע בְּרִכּוֹת
 לְמַטָּה, (ע"י לְעֵיל פִּרְשֵׁת לָךְ דָּף א' ד"ה פִּירוּשׁ).
 קכ) תִּיַח מֵאֵן וְכוּ': בּוֹא וּרְאֵה, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל
 בְּצְדָקָה, אוֹתָהּ צְדָקָה שְׁעוֹשֶׂה, עוֹלָה
 לְמַעַלָּה, וּמִגַּעַת לְמַעַלָּה לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁל יַעֲקֹב.
 שֶׁהוּא מְרַכְּבָה עֲלֵינוּ, דִּהֵיִינוּ הַנוֹקְבָא הַנִּקְרָאת
 מְקוֹם, וּמִמְשִׁיךְ בְּרִכּוֹת לְמְקוֹם הַהוּא, מִן הַמַּעֲיִין
 שֶׁל כָּל הַמַּעֲיִנוֹת, דִּהֵיִינוּ מְבִינָה שְׂכַל הַמּוֹחֵץ מִמֶּנָּה
 הַס, וּמֵהֵוּא צְדָקָה, דִּהֵיִינוּ הַנוֹקְבָא אַחַר שְׂקִבְלָה
 הַבְּרִכּוֹת מְבִינָה, מִמְשִׁיךְ וּמְרַבֵּה דְּבְרִכּוֹת לְכָל
 הַתַּחֲתוֹנִים

ולפיכך, כדי לבאר לנו היטב סו"ה אשרי
 שומרי משפט, מאריך הזהר ומביא בקצור, את
 הדרכים והתוצאות מב' הצדדים ההפכים זה
 לזה, שהם, צד הימין, וצד השמאל, דהיינו מעלת
 העוסק בתורה מבחינת עץ החיים שבה, שהוא
 כולו ימין, (באות ק"ט) ולעומתו המתרפה
 בחורה ונופל לאילנא דמוחא שהוא כולו שמאל.
 וכן ענין קץ לימינא ולעומתו קץ דשמאלא
 (באות קי"ד) וכן התוצאות מסטרא דדרום, (באות
 קט"ו) ולעומתם מסטרא דצפון, (באות קט"ז)
 ואחר שידענו כל זה, מבאר הכתוב ואומר ת"ח
 אשרי שומרי משפט דנטרי מדימנותא
 דקב"ה, הנוקבא נקראת מהימנותא, מהימנותא
 דקב"ה, פירושו, יחוד קב"ה ושכינתיה, שאז
 בשעת היחוד נקרא הקב"ה משפט. וז"ש
 דנטרי מהימנותא דקב"ה בנין דקב"ה איהו
 משפט, דהיינו בעת היחוד עם השכינה, כי
 הקב"ה הוא ימין, והשכינה ה"ס שמאל, וזווגם
 יחד ה"ס משפט. ושלא בשעת היחוד, אע"פ
 שהוא סוד עץ החיים, עכ"ז אינו עוד שלמות
 הנרצה, ואינו נקרא אז משפט, להיותו נוטה
 (נטרי דף ק"ג ע"א)

קכא) תא חזי, בזמנא דהוו ישראל, בארעא קדישא, אינון הוו ^א משכי ברכאן, ^ב מלעילא לתתא, ^ג וכד נפקו ישראל, מארעא קדישא, עאלו תחות רשו אחרא, וברכאן אתמנעו מעלמא.

קכב) תא חזי, יעקב הוה תחות רשו קדישא, כיון דנפק ^ד מארעא, עאל ברשו אחרא, ועד לא עאל תחות רשו אחרא, אתגלי עליה קודשא בריך הוא בחלמא, וחמא כל מה רחמא, ואולו עמיה מלאכין קדישין, עד דיתיב על בירא, וכיון דיתיב על בירא, ^א סליקו ^ב מיא לגביה, וכן הוה ^ג משה, דמתמן אזדמנת ליה אתתיה. רזא דמלה, בירא לא סלקא, אלא כד חמא קשרא ^ד דיליה, לאתחברא בהדיה.

קכג) וואמר רבי אבא, כל הני קראי קשיין אהדדי, בקדמיתא כתיב ^א ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ולבן בחרן הוה יתיב, אמאי נטיל מתמן, דכתיב ^ב וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, ומנלן דבחרן הוה ^ג דיוריה דלבן, דכתיב ^ד ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו. ^ה ויאמר הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו. ^ו משמע ^ז דדיוריה דלבן, בחרן ^ח הוה.

קכד) אלא, יעקב אמר, אנא בעינא למיעל בשכינתא, בגין דבעינא

בסורת הזהר

א) סליקו מיא: לעיל דף מ"ה ציון ב'. ב) לעיל דף א' ציון א' . ג) (בראשית כ"ט) ד) (שם) ה) (שם)

חלוסי גרסאות א' משפיעי. ב' לעילא. ג' כד. ד' מטרא דא. ה' סמיא. ו' למשה (אה"ל) ז' עלית. ח' אמר ט' ביח דיוריה. י' נחור וגו'. יא' משמע. יב' דיוריה. יג' הוא.

הסולם

מאמר ד'

ויצא יעקב

שישב על הבאר. וכיון שישב על הבאר, עלו המים לקראתו, וכן היה אצל משה, כי משם נזדמנה לו אשתו. סוד הדבר של עליה המים הוא, הבאר, אינה עולה, אלא בעת שרואה את הקשר שלה, דהיינו בן זוג, להתחבר עמו. פירושו. הבאר רומזת על הנוקבא דז"א, ומשה וכן יעקב היו מרכבה לז"א, וע"כ עלו המים לקראתם, כמו נוקבא לקראת בן זוגה.

התחתונים ולכל המרכבות של המלאכים, ולכל צבאות העליונים. וכולם מתברכים, והאורות נתוספים כראוי. ומשום שכולם דהיינו כל התחתונים והמלאכים הנ"ל, נקראים עת, להיותם נמשכים מן הנוקבא שנקראת עת, על כן כתוב, עושה צדקה בכר עת. שפירושו, שמרכבה השפע בכל דרי ג' עולמות בי"ע, המתפשטים מן הנוקבא, ונקראים עת כמו הנוקבא.

קכא) תיח בזמנא וכי: בוא וראה, בזמן שתי ישראל בארץ הקדושה, היו מושכים ברכות ממעלה למטה, וכשיצאו ישראל מארץ הקדושה, באו תחת רשות אחר, ונמנעו הברכות מן העולם.

קכב) תיח יעקב וכי: בוא וראה, יעקב היה תחת רשות הקדושה, כארץ ישראל, כיון שיצא מן הארץ, בא ברשות אחר, שאינו קדוש.

עד לא עאל וכי: ומטרם שבא תחת רשות אחר, נגלה עליו הקב"ה בחלום, וראה כל מה שראה, והלכו עמו מלאכים הקדושים, עד (רמזי דף ק"ג ע"א)

קכד) אלא יעקב אמר וכי: אלא יעקב אמר, אני רוצה להתחבר עם השכינת,

לאזדווגא. אבא כד ^א אתנסיב, ושדר לעבדא, אשכח עינא ^ב דמיא, ^ג וכדין
 אזדמנת ליה לאבא אתתא, ^ד והא באתר דא, לא אשכחנא, לא עינא, ולא
 בירא, ולא ^ה מיא, ^ו ומיד וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, ותמן
 אזדמנת ליה בירא, כדקאמרן, ואזדמנת ליה אתתיה.

קכה) רבי אלעזר אמר, חרן, תמן הוה ^ז ודאי, ^ח והאי בירא ^ט בחקלא
 הוה, דאי לאו הכי, אמאי כתיב ^י ותרץ ותגד לאביה, אלא בגין דהוה
 סמיך ^{יא} למתא.

קכו) ואמר רבי אלעזר, ^{יב} יעקב דאזדמנת ליה על בירא אתתא, אמאי
 לא אזדמנת ליה לאה, דהא ^{יג} קיימא ליה ^{יד} דיעקב, כל אינון שבטין. אלא לאה,
 לא בעא קודשא בריך הוא, לזווגא ליה דיעקב באתגליא, דכתיב ^{יז} והי בבקר
 והנה היא לאה, ^{יח} דהא קודם לכן לא אתגליא מלה.

קכז) ^{יט} ותו, בגין לאמשכא ^כ עינא ^{כא} ורבא דיעקב, בשפירו דרחל, ^{כב} למעבד
 דיוריה תמן, ^{כג} ובגינה * אזדווגת ליה לאה, ואוקימת ^{כד} כל אינון שבטין.
 במה ידע יעקב מאן היא רחל. אלא דאינון ^{כה} רעיין אמרו ליה, דכתיב ^{כו} והנה
 רחל בתו באה עם הצאן.

קכח) תא חזי מה כתיב, ויאמר ^{כז} אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה,
 וכי מה ^{כח} דעתיה דיעקב, דלא קאמר עשר ירחין, או שתא חדא, אלא שבע
 שנים אמאי. אלא יעקב בחכמתא עבד, ^{כט} בגין כד דלא יימרון, ^ל דבגין

מסורת הזהר

(א) (שם) (ב) (שם) (ג) (שם) (ד) (שם) (ה)
 ח"ג כ. קיא. ז"ח תולדות דף כז טב שט.

דרך, אמר

(א) גלין וללכן שמי כנות ד' קס"ג א.

חלושי גרסאות א אנסיב. ב דשייא. ג והמן. ד ותא אנא (אהיל) ה מיא, ו פיר. ז ליג ודאי ח והא.
 ט תוה בחלקא. י לפאחא יא ליג יעקב. יב לקיימא. יג יעקב. יד סכלל דהא (אה"ס), טו תו.
 ז ליג עינא. יז רבא. יח למיעבד. יט ובגינה. כ מכל, כל רעיין. כג דעתי. כד ליג בגין, כז ולא. כח דהא בגין.

ויצא יעקב

הסולם

מאמר ד'

ויחי בבקר והנה היא לאה, אבל מקודם לכן לא
 נגלה דבר. שזה היה ירצון הקב"ה.

קכז) ותו, בגין ראמשכא עינא ורבא וכו':
 ועוד, משום זה, לא נגלה לאה אלא רחל,
 כדי להמשיך עינו ולבו של יעקב ביפיה של
 רחל, ויקבע דיררו שם, וכשבילה נזדווגה לו
 גם לאה והעמידה כל אלו השבטים. ושואל, במה
 ידע יעקב מי היא רחל, הלא לא הכירה. ומשיב,
 אלא שהרועים אמרו לו, שכתוב. והנה רחל.
 בתו באה עם הצאן.

מאמר אעבדך שבע שנים

קכח) תא חזי מה כתיב וכו': כוא וראה, מה
 שכתוב, ויאמר אעבדך שבע שנים
 ברחל בתך הקטנה. ושואל. מה היה דעתו של
 יעקב, שלא אמר עשרה חדשים או שנה אחת.
 אלא שבע שנים למה. ומשיב, אלא יעקב עשה
 בחכמה

שה"ס הנאר, משום שאני רוצה לישא אשה.
 אבי, כשעמד לישא אשה, ושלח את העבד. סצא
 העבר מעין המים, ואז נזדמנה אשה לאבי,
 ותרי במקום הזה, כחרן, לא מצאתי, לא מעיין,
 לא בור, לא מים. ומיד, וישא יעקב רגליו וילך
 ארצה בני קדם, ושם נזדמן לו הבאר, ונזדמן
 לו אשה, כמו שאמרנו.

קכה) רבי אלעזר אמר וכו': רא"א, חרן, שם
 היה יעקב ודאי, כי הוא ארץ הקדם,
 ובאר זו בשדה של חרן היתה, ואם אינו כן, למה
 כתוב ותרץ ותגד לאביה. אלא, משום שהיה
 סמוך לעיר.

קכו) ואמר רבי אלעזר וכו': ואר"א, יעקב
 שאשה נזדמנה לו על הכאר, למה
 לא נזדמנה לו לאה. הרי היא העמידה ליעקב
 כל אלו השבטים. ומשיב, אלא, לאה לא רצה
 הקביה לזווג אותה עם יעקב בגלוי, שכתוב,
 (דוסיי דף קנ"ג ע"א *) דף קנ"ג ר"ב

תיאובתא דשפירו דרחל עבד, אלא בגין חכמתא, דסיהרא בת שבע א שנין, היא, וכלהו שבע שנין עלאין, שרו עליה דיעקב, עד לא נסיב לה י לרחל למיתב גבה כדקא יאות, דהא יעקב נטל כלהו בקדמיתא, ולבתר י אתא לגבה, בגין לאשתכחא איהו שמים, ואיהי ארץ.

קכט) ורזא דמלה, * דויהו בעיניו כימים אחדים, מאי כימים אחדים, אלא, כלהו שבע שנין, שקיל לון בעינוי, כאינון עלאין, דאינון ס אחדין י דלא י מתפרשאן, וכלהו חד, י דמתקשרן דא בדא. באהבתו אותה, לאשתכחא כגוונא עלאה.

קל) תא חזי, דאפילו לבן רמו ליה באינון שבע, ולא ידע מאי קאמר, דפתח ואמר (ה ב) טוב; דכתיב י טוב תתי וגוי. אמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, פלח שבע ס שנין, לאזדווגא י בשמטה. אמר רבי אלעזר, תא חזי, בכל אתר י בלא סתים. דלא אתגליא, י ושמטה אתגליא.

קלא) יא תא חזי, בשעתא דיעקב פלח שבע שנין קדמאין, י נפקא קלא ואמר,

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) ס' שפירא כחלל ז' שנים העליונים נקרא ס' ונזכר שיר השירים כפסוק יקני מניקוה טוב לז' איהו אלף מספרה דלור קדמאה וכן כפרסה מרומה קכ"ז א' וקכ"ח ב'.
(א) (שם) ח"א קנר. ב) דלא מתפרשאן: ח"א קנב
(ג) (שם) ת"ז תק' ע' דף. ד) שמטה: לעיל
דף ב' ציון א.

ר' לוי גרסאות א' ל"ג שנין, ב' רחל. ג' אתי. ד' דכתיב; כתיב (אח"כ) ס' אחרים. ו' מתפרשן. ז' דמתקשרא.
ח' ל"ג טוב דכתיב. ט' שנים. י' שמטה; ושמשא. יא' ותא. יב' נפק.

מאמר

הבירם

אעבדך שבע שנים

כי פתח ואמר טוב, שכתוב טוב תתי אותה לך וגוי אמר רבי אבא. כן הוא ודאי, שעבד שבע שנים, שהן ז"ס כדי להזדווג בשמטה. דהיינו כדי להשפיע אותן ז"ס להנוקבא תתאה, רחל, שנקראת שמטה. טוב ה"ס ז' ספירות עליונות הנמשכות מבינה, להיותן מנקודה דמפתחא: אשר ט' ה"ס יסוד, ו' ה"ס ת"ת הכולל שש ספירות, ב' ה"ס ב' ההין, כמ"ש כל זה באורך לעיל (בראשית א' דף רס"ז אות שכ"ו ע"ש, ובהסולם)

בהכמה, כדי שלא יאמרו הבריות, שבשביל התשוקה ביסיה של רחל עשה זה, אלא שידעו שעשה בחכמה, כי חלבנה, שהיא הנוקבא דז"א, בת שבע שנים היא, כלומר, שצריכה להבנות כשבע ספירות חג"ת גי"מ, וכל שבע שנים העליונים, דהיינו חג"ת ה"מ מבינה, נחו על יעקב, מטרם שנשא את רחל, כדי לשבת אצלה כראוי. דהיינו להשפיע לה מס"ז רבינה לז"ס שלה. כי יעקב לקח כולם מתחילה, מבינה, ואח"כ בא אליה, כדי להמצא, הוא בכחית ז"א שהוא שמים, והיא בכחית נוקבא דז"א, שהיא ארץ.

אמר רבי אלעזר ת"ח וכו': אר"א, בוא ודאה. בכל מקום, יוכל שהוא בינה, הוא סתום, שאינו מתגלה, היינו חסדים בכוסים ונעלמים מחכמה, ושמטה מהגלה, כלומר, שהחסדים שבה מתגלים בהארת החכמה. וכן לאה ורחל הן כנגד יוכל ושמטה, כי לאה היא בחינת הנוקבא דז"א שמחזה ולמעלה, שהיא כנגד בינה, שהיא יוכל, והיא בחינת עלמא דאחכסיא, ורחל היא בחינת הנוקבא דז"א שמחזו ולמטה, שהיא שמטה, והיא בחינת עלמא דאתגליא.

קכט) ורזא דמלה וכו': וסוד הרבד. שכתוב, ויהיו בעיניו כימים אחדים, ושואל מהו כימים אחדים, ומשיב, אלא כל שבע השנים היו שקולים בעיניו, כמו ז' שנים העליונות מבינה שהן אחרות ביחוד אחר, ואינן נפרדות, וכולן אחר, שהן מתקשרות זו בזו, באהבתו אותה, שידושה שאהב אותה. להיותה נמצאת לה כעין יחוד העליון שבבינה.

קלא) ת"ח בשעתא וכו': בוא וראה. בשעה שיעקב עבד שבע שנים הראשונות,

קל) ת"ח דאפילו לבן רמן וכו': בוא וראה, שאפילו לבן רמו לו באלו שבע ספירות הנ"ל, והוא עצמו לא ידע מה שאומר, (דמו"י דף קנ"ג ע"ב)

א יעקב, * מן העולם ועד העולם כתיב, עולם י סתים דלעילא י יובלא
 י מתמן ס שירותא. י דאלין דאינון י סתימין, דלא א) אתגליא ח לון ס מן
 יובלא אינון, בגין כך אסתימו, י מיעקב, דלא יא ידע, דחשב דהא מן שמטה
 אינון, ובגין י דייעבד י שירותא מעולם דלעילא, אתכסיין מניה, בגין דיובלא
 איהו סתים, ולבתר דעברו שני יובלא י דאתכסייא, סו עבד שני שמטה דאתגליין,
 ואתעטר י בתרין ערמין ואחיד לון.

קלב) ת"ח, לאה אולידת שית בנין וברתא חדא. והכי אתחזי, סו דהא
 שית סטריין, קיימין עלה ואלין שית, וברתא חדא, ברזא י עלאה י נפקא.
 קלג) רחל אולידת תרין צדיקים. והכי אתחזי, יס הא שמטה, י דבין
 תרי צדיקי יתבא כא לערמין, דכתיב י צדיקים ירשו ארץ, צדיק לעילא,
 ככ וצדיק לתתא. צדיק לעילא, מניה יי נגדן מין עלאין. צדיק לתתא, כי מניה
 נבעא נוקבא, כה מיא סו לגבי דכורא, בתיאובתא שלים. צדיק י) מסטרא
 דא, וצדיק מסטרא דא, כמה דדכורא לעילא, יתיב בין תרי נוקבי, הכי נמי
 נוקבא לתתא, יתבא בין י תרי צדיקי.

מסורת הזוהר

דרך אמת

א) ק"ח כי וכמ"ח כי וזל"ח כ"ב כי וינ"ח כ"י כי
 ויחי כמ"ז כי. ב) כמ"ח כי ויקהל כ"ח כי
 א) (תהלים ק"ו) ח"א קנח: רי. ח"ב ככ.
 ב) בתרין עלמין: ח"א קנב; קנה. ח"ב רנו:
 ג) (תהלים לו) לך דף קכ"ז ציון ה.

חלופי גרסאות א ליג יעקב. ב ליג סתים. ג מוסיף עולם דלעילא יובלא. ד ומחמן. ה הוא שרותא. ו אליו
 ז מוסיף לעילא סתימין. ח לך; לן. ט מוסיף מן מן. י מן יעקב. יא ידע בהו. יב דעבי
 יג שרותא. יד דאתכסיין. טו עביר. טז דוא. יז יובלא. יח נפקן (אה"ל). יט ליג הא שמטה; דהא (אה"ל)
 כ בין (אה"ל). כא עלמא. כב צדיק. כג נקסא; נחתן (אה"ל). כד מיניה. כה מייא. כו דדכורא וליג לגבי
 כז הרין צדיקין.

צדיק עליון צדיק תחתון

הסולם

מאמר

יצא קול ואמר, מן העולם ועד העולם כתוב, ספירושו שממשיכים מעולם הנסתר, לאה, ער עולם הנגלה שהוא רחל, עולם הסתום שלמעלה שהוא יובר, דהיינו לאה, משם ההתחלה ולא מעולם הנגלה, שהוא רחל, ואלו המדרגות שהן סתומות ואינן מתגלות לנו, הן מיובל, ומשום זה נסתמו מיעקב, שלא ידע אמילה, שהן בשביל לאה, שהיא יובל, אלא שחשב אשר מן שמטה הן דהיינו בשביל רחל, ועוד טעם, כדי שיעשה התחלה מעולם העליון שהוא לאה, ע"כ נתכסו ממנו ששייכים ללאה, משום שיובל הוא סתום. ולהיותו סתום ומכוסה מחכמה, לא היה רוצה להתחיל ולהמשיך ממנו, אם לא היה חושב, ששייכים לעולם הנגלה. ואחר שעברו ז' שני יובל המכוסים, עבד ז' שני שמטה הנגלים בשביל רחל, ונתעטר יעקב בשני עולמות, בעולם הנסתר ובעולם הנגלה, ונתאחד בהם.

ראוי להיות, כי ששה קצוות עומדים עליה: דהיינו יעקב, שהוא ח"ת הכולל חג"ת נה"י, ואל. הששה ובת אחת יצאו בסוד עליון. דהיינו ששה בנים כנגד ו"ק חג"ת נה"י, של יעקב. ובת אחת כנגד המלכות.

קלג) רחל אולידת וכו': רחל הולידת שני צדיקים. וכן ראוי להיות, כי רחל הי' שמטה, היושבת לעולם בין שני צדיקים, שכתוב צדיקים ירשו ארץ, והם צדיק למעלה וז"א וצדיק למטה בנוקבא, צדיק למעלה, סמנו נמשכים מים עליונים, שה"ס אור ישר שממעה למטה. צדיק למטה, ממנו הנוקבא נובעת מים, אל הזכר, שה"ס אור חזר, שממטה למעלה בתשוקה שלמה, ונמצא שיש לה, צדיק מצד זה וצדיק מצד זה. כמו שהזכר העליון, שהוא ז"א, יושב בין שתי נוקבין, שהן בינה ונוקבא. כן הנוקבא של מטה דהיינו הנוקבא שמחה ולמטה דז"א, יושבת בין שני צדיקים, שהם יוסף ובנימין.

פירושו. כי נודע סוד הרקיע והפרסא
 פ"ש
 מאמר צדיק עליון צדיק תחתון.
 קלב) ת"ח לאה אולידת וכו' בוא וראה, לאה ילדה ששה בנים ובת אחת. וכן
 (דמויי דף קנ"ג ע"ב)

קלד) ועל דא יוסף ובנימין. תרין א צדיקין זינהו. " יוסף ז זכה ז למהוי צדיק לעילא בגין דנטר את קיימא. בנימין איהו צדיק ז לתתא, לאתעטרא שמטה, בין תרי צדיקי: יוסף הצדיק, ז ובנימין הצדיק. קלה) וכי בנימין צדיק הוה, אין, דכל יומי, לא חטא בהאי את קיימא, ואע"ג דלא אודמן ליה עובדא כיוסף, אי הכי אמאי אקרי צדיק. ז אלא כל יומי דיעקב ז הוה באבלא דיוסף, לא שמש ז ערסיה. ואי תימא ז דכד ז אתנטיל יוסף מעקב, ז רביא הוה ולא נסיב, ואת אמרת דלא ז שמש ערסיה. אלא אע"ג דאזדווג לבתר לא בעא לשמשא ערסיה.

מסורת הזהר

(א) יוסף - צדיק: ח"א נט. קנח.

חלופי גרסאות א צדיקי; צדיקים. ז זכא. ז למהוי. ד לטג לתתא ז בנימין צדיק. ז לא (ד"א). ז יומי ז דהוה (אה"ל). ז ערסיה (בנימין אה"ל). ז מוסיף אי הכי כד (אה"ל). ז אתנטיל. ז רב רבייא ז ש"מט.

מאמר	הסולם	צדיק עליון צדיק תחתון
------	-------	-----------------------

צדיק תחתון. כי נהיי דנוקבא תתאה הם וה"ס בנימין.

וזה אמרו כמה דדכורא לעילא יתיב בין תרי נוקבי כי יש לו בהכרח ב' בחינות נה"י. שנה"י דעליון שלו מדביקים אותו לנוקבא עלאה בינה כדי לקבל אורותיה, ונה"י של עצמו מדביקים אותו אל הנוקבא תתאה, להשפיע לה אורותיה, כמו שנתבאר, הכי נמי נוקבא לתתא יתבא בין תרי צדיקי, כן יש לה גם כן ב' בחינות נה"י בהכרח. שעיקרם הוא יסוד, המכונה צדיק. א' הוא נה"י דעליון שלה שהוא ז"א, שמקבלת אורותיה מנה"י הללו. שה"ס צדיק עליון יוסף. ב) הוא נה"י דעצמה המדביקים אותה אל נשמות הצדיקים להשפיע אליהם, שעיקרה הוא יסוד, והוא נק' צדיק תחתון בנימין.

קלד) ועל דא יוסף וכו': ועל כן יוסף ובנימין שני צדיקים הם, יוסף זכה להיות צדיק למעלה, ז"א, משום ששכר אות ברית בנימין הוא צדיק למטה בנוקבא עצמה, כנ"ל בדבור הסמוך, כדי שהשמה שהיא הנוקבא תתעטר בין שני צדיקים, יוסף הצדיק ובנימין הצדיק. כמ"ש לעיל.

קלה) וכי בנימין וכו': ושואל, וכי בנימין היה צדיק. ומשיב, תן, משום שלא חטא כל ימיו באות הברית, ואע"פ שלא קרה לו נסיון של מעשה כמו ליוסף, ושואל, אם כן, למה נקרא צדיק. כיון שלא קרה לו שום נסיון. הלא הרכה אנשים שומרי ברית היו כל ימיהם, ולא נקרא בשם צדיק, זולת, אם באו לירי נסיון.

אלא כל יומא דיעקב וכו': ומשיב, אלא כל הימים

שיש באמצע כל פרצוף במקום החזה, דשא"ב מלעילא וידוב לתתא. (כנ"ל ב"א דף רצ"ב אות שס"ט) שה"ס מלכות המסיימת העולה לתת של כל פרצוף, שה"ס בינה דגוף, ומורידה חצי בינה ותו"מ דגוף, הנקראים נה"י, למדרגה ת תונה ממנו, וכיון שנה"י הללו מתחברים בתחתון בעת קטנות, הנה אח"כ לעת גדלות שהעליון מחזיר אל מדרגתו את נה"י שלו ממקום התחתון, עולה עמהם למקום העליון. וזו התחתון הדבוק בהם, ועל ידי זה מקבל התחתון את האורות שבעליון, ונמצא עתה שהפרסא שואבת מעליון ומשפעת לתחתון. כי יולא הפרסא שהורידה והדביקה נה"י דעליון בתחתון, לא היה יכול שום תחתון לעלות ולקבל משהו מן העליון שלו, להיותם ב' מקומות נסדרים, באופן, שנה"י דבינה, שנדבקו בז"א משפיעים לז"א, אחר שיחזרו לבינה, את האורות דבינה, ונה"י דז"א שנדבקו בנוקבא, משפיעים לנוקבא, אחר שחזרו לז"א, את האורות דז"א, ונה"י דנוקבא שנדבקו לנשמות הצדיקים, משפיעים להם, אחר שחזרו לנוקבא, את האורות דנוקבא, ולפיכך נבחן שז"א יושב בין שתי נוקבין, כי נה"י דבינה שירדו לז"א, מדביקים ומעלים אותו לבינה, שהיא נוקבא עלאה, ונה"י של עצמו שירדו לנוקבא תתאה, מדביקים ומעלים אליו את הנוקבא תתאה, וכן נבחנת הנוקבא תתאה שהיא יושבת בין שני צדיקים, כי נה"י דז"א, שעיקרם הוא קו אמצעי שבהם, שהוא יסוד, ירדו ונדבקו בנוקבא, וה"ס צדיק העליון, כי נה"י דז"א הם, הוא ס"ד יוסף, ונה"י של עצמה, שעיקרם הוא יסוד, ירדו ונדבקו בנשמות הצדיקים, וה"ס

קלו) ואנן הכי ח תנן, בשעה דשאיז יוסף לבנימין, אמר נ ליה אית לך אינתו. נ איז אין. י איז אית לך בנין, ה איז אין. והיך אקרונ, איז על שום י אחי וכו' גרא ונעמן וגוי' דכתיב * ובני בנימין בלע ובכר וגוי, ואת אמרת דלא שמש.

קלו) א"ל אין. דהא בההיא פ שעתא י לא הוו יא ליה, י ואי תימא ובני בנימן בלע ובכר. כד עאלו למצרים, הכי הוא ודאי, דכל זמנא דאתאבל יעקב על יוסף לא שמש ערסיה, ואוליד בנין. י ואמר בנימן, הא יוסף אחי, את קיימא דאבא הוה, דהא ברית סיומא דגופא איהו, כיון דאיהו ח) אתאביד, אנא אהא נטיר *) אתריה דאחי.

קלח) ואי תימא הא בההוא זמנא דאתאביד לא הוה צדיק, דצדיק לא הוה עד דאערע עובדא ביה. אלא, כלהו הוו ידעי מיעקב, דיעקב הוה ידע, דאתר דא ירית יוסף, ובגיני כך אוריך י בלבן כ"כ, עד דיסתיים גופא, ומאן הוא סיומא דגופא, טו ברית. ועל דא כתיב, י ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף טו וגוי, דהא ודאי י השתא אשתלים גופא, כיון י דגופא אשתלים בעינא למיזל. ובגיני כך, בנימן ידע, ונטר י אורחיה דאחוי.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) (בראשית מ"ו) (ב) (בראשית ל') ח"א קנח: קסה :
(ג) דגופא אשתלים: ח"א קנח.

(ח) קניה כ' מטטסיס קי"ד כ"י

חלוסי גרסאות ח תנין. כ ל"ג ליה. נ ל"ג א"ל. ד ואית ול"ג א"ל; ל"ג א"ל. ס ל"ג א"ל, א"ל [לא אה"ל] (בנין) זמנין ל' [א"ל] והיך אקרונ [ואיך יקרון (יחקרון)] לון [לך] (א"ל) ע"ש אחי וגוי; ל"ג א"ל אין והיך אקרונ. ו אחי וראש. ז ל"ג סן דכתיב עד דהא. ח ל"ג א"ל אין. ט בשעתא ול"ג א"ל אין דהא בההיא; אלא שעתא; אלא רהא בההיא שעתא. י מוסיף עדיין לא; עד לא (אה"ל). יא מוסיף ליה ובחר [ולאחר; לבחר] ריצא [דנסיק] [יוסף] מבית האסירין [האסיריים] הוו [הוה] ליה. יב ל"ג סן ואי תימא עד ואמר (אה"ל). יג אלא אמר. יד כ"כ בלבן; בני לבן כ"כ. טו דא ברית. טז וגוי ויאמר יעקב אל לבן שלחני ואלכה וגוי. יז ל"ג השתא. יח ארתיה.

צדיק עליון צדיק תחתון

הסולם

מאמר

הוא ודאי, שאז כבר היה לו בנים, כי כל זמן שיעקב התאבל על יוסף, לא שמש בנימין מטתו ולא הוליד בנים, אמר בנימין, הרי אחי יוסף אות ברית של אבי היה, כי יעקב הוא ח"ת הכולל חג"ת גה"י, ויוסף הוא יסוד של יעקב, כי ברית, דהיינו יסוד. סיומו של הגוף הוא, שהוא ח"ת. וכיון שהוא נאבד, אני אהיה שומר את מקומו של אחי. דהיינו להיות לבחינת יסוד צדיק, וסיומו הח"ת, כמו יוסף. ואם תאמר, הרי באותו זמן שנאבד יוסף, עוד לא היה יוסף בבחינת צדיק, כי אין מי שיזכה לבחינת צדיק, זולת אם יקרה לו מעשה נסיון, ואז עוד לא בא לירו שום נסיון. ומשיב, אלא כולם היו יודעים זאת מיעקב, שהוא היה יודע, שמקום זה יירש יוסף, כלומר, שהיה יודע ברוח הקודש, שיחננה במעשה ראשת פוטיפר, ויזכה לבחינת יסוד צדיק. כי משום זה המתין כל כך בבית לבן, ולא חזר לביתו, עד שיושלם הגוף ומי הוא סיום הגוף, הוא ברית, דהיינו יוסף.

הימים שיעקב היה באבלו של יוסף, לא שמש מטתו. ובשביל זה זכה לשם צדיק. ואם תאמר הרי כשנלקח יוסף מיעקב היה עוד בנימין יליד, ולא היה נשוי, ואתה אומר שלא שמש מטתו. משיב, אע"פ שאחר כך נשא אשה לא רצה לשמש מטתו.

קלו) ואנן הכי ח תנן וכו': ומקשה שוב, והרי כך למדנו אנחנו, בשעה שיוסף שאל לבנימין, ואמר לו, יש לך אשה. אמר לו הן. אמר לו יש יך בנים. והשיב הן. א"ל ואיך נקראים. והשיב לו על שם אחי וכו' גרא ונעמן וגוי' שכתוב ובני בנימין בלע ובכר וגוי. ואתה תאמר שלא שמש.

קלו) א"ל אין וכו': בשעה ההיא עוד לא היה לו בנים. דהיינו שהולק על אותה האגרה. ואם תאמר, הא מקרא מסורש הוא, ובני בנימן בלע ובכר, כשבאו למצרים. כן (דברי דף קנ"ג ע"ב *) דף קנ"ד ע"א)

קלט) כיון דאתא ל' ליוסף, וואשתכת, בנימן הדר י לביתה, ושמש ערסיה
ד'ואליד בנין. ו' ועל דא ו' קביה ז' עביד ליה צדיק דתתא, ויוסף צדיק לעילא,
ובגיני כך, רחל תרין בנין אולידת, ולאה שית בנין וברתא.

קמ) ועל דא, אינון ס' שבע ס' שנין קדמאי אתכסיין, דלא ידע בהו יעקב
בגין י דהוו דיובלא, ואינון דשמטה אתגליין, י' ובשמטה י' דאתגליא, י' פלח
ליובלא י' דאתכסיא, דכתיב * ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים. שבע שנים
סתם, ברחל פלח שבע שנין עלאין, ואתאחיד בהו בתרי עלמין. מכאן אוליפנא
מגו דאתגליא, אתי בר נש לסתימאה.

קמא) ואי תימא, אי הכי דשנין קדמאי מיובלא אינון, הא ביובלא כתיב
ב' שבע שנים, (ב) שבע פעמים, טו שבע שנים שכיחי, שבע פעמים אן אינון. אלא,
אינון שבעה יומין דנטר טו בהלולא דלאה אשלימו חושבנא, דהא כל יומא

דרך אמת

מסורת הוחר

(א) כל אחד כלול מהשאר משא"כ נהכרות סהן הרי (א) (בראשית כ"ט) (ב) (ויסרא כ"ה) ח"ב קנח: ח"ג
במר עולם הגפרדים. קח: רנה: שט. ת"ו בהקרמה דף טו: תק' ו'
בהשמות דף קמה.

חלופי גרסאות ל' יוסף. ב מוסיף ואשתכת ד'אליד בנין. ג ל'ג לביתה; ד'ביתהו ו'אליד בנין (הרמיק). ד ל'ג
ד'אליד בנין; ו'אילו ועאלו בנין; ה'רר ד'ביתהו ושמש ערסיה ו'אילו ועאלו (אה"ל) ובג"כ עביר
ו'ל'ג מן ו'אליד ער עביר. ו' ובג"כ; ז' ובג"ד. ו' ל'ג קביה; וקביה ו'ל'ג וע"ד. ז' עבר. ח ל'ג שבע. ט ל'ג
שנין (אה"ל). י' דהוא יובלא. י"א בשמטא. י"ב דאתגליין; דאתגליא. י"ג פלח ליה (אה"ל). י"ד דאתכסיא. טו מוסיף
פעמים לא שכיחי. טז בהלולא.

מאמר

הסולם

צדיק עליון צדיק תחתון

תלמוד עשר ספירות (שיעור א' דף ל"ב ד"ה עוד
נשאר ע"ש). ואין כאן המקום להאריך בזה.

קמ) ועל דא אינון שבע וכו': ועל כן אלו
שבע שנים הראשונות נחכסו, שיעקב
לא ידע, שהן בשביל לאה, משום שהיו מיובל,
מבינה שה"ס עולם הנסתר. ואלו ז' שנים של
שמטה, דהיינו עולם הנגלה, היו מגוללים, שירע
שעובד בשביל רחל, ובשביל שמטה שהיא עולם
הנגלה, עבד כאמת בשביל יובל שהיא עולם
הנסתר, כלומר שחשב שעובד בשביל רחל שה"ס
שמטה, ולבסוף בשביל לאה היו. שה"ס יובל, שכתוב,
ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים. שבע שנים
סתומים, דהיינו מבחינת עולם הסתום לאה, עבד
ברחל, ועבד שבע שנים עליונים, שהם ז' ספירות
דלאה, ונמצא נאחו על ידיהן בשני העולמות,
שחשב בשביל עולם הנגלה, והמשיך בשביל עולם
הנסתר. מכאן למדנו שמתוך נגלה, בא האדם
לנסתר.

וע"כ כתוב, ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף
ויאמר יעקב אל לבן שלחני וגו'. כי אמר, עתה
שגור יוסף שהוא יסור, ודאי נשלם הגוף, שהוא
ח"ה וכיון שהגוף נשלם, אני רוצה ללכת.
למקומי וארצי. הרי, שיעקב היה יודע ברוח הקודש,
שיוסף הוא בחינת יסור, וממנו ידעו כולם. ועל כן
ידע בנימין, ושמר דרכו של אחיו, דהיינו
שנעשה יסור צדיק לאביו במקום יוסף, אחר
שנאבד.

קלט) כיון דאתא ל' ליוסף וכו': אחר שבא אל
יוסף, והוא נמצא, דהיינו שנתדע אל
אחיו, חזר לביתו ושמש מטתו והוליד בנים, ועל
כן עשה אותו הקב"ה צדיק למטה, בהנוקבא,
ויוסף היה צדיק למעלה, בנ"א, ומשום זה הולידה
רחל שני בנים. ולאה, ששה בנים וכת.

ואין להקשות איך אפשר שבזמן קצר
כזה, מעת שחזרו השבטים עם עגלות פרעה
לאביהם, עד חזרתם למצרים, יוליד עשרה
בנים. כי האמת הוא, שאין הוחר מדבר
במקרים גשמיים כלל, אלא בעולמות עליונים,
שאינן שם סדר זמנים כמו בגשמיות. וזמנים
הרוחניים מתבארים בשינוי צורות ומדרגות
הם שלמעלה ממקום וזמן, כמו שבארתי בספרי
(דומי דף קנרע"א)

ל פעם י אחת אקרי, דכתיב *שבע ביום הללתיך י על משפטי צדקך. וכלי שבעה אשתלים בשבעה יומין, ז' בכל יומא, דאקרי פעם אחת.

קמג) וברחל לא הוה כן, דלא נטר ז' יומין. אלא שבע שנין דפלח לבתר. ואי תימא, אי הכי, שנין דשמטה הוה ליה למפלח קודם, ולבחר לאזדווגא בשמטה. אלא כיון דקביל עליה למפלח, כאילו פלח לון. אתא רבי אבא ונשקיה. אמר בריך רחמנא דזכינא להאי קרא, על ההוא אתר ס כתיב י ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

קמג) תו א"ר אלעזר, הא דאתמר, לאה אולידת שית בנין וברתא חדא, הכי הוא ודאי, רחל תרי בנין ודאי, בני שפחות ארבעה, תקונא דלהון היך ו קיימי. אלא אינון י ארבע י קשרים דאקרין אחורים, דכתיב י וכל אחוריהם ביתה.

קמד) דהא בדרועא ימינא, י תלת קשרין אב"ל קשרא חד באמצעיתא דאיתו רב ואיהו אחור, דאשתאר לבר. וכן חד בדרועא שמאלא

מסורת הזחר

א) (תהלים קי"ט) תקי"ח דף קיב טד ש"י קי"ט טב שיח. ב) (ישעיה פ"ב). ג) ארבע קשרים: ח"א קנח ד) (מלכים א' ז') ח"א קנח. ח"ב דמר: ז"ח יתרו מ' טב שו. ה) תלת קשרין: ח"א רמא.

חלופי גרסאות ל פעם אחת ושבע אחת; פעם שבע אחת; שבע אחת וליג פעם (אה"ל). ז אחת, י ל ג ג' משפטי צדק; הללתיך וגו'. ד שבתא. ס ליג כתיב. ו קיימין (אה"ל) י קשרין.

צדיק עליון צדיק תחתון

תורה שבעל פה. להיותה מגלה הסודות של תורה שבכתב, שהוא ז"א. אמנם המקום שמחזה ולמעלה דז"א, ששם עומדת עולם הנסתר שהיא לאה אין שם גילוי התורה, שהוא ז"א, אלא היא מכוסה ועטופה בסודות התורה. וע"כ ז"א נקראת עולם הנסתר.

מאמר ארבע קשרין

קמג) תו אמר רבי ארעור וכו': עוד אר"א מה שלמדנו שלא הולידה ששה בנינים וכת אחת שהם חג"ת גהי"מ, כן הוא ודאי. ורחל הולידה שני בנינים, שהם שני צדיקים עליון ותחתון, כן הוא ודאי. אבל בני השפחות שהם ארבעה, אני שואל, המקון שלהם איפה הוא נמצא. הרי בבני רחל ולא כבר יש כל הכפירות. ומשיב, אלא הם ארבע קשרים הנקראים אחורים שכתוב עליהם, וכל אחוריהם ביתה.

קמד) דהא בדרועא וכו': כי בזרוע ימין שהוא חסד, יש שלשה קשרים.

כי היד נחלקת לג' פרקים, שהם הקבורת והזרוע וכף היד, ותחבירים על ידי י קשרים. אבל יש קשר אחד באמצע שהוא גדול מכולם, והוא נחנן לאתור, להיותו בולט לחוץ מן הגוף. וכמוהו יש קשר אחד אמצעי בשלשה קשרים שבזרוע השמאלית, וכמוהו אחד בשלשה קשרים שבירך

הימיני

הכולם

מאמר

שני יובל ומשיב אלא אלו הם שבעת הימים ששמר במשחה של לאה, כמ"ש מלא שבוע זאת, השלימו המספר של מ"ט. כי כל יום נקרא שבע אחת, כמ"ש שבע ביום הללתיך וגו', וכל אחד משבעת ימי המשחה, נשלם ונכלל מכל שבעת הימים, ונמצא ז' בכל יום שנקראים פעם אחת. והם שבעה פעם שבעה, העולים מ"ט כמספר שני היובל.

קמב) וברחל וכו': וברחל לא היה כן, שלא שמר בה ז' ימי המשחה, אלא

שבע שנים בלבד, בשבילה אחר נשואיה. ואם תאמר, אם כן, שני שמטה היה צריך לעבוד מקדים ואחר כך להזדווג בשמטה שהיא רחל. שהיה צריך בקורם להמשיך בשבילה י ספירות כמו שעשה בשביל יובל שהיא לאה. ומשיב, אלא כיון שקבל על עצמו לעבוד, נתשב לו כאלו כבר עבד, ונמשכו לו תכף ז' הכפירות בשביל רחל. בא רבי אבא ונשק אותו. אמר, ברוך הרחמן שזכיתי להבין את מקרא הזה. על מקום הזה, שמחזה ולמטה דז"א דהיינו על עולם הנגלה שהוא רחל העומדת שמה כתוב, ה' חפץ למען צדקו יגדיל חורה ויאדיר. שפירושה, ה' חפץ למען צדקו שיהגלה ויתאדר גדלות התורה, כי על די עולם הנגלה שהוא רחל, נתגלים תחסדים של ז"א, הנקרא תורה, ולפיכך נקראת רחל

(דפריי דף קנ"ה ע"א)

וכן חד בירכא ימינא, וכן י חד בירכא שמאלא, וכד י אתתקן כלא, י אשתכחו כלהו ס ב) ביתה, לקיימא קרא דכתיב וכל אחוריהם ביתה. קמה) כל שאר י קשורין, כלהו אתחזיין במישור ואלין נפקין, לבר מדרועין, ולבר י מירכין, ס לאתחזאה בבני השפחות, ס דאף על גב דאינון במנינא, לא י חשיבי יא כבני רחל ולא. ובגיני כך נפקי לבר. קמו) ד"א אלין אינון ארבע, דכל שאר קשרין נטלי בגינייהו, ואלין י נטלי לון. אמר רבי אבא, י הכי הוא ודאי, וע"ד כלא י מתתקן כחדא.

דרך אמת

ב) משליכ בספרא אחרא שאלמוריהס לחון ככחונ בספרס פקודי כמ"ד ב.

חלפי גרסאות א כן. ב וחד וליג וכן. ג מתחין. ד אשתתקן ס כיתא. ו קשרין. ז מירכין. ח ליג לאתחזאה בבני השפחות. ט ואף. חשיבו. יא כן כמו וליג בבני. יב נטלין. יג דא לאו דא; מיכ כאן חסר (אה"ל); דא בלא דא (אה"ל). יד מתחין.

הסולם

מאמר

ארבע קשרין

חסד ואינו יכול להאיר. וה"ס קו שמאל. והחירק, ה"ס המסך דבחי"א, המוציא ו"ק בלי ראש. והוא בכל מקום בחינת ז"א של אותה המדרגה, ובחינת קו אמצעי, הרי שיש בכל אחד מיעוט מיוחד, ה"כונה זריעה, ונבחנים לג' זריעות, (כמו שנתבאר לעיל ב"א דף ט"ו ד"ה היא נקודה בארוכה ע"ש).

הימיני, וכן אחד בשלשה קשרים שבירך השמאלי. ובשעה שהכל מתוקן, נמצאים כל אלו ד' הקשרים האחורים, נכנסים בפנימיות הגוף, לקיים הכתוב, וכל אחוריהם ביתה. ביתה פירושו לפנימיות.

קמה) כל שאר קשורין וכו': כל שאר הקשרים, חוץ מן הד', כולם נראים במישור עם אברי הגוף, ואלו הד' בולטים לחוץ מן הזרועות, ולחוץ מן הירכיים. להראות על בני השפחות, כי אף על פי שהם במנין י"ב השכטים, מכל מקום אינם חשובים כמו בני לאה ובני רחל, ומשום זה, המה בולטים לחוץ מן הזרועות והירכיים. פירוש אחר, אלו בני השפחות, הם ד' קשרים שכל שאר הקשרים נוסעים מכחם, ואלו הד' נושאים אותם. אר"א, כן הוא וראי, וע"כ כולם מתתקנים כאחד.

אמנם כשמסתכלים זה בזה, על ידי קו אמצעי, שה"ס החירק, המיוחד השורק והחולם, שהן קו ימין וקו שמאל, זה בזה, נמצאים כולם נשלמים זה מזה, ומאירים כאחד. ואז נבחנים ג' מיעוטים שבהם לבחינת קשרים, שעל ידיהם מתקשרים ג' הקוין זה בזה. כי לולא השורק לא יצאה ה" מאורה, מנקודת החולם שהוא קו ימין, והיה נשאר בחסדים בלי חכמה, ולולא נקודת החירק, המיוחד השורק והחולם זה בזה לא היה יכול השורק להאיר מטעם חוסר חסדים. ועל ידי הכרעת המסך דחירק את היחוד של החולם והשורק זב"ז, השיג גם הוא בחינת ראש בכל אותו השיעור שגרם להאיר את החולם והשורק. הרי שכולם נקשרים זה בזה, ואם היה נפרד איזה קשר, היה מסתלק הארת כולם, ולפיכך נבחנים לג' קשרים. באופן שג' בחינות קומית של האור שבהם, נבחנות לג' פרקים שבכל אחד מן הזרועות והירכיים, וג' בחינת מסכים שבהם, שהם מקשרים האורות זה בזה ומשלימים אותם להאיר כאחד. כנ"ל. הן נבחנות לג' קשרים: אשר הראשון ה"ס חולם, והאמצעי ה"ס שורק, והתחתון ה"ס חירק. כמבואר.

ביאור הדברים. כבר ירעת שמספר י"ב, ה"ס המרכבה להמשיך הארת החכמה! וביאורם הוא, הארת ג' קוין בכל אחד מד' בחינות חו"ב תר"ם, שהם בז"א חו"ג נו"ה, וד' פעמים ג' הם י"ב, וע"כ נבחן שיש ג' פרקין בכל אחד מהזרועות שהם חו"ג, ובכל אחד מירכיים שהם נו"ה.

גם ירעת, שג' קוין משורשם, הם נמשכים מג' נקודות חולם שורק וחירק, הנבחנים לג' זריעות. שהחולם ה"ס עלית המלכות לבניה דהיינו ה"ת לנקבי עינים, שהמדרגה נשארת בסוד מ"י דאלקים ואותיות אל"ה נופלות למדרגה שמתחתיה, וה"ס ש"י נכנסה כאור המדרגה ונעשה אור. וה"ס קו ימין, והשורק ה"ס ירידת ה"ת מעינים, ואותיות אל"ה חוזרות לאותיות מ"י, ונגלה השם ארקים, אמנם סתימא בשמא, שאז נמצא אור החכמה בלי

(דפו"י דין קניד ע"א)

קמז) * וירא ה' כי שנואה לאה ל וגו'. ר' אלעזר פתח, מושיבי עקרת הבית ^ב אם הבנים שמחה הללויה. מושיבי ^א עקרת הבית, דא רחלי דאיהי עקרא דביתא. ^ה אם הבנים ^ד שמחה, דא לאה. קמח) ^ז דכר אחר, מושיבי עקרת הבית, דא שמטה, דאיהי עקרא, דהאי עלמא, ^ו עליה ^ח אתדבר. אם הבנים שמחה, דא יובלא, ^ט דכל ^י חידו, וכל

מסורת תוהר

א) (בראשית כ"ט) ח"א קנד : ב) (תהלים קי"ג) ח"א קנו : קסה : רנט. ח"ג כ : ת"ז ח"ק ס"ט דף קי : ג) (שם) ח"א קנו : קנת. ריט. רנט. ח"ב פד. פה : ח"ג טו : טז. כ : ז"ח תשא מ"ו טא שג תק"ח צ"ט פד שב. ו) עקרה-רדלי, ח"א קנו : קסה : רכג. רנט. ח) אם הבנים - דא לאה : ח"א קנו ו) אם הבנים - דא יובלא : ח"ב פד.

חלופי גרסאות א ויסתח את רחמי עקרה וליג וגו'. ב שמחה הללויה. ג ליג דבר אחר. ד ועליה ס אתרכר (אה"ל). ו מפל. ז חירו.

ארבע קשרין

הסולם

מאמר

חשובים כמו החולם והחירק שבזרועות וירכים, שהם בני רחל ולאה. מטעם שהם היו מטרם היחוד חשכים לגמרי, והדין היה רובץ עליהם. וז"ש ד"א, אלין אינון ארבע, רכל שאר קשרין נטלי בניייהו. כי זולתם לא היה ג"ר בב' הקשרים חולם ושודק. שבכל אחר מהזרועות והירכים, הרי שכל שאר הקשרים נוסעים ומאירים בכה אלו הד' קשרי האחרים. וז"ש וארין נטלי לון. שר' קשרי האהודים נושאים את שאר הקשרים, כלומר, שמאירים בהם בחינת ג"ר, וזולתם, היו כולם גופלים לבחינת ו"ק. הרי שנושאים את כולב.

חירק, והאמצעי הוא השודק שהוא רב, דהיינו שיש בו הארת חכמה הנק' רב. גדול. אמנם איהו אחר, שאינו מאיר כלום. כי כל עוד שהוא בלי חסדים אינו יכול להאיר. וז"ש, וכד אתזקן כלא, אשתכחו כלהו ביתה. לקיימא קרא דכתיב וכל אחוריהם ביתה. דהיינו בשעה שכל ג' הנקודות חולם שודק חירק מתחברים יחד, שעל ידי הקומה היוצאת על מסך דחירק מתחברים החולם והשודק יחדיו, וכל הג' מאירים כאחד. כי גם השודק שה"ס קשר האמצעי שהיה באחור, ולא היה מאיר, נמצא עתה ששב להיות בחינת פנים. כלומר שחזור להאיר. מחמת שנכלל בחסדים שבחולם. ונסו"ה וכל אחוריהם ביתה. שסובב על קשר האמצעי. שבכל אחד מן הזרועות והירכים, שהיו בבחינת אחורים. שפירושו, בלתי מאירים. חזרו ע"י יחוד קו אמצעי להיות פנים, ולהאיר

מאמר וירא ה' כי שנואה לאה

קמז) וירא ה' כי שנואה לאה וגו': רבי אלעזר פתח. מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה. מושיבי עקרת הכית, זו היא רחל, שהיא העיקר שבבית. אם הבנים שמחה. זו היא לאה. שהולידה ששה בנים ובת אחת.

וז"ש כר שאר קשורין כדו אתחווין במישר. ואלין נפקין דבר וכו' לא חשיבי בכני רחל וכאה. כי ב' הקשרים חולם וחירק, שמהם נמשכים בני רחל ולאה, אפילו בטרם יחודם זה בזה היו גם כן מאירים, אלא בבחינת ו"ק, ולפיכך, אחר יחודם זב"ו, הם שוים עם אברי הגוף. אבל קשרים האמצעים, שמטרם היחוד היו חשכים לגמרי בלי אור, לכן גם אחר יחודם זב"ו, שחזרו לבחינת פנים, מכל מקום נשארו בולטים לחוץ מאברי הגוף, שעוד ניכר בהם שהם אחורים, להורות, שהם בחינת כני השמחות, שאע"פ שהם כגוף י"ב, כלומר, שזולתם לא היה ג"ר בב' הקוין הנמשכים מחולם וחירק, עכ"ו אינם כל כך

קמח) ד"א מושיבי עקרת הבית: זו היא שמטה, שהיא נוקבא דז"א, שהיא העיקר, כי עולם הזה מתנהג על ידה. אם הבנים שמחה: זהו יובל, שהוא כינה, שכל שמחה וכל חדוה שבכל העולמות ב"ע, בת תלויה, כי הנוקבא דז"א אין לה מעצמה כלום, אלא מה שז"א מקבל מבינה, ומשפיע אליה, ואז היא משפעת לכל העולמות, הרי שכל השמחה שבכל העולמות דהיינו בני"ע, מן

(דמויי דף קנ"ד ע"א)

ח חדוה דכלהו עלמין ביה תליין. והאי קרא, כללא דכלא הוא, בגין דהאי כליל כללא, ברזא קדישא, * ועל דא, (ה) סיומא דקרא הללויה. קמט) וירא ה' כי שנואה לאה, וכי אמאי היא שנואה, והא בני שנואה, לאו בני י מעריא נינהו, וחזינן דכל אינון בני י מערי, מלאה נפקו, ואת אמרת כי שנואה לאה. אלא, ודאי יובלא איהו תדיר ד עלמא דאתכסיא, ה וכל י מילוי לאו *) באתגליא נינהו, ובגין כך, יעקב אתכסיין מניה כל עובדוי. קנ) תא חזי, עלמא תתאה באתגליא איהו, והוא שירותא דכללא, לסלקא בדרגוי, כמה (ב) דחכמה עלאה, הוא שירותא דכללא, הכי נמי י עלמא תתאה, חכמה איהו, והיא ח שירותא דכללא, ובגין כך, קרינן אתה, בגין דאיהו שמטה, ואתגליא.

קנא) ועלמא עלאה, דאיהו יובלא, קרינא, הוא, דכל י מילוי באתכסיא אינון. ורזא דמלה י דלאה, דכתיב י וישכב עמה בלילה הוא. וע"ד כתיב (ג) י ועבד הדוי הוא. ה (ד) בגין לאמשכא י מניה ברכאן י לכללא. הוא : עלמא עלאה דאתכסיא תדיר, ויעקב במה דאתכסיא, לא אתדבק ברעותיה, אלא במה דאתגליא, ורזא דא י דכתיב י ודבק באשתו.

דרך אמר

מסורת הוהר

- א) וע"ד - הללויה: ח"א קנו: רלב: רנש.
- ב) עלמא תתאה-עלאה-אהר-הוא: ח"א קנו: קנח: ח"ב קלא: קמ. קעו: קעס: רכא: ח"ג קעא. קעח: קפג: ג) (בראשית ל') ח"א קנו: קנו: ד) (במדבר י"ח) ח"א קנו: ח"ב קיד. רכא: ח"ג קעא. קעח. קפג: ה) בגין לאמשכא: ח"א קנו: ו) (בראשית ב') ב"א דף קל"ח ציון ב'.

ח) גליון וע"ד סיומא דקרא הללויה סי' דכוי שנחא עלאה שנחא וכמא כחדא כלילן ככתוב בויהי כל"ב כי וישלח קמ"ה כי ואמר וישלח וטילא מכלהו הללויה, ג) גליון חכמה עלאה הוא סיומא עיין בנראשית ל"א ב' כנליון. ג) קרא קע"ח ב'. ד) שלח קע"ח א' ופקודי רכ"ח ב'.

חלופי גרסאות ח חדווא. ב מעלייא. ג מעליא. ד ל"ג עלמא (אה"ל) ה ל"ג וכל מילוי. ו מוסיף מילוי ועובדוי. ז מוסיף בני באתגליא; בני אתגליא. ח שרותא. ט מילוי. י לאה. יא מינית. יב עלילא. יג ל"ג דכתיב; ל"ג מן דכתיב עד כי.

מאמר

הכולם

כי שנואה לאה

קנ) תיח עלמא תתאה וכוי: בוא-וראה עולם התחחון שהיא רחל, נוקבא דז"א, הוא בגלוי, והוא התחלת הכל לעלות במדרגות. כמו שחכמה עלאה, דהיינו חכמה דא"א, הוא התחלת הכל ממעלה למטה, (כנ"ל ב"א דף ו' ד"ה אחר ע"ש.) כן עולם התחחון הוא חכמה, והוא התחלת הכל ממטה למעלה. ומשום זה קוראים לה אתה, משום שהיא שמטה, והיא בגלוי. בגלוי פירושו, שהחסדים שבה מתגלים בהארץ. החכמה, בסוד ה' היוצא מאויר ואשתאר אור. ואז נקראת הנוקבא דז"א בשם שמטה. וויש בגין דאיהו שמטה ואתגליא.

והאי קרא'וכוי: ומקרא זה הוא כלל הכל, משום שזה כולל הכל בסוד הקדושה, דהיינו עולם הנסתר ועולם הנגלה, ועל כן סיומו של הכתוב הוא הללויה, שהוא למעלה מכל השבחים שבתהלים כמ"ש להלן (וישלח דף קע"ח ע"ב דפו"י) ע"ש.

קמט) וירא ה' כי שנואה לאה: שואל, למה היתה שנואה, הרי בני שנואה אינם בני הגונים, ואנו רואים, שכל בני הטובים מלאה יצאו, ואתה אומר כי שנואה לאה. ומשיב אלא ודאי, יובל הוא תמיד עולם הנסתר וכל דבריו אינם בגלוי, ומשום זה נסותרו כל מעשיו מן יעקב. כלומר, שהיתה אליו באהבה נסותרת, שבגלוי היתה נראה כשנואה, מטעם שראיה היא בחינת מחזה ולמעלה דז"א, ששם בחינת אמא. הנקראת יובל, שהיא עולם הנסתר, וע"כ כל עניניו היו בסתר.

(דפו"י דף קניר ע"א *) דף קניר ע"ב)

קנא) ועלמא עלאה וכוי: ועולם העליון שהוא יובל, דהיינו לאה הנמשכת מאמא, אנו קוראים, הוא, שכל דבריו בהסתר הם. כי המלה הוא רומזת על עולם הנסתר (כמ"ש בזה ח"ב קעו:) וסוד הדבר, כי בלאה כתוב, וישכב עמה בלילה

קנב) * וירא ה' כי שנואה לאה. ב מהכא, דסאני ב"נ עריין דאמיה, ג ויתיחד ב"נ ד עם אמיה בכל י אתר, ולא י יתחשש, ז והא אתער, ח בן מתיחד עם אמו. וכלא אתכסי מעקב, דעלמא עלאה לא י אתגליא כלל.

קנג) תא חזי, בגיניה דיעקב, אתקיים עלמא, ואי תימא הא בגיניה י דאברהם, כד"א י בהבראם, אל תקרי ב בהבראם אלא באברהם. אלא בגיניה דיעקב אתקיים י אברהם, דכתיב י כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. ומקדמת דנא, הוה קודשא בריך הוא בני עלמין וחריב לון, (ה) כיון דאתא יעקב י מניה אשתכללו עלמין, ולא י אתחרבו כקדמיתא, הדא הוא דכתיב, י כה אמר ה' בוראך י יעקב ויצרך ישראל וגו' קנד) ת"ח יו מה כתיב, י בני בכורי ישראל, וכתיב י שלח יו את בני ויעבדני

מסורת הזהר

דרך אמת

(f) דוד ומכיסנאל חרסו זוסל כל"ב אל, (א) לעיל דף ס"ה ציון א. (ב) כהבראם — באברהם: הקב"ה דף מ"ח ציון ה'. (ג) (ישעיה כ"ט) ח"ג נו: ז"ח אחרי מ"ז טב שמה. טג שא. רות ע"ו טד שא. (ד) (ישעיה מג) ח"א קעו: ח"ג קנח: (ה) (שמות ד') לך דף קמ"ד ציון ד. (ו) (שמות ד')

חלושי גרסאות א מוסיף מהכא אוליפנא. ב מוסיף דאמיה ואחתי. ג ויתייחד. ד ליג עם. ט אתרא. ו אית חששא (אה"ל). ז ליג מן והא ער וכלא. ח אתגלי. ט דאברהם כתיב. י אלה תולדות השמים וחארן כהבראם. יא מוסיף אפילו אברהם. יב מיניה. יג אתחריבו. יד יעקב וגו'. קו ליג פה. קו ליג את; אח עמי.

השבטים

הסולם

מאמר

באברהם, כי האותיות שוות, שפירושו שתולדות שמים וארץ בשביל אברהם היו, ומשיב, אלא בשביל יעקב נתקיים אברהם, שכתוב, כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. כי מקודם לכן, היה הקב"ה בונה עולמות ומחריב אותם, כיון שבא יעקב, נשתכללו ממנו העולמות, ולא נחרבו כמקודם, וזה הוא שכתוב, כה אמר ה' בוראך יעקב ויצרך ישראל וגו'.

בלילה דוא, ועל כן כחופ ועבר הלוי הוא, שהלוי עובר כדי להמשיך ברכות ממנו מן הוא לכל העולמות. דוא, הוא עולם העליון הנעלם תמיד, ויעקב, לא נתרבק ברצון אלא במה שמגולה, והוא סוד, שכתוב ורבק באשתו. פירוש, שהוא הטעם שהכתוב אומר, על כן יעזוב איש את אביו ואח אמו, מטעם שהם בחינת עולם הנסתר, ורבק באשתו שהוא עולם הנגלה.

ביאור הדברים. אברהם ה"ס קו ימין דו"א, שה"ס חסר, וע"כ אומר שבשביל אברהם נברא העולם, דהיינו בשביל חסר כמ"ש עולם חסד יבנה. אמנם בעת יציאת קו השמאל, נעשה מחלוקת בין ב' הקוין, (כנ"ל ב"א דף ג"ז ד"ה כד) ועל מצב הזה, אמרו, שהקב"ה בנה עולמות והחריבם, כי מחמת רוב הדינים שבשמאל, כל מה שנבנה מצד הימין חוזר ונחרב מכח השמאל, עד שבא קו אמצעי, שה"ס יעקב, והכריע בין ימין לשמאל ועשה שלום ביניהם, ואז נתקיים העולם ולא נחרב יותר. וזכו"ה יעקב אשר פדה את אברהם, כי האמת הוא, עולם חסד יבנה, שה"ס אברהם, אבל לולא קו אמצעי, שהוא יעקב, לא היה קיום לקו ימין שה"ס אברהם.

קנב) וירא ה' כי שנואה לאה: מטעם שנמשכת מאמא כנ"ל. מכאן נשמע, שהאדם שונא את העריות מצד אמו. משום שאמו ה"ס עולם הנסתר, שנאמר עליו, ע"כ יעזוב איש את אביו ואח אמו. כנ"ל ומתיחד האדם בכל נקוץ עם אמו, ואינו חושש לאיסור יחוד, וכן אמרו, הן מתיחד עם אמו. וע"כ הכל נעלם מעקב, כי עולם העליון, שהוא לאה, הנמשך מאמא, לא נגלה כלל.

מאמר השבטים

קנד) ת"ח מה כתיב בני וכו': בוא וראה, מה כתוב, בני בכורי ישראל, וכתוב, שלח את בני ויעבדני, כי ישראל נקרא בן אל

קנג) ת"ח בניניה דיעקב וכו': בוא וראה, בשביל יעקב נתקיים העולם, ואם תאמר הרי בשביל אברהם נתקיים העולם כמ"ש, כהבראם אל תקרא בהבראם אלא באברהם, כלומר מ"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, יש לקרוא אלה תולדות השמים והארץ (דס"ו דף קנ"ד ע"ב)

ישראל, ה אקרי בן לקודשא בריך הוא, בגין דאתדבק י ביה, כמה דאת אמר
* מה שמו ומה שם בנו כי תדע.
קנה) לאה, כד אולידת י לראובן מה כתיב, י ותקרא את שמו ראובן.

מסורת הזהר

א) (משלי ל) ח"ב עט. קצו. ח"ג קצא: רמד: רעט: ת"ז חק' ס"ט דף קיב. חק' ע' דף קכ. ז"ח רוח
ק"ד טג שכט. ב) (בראשית כט).
חלוסי גרסאות ה אקרון. ז ל"ג בית. ל"ג לראובן.

טאמר

הכולם

השבטים

וזה אמרו כאן. ישראל אקרי בן לקב"ה
בגין דאתדבק ביה, כי נשמות הצדיקים
מתדבקים בהסב"ה, על ידי שעולים למין
לזוג קב"ה ושכינתיה, ונעשים שם לבחינת קו
אמצעי. בין הקב"ה שה"ס ימין ובין השכינה
שה"ס שמאל, דהיינו ממש על ררך שז"א עלה
למ"ן לבניה, ונעשה קו אמצעי בין ימין
ושמאל דבינה כנ"ל, ואז כל אותו השיעור
שנשמות הצדיקים גרמו לצאת בקב"ה
ושכינתיה על ידי זווגם יחד, זוכות בו גם הן.
כנ"ל (וירא דף ס"ה ד"ה ברוך ע"ש) ומבחינת
אור הזה, שהשיגו מזווג זו"ן, הם נבחנים
לבנים אל זו"ן, כי הוא אור של תולדה
שנתחדש מן המולידים שהם זו"ן.

וזהו שמביא ראיה מן הכתוב, מה שמו
ומה שם בנו כי תדע. ללמדנו, כמו ז"א
שנבחן לבן לאו"א מטעם היותו קו אמצעי
המכריע בין ב' קוין שבכינה, מאותו הטעם
ממש נבחנים נשמות הצדיקים שהן בנינים אל
זו"ן. כמבואר, כי גם הם בחינת קו אמצעי
בסוד זווג זו"ן.

קנה) לאה, כד אולידת וכו', לאה כשהולידה
את ראובן, מה כתוב, ותקרא את
שמו ראובן, ראו בן סתם, בלי שום טעם גוסף,
כמו בשמעון, שאמרה כי שמע וגו', וכן בשאר בניה
וכיון שהוא בחינת חסד, למה לא קראה אותו בן
ימין, ומשיב, שהוא משום שנכלל בג' קוין
המתחברים כאחד, דהיינו עם שמעון ולוי, שהם
קו שמאל וקו אמצעי.

ביאור הדברים, כי נשמות השבטים
יצאו מזו"ן, אשר מו"א ולאה יצאו ששה בנינים
ובת אחת, ומו"א ורחל ב' צדיקים (כנ"ל דף
ג"ט ד"ה רחל) וכבר נתבאר בדבור הסמוך
שסוד כן, ה"ס אור של תולדה, שזוכה בו קו
האמצעי להיותו המכריע ומיתד הימין וחשמאל.
ולסיכך קראה לאה את בנה הראשון בשם
ראו בן סתם, ולא בן ימין, משום שהשם כן,
יורה על קו האמצעי הזוכה את השיעור שגרם
בעליון, בסוד י"ל נפכי מחד חד בתלת

קיימא

הקב"ה, משום שנתדבק בו. כמש"א, מה שמו
ומה שם בנו כי תדע.

ביאור הדברים, כי הספירות נמשכות זו
מזו בדרך השתלשלות, בסוד סבה ומטובב,
ומבחינה זו אינם נקראות אב ובן, כי השם בן
פירושו אור של תולדה, אשר מבחינת
השתלשלות אין בו שום אור, אלא מבחינת
חידוש. וז"ס שחכמה ובינה מכוונים אבא ואמא,
וז"א מכוונה בן אליהם, כי בדרך השתלשלות
הספירות נמצא ז"א בבחינת ו"ק חסר ראש,
למבחינה זו אינו נקרא בן, אמנם בסוד עלית
מ"ן להכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל של
הכינה, שנעשה שם קו אמצעי ומיחד ב' הקוים
זח בזוה, הוא משיג ממנה בחינת ג"ר, כנ"ל
(ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) דכיון דתלת נפקי,
מחד חד בתלת קיימא ע"ש. שהוא מטעם
שכל שיעור האור שהתחתון גורם לצאת בעליון
זוכה בו גם התחתון.

והנה ג"ר תללו שז"א זכה בהם, נבחנו
לאור של תולדה. שהרי מבחינת השתלשלות
הספירות זו מזו אין בו משהו מאור ג"ר, אלא
הוא ו"ק בלי ראש, ונמצא שאור ג"ר הללו הן
כולן חידוש, שזוכה בהן מטעם שגרם הארת ג"ר
בימין ושמאל שבכינה, כמבואר. ומבחינה זו,
נבחנים ב' הקוין ימין ושמאל דבינה, בשם אבא
ואמא, וז"א נקרא בשם בן, כי נקראים או"א
מטעם שהם חידשו אור הזה אף על פי שאינו
נמצא כלל בהשתלשלות סבה ומטובב, וז"א
נקרא בן, להיותו אור של חידוש שנתחדש על
ידי ימין ושמאל דבינה המולידים.

ועל סוד הזה אומר הכתוב, מה שמו
ומה שם בנו כי תדע, שסובב על בינה וז"א,
אשר ב' קוי הבינה שהיו נקראים חכמה ובינה,
השיגו השם אבא ואמא, וז"א השיג השם בן
אליהם, שנתחדש ויצא מהם, וז"ש בתקונים תקון
ס"ט ק"י ע"א, מה שמו, חכמה עלאה דחמ"ן
חכמה, כלומר שהכתוב מה שמו, סובב על
אמא עלאה שה"ס בינה, וקו ימין שבה ה"ס
חכמה, ושניהם השיגו השם או"א, דהיינו
מולידים, וז"א בן הנולד מהם, כמבואר.

(דמויי דף קניי ע"ב)

ראובן סתם. בגין דאתכליל בתלת סטרין מתחברן כחדא שמעון ולוי. מאי טעמא לוי, כד"א ה' ל' דויות, י חבורא דכל סטרין.

קנו) אמר רבי יהודה, מהכא, דכתיב י יתר שאת ויתר עז, כתרגומו בכירותא, כהונתא, ומלכותא. י ומלכו בסטרא דגבורה איהו, וע"ד י ראובן סתם.

קנו) אמר רבי אבא פ' ראו בן סתם, דאתכליל י בשמעון ולוי. י לאה הכי הוה פ' דעתה. דכתיב י הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים. בגין פ' דהוה תלתא דמתחברן כחדא.

קנח) ותא חזי, דהכי הוא, דהא רתיכא עלאה, אבהן ודוד מלכא דאתחבר בהו, וכלהו ארבע אינון י רתיכין עלאין, רזא דשמא קדישא, ועל דא, ראובן שמעון לוי, דבתר יהודה דירית מלכו, ועל דא, כללו י ב' באתר דא.

פסורת הזהר

(א) לויזת (מלכים א' ז') (ב) (בראשית מ"ט) ב"א דף שליט ציון ב' (ג) (בראשית כ"ט) ח"ב יט. חלופי גרסאות א' לויזת חן כמריא איש ולויתו (אח"ל). ב חיבורן; חבורן. ג ומלכות. ד ראו בן. ס ראובן בן. ו כשמעון. ז ולאח (אח"ל). ח רעואח; רעוחה. ט דהווי. י רחיקא עלאה (אח"ל). יא דא בחר דא רחיקב [כתיב].

השבטים

הסולם

מאמר

כהונתא שהוא קו ימין, מלכותא שהוא קו שמאל. כי מלכות בצד גבורה היא, ועל כן קראה אותו ראו בן סתם. להורות שהוא כולל ג' קוין בסוד אור של תולדה כנ"ל בדבור הסמוך.

קנו) אמר רבי אבא וכו': אר"א, ע"כ אמרה ראו בן סתם, ולא בן ימין, משום שנכלל בשמעון ולוי, כי כן היה דעת לאה לכלול בנ' בנים האחרים, שכתוב הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים, שזה יורה שהם שלשה המתחברים כאחד. כלומר שכל אחד מהם כלול מכל השלשה, שראובן כלול מכולם וכן שמעון וכן לוי. וע"כ לא יכלה לקרא אותו בן ימין. כי כלול ג"כ משמאל.

קנח) ות"ח דהכי הוא וכו': ובוא וראה, שכן הוא, כי מרכבה העליונה היא האבות, אברהם יצחק ויעקב, ודוד המלך שנתחבר בהם, וכל הארבעה הללו, שהם מרכבות עליונות, הם סוד השם הקדוש הוי"ה, אשר יה"ו ה"ס האבות. דהיינו ג' הקוין, וה' אחרונה ה"ס דוד המלך, דהיינו הנוקבא. ועל סוד הזה הם, ראובן, שמעון, לוי, שהם ג' קוין יה"ו ואחר כך יהודה. שורש המלכות שה"ס ה' אחרונה דשם הוי"ה. ועל כן כולם הם במקום הזה, דהיינו בשוד ומרכבה. וכמו שבמרכבה כלולים כל אחד מהם מ' הקוין, כן בשבטים, כלול כל אחד מהם מג' הקוין.

יכתיב

קיימא, ולפיכך רמזה את זה בבנה הראשון. וז"ש, ראובן סתם, בגין דאתכליל בתלת סטרין מתחברן כחדא. כי השם בן יורה על אור הנולד מכח התכללות ג' קוין, שגרם בעליון, שמשום זה זכה בהם גם התחתון בתלת. וע"כ רמזה זה בבנה הראשון.

מאי טעמא לוי: מהו הטעם שקראה את בן הג' בשם לוי. פירוש. כיון שראובן נקרא בן, על שם תיוחו קו אמצעי הכולל ג' הקוין, ואע"פ שהוא עצמו הוא בחינת קו ימין בלבד, נק' בן על שם התכללות. לפי"ז מכל שכן לוי, שהוא קו אמצעי עצמו מבחינת הנשמות היה צריך לקראו בן, ולמה נקרא לוי, ומשיב. שהשם לוי פירושו, כמו שאתה אומר, לויות, שזה יורה שהיא החבור של כל הצדדים. דהיינו קו אמצעי המחבר יחד צד הימין וצד השמאל. הרי שהשם לוי יורה על קו אמצעי. ולפי"ז נמצא, שהשם בן יורה שאורו מחודש בסוד קו אמצעי המיוחד לימין ושמאל, וכולל משום זה גם הוא עצמו את ג' הקוין. אמנם להורות על בחינת קו אמצעי של הבן ביחוד, יורה רק השם לוי.

קנו) אמר רבי יהודה: מאן, נשמע שכולל ג' הקוין, שכתוב, יתר שאת ויתר עז, ותרגומו הוא, בכירותא שהוא קו אמצעי.

(דפו"י דף קנ"ד ע"ב)

קנט) וכתוב הפעם אודה את ה' וגוי' ותעמוד מלדת, בגין דהכא (ב) אשתכללו ארבע סמכין. הפעם אודה את ה', מ"ט י אמרה אודה את ה' בהאי, ולא בכלהו. אלא מהכא, כל זמנא * דכנסת ישראל בגלותא, שמא קדישא לאו שלים הוא, תא חזי, אף על גב דתלת בנין י הוו עד דאולידת ליהודה, י לא שלים כ' כרסייא, ובגיני כך הפעם אודה את ה', ולא בכלהו, ועל דא ותעמוד י מלדת. מאי ותעמוד, י דקיימא ע כרסייא על סמכוהי.

קס) ותעמוד, דהא עד הכא, ותעמוד י יא ביחודא חד, מכאן ולתתא דלמא דפרודא איהו. ואי תימא אינון תרין בנין דאולידת לבחר, כגוונא דא. לא, דהא אינון תרין באלין אתחברו, בגין י דשית סטרין דעלמא כחדא אינון.

קסא) ותא חזי, כלהו תריסר שבטין, תקוני דכנסת ישראל בהאי דלמא גינהו: לאתתקנא נהורא י עלאה אוכמא כמה דאתחזי, ולא תבא עקרא דכלא

דרך אמת

סורית הזהר

(ה) גתיסדו חכבע עמודי הכסא.

(א) (בראשית כ"ט) ח"א קנה: קנו. רלו. ח"ב קנ

(ב) (שם) ח"א קנה. קפו. רנט. ח"ב קנ: ג) דקיימא

(ד) ביחודא חד: ח"א קפת. (ה) שית סטרין: הקסה"ז דף

מ"ג ציון א'.

כרסייא על סמכוהי: ח"א קפו. רנט.

חלוסי גרסאות ח' אשתכללו. ז אמר. ג מוסיף הו חר (אח"כ). ד לאו. ס כורסייא. ו ולא. ז ל"ג מלדת.

ח מוסיף עמוד דקיימא. ט כורסייא. י מוסיף ותעמוד עד הכא ותעמוד. יא ביחודא

יב ל"ג עלאה.

מאמר

הסולם

השבטים

קנט) וכתוב הפעם אודה את ה' וגוי' ותעמוד

מלדת וגוי': הוא משום שכאן

כיהודה נשתכללו ארבע עמודים של הכסא. שהם חסד וגבורה ות"ת ומלכות, אשר ראובן הי"ס חסד, ושמעון גבורה, ולוי ת"ת, ויהודה מלכות. הפעם אודה את ה', ושואל, מהו הטעם שאמרה בכו הזה אודה את ה' ולא בכל הכנים. ומשיב, אלא מכאן נשמע, שכל זמן שכנסת ישראל, דהיינו מלכות, היא בגלות, השם הקדוש אינו שלם, בוא וראה אע"פ שג' בנין היו מטרם שהולידה ליהודה, שהם חג"ת, לא נשלם הכסא, אלא עם יהודה שהוא מלכות נשלם הכסא. ומשום זה אמרה הפעם אודה את ה', כיהודה, ולא בכלום. ועל כן ותעמוד מלדת, מהו פירושו של ותעמוד, הוא, שהכסא עמד על עמודיו כי עם יהודה נשלמו ד' עמודי הכסא שהם חגת"מ. (ועי' לעיל פרשת וירא דף ה' ד"ה פירוש).

קס) ותעמוד: עור יש לפרשו, כי עד עתה, דהיינו

עד יהודה שהוא מלכות, ותעמוד

ביחוד אחד, מכאן ולמטה, דהיינו למטה

ממלכות דאצילות, הוא עולם הפירוד. דהיינו

ג' עולמות ב"ע דפרודא. ואם תאמר, אלו ב' בנין

(דפוסי דף קנ"ד ע"ב י" דף קנ"ה ע"א)

שילדה אחר יהודה שהם יששכר וזבולון. הם כעין זה, דהיינו בחינת פירוד, כי נולדו אחר המלכות שהוא יהודה ומשיב, לא, כי אלו השנים יששכר וזבולון נתחברו באלו בראובן שמעון לוי, כי שש קצוות העולם כאחד הם.

פירוש. יששכר וזבולון הם בחינת נצח והוד, והם אחד עם הגוף שהוא חג"ת, כי ר"ק של הגוף הם חג"ת נה"י, ולפי"ז נמצא שיששכר וזבולון, הם קודם המלכות, שהוא יהודה, כי הם דבוקים בחג"ת, וע"כ אינם בחינת פירוד. ויהודה היא מלכות כולל בתוכו גם יסוד.

קסא) ות"ח כלהו תריסר וכו': ובוא וראה, כל י"ב השבטים הם תקונים

דכנסת ישראל, שהיא פנימיות הנוקבא שמחזה ולמעלה דז"א הנמשכת מבינה, בעולם הזה, שהיא

הנוקבא שמחזה ולמטה דז"א, כלומר לרמשיך י"ב התיקונים מעולם העליון שהיא בינה, לעולם התחתון

שהיא הנוקבא. ובכללם הם ב' תכונים, א) לתקן אור העליון השחור כראוי. שה"ס תקן השמאל,

שבהיות החכמה בלו חסדים, היא אור שחור, שהוא סוד חשך דאמא, ב) ולהשיב עיקר הכל למקומו.

שה"ס

דאתריה. כלהו עלמין א כגוונא חד קיימי, ובהאי אשתכלד עלמא תתאה כגוונא דעלמא דלעילא.

קסב) יששכר זבולון, הכא אשתכלדו שית בנין, ב) שית סטרין דעלמא. ד כגוונא דא, בני השפחות אינון ארבע, ואתחברו באלין, ואלין א ארבע קשרין ס דמתחברן בהו, ואוקמוה, ועל דא כתיב ב וכל אחוריהם ביתה ו אף על גב דבני שפחות נינהו. ביתה.

קסג) ג) רבי חזקיה אמר, אי הכי, הא אתמר כל מה דאוליד עלמא תתאה, פרודא איהו, דהא כתיב ב ומשם יפרד, מה תימא ביוסף ובנימין, אי תימא דעלמא חד בהני, לאו איהו, דהא לא נפקו מעלמא עלאה, ועלמא תתאה מה דאולידת אולידת לתתא ולא לעילא, ואי הכי פרודא איהו. קסד) אתא רבי אבא ונשקיה. אמר ליה מלה דא סתים איהו, דהא עלמא

מסורת הזהר

דרך אמת

טז קנות, ג) פרדס רמוניס מסכמ"ק פער (א) ארבע קשרין: לעיל דף ס"ג ציון ג' (ב) (מלכים א' ו') לעיל דף ס"ג ציון ב' (ג) (בראשית ב') ב"א דף רי"ב ציון ה'.

חלושי גרסאות א כגוונא. ב אשכלד (אה"ל). ג ל"ג דעלמא. ד ל"ג כגוונא דא. ס למתחברן. ו ואף.

השבטים

הסולם

מאמר

קסג) רבי חזקיה אמר וכו': רח"א, אם כן, הרי למדנו, כל מה שעולם התחתון שהיא הנוקבא שבסיום האצילות, מוליד, הוא בפירוד (כנ"ל באות ק"ס) כי כתוב, ומשם יפרד, ומה תאמר ביוסף ובנימין, אם תאמר, שעולם האחד באלו, דהיינו שהם בחינת יחוד מעולם האצילות, אינו כן, שהרי לא יצאו מעולם העליון, דהיינו מהנוקבא שמחיה ולמעלה, שהיא לאה, אלא שנולדו מעולם התחתון, שהיא דחל, שלמטה מחוה דו"א, הנמצאח בסיום עולם האצילות, ולידה, סירושה, שובשמה נמשכת ממעלה למטה, ונמצא שעולם התחתון מה שמוליד הוא מוליד למטה, דהיינו שחלודותיה הם למטה מסיום אצילות, ולא למעלה, ואם כן הם בפרוד דהיינו בעולם הבריאה דפרודא.

שה"ס תקין הימין, להשליט את החסדים, שהם בחינת עיקר, שזולתם אין שום הארה בעולמות, כי אסילו הארת השמאל הוא חשך ושחור וזולתו כנ"ל.

כלהו עלמין כגוונא וכו': כל העולמות נמצאים באופן אחד, שכל מה שבעליון נמצא גם כן כהחתון, ובזה, דהיינו ב"ב, נשתכלל עולם התחתון שהוא הנוקבא, כמו עולם העליון, שהוא בינה.

קסב) יששכר זבולון. הם נצח והוד, כאן נשתכללו ששה בנים, שהם

שש קצוות העולם, כי ראובן שמעון לוי יהודה הם חנ"מ, ויששכר זבולון הם גו"ה, וה"ס תקין הימין שהם ו"ק דחסדים, כעין זה בני השפחות הם ארבעה, ונתחברו באלו הששה שהם ו"ק והם ארבעה קשרים המתחברים בהם, ב' קשרים בחסד ונבורה, וב' קשרים בנצח והוד, כמ"ש ענינם לעיל (ברך ס"ג ד"ה דהא ע"ש) והם תקון השמאל, וכיון שנחברו בימין, על כן כתוב, וכל אחוריהם ביתה, שהאחרים עשה מנימיות (כמ"ש שם) שאף על פי שהם בני השפחות, דהיינו בחינת חשך ואחורים, מכל מקום הם ביתה, דהיינו סנימיות, ונתבאר סוד עשרת השבטים בסוד תיקון י"ב, שהם תקון הימין ותקון השמאל, בסו"ה ושמת אותם שתיים מעדכות וגו'. ששה בני לאה הם תקין הימין, וארבעה בני השפחות הם תקון השמאל, וב' בני רחל יתבארו לסנינו.

קסד) אתא רבי אבא וכו': בא רבי אבא ונשקו, אמר לו, דבר זה הוא סתום, כי עולם העליון נתתקן ב"ב שהם משלו, פירוש אף על פי שכבר נתקנו ב' מיני התקונים תקון הימין ותקון השמאל בבני לאה ובבני השפחות, שה"ס תקון י"ב כנ"ל, אמנם תקון י"ב הזה הוא סתום, כלומר, שנמצאים תחת שליטת חסדים מכוסים, דהא עלמא עראה, אתרתקן בתריסר דאנון מדילייה, שתקון י"ב של עולם העליון הם מבחינתו, דהיינו חסדים מכוסים, וכדי לגלות החסדים בהארת החכמה צריכים לתקון ב' עקרים, שה"ס ב' צדיקים, בעולם התחתון שהוא רחל, שה"ס חכמה תתאה, מטעם שמתכמה דא"א עד מדרגת רחל נמצאת החכמה

בהעלם

(רמזי דף קנ"ה ע"א)

עלאה ⁶ אתתקן בתריסר דאינון מדיליה. אבל תא זוזי רזא דמלה, י בכל זמנא
 * צדיק מעלמא תתאה י נפיק ועייל, ביה עייל, ומניה נפיק, ובגין כך, אתבני
 באתר דא, ועקרא הוא לעילא, ועקרא הוא י לתתא. ו ילמא תתאה * איהו
 תדיר, ס לעולם, כתיב י ויהי בצאת נפשה כיו מתה.

קסה) ת"ח בהאי עלמא תתאה, צדיק ביה עייל, ומניה נפיק, כד עייל,
 איהו ברזא דיוסף ס הצדיק, כד נפיק ברזא דבנימין י הה"ד, ויהי בצאת נפשה
 ס כי מתה, מאן נפשה, דא צדיק דנפיק י מנה.

קסו) ודא בנימין, י נקרא בן אוני, דחשיבת דאולידת לתתא, בעלמא
 דפרודא, ואשתארו חד סרי י באינון לעילא, מה כתיב ואביו קרא לו בנימין בן

מסורת הזהר

(א צדיק - עייל - נפיק: ח"א קנה: ח"ב רנט. ב) (בראשית ל"ה) ח"א קעד. קעה.

חלוסי גרסאות א מתתקן. כ מוסיף חזיגא בכל (אה"ל). ג ונפיק (אה"ל). ד מוסיף לתתא צדיק ביה עייל ומניה
 נפיק. ס לעלמ. ו מתה וחקרא שמו בן אוני וגו'. ומיניה. ח מוסיף יוסף הצדיק. ט ל"ג
 פי מתה; ל"ג כי מתה מאן נפשה. פינת. יא הנקרא; וחקרא, את שמו (אה"ל). יב כאינון; דאינון (אה"ל).

השבטים

המולם

סאמר

התחתון שה"ס בנימין נמצא תמיד בעולם
 התחתון, שכתוב ויהי בצאת נפשה כי מתה,
 כי בנימין הצדיק, היא נפשה עצמה של
 הנוקבא, דהיינו נה"י דעצמותה, וע"כ הוא
 תמיד בה, משא"כ יוכף דצדיק, שהוא נה"י
 דעליון, המגלה בה החכמה. אינו בה תמיד
 כמ"ש לעיל (באות י"ז) לא מתעכבן למהמי,
 אלא הוא ושוב תכף. ע"ש. ועיין להלן בדבור
 הסמוך, שהזהר בעצמו מרחיב הביאור.

בהעלם. (כנ"ל בראשית א' דף רס"ב אות שג"ד
 ע"ש).

אבל ת"זו רזא וכו': אבל בוא ודאה סוד
 הדבר, בכל פעם צדיק יוצא מעולם
 התחתון ונכנס, בו נכנס וממנו יוצא, ומשום
 זה הוא נבנה במקום הזה, ועיקר הוא למעלה
 ועיקר הוא למטה. ובעולם התחתון הוא תמיד
 לעולם. שכתוב ויהי בצאת נפשה כי מתה.

ביאור הדברים. כי ב' עקרים הם באור
 הזווג, שה"ס דצוא ושוב, כמ"ש לעיל (באות י"ז)
 רצוא ושוב אינון נהורין, לא מתעכבן למחמי
 אשר רצוא ה"ס גלוי החכמה, והוא עיקר
 העליון, כלומר, המתגלה על ידי נה"י דעליון
 שבנוקבא, שה"ס יוסף (כנ"ל דף ס' ד"ה וזה)
 ושוב, ה"ס השפעת החסדים, (כנ"ל באות י"ז ע"ש)
 והוא עיקר התחתון, דהיינו המתגלה על ידי
 נה"י של הנוקבא עצמה, (כנ"ל דף ס' ד"ה
 וזה) שה"ס בנימין, ע"ש.

קסה) ת"ח בהאי עלמא תתאה וכו': בוא
 וראה, בעולם הזה התחתון, שהוא
 הנוקבא, הצדיק, בו נכנס וממנה יוצא, כשהוא
 נכנס הוא בסוד יוסף הצדיק, כשיוצא הוא
 בסוד בנימין הצדיק, וז"ש, ויהי בצאת נפשה
 כי מתה, ושואל מי הוא נפשה, ומשיב, זהו הצדיק
 שיוצא ממנה, ופירוש הדברים בבר נתבאר
 היטב לעיל בדבור הסמוך.

וזה אמרו בכל זמנא צדיק מעלמא
 תתאה נפיק ועייל, דהיינו שיש ב' ענינים
 בזווג, שהוא רצוא ושוב, ביה עייל ומניה
 נפיק, שב' פעולות עושה בנוקבא, שבה נכנס
 לגלות החכמה, וממנה יוצא ומגלה החסדים,
 ובגין כך אתבני באתר דא, ומשום זה נבנה
 במקום הזה, דהיינו בהנוקבא, ב' עקרים:
 ועקרא הוא לעיקרא, דהיינו נה"י שיש לה
 מהעליון, שה"ס יוסף, ועקרא הוא לתתא,
 דהיינו נה"י מעצמות הנוקבא, שה"ס בנימין,
 ובעלמא תתאה איהו תדיר, לעולם, ועיקר
 (וה"י דף קנ"ה ע"א י) דף קנ"ה ע"ב)

קסו) ודא בנימין נקרא כו' ועל כן נקרא
 בנימין בן אוני, משום שחשבה,
 שהולידה אותו למטה מאצילות, בעולם הפירוד,
 ונשארו עשתי עשרה באלו השבטים של מעלה,
 דהיינו שבאצילות, מה כתוב, ואביו קרא לו בנימין,
 שפירושו בן ימין, כי נסתלק למעלה בעולם
 העליון, כי כשאבד יוסף, בנימין מלא את
 מקומו.

פירוש. כי מסיים כאן את התירוק על
 הקושיא הנ"ל (שבאות קס"ג) שה"ה דבי
 חזקיה, מה תימא ביוסף ובנימין וכו': שהקשה,
 כיון שיוסף ובנימין נולדו מן הנוקבא המסיימת

ימין, דהא אסתלק לעילא בעלמא עלאה, דכד י אתאביד יוסף, בנימין אשלים אתריה. ועד צדיק בעלמא תתאה עייל ג ונסף, בגין כך יוסף ובנימין וכלהו תריסר, כגוונא דלעילא י ביחודא חד.

קסז) י הפעם אודה את ה', רבי שמעון פתח ואמר, י אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה, בכל לבב, בכל לב מבעי ה ליה. אלא, דוד ברזא עלאה דשמא קדישא, ו קא בעי ליה לאודאה ליה לקודשא בריך הוא, אודה ה' י בכל לבב ביצר טוב וביצר רע, ואלין תרין סטרין, חד י ימינא וחד י שמאלא.

קסח) בסוד ישרים ועדה, י אלין אינון שאר סטרין, י דהאי עלמא, דהא

מסורת הזהר

א) דכד אתאביד: ח"א סג: ב) לעיל דה ע' ציון א'. ג) תהלים קי"א ח"א קעח: ח"ב קעג: קעו. ד) בכר לבב ביצ"ט וביצ"ר: ח"א קעח: ח"ג קעו.

חלופי גקסאות א אסתליק. ב יתאביד. ג ונפיק. ד ביחודא. ה מוסיף ליה מאי בכל לבב (תרמ"ק). ו י"ג קא. ז הרע. ח לימינא. ט לשמאלא. י י"ג אלין. יא דהא.

השבטים

הסלים

מאמר

דגדלות, המושפעים על ידי הצדיק העליון שהוא יוסף, ואז לא השפיע ז"א אל הנוקבא רק בחי' מוחין דחסדים, שה"ס ו"ק, להחיות העולמות, שהם מושפעים ע"י בנימין, כנ"ל וז"ס דכר אתאביד יוסף, בנימין אשלים אתריה וע"כ קראו אכיו בן ימין, שפירושו חסדים הבאים מימין, ומתורץ קושיית רבי חזקיה, שהרי גם בנימין חזר ונקשר בנה"י דעליון דז"א וע"כ נמצא גם הוא בעולם האצילות ולא בפרודא.

את האצילות, וכל לידה בהכרח הוא ממעלה למטה, והתולדה הוא למטה מהמלידים ונמצא בהכרח שיוסף ובנימין כבר הם נמצאים למטה מהנוקבא, שהוא למטה מסיום אצילות. דהיינו בעולם הפירוד, וזהו שהשיב לו רבי אבאי ומתהילה ביאר סוד ב' צדיקים עליון ותחתון הנמצאים בנוקבא, שפירושו ב' בחינות נה"י, א) הם נה"י דעליון דז"א, שנתדבקו בהנוקבא, שהם בחינת יוסף הצדיק, ב) נה"י דנוקבא עצמה, שהם בחינת בנימין הצדיק, ולס"ז, כבר נדחה הקושיא מיוסף, כי יוסף הצדיק אע"פ שגולד מן הנוקבא, מ"מ הוא מן נה"י דז"א ונדבקו בנוקבא, ולא מנה"י דנוקבא המסיימים האצילות, וע"כ עור הוא נמצא בעולם אצילות, ונמצא שהקושיא הוא רק על בנימין לבד, להיוחו נמשך מנה"י דעצמות הנוקבא המסיימים האצילות, וזהו שמתרץ כאן, ואומר, ודא בנימין נקרא בן אוני דחשיבת דאולידת לתתא בעלמא דפרודא וכו': כי ע"כ, משום שנמשך מנה"י דנוקבא המסיימים האצילות, קראה אותו אמו בן אוני, כי חשבה שהוא בעולם הפירוד. אבל מה כתיב ואכיו קרא לו בן ימין, דהא אסתלק לעילא בעלמא עלאה כי אחר לידתו מנה"י דנוקבא, עלה ונמתק למעלה בעולם העליון שהוא בינה, דהיינו שעלה ונכלל בנה"י דעליון ונעשה בחינת נה"י דעליון דז"א, כמו יוסף, וע"כ דכר אתאביד יוסף בנימין אשלים אתריה, דהיינו שנעשה בחינת יסוד דז"א כמו יוסף, פירושו, כי מסבת מכירת יוסף, אבד צדיק העליון, כלומר, שנעלמו המוחין

ועל דא צדיק וכו': וע"כ בעולם התחתון, הצדיק נהגס ויוצא, וע"כ יוסף ובנימין וכל י"ב השבטים הם כמו הי"ב של מעלה, ביחוד אחד, אשר ששה בני לאה ה"ס חג"ת נה"י, וד' בני השפחות ה"ס ד' קשרים דהיינו קשר האמצעי מסוד השורק שבכל אחד מהו"ג ונ"ה, וב' בני רחל ה"ס ב' צדיקים, שה"ס המשפיעים במוחין דגדלות בזווג ישראל ורחל.

מאמר הפעם אודה - ותקרא את שמו יהודה

קסז) הפעם אודה את ה' וכו': ר"ש פתח ואמר, אודה את ה' בכל לבב וגו'.

ושואל, כתוב, בכל לבב, כל לב, היה צריך לומר, ומשיב, אלא דוד, בסוד העליון של השם הקדוש הויה, רצה להורות אל הקב"ה, אודה ה' בכל לבב, פירושו ביצר הטוב וביצר הרע, שהם ב' לבבות, דהיינו בב' היצרים השוכנים בלב, ואלו הם ב' צדדים, ימין ושמאל.

קסח) בסוד ישרים ועדה: אלו הם שאר הצדדים שבעולם הזה, שהוא הנוקבא, כי לכל

פירושו

(רס"ו דף קנ"ה ע"ב)

לכב, כגוונא דדרום וצפון. בסוד ישרים: אלין אינון שאר סטרי עלמא, דאינון
ל שית כגוונא דלעילא. ועדה: דא הוא אתר דיהודה, וכתיב * ועדותי זו
אלמדם.

קסט) וכתיב ב' ויהודה עוד רד עם אל וגו'. כתיב ג' אודך בכל לבי נגד
אלהים אומרך, הכא באתר נ' חד קאמר, דכתיב נגד אלהים אומרך. דהא לגבי
ג' האי דרגא קאמר שירתא, לחברא ליה בימינא.

קע) ת"ח יהודה אחיד בכל סטרין, אחיד בדרום, ואחיד במזרח, דהא
איהו ד' מסטר שמאלא קא ד' אתיא, ו' ושירותיה בצפון, ואחיד בדרום,
בגין דאיהו אויז' ו' לימינא, ואחאחיד בגופא, בג"כ " הפעם אודה את ה'
ותעמוד מלדת, ו' ותעמוד, דקיימא בקיימא ו' דקיימא כדקא יאות, דהא
ח' אתתקן כלא רתיכא קדישא.

קעא) ר' שמעון נפק לקרייחא, אודמן ליה ר' אבא, ור' חייא, ור' יוסי,
כיון דחמא לון, אמר ו' חדתותי דאורייתא אצטריך הכא, יתבו תלתא ו' אלין,
כד י' בעא למיזל, פתח כל חד וחד קרא.

קעב) רבי אבא פתח ואמר ו' וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו

פסורת הזהר

(תהלים קל"ב) ח"ב רכא: רכט: ח"ג לה. (הושע י"ב) ח"א רלה: רלו. ח"ב פה. ח"ג עב.
(תהלים קל"ח). (ד) מסטר שמאלא: ח"ב רכב. (ה) לעיל דף ע' ציון א'. (ו) לעיל דף ע'
ציון ב'. (ז) (בראשית י"ג) לך דף ס"ז ציון א'.

חלופי גרסאות א' ליג שית. ב' ליג חר. ג' ליג האי. ד' אחיאי. ה' ושרותיה. ו' ימינא. ז' ליג דקיימא (אתיל).
ח' אתקן (אתיל). ט' חרותא. י' יומן. יא' בעו (תאיל).

הפעם אודה—וחקרא שמו יהודה

הסולם

מאמר

ופירושו הודאה, והוא כמו הכתוב הנ"ל, אודה הויה
בכל לכב. ששם הויה כולל לכל הצדדים כנ"ל. כי
הוא יהודה, בא מצד שמאל, כי יהודה הוא הנוקבא
הנבנית מצד שמאל, (כנ"ל ב"א דף נ"ד ד"ה לילה)
ונמצא התחלתו הוא בצפון, ואחזו בדרום, משום
שהולך לצד ימין, שהוא חסד, ונאחו בגוף. שהוא
ח"ת. הרי שאוחז בכל הצדדים. משום זה כתוב,
הפעם אודה את הויה, שזה יורה שכולל לכל
הצדדים. ותעמוד מלדת, ותעמוד, פירושו,
שעמדה בקיומה, שעמדה כראוי, כי עתה, שהולדה
ד' בנימ, שהם ראובן שמעון לוי ויהודה, שהם תגת"מ
נתחקנה כל המרכבה הקדושה. שהיא חסד גבורה
ח"ת מלכות.

פירושו כמו דרום וצפון, שהם חסד וגבורה, בסוד
ישרים, אלו הם שאר הצדדים שבעולם, שהם
שש קצוות, כעין של מעלה, דהיינו חג"ת נה"י,
ונמצא בסוד ישרים היינו תנה"י. ועדה, זה הוא
המקום של יהודה, דהיינו מלכות, וכתוב ועדותי
זו אלמדם, שפירושו תורה שבעל פה, שהיא המלכות.

קט) וכתיב ויהודה עוד רד עם אר: שפירושו
יהודה שהיא המלכות המחברת בהויה.
ירד משם הויה, הכולל שית סטרין, אל שם אל'
דהיינו שם המלכות, בסו"ה ואל זועם ככל יוס. וכתוב
אודך בכל לבי נגד אלקים אומרך, וכאן במקום
אחד אמר, שכתוב, נגד אלקים אומרך. דהיינו
לשם אלקים ולא לשם הויה, כי אמר שירה למדרגה
הזו למדרגת המלכות הנקראת אלקים, כדי לחבר
אותה בצד ימין בחסדים. ולפיכך כתוב כאן
אודך בכל לבי, ולא בכל לבבי, כי רק במקום
אחד אמר שירה, דהיינו בעת שהמלכות בשמאל,
ואינה דבוקה בשם הויה.

קעא) רבי שמעון נפק וכו': רבי שמעון יצא
אל הכפר. נודמן לו ר' אבא, ור'
חייא, ור' יוסי, כיון שדאג אותם, אמר,
חידושי תורה צריכים לשמוע כאן, ישבו עמו
אלו שלשה, כשרצה ר' שמעון ללכת מהם,
פתח כל אחד ואחד וקרא, לכבוד ר' שמעון.

קע) ת"ח יהודה וכו': בוא וראה, השם יהודה
אוחז בכל הצדדים, אוחז בדרום,
ואוחז במזרח, פירושו, כי ביהודה יש השם הויה,
(דפו"י דף קנ"ח ע"ב)

וגו', שא נא עיניך וראה וגו'. וכי לפום חיזו דאברהם ירית ארעא וליא יתיר, עד כמה חמי בר נש, תלת פרסי, או ארבע, או ג' חמש פרסי, ואיהו אמר א כי אז כל הארץ אשר אתה רואה וגו'.

קעג) אלא, כיון דארבע סטרין דעלמא חמי, כל ג' ארעא חמי, דהא ארבע סטרי דעלמא, כללא דכל עלמא. תו, זקף ליה קודשא בריך הוא, על ארעא דישראל, * ד ואחמי ליה, ה דאיהי קשירא בסטרי דעלמא, והוה חמי כלא. כגוונא דא, מאן דחמי ז ליה, לרבי שמעון, כל עלמא חמי, חדוותא ה דעילא ותתא.

קעד) פתח רבי חייא ואמר ב הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך, וכי ההוא אתר בלחודוי, אבטח ליה קב"ה, ה דהא ארבע אמי, או חמשא הוו, ולא יתיר. אלא, י בזמנא ההוא, באינון ארבע אמי, יא ג כפיל ליה קב"ה, כל ארעא דישראל. אשתכח ההוא אתר, כללא דכל ארעא, ומה ההוא אתר י איהו כללא דכל ארעא, רבי שמעון דאיהו בוצינא דכל ארעא, על אחת כמה וכמה, י דשקיל י ככל עלמא.

קעה) פתח רבי יוסי ואמר, הפעם אודה את ה', וכי בכלהו דאולידת, לא אתחזי לאודאה ליה לקב"ה, אלא בהאי. אלא יהודה איהו ברא רביעאה פו לכרטייא, ואיהו אשלים פו לכרטייא, ובגין כך, יהודה בלחודוי, תקונא ז דכרטייא י וסמכא י דכלהו כ סמכין. רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא וכמה בוצינן כל נהרין בגיניה, עאכ"ו.

מסורת הזהר

(א) (שם) וירא דף ג"ו ציון א'. (ב) (בראשית כ"ח) ז"ח תצא כ"ח טר שלה. (ג) כפיל ליה—כל ארעא: ח"ג טו.

חלופי גרסאות א לייג וגו', ב וחמש וליג או. ג עלמא. ד וחמי. ה דאיהו. ו חמי. ז לייג ליה. ח דעילא. ט והא. י לייג בזמנא ההוא. יא קפיל. יב לייג איהו. יג לייג דשקיל ככל עלמא. יד בכל. יו לכורטייא. יז וכורטייא. יח לכורטייא. יט סמכא. יכ דכל. יל מוסיף סמכין דתו [דהוי] תלזא [תלת] אברהם יצח; יעקב; וכדן [אתער] דוד מיהודה ואשלים לכרטייא וע"כ אקרי יהודה דאיהו שמו קרישא והלילת (ד' רגלוהי) מרגלוהי דכורטייא. כל נהירין.

הסולם הפעם אודה — ותקרא את שמו יהודה

קעד) פתח רבי חייא וכו': פתח ר"ח ואמר. הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך. ושואל. וכי אותו המקום בלבד הבטיחו הקב"ה, שהיה רק ארבע או חמש אמות ולא יותר. ומשיב, אלא בעת ההיא כפל הקב"ה תחתיו את כל ארץ ישראל, ונמצא אז אותו המקום, שכלל את כל הארץ. ומה מקום ההוא, נעשה הכלל של כל הארץ, רבי שמעון, שהוא המאור של כל הארץ, על אחת כמה וכמה. שהוא שקיל ככל העולם.

קעה) פתח רבי יוסי וכו': פתח ר"י ואמר. הפעם אודה את ה'. ושואל. וכי בכל הבנים שהולידה לא היה ראוי להודות להקב"ה, אלא בבן הזה. ומשיב, אלא יהודה הוא בן רביעי אל הכסא, שהוא המלכות שהיא רב רביעי

כנ"ל

מאמר

מעמו וגו' שא נא עיניך וראה וגו', ושואל, וכי לפי שיעור הראיה של אברהם, ירש הארץ הלא עד כמה רואה האדם, עד שלש פרסאות או ארבע או חמש פרסאות, והכתוב אומר, כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו'. ומשיב, אלא כיון שראה ארבע רוחות העולם, כמ"ש צפונה ונכבה וקדמה וימה, ראה את כל הארץ. כי ארבע רוחות העולם הן כלל כל העולם, עוד פירוש. כי זקף אותו הקב"ה על ארץ ישראל. שה"ס הנוקבא, והראח אותו שהיא קשורה ברוחות העולם שה"ס חוב תו"מ דו"א שה"ס המרכבה, ואז ראה הכל. כמו זה, מי שרואה את ר' שמעון, רואה את כל העולם. כי גם הוא כולל את כל העולם, הוא השמחה של מעלה ושל מטה.

(דפו"י דף קנ"ה ע"ב *) דף קנ"ו ע"א

סתרי תורה

קעו) מתניתין. בני א עליון, י קדישי עליונין, י בריכן דעלמא, י מוחא דאגוזא, י כנשו למנדע, הא צפרא נחית בכל יומא, אתער בגנתא. שלהובא דנורא, בגדפהא. בידהא, (ב) * תלתא מגרופיין שנינן כחרבא. מפתחן גניזין, י בידא ימינא.

קעז) קרי בחיל ואמר, מאן מנכון ז די ח נהירו אנפוי, ס די עאל ונפק

ססורת תזחר

דרך אמת

(ז) תלתא מגרופיין: ח"א סכ:

(ב) נטות ומלות כמן קפ נח ס"ב ע"ב.

חלוסי גרסאות א עלאי. ב קרישין. ג ברירן. ד ל"ג מוחא דאגוזא (אה"ל). ה אתכשו (אח"ל). ו בידהא (אח"ל) ז ל"ג די נהירו אנפוי. ח אנהירו (אח"ל). ט ל"ג די עאל ונפק (אח"ל).

הרהורא דיליה כרחל הוח

הסלים

מאמר

ה"ס ו"ק, המכונה כנפים, שצריכה לחיות דומה לכנפי אמא. (ב) ה"ס הארת החכמה בעודה סתומה, שמקומה ביד שמאל, והיא בחינה ג"ר דו"ק. (ג) ה"ס החסדים המלבישים חכמה, ופותחים אותה להאיר בכל השלמות. ומכונים משום זה, מפתחות האוצרות. שזולתם, כל אוצרות החכמה נשארים סתומים.

(כנ"ל ב"א דף ק"י ר"ה מלכותא) והוא השלים את הכסא, וע"כ יהודה לבדו הוא תקון הכסא, והוא עמוד שכל העמודים נסמכים עליו. להיותו המשלים את הכסא, ר"ש, המאיר בכל העולם בתורתו, וכמה מאורות מאירים על ידו, על אחת כמה וכמה. שהוא עמוד כל העמודים.

סתרי תורה

מאמר הרהורא דיליה כרחל הוח

קעו) מתניתין בני עליון וכו': בני עליון, קדושים עליונים, ברוכי העולם בעלי מוח האגוז, האספו לדעת: כי צפור יורדת בכל יום, מתעוררת בגן. שלהבת אש בכנפיה. בידה ג' מגרפות. דהיינו יעם, חדות כחרב. ספתחות האוצרות ביד ימינה.

וזה אמרו, שלהובא דנורא כנדפהא. שהנוקבא ירדה לגן עדן מאמא, וקבלה ממנה, שלהבת אש בכנפיה, כלומר, שהורידה עמה מאמא את הדינין המכונים שלהבת אש, ומקומם מכונה כנפים, דהיינו שהשיגה בחינת הקטנות מאמא, וכמו כן הורידה עמה, בידהא, תלתא מגרופיין שנינן כחרבא, ביד שמאל שלה, הורידה הארת החכמה, ואף על פי שעדיין סתומה, מ"מ היא כבריחה כל הקליפות, שהם בחינת הלכלוך וטנופת, הסתומות את צנורות השפע מלהשפיע לתחתונים, ולפיכך מכונה בשם מגרופית חדה כחרב, שהוא מנקה כל לכלוך, עד שלא נכר עוד מלומו, ולפי שבסוד התכללות יש י"ב בחינות דהיינו ג' פרקין בכל אחת מחוג"ג ונו"ה, המכונים זרועות וירכין, כנ"ל דף ס"ג ד"ה דהא ע"ש, לפיכך חושב כאן ג' מגרופיות, ביד שמאל שלה, דהיינו בסוד ג' פרקי היד, ונתבאר בחינה השניה שקבלה מאמא.

פירוש. הסתרי תורה, מזמין רק אותם האנשים שזכו אל אותן המדרגות שחושב' שהם חו"ב תומ"ם בני עליון, בינה. קדישי עליונין, חכמה. בריכן דעלמא, ת"ת. מוחא דאגוזא, מלכות. ואמר להם, האספו לדעת ולהשכיל בכרוזה של הצפור, שמכרזת בכל יום בגן עדן, כמ"ש לפנינו, כי הם ראויים להבין דבריה, ולא אזרים שעוד לא זכו לאלף המדרגות. וענין מוח האגוז, מתבאר בזהר (ויקרא דף ס"ו ע"ב) ע"ש. צפור. פירושו הנוקבא דז"א, גן היינו גן העדן, שהוא שם מקום הנוקבא, אחר שהשיגה צורת אמא לגמרי, בלי שום הכר מצורתה עצמה. כמ"ש לעיל (כראשית ב' דף ר' אוה ר') נמוסי דגנהא דעדן כמה דאיהו כרזא עלאה. ע"ש בהסולם. וזה אמרו כאן. הא צפרא נחית בכל יומא, שצפור שהיא הנוקבא, יורדת ממקום אמא, אחרי שקבלה צורתה, אתער בננתא, ומתעוררת בכל יום, בגן עדן להכריז משם, להיותה שם שות לגמרי לאמא, והשוואה זו לצורת אמא, הוא בעיקר ג' צורות אלו, א צורת הקטנורי (דסו"י דף קנ"ד ע"ב)

ויו"ש, מפתחן גניזין בידא ימינא, שהיא בחינה השלישית שהורידה עמה מאמא לגן עדן, שהוא אור החסדים, שמקומם ביד ימין, המלבישים את החכמה, המכונים מפתחות האוצרות, להיותם פותחים אוצרות החכמה, וזולתם נשארים כל אוצרות החכמה סתומות כמו במנעול ובריחה.

קעז) קרי בחיל ואמר וכו': קוראת בכח ואומרת לצדיקים שהם בגן עדן, ס"ב

ואתחקיף ב באילנא דחיי, מטא בענפוי, אחיד בשרשוי, אכיל מאיביה מתיק מדובשא, יהיב חיין לנפשא, אסוותא י לגרמיה.
 קעח) אסתמר, מהרהורא בישא, י מהרהורא דמשקר באילנא דחיי, מסאיב נהרא ונחלא מקורא דישראל, דיהיב מותא לנפשא, ותבירו י לגרמיה לית ליה ס קיומא כלל.

חלוסי גרסאות ב כאילנא. ב לגרמי. ג מהרהורא דאינון דמשקרן באילנא דחיי דמסאיב נהרא ונחלא מקורא דישראל עביד דיתובק זרעיה באילנא דשקרא דיהיב (אה"ל). ד לגרמי. ס קיימא.

<p>מאמר</p> <p>מכם שפניו מאירים, דהיינו שזכה לחכמה שנאמר, חכמת אדם תאיר פניו שנכנס ויצא ונתחזק בעץ החיים, דהיינו שזכה לג' קוין: שנכנס בקו ימין, ויצא בקו שמאל, ונתחזק בעץ החיים שהוא קו אמצעי, הגיע בענפוי, היינו חנ"ח נה"י הכלולים בו"א, שה"ס עץ החיים, והם ענפיו, ונאחו בשרשוי, דהיינו ג"ר דו"א. אוכל מפירותיו המתוקים מדבש, ה"ס הארת החכמה שבנוקבא דו"א שה"ס פירי שלו, והוא מתוק, בסו"ה, מה מתוק האור לעין, ועינים ה"ס החכמה, הנותן חיים לנפש ורפואה לעצמו, דהיינו הגוף שלו, ומכרות ואומרת, מי הוא הנובה לכל זה, הוא מי שנשמר מהרהור רע, מהרהור המשקר בעץ החיים, מהרהור המטמא את הנהר והנחל, שהוא מקורו של ישראל, מהרהור הנותן מות לנפש ושבייה לעצמו, אין לו קיום כלל.</p> <p>ביאור הדברים. נודע, שהנוקבא מצד עצמותה אינה ראויה לקבל שום מוחין, כי הצמצום א' רוכב עליה, (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה זכבר) עש"ה, וכל המוחין שמקבלת הוא מכה עליתה והתכללותה בכלים דאמא כמ"ש שם, ולפיכך נקודת עצמותה צריכה להיות גנוזה בה בהעלם גמור, ואם היא מתגלית תכף מסתלקים ממנה כל האורות, כי נגלה, שאינה בחינת אמא, אלא בחינת המלכות, שהצמצום רוכב עליה, ואינה ראויה לקבל אורות דאמא, ומשום זה ה"ס עצה"ד טו"ר, כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף צ"ט אות קכ"ג זכי ב"נ הא טוב, אי רא זכי הא רע, שפירושו אם נזהר האדם להדבק בקו אמצעי המכריע בין הקוין, שקו ימין יאיר ממעלה למטה, וקו שמאל ממטה למעלה, וגם האדם אינו ממשין הארת חכמה שבקו שמאל ממעלה למעלה, אז נכחן שזכי, והא טוב, דהיינו שנקודת עצמותה של הנוקבא, נגזת ואינה נודעת, אמנם אם ממשיך הארת השמאל ממעלה למטה, ופוגם בקו אמצעי, נכחן שהוא לא זכי והא רע, ותכף נגלה עליו נקודת עצמותה של הנוקבא, ואורות החיים פורתים ומסתלקים תכף ממנו.</p>	<p>הסולם</p> <p>והרהורא דיליה ברחל הות וענין לא זכי, אינו צריך מעשה ממש, שימשיך בפועל ממעלה למטה, אלא בהרהור לחטוא אע"פ שעוד לא חטא בפועל, כבר הוא נכחן ללא זכה והא רע, ואורות הקדושה מסתלקים ממנו והרוח שטות, שה"ס המות והרע, מתלבש בו, שהוא המחטיא בפועל, כמ"ש ז"ל, אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. (כנ"ל דף ט"ז ד"ה זה ע"ש)</p> <p>וזה אמרו אסתמר מהרהורא בישא, שאינו זוכה לאורות העליונים אלא מי שנשמר מהרהור רע, דהיינו מן ההרהור לחטוא ולהמשיך הארת השמאל ממעלה למטה, מהרהורא דמשקר באילנא דחיי מאותו הרהור המשקר ופוגם בעץ החיים, כי עץ החיים ה"ס קו אמצעי, המכריע שקו ימין בלבדו יאיר ממעלה לכטה, והקו שמאל רק ממטה למעלה, וכיון שהאדם הרהר להמשיך ממעלה למטה נמצא משקר ופוגם בתקון עץ החיים, מכאיב נהרא ונחלא מקורא דישראל, ולא עוד, אלא שהוא מטמא הנהר שה"ס אמא, והנהל שה"ס יסוד דאמא, שהיא המקור של ז"א הנקרא ישראל, פירוש, כי אחר שהאורות מסתלקים מן הנוקבא, משום שנגלה בה כח הצמצום, פגיע פגם הזה גם לאמא, מטעם שהנוקבא כבר נכללה באמא, וזה נכחן כמו שהיא נטמאת ממגעה באחרים, כי אמא מצד עצמותה, אין בה שום פגם מצמצום א', אלא מכה שנתכללה עם הנוקבא, נפגמה על ידה, ואמא נקראת נהר, בסוד ונהר יוצא מעדן, ומצד יסודה, נקראת נחל, בסו"ה מנחל בדרך ישתה ז"א, על כן ירים ראשו, שז"א משיג בחינת ג"ד וראשו, מן הנחל, שהוא יסוד אמא.</p> <p>וז"ש דיהיב מוחא לנפשא ותבירו לגרמיה, כי אחר שמסתלקים האורות מן הנוקבא, מסתלק גם אור האדם הנקרא נפש, והכלי שלו שנקרא גוף, נשבר, כי לית ליה קיומא כלל, כי אין לו ממי לקבל אורות החיים וע"כ נשבר וסת.</p>
---	--

קעט) הרהורא דמסאיב ההוא מקורא דיליה, ה עביד אילנא דשקרא, בגין דההוא הרהורא סלקא ואחלף נפשא תחות נפשא. י אילנא דחיי אסתלק, ואילנא דמותא י אתתקיף ביה, י נפשא מתמן משיך.

קפ) ווי ליה, דאזעקר * בההוא הרהורא, מגו אילנא דחיי, ה ואתדבק באילנא דמותא. י ענפין לית ביה, לא י חמא טבא ה דעלמין, יבשא איהו בלא לחותא כלל, אנביה ה מריר כלענה, י עליה אתמר * והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב וגו'.

קפא) בגין דהרהורא טבא סליק דעילא, אחיד באילנא דחיי, אתקיף בענפוי, אכיל מאנביה, כל קדושין וכל ברכאן י נפקין מניה, אחסין חיינ י לנפשיה ואסוותא לגרמיה, עליה אתמר י והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום וגו'.

קפב) כל מלין דעלמא, אזלין בתר מחשבה והרהורא, י ועיד י והתקדשתם והייתם קדושים, בגין דכל קדושין דעלמא אפיק ומשיך בהרהורא טבא.

קפג) מאן דאסתאב בהרהורא בישא, כד אתי לאזדווגא באתתיה ושוי

מסורת הזהר

א) (רמיה י"ז) חיי שרה דף ס"ג ציון ד'. ב) (שם) חיי שרה דף ס"ג ציון ג'. ג) (ויקרא י"א) ח"א קסו: רד: ח"ב יא: קכה: דכה: ח"ג כד: לא: מא: מב: מט: פא: סו: קצ: רמו: רעב: ז"ח בראשית י"א טא שלו: רות פ"ו טג שמב.

חלופי גרסאות ה ליג עכיר אילנא דשקרא, ז אלנא, ז אתקיף (אה"ל), ז ונפשא (אה"ל), ה ואתרביק (אה"ל), ו ליג ענפין לית ביה, ז חמאת; חמי (אה"ל), ח דעלמא, ט מרירן (אה"ל), י עליהו (אה"ל), יא אסקין, יכ נפקי (אה"ל); לנפשי, יג ועיד אהר קרא (אה"ל).

הרהורא דיליה ברחל הות

הסולם

מאמר

כלומר שאורו נפסק ואינו מחשש, והדבק בו אינו רואה טוב לעולם. הוא יבש בלי שום לחלוחית, של אור, פירותיו מרים כלענה. ועליו נאמר והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב וגו'.

קפא) בנין דהרהורא טבא וכו': כי הרהור טוב העולה למעלה, נאחו בעץ החיים, שהוא קו אמצעי, ומחזיק בענפיו ואוכל מפירותיו, כל הקדושות וכל הברכות יוצאות ממנו, ונוחל חיים לנפשו, ורפואה לעצמו, עליו נאמר, והיה כעץ שתול על מים ועל יובל וגו'.

קפב) כל מרין דעלמא וכו': כל דברי העולם הולכים אחר המחשבה וההרהור. ועל זה כתוב, והתקדשתם והייתם קדושים, משום שכל הקדושות שבעולם הוא מוציא וממשיך עם הרהור טוב. (ועי' לעיל דף ע"ו ד"ה קרי בחיל).

קפג) מאן דאסתאב וכו': מי שנשטמא בהרהור דע כשבא להנדווג באשתו, כי שם

קעט) הרהורא דמסאיב וכו': הרהור שטימא את המקור שלו, של עץ החיים שהוא ז"א, כי העלה הפגם דנוקבא לאמא כנ"ל בסמוך, עושה אילן השקר, כי הפגם והחורבן דאורות המקור של עץ החיים, הולך ובונה את אילן השקר של הס"א, כי לא נבנה צור אלא מחורבנה של ירושלים. והוא, משום שאותו ההור עולה ומחליף נפש תחת נפש. דהיינו נפש מאורות דס"א תחת נפש מאורות הקדושה, כי מחמת הרהור, זץ החיים מסתלק, ועץ המות מתרבק בו, שממנו כושך את הנפשי פירוש, כמו שנתבאר לעיל בדבור הסמוך, שתקף כשמהרהר בעבירה מסתלקים ממנו אורות דקדושה, שהי"ס עץ החיים, בסוד לא זכי הא רע, ומתלבשים בו אורות דסטרא אחרא, שהוא עץ המות. ונמצא בהכרח, שנפשו נמשכת עתה מעץ המות, ונחלף לו נפש דס"א במקום הנפש דקדושה שהיתה לו.

קפ) ווי ליה דאתעקר וכו': אוי לו שבסבת אותו הרהור נעקר מעץ החיים, ינתדבק בעץ המות, אשר אין לו ענפין, דפו"י דף קנ"ד ע"ב * דף קנ"ה ע"א

רעותיה והרהוריה - באתתא אחרא, וזרע זרעא בהרהורא אחרא, דא הוא דאחלף דרגין, עלאין דלעילא, דרגא דקודשא, בגין דרגא דמסאבא. ^א כמה דהרהורא דיליה ^ב עביד חלופין לתתא, אוף הכי ^ג עבד חלופין לעילא. קפד) ^ד כמה דגופא דההוא ^ה ברא דיוליד, אקרי בן תמורה, אוף הכי בנפשא בן תמורה אקרי. דהא לא משיך משיכו קדישא בההוא הרהורא, ונפשא דיליה אתחלף בדרגא אחרא. קפה) יעקב ^ו שלימא דכלא, גלי קמי קב"ה דכל ארחוי בקשוט הוו, והרהורא דקשוט הרהר תדיר בכלא. בההוא ליליא דמשמש באחתיה בלאה: * הרהורא דיליה ברחל ^ז הות, משמש בלאה וחשיב ברחל, ומקורא דיליה בההוא הרהורא דיליה אזלא.

מסורת הזהר

(א) הרהורא דיליה ברחל: ח"א קעו: רכב: רלו.

חלופי גרסאות ^א ו'כמה (אח"ל). ^ב ל"ג מן עבד עד הכי; ^ג ל"ג מן חלופין עד חלופין. ^ד עבד. ^ה ד מוסיף וההוא ברא דאוליד לא אתקרי בן תמונה אלא בן תמורה כמה (אח"ל). ^ו ס בירא (אח"ל). ^ז שלמא. ^ח הות.

<p>מכחות צמצום הא, ואינו ראוי עוד לקבל אור החיים דקדושה. וזה אמרו, וזרע זרעא בהרהורא אחרא דא הוא דאחלף דרגין עלאין וכו', בגין דרגא דמסאבא, כי אז לא זכי הא רע, שנגלה נקודת הצמצום א' עליה, ונחלפו אורות החיים, על אורות אילן המות, כנ"ל. כמה דהרהורא דיליה עביד חליפין לתתא אוף הכי עבד חליפין לעילא וכמו שנגלה הרע למטה, דהיינו בהנוקבא, במקום הטוב שהיה בה, כך נעשה חליפין למעלה כאמא, כלומר, שהפגם עלה גם לז"ת דאמא, שהוא מחמת שהיו מחוברים זב"ן בעת התקין נפגמים זה מזה בעת הפגם. (כ"ל דף ע"ז ד"ה וזה) ולפיכך כמה דרגופא דההוא ברא דיוליד, אקרי בן תמורה, אוף הכי בנפשא בן תמורה אקרי הגוף נמשך מנ"קבא והנפש נמשך מאורות דאמא, ולפי שגם אמא נפגמה, נמצא שלא לבד, שהגוף נעשה פגום אלא גם הנפש, שהיא מאמא, נפגמה, וגם הנפש נבחן לתמורה, כלומר שנחלפה ונעשתה לנפש טמאה. קפה) יעקב שלימא וכו': יעקב השלם, שהכל גלוי לפני הקב"ה, שכל דרכיו של יעקב היו כאמת, והרהורי אמת היה מהרהר תמיד בכל דבר, באותו הלילה ששימש באשתו בלאה, הרהורו שלו ברחל היה, היה משמש בלאה וחושב ברחל, והמקור שלו, הלך באותו הדהור שלו. ביאור הדברים. אחר שהסתרי תורה</p>	<p>מאמר הסולם רצונו והרהורו באשה אחרת, והזריע זרע בהרהור זה, זה הוא שהחליף מדרגות העליונות של מעלה, שהחליף מדרגת הקודש על מדרגת הטומאה. כמו שההרהור שלו עושה חליפין למטה שמחליף אשתו באחרת, כן עושה חליפין למעלה, וכמו הגוף של הבן שמוליד נקרא בן תמורה, כך מבחינת הנפש שלו נקרא ג"כ בן תמורה, כי לא משך המשכה קדושה באותו הרהור, והנפש שלו נתחלף במדרגה אחרת, דהיינו מס"א.</p> <p>ביאור הדברים. אחר שהסתרי תורה ביאר היטב את הפגם הגדול שעושה, אם הדבק בקדושה, בעץ החיים, מהרהר להמשיך מהשמאל למעלה למטה, שת"ף עם הרהורו הרע מסתלקים ממנו כל אורות החיים וכל הטוב, ונחלף לו נפש דטומאה במקום נפש דקדושה, בסוד, לא זכי הא רע, כמ"ש לעיל באורך, הוא משה לזה גם ענין המזדווג באשתו וחושב באחרת, כי המזדווגים בקדושה, הם מרכבה לז"א ונוקבא העליונים, וכשהוא מהרהר באחרת, נמצא מעורר בזה את הנוקבא דס"א, אשת זנונים, שהיא הלעומת של הנוקבא דז"א, וגורם שהארת השמאל מן הנוקבא, תמשך ממעלה למטה, אל הקליפות, אשר אז היא נבחנת לעץ הדעת טו"ר, בסוד לא זכי הא רע, כי נגלה עליה הנקודה דצמצום א', וכל האורות דקדושה מסתלקים, ותחתיהם באים האורות דס"א, ונמצא שהמזדווגים נעשו אז מרכבה לזו"ן דקליפות, ולפיכך בן הנולד מזווג זה נמשך מס"א, ונעשה בן תמורה, כלומר, שיש בו נפש רעה מס"א.</p>
---	---

(רפ"ז דף קנ"ה ע"א)

קפו) ולאו י לדעתא, דהא לא הוה ידע, בגין כך, לא סליק ראובן
 בשמא. קב"ה דהוה ידע, אחמי ליה, ואמר ראו בן דאתליד בעלמא. ועיד
 כתיב י אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו, אל תקרי אראנו,
 אלא י אראנו, דיסתכלון ביה, ובגין דאתגלי ס קמיה י דקב"ה, דהא לאו
 לדעתא הוה י ובארח קשוט הרהר ברעותיה יעקב, לא איפסל מגו שבטין
 קדישין, דאי לאו הכי הוה ס איפסל.

קפו) ובגין דהרהורא עקרא איהו, ועביד עובדא, קב"ה דהוה ידע
 י ההוא הרהורא, באתר י דאתדבקא. יל בההיא טפה * קדמאה, י אסתמר ליה
 י בכירותא, דכתיב י כי הוא הבכור וגו', נתנה בכורתו ליוסף, בההוא אתר
 דהרהורא אזלא י ואתדבק י בההיא טפה, תמן אתדבק ואתמסר יו ההוא

מסורת הזהר

א) לא סליק ראובן בשמא. ח"א קעו: רכב: רלו. ב) (ירמיה כג) נח דף ס"ט ציין ב'. ג) אסתמר
 ליה בכירותא, ח"א קעו: רכב: ד) (רה"א ה') ח"א קעו: רנח.

חלוסי גרסאות א ולא. ז לדעתוי (אה"ל). נ מוסיף בשמא ראו בן חמו ברא דלא אחילייד ולא סליק בשמא (אה"ל).
 ז מוסיף אראנו לעיניהון דכלא (אה"ל). ס קמיה י קב"ה י ובאורת. ח אפסל. ט ליג חתרא,
 י דאתדבק יל בההוא. יב בכירותא. יג ואתדבקא; ואתרבת (אה"ל). יד כההוא. טו חתרא.

הרהורא דליה כרחל הוה

הסולם

מאמר

שנשא את לאה לא היה יכול להמשיך כלים
 מחוסנים לרחל. כנ"ל נפקא קלא ואמ"מ מן
 העולם ועד העולם כתיב, ולפיכך נחלפו לו
 כלים דלאה לבחינת כלים דרחל, שכן הצמצום
 שהיה ברחל, נתרבק בכלים דלאה, ולא יכול
 להמשיך בזווגו אלא בחינת ו"ק בלי ראש. ובזה
 תבין דברי הזהר בדבור הסוּך.

ביאר ב' ההקדמות בענין הסגם הגדול של
 המהרהר באשת זנונים, שמחליף מדרגות
 עליונות דקדושר במדרגות הטומאה, וכמ"ש
 בסוד, לא זכי הא רע, בא עתה אל מטרתו
 רצויה, לבאר סוד ההרהור שחשב יעקב
 ברחל ושמש בלאה. וכבר ירעת שלאה ה"ס
 בינה, ורחל ה"ס מלכות, דהיינו הנוקבא
 שמחזה ולמטה דו"א. גם ידעת שהנוקבא דו"א
 מצד עצמה אינה יכולה לקבל אור להיותה
 בצמצום א', אלא שמשמכת מקודם כלים
 מאמא, בסוד מלכות הממותקת במדת הרחמים
 ואז ראויה לקבל האורות. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה
 זכור ע"ש) ונמצא שרחל מצד עצמה אינה
 ראויה לשום אור אלא אחר שמקבלת הכלים
 מלאה. דהיינו מאמא. וז"ס שאומר הזהר לעיל

קפו) ולאו לדעתא, וכיו: ושלא לדעת עשה
 זה, כי לא היה יודע שהיא לאה.
 משום זה לא עלה ראובן בשם, כלומר שלא היה
 לו אלא ו"ק חסר ראש, (כנ"ל בדבור הסמוך עש"ה).
 כי שם פירושו השגה. אלא הקב"ה שהיה יודע
 שהיא לאה, דהיינו בינה ואינה צריכה להפגם מכה
 הצמצום של רחל, הראה אותה, דהיינו שהשפיע לו
 ראש וג"ר, ואמר, ראו בן שנולד בעולם. דהיינו
 שהשפיע לו ג"ר. ועל דא כתיב אם יסתר וגו' אל
 תקרא אראנו, באלף סגולה, אלא אראנו, באלף
 פחוהה. ומשום שנגלה לפני הקב"ה, כי שלא
 לדעת היה, ובדרך אמת הרהר יעקב ברצונו,
 לא נפסל ראובן מתוך השבטים הקדושים,
 כלומר, שלא היה נחשב לבן חמורה, כי אם לא היה
 כך, היה נפסל.

(דף ג"ה אות קל"א) בשעתא דיעקב פלח
 שבע שנין קדמאין, שרצה להמשיך ז'
 אורות חג"ת נהי"מ לרחל, נפקא קלא
 ואמר, יעקב, מן העולם ועד העולם
 כתיב, דהיינו שצדיכים להמשיך מקודם
 כלים מתוקנים מן עולם העליון שהוא בינה
 לאה, אל עולם התחתון, שהיא הנוקבא רחל.
 ע"ש גם זסו"ה לא יעשה כן במקומו וגו',
 ונמצא שבשעה שבא אל לאה, וחשיב ברחל,
 דהיינו להמשיך חאורות אל רחל, שלא ידע
 שהיא לאה הנה אז חשב להמשיך האורות
 בכלים דצמצום א' מטרם שנמתקה שהם
 נקראים רע, בסוד לא זכי הא רע. כי מטרם

קפו) ובגין דהרהורא וכיו: ומשום שההרהור
 הוא העיקר, והוא עושה מעשה.
 הקב"ה שהיה יודע המקום, שאותו הרהור
 היה דבוק בעת זריעת טפה הראשונה, שמר לו
 לאותו המקום, את המכורה, שכתוב, כי הוא
 הבכור

(רמב"ם דף ק"ה ע"א * ר"ת דף ק"ה ע"ב)

א בכורה, י ואתנטילת בכורה מראובן, ואתמסר באתר דהרהורא אתדבק בה, ברחל תרהר ואתדבק רעותא, ברחל אתדבק בכירותא, וכלא י אתהדר בתר הרהורא ומחשבה.

קפט) כגוונא דא, הרחורא דומחשבה, עביד עובדא, ואתמשך משיכו בכל מה דאתדבק בר נש בסתרא, דכתיב "לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר, יבמה יבא עליה, י והכא אצטריך הרהורא ורעותא לאתדבקא, ובהוא רעותא ומחשבה, משיך משיכו, ועביד עובדא דאצטריך, ולא ישתצי שמא י דמיתא י מעלמא.

קפט) וסתרא דא י אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, י דהא ודאי רעותא ומחשבה, משיך משיכו, ועביד עובדא בכל מה דאצטריך. י ועל דא, בצלוחא אצטריך רעותא והרהורא לכוונא, וכן בכל אינון פולחנין דקב"ה, הרהורא ומחשבה עביד עובדא, ומשיך משיכו בכל מה דאצטריך. (ע"כ ס"ת)

קצ) * י וילך ראובן בימי קציר י חטים וימצא דודאים בשדה. רבי יצחק פתח ואמר, י מה רבו מעשיך יא ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך. האי קרא איקמוה, בכמה אתר. אלא, מאן יכיל י לממני עובדוי דקב"ה י דהא כמה חילין י ומשריין, משניין דא מן דא, יו דלית לון חושבנא וכלחו בזמנא חדא, יו כמרזפא דאפיק י זיקין לכל סטרין, בזמנא חדא, כך

מסורת הזתר

א) (דברים כ"ה) ח"ג רמה. רנש: ז"ח תצא ג"ט טב שר. ב) (איוב ל"ד) ח"ב קטב: ח"ג קעו. ת"ז תק' כ"ו עב. ז"ח רות ט"ט טג שלב ב) (בראשית ל'). ד) (תהלים ק"ד) תולדות דף ב' ציון ג'.

הלופי גרסאות א בכרא. כ ואתנטיל; ואתנטלת. ג מוסיף אתדבק אתהדר (אה"ל). ד מחשבה. ס מוסיף והכא בעובדא חדא (אה"ל). ו דמית. ז בעלמא. ח דא. ט מוסיף ועל כל מה דעביד ב"ג בעי לכוונא לבא ורעותא וכיש בשולחנא דקב"ה בצלותא (אה"ל). י חטים וגו'. יא ד וגו'. יב לפימני. יג דהא ברא בצלמא. יד ומשריין. טו ל"ג דלית לון חושבנא. טז ל"ג מן במרזפא עד ת"ח; כמרזפא (אה"ל). יז מוסיף זיקין בויקין (אה"ל).

הרהורא דיליה ברחל הות

הסולם

מאמר

יאסוף. כי הוא ודאי, שהרצון והמחשבה מושך המשכה ועושה מעשה בכל מה שצריך. ועל כן בתפלה, צריכים רצון והרהור לכוון בה. וכן בכל העבודות של הקב"ה, הרהור ומחשבה עושה מעשה ומושך המשכה לכל מה שצריך.

הבכור ובחללו יצועי אביו נתנה בכורתו ליוסף, כי במקום שהרהור הלך ונתדבק בזריעת הספה, שם נתדבקה ונמסרה הבכרה, ונלקחה הבכרה מראובן, ונמסרה אל המקום שהתרהור נתדבק בו, ברחל תרהר ונתדבק בה הרצון, ע"כ ברחל נתדבק הבכרה, והושב הכל אחר הרהור והמחשבה.

מאמר וימצא דודאים בשדה

קצ) וילך ראובן וגו' דודאים בשדה: רבי יצחק פתח ואמר, מה רבו וגו' מלאה הארץ קנינך. מקרא זה באודותו בכמה מקומות. אלא מי יכול לספור מעשיו של הקב"ה, כי כמה צבאות ומהגות של מדרגות ומלאכים ממשונים זה מזה, שאין להם מספר. כלומר, שהכתוב מה רבו מעשיך ה', יורה שאין לתם מספר, שפירושו מוחין דחסדים, וכולם בחכמה עשית יורה מוחין גו', שהם חכמה ואומר, אע"פ שמשונים זמ"ה יצאו, ולם בזמן אחד, כבת אחת, כמשיש

קפט) כגוונא דא וכו': כעין זה מצאנו אשר הרהור והמחשבה עושה מעשה, ונמשכה המשכה, מכל מה שהאדם נתדבק בסתר, שכתוב לא תהיה אשת המת החוצה וגו', וכאן צריך הרהור והרצון להדבק בנשמת אחיו המת, ובאותו הרצון והמחשבה מושך המשכה, ועושה המעשה שצריך, ולא ימחה שם המת מן העולם.

קפט) וסתרא דא וכו': וזה סוד, אם ישים אליו לבו, רוחו ונשמתו אליו

דפוסי דף ק"ה ע"ב * ק"ו ע"א

המכה

קב"ה, אסיק כמה * זינין ומשריין, משניין דא מן דא, דלית לון חושבנא וכלהו בזמנא חדא.

קצא) תא חזי, בדכורא וברוחא כחדא, אתעביד י עלמא, דכתיב * בדבר ה' שמים י נעשו וברוח פיו כל צבאם. בדבר ה': דא דבורא. וברוח פיו: דא רוחא. דא בלא דא לא אזיל, ואתכליל דא בדא, י ונסיק י מנייהו, כמה חילין י לחילין, ומשריין למשריין, וכלא בזמנא חדא.

קצב) ת"ח כד בעא קב"ה למברי י עלמין, אפיק חד נהורא סתימאה, דמן ההוא נהורא, נפקין ונהרין כל אינון נהורין דאתגליין, ומההוא נהורא, נפקין ואתפשטו, * ואתעבידו שאר נהורין ואיהו עלמא עלאה.

קצג) תו, אתפשט האי נהורא עלאה, * ועביד אומנא, נהוויא דלא נהיר, ועביד עלמא תתאה. ובגין דאיהו נהורא דלא נהיר, י בעי לאתקשרא לעילא. (* בעי לאתקשרא לתתא, י ובקשורא דלתתא, אתקשר לאתנהורא בקשורא, דלש"י.

מסורת הוחר

(א) (תחלים ליג) הקשהו דף י"ג ציון ב'.

חלופי גרסאות א זינין; חילין (אח"ל). ב כלא. ג נעשו וגו'. ד ונפקן; ונפקן. ה מינייהו. ו לחילין. ז עלמא. ח ואתעבידו. ט ועבר. י מוסיף דאיהו וליג מן בעי עד בעי. יא ובקשורה.

מאמר

הסולם

וימצא דודאים בשדה

את עולם התחונן. שהוא הנוקבא. ומשום שהוא אור שאינו מאיר, הוא צריך להתקשר למעלת וצריך להתקשר למטה. ועל ידי קשר של מטה הוא מתקשר להאיר בקשר של מעלה.

ביאור הדברים. כי ר' יצחק גותן טעם על הדבורים הקודמים, שמכאן מהכתוב מה רבו מעשיך ה' ומהכתוב בדבר ה' שמים נעשו, שאע"פ שההארות משונות זו מזו. שזה בחכמת וזה בחסדים, מ"פ יצאו בבת אחת ואומר שהוא מטעם כי כד בעא קב"ה לטב"י עלמין אפיק חד נהורא סתימאה שתיא בינה המכונה עולם העליון המכונה, דמן ההוא נהורא נפקין ונהרין כל אינון נהורין דאתגליין, דהיינו חמגולים בהארת חכמה, ואתעבידו שאר נהורין, דהיינו הארת החסדים. ואיהו עלמא עלאה, כי הן חכמה והן חסדים שורשם מעולם העליון. בינה תו אחפשט האי נהורא עלאה ועבר אומנא נהורא דלא נהיר, היינו שנתפשטה הבינה בקו שמאל שלה, שהוא אור שאינו מאיר, מטעם שהוא חכמה בלי חסדים כנודע. ועביד עלמא תתאה, ועשה אז את עולם התחונן דהיינו הנוקבא. פירוש, כיון שהשמאל אינו מאיר בלי חסדים, ע"כ נדרוג על המסך דהירק דז"ן שעלו שמה למ"ן, והוגיא עליו קו. ת קו אמצעי הפיחד ימין ושמאל והחכמה נזלבושה

המכה על אכנ, או על כרזל מלוכה, שמוציא ניצוצות לכל צד בבת אחת. כך הקב"ה הוציא כמה מינים ומחנות משונים זה מזה, שאין לרם כספר, וכולם בבת אחת.

קצא) ת"ח בדכורא וכי': כוא וראה, בדכור ורוח ביחד שהז"ן נעשה השולם. שכתוב, בדבר ה' שמים נעשו, וברוח פיו כל צבאם. בדבר ה', זהו דבור שהוא הנוקבא, המאירה בחכמה, וברוח פיו, זהו רוח. שהוא ז"א, המאיר בחסדים, זה בלי זה אינו חולק, ונכללו זה מזה, ויצאו מהם כמה צבאות לצבאות, ומחנות למחנות, המשונים זמ"ז בהארתם שזה בחכמה וזה בחסדים, ג"ל בדבור הסוף, וכולם בזמן אחד.

קצב) ת"ח כד בעא וכי': כוא וראה, כשרצה תקב"ה לברוא העולמות, הוציא אור סתום אחד, שהוא אור הבינה, כי המניס י' באור הכינה ונעשה אור, (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה ועביד ע"ש). שמן אור ההוא, יוצאים ומאירים כל האורות הנגלים. דהיינו על ידי הוצאת ה' מאורה, שחזר ונעשה אור כמ"ש שם. וצאתו האור יצאו ונתפשטו ונעשו שאר האורות, והוא עולם העליון. דהיינו בינה.

קצג) תו אתפשט וכי': עוד נחשטש אור העליון הזה, שהוא בינה והאון, דהיינו המאציל, עשה אור שאינו מאיר, ועשה

(דמוי קב"ה ע"א *) דף ק"ו ע"ב)

קצד) והאי נהורא דלא נהיר, בקשורא דלעילא, אפיק כל חילין, ומשריין, לזינין סגיאין, הדא הוא דכתיב מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית יוגו.

קצה) * וכל מה די בארעא, הכי נמי לעילא. ולית לך מלה זעירא, בהאי עלמא, דלא תלייא במלה אחרא עלאה * דאתפקדא עליה * לעילא, בגין דכד אתער האי לתתא, אתער ההוא דאתפקדא עליה לעילא, דכלא אתאחד דא בדא.

קצו) תא חזי כתיב, * תני נא לי מדודאי בנך. לאו דודאים אולידו לה רחל, אלא קודשא בריך הוא, קא דגלגל מלה, על ידי * דאינון דודאים,

מסורת הזהר

א) וכל מה די בארעא - לעילא, ח"א רה: ח"ב מה: ח"ג סה: ב) דאתפקדא עליה לעילא ח"א רנא. ג) (בראשית ל').

חלופי גרסאית ה' לזינין. כ מלאה הארץ קנייך ולגב וגו'. ג ליג לעילא. ד מלגלג (אה"ל). ס אינון.

וימצא דוראים בשדה

הכולם

מאמר

המוציא קו אמצעי מתקשר השמאל דבינה בימין שלה ומאיר כנ"ל.

קצד) והאי נהורא דלא נהיר וכו': ואותן האור שאינו כא ר, דהיינו הקו שמאל

בקשר ג' הקוין של מעלה, שבכינה, הוא מוציא כל הצבאות והמחנות למינים הרבה המשונים

זה מזה, שזה בחכמה וזה בחסדים כנ"ל, וזהו שכתוב מה רבו מעשיך ה' וגו'. פירוש. כי מה רבו מעשיך, פירושו הארות החסדים שה"ס מוחין

שאין להם מספר, וכלם בחכמה עשית, פירושו מוחין דמספר, כמ"ש לעיל בתחלת המאמר, ועם כל זה יצאו בבת אחת, שהוא

משום שתארת השמאל ק ורה בבי' העולמות ביחד, ועיקר הארתו הוא בעולם העליון, ששם שולטת הארת החסדים המכוסים מחכמה, דהיינו

שאין להם מספר, ולפיכך ב' מיני מוחין האמורים, אע"פ שמשונים הם זה מזה, מ"מ כל הארה והארה כלולה משניהם, כי יוצאים

בבת אחת.

קצה) וכל מה די בארעא וכו': וכל מה שיש בארץ יש ג"כ למעלה, ואין לך דבר קטן בעולם הזה, דהיינו בהנוקבא, שאינו תלוי בדבר אחר, עליון, הממונה עליו מלמעלה דהיינו בכינה, כי כל מה שבנוקבא, אינה אלא ממה שמקבלת מכינה, וע"כ אין לך דבר בהנוקבא, שאין לו שורש בכינה. וע"כ כשנתעורר דבר למטה בנוקבא, נתעורר מקודם השורש שלו המכונה עליו למעלה בכינה, פי הכל מיוחד זה בזה.

קצו) תא חזי כתיב וכו': בוא וראה, כתוב תני נא לי מדודאי בנך, אין הפירוש, שהכתוב בא לומר, שהדודאים הולידו את רחל.

עלג

בחסדים ונשלמה הארתה בסוד ג' קוין חב"ד, ומשום דתלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רס"ז ד"ה תלת) שגם זו"ן השיגו הארת ג' קוין ההם, ונמצא שנסבת חשמאל של הכינה שאינו מאיר, הבינה הזרווגה על מסך דזו"ן, ומשום זה השיגו הזו"ן המוחין ממנה. וז"ס ועביד אומנא נהורא דלא נהיר ועביד עלמא תתאה שמשום שהמאציל עשה בשמאל הבינה, את נהורא דלא נהיר, בסכה זו עשה ותקן את עולם התחתון בכל המוחין שלו. כמבואר.

וזה אמרו וכגון דאידו נהורא דלא נהיר בעי לאתקשרא לעילא בעי לאתקשרא לחתא, משום שטו השמאל דבינה אינו מאיר, ע"כ הוא צריך שיתקשר בסוד הקשר של ג' קוין, בבי' העולמות, כי בעולם העליון לבד אינו מאיר מסעם חסרון חסדים, כנ"ל, ובעולם התחתון בלבד, שהוא הנוקבא, אינו מאיר, משום שאין שורשו בה אלא בכינה. ע"כ הוא מחויב להתקשר בבנינה ששם שורשו, ומחויב להתקשר בנוקבא, כדי לקבל ממנה את המסך דחירק, שעליו יוצא קומת קו אמצעי, המשלים את השמאל. ואע"פ שמסך דחירק בז"א הוא, כמ"ש בכמה מקומות, אמנם כל מסך הוא בחינת הנוקבא, כי הזכר הוא בחינת האור של המדרגה, ולפיכך נבחן מסך דז"א שהיא בנוקבא. וז"ש

בבקשורא דלתתא שהוא המסך דחירק שבעולם התחתון, אתקשר לאתנהורא כקשורא דלעילא, מתקשר הקו שמאל להאיר בקשר הבינה למעלה, כי ע"י המסך דחירק שבנוקבא.

(דפו"י י"ך קנ"ו ע"ב)

בגין דיפוק יששכר, דאחיד א באורייתא יתיר מכלהו שבטין, בגין דהא רחל
 א אחידא ביה ביעקב, ג לא שבקת ליה לגבי לאה, הדא הוא דכתיב "המעט
 קחתך את אישי, וכתיב לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנך.
 קצו) אינון גרמו, דיפוק יששכר לעלמא, ז בגין דסליק ריחא דאורייתא
 קמי קודשא בריך הוא, הדא הוא דכתיב י הדודאים נתנו ריח וגו'. וכתיב
 י וישכב עמה בלילה הוא: י הוא ודאי, והא אוקמוה, דעלמא עלאה: י הוא,
 דסתים ולא גליא, בגין דהא אורייתא מעלמא עלאה נפקת.
 קצח) ובכל אתר, עלמא עלאה: הוא, דלא אתגליא, והא אתמר, ה ועבד
 הלוי הוא, י בגין דאמשכא מניה ברכאן לכלא, ויששכר ביה י אתאחיד,
 ועל דא קרינון עץ החיים, אילנא דאינון חיון עלאין, דאקרי הוא ולא אתה.

מסורת זוהר

א) (שם) ח"א רכב. ב) (שה"ש ז') תולדות דף י"ז ציון ב'. ג) (בראשית ל') לעיל דף ס"ו ציון ג.
 ד) הוא לעיל דף ס"ו ציון ב'. ה) (במדבר י"ח) לעיל דף ס"ו ציון ד'. ו) בנין לאמשכא לעיל
 דף ס"ו ציון ה.

חלופי גרסאות א מסיף באורייתא דחיר (אה"ל). ב אחידת. ג ולא. ד ליג בנין. ה הוה. ו אחתה.

מאמר

הסולם

ויצא דודאים בשדה

בדודאים שלי, אשר בלי יעקב, שה"ס קו
 אמצעי, הם אינם פאירים אמילו אצלי, ולפיכך
 חשיבה לה לכן ישכב עמך הלילה הוא, הוא,
 סוכב על המסך דחירק שבו, כדי שמוזוגו תמשך
 קומת קו אמצעי המיחדת ב' הקוין בלאה,
 ואז הדודאים נשלמים בה, ואח"כ נתנה אותם
 גם לרחל, בסוד תלת נפקי מחד, חד בתלת
 קיימא כנ"ל.

אלא המירוש הוא, שהקכ"ה סבב הדבר, על ידי
 אלו הדודאים, שיולד יששכר, שהחזיק בתורה
 יותר מכל השבטים, כי רחל היתה מחזקת
 ביעקב, ולא נתנה לו ללכת ללאה, זהו שכתוב,
 המעט קחתך את אישי, וכתוב, לכן ישכב עמך
 הלילה תחת דודאי בנך.

ביאור הדברים. אחר שהאריך ר' יצחק
 כיאר היטב, אשר הנהורא דלא נהיר שה"ס
 הארת חכמה שבקו שמאל, לא יוכל להאיר רק
 בבי עולמות, שהם בינה וניקבא, כי שורשו הוא
 מכינה, אבל הוא צריך למסך דחירק שהוא
 בזוין כדי להוציא עליו קו אמצעי המכריע,
 כנ"ל, פתח בזה את כל דברי הפרשה, כי ז"ס
 וילך ראובן וימצא דודאים בשדה, ויבא אותם
 אל לאה אמו, כי דוראים ח"ס הארת השמאלי
 שהוא נהורא דלא נהיר, ונקרא דודאים להיותו
 השורש לאהבת דודים (כנ"ל לך דף קמ"ז
 ד"ה פנימיות, ומשמיענו הכתוב, שכן לאה מצא
 אותם והביאם לאמו, ללמדנו ששורש אור הזה
 הוא בלאה דהיינו בינה, ולא ברחל, אבל רחל
 מקבל אותו מלאה, כנ"ל, וזהו שאמרה ללאה,
 חגי נא לי מדודאי בנך, שרצתה לזכות באור
 הזה, ותאמר לה המעט קחתך את אישי, כי
 ז"א שהוא בעל המסך דחירק חמשלים לתורת
 הדודאים בהכרעתה, נמצא קבוע עם המסך
 ברחל, כי היא נושאת המסך דחירק בעת שז"א
 אצלה כנ"ל, וזהו שטענה לאה לרחל: את רוצה
 בשניהם, להחזיק את המסך דחירק, שאני צריך
 לו, כדי להוציא קו אמצעי, וגם את רוצה
 (דמוי דף קניו ע"ב)

קצו) אינון גרמו דיפוק וכו': הם גרמו שיצא
 יששכר לעולם, כדי שיעלה ריח
 תורה לפני הקב"ה, וזהו שכתוב הדודאים נתנו
 ריח וגו', כי יששכר הוא נאחו בתורה יותר
 מכל השבטים, כנ"ל באות קצ"ו.

וכתיב וישכב וגו': וכתוב וישכב עמה בלילה
 הוא, הוא ודאי, ולא הוה, וכבר בארוה,
 שעולם העליון נקרא הוא, משום שסתום ואינו
 מגולה, ומשום שהתורה יצאה מעולם העליון
 שהוא נעלם וסתום, ע"כ נרמז זה בזווג שבשכיל
 יששכר, וישכב עמה בלילה הוא, מטעם
 שיששכר הוא מרפבה לתורה כנ"ל.

קצח) ובכל אחר עלמא וכו': ובכל מקום
 נקרא עולם העליון הוא, כי אינו
 מגולה, וכן נאמר, ועבד הלוי הוא, שמירוש
 שנוכד לעולם העליון הנקרא הוא, כדי לתמשך
 משם ברכות לכל העולמות, ויששכר נאחו בו,
 בשולם העליון, ועל כן אנו קוראים לו"א עץ
 החיים, לחיותו אילן הנמשך מן החיים העליונים,
 שבעולם העליון הנאמר, הנקרא הוא ולא אהה,

קצט) ואי תימא דאלין דודאים פתחו מעהא דרחל. לאו, דהא כתיב. * וישמע אליה ב' אלהים ויפתח את רחמה, קודשא בריך הוא, כ' ולא י מלה. אחרא, י בגין דאינון דודאים, אע"ג דחילא דלהון לעילא, בהווא חילא ב' דלהון. לא י אתמני פקידא דבנין, דהא י בנין במזלא תליין, י ולא במלה אחרא. (ר) ואי תימא דהא אינון למגנא אתבריא, לאו, דהא אפילו * למלה דא. סיועא אינון דאינון דמתעכבי, ולא י אינון עקראן. * ולא י אתגזר עלייהו יא אלא י במזלא.

סתרי תורה

(רא **) ג וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה וגו'. תנו. כוס של ברכה, לא אחברכא, אלא בסטר ימינא, ובגין כך, בעוד דאתער ימינא לגבי י כוס של ברכה, שמאלא לא תסייע. תמן, דהא ימינא, אשכח י עילה. בהווא כוס, דאתערא לגבי עלמא עלאה.

מסורת הוחר

א) (בראשית ל') וירא דף קכ"ה ציון ב'. ב) בנין במזלא תליי ח"א קטו. כ"ב דף ע"א ציון ב' וס"ג. ג) (בראשית ל') לעיל דף ס"א ציון ג. ד) כוס של ברכה הקסה'ו דף ב' ציון ו'. תלוסי גרסאות א' אלקים וגוי. ב' ולא. ג' ליג מלה. ד' מוסיף בגין דידע; בגין דידא. ס' דילתו. ו' אחמלי. ז' ולא בחילא (אחיל). ח' לאינון. ט' ולא. י' אתגזרת. יא ליג אלא (אחיל). יב כמזלא אח"ל כתב וכאן חסר פני גרסת הרמ"ק ולה"ה וזה מה שחסר ומביא מאמר הוחר שלח דף קס"א. על הפסוק ועתה יגדל כח ח" יג מלה; עילא; עלאה (ד"א).

וימצא דודאים כשרה	הסולם	מאמר
<p>שמאירה כטור יין המשמח אלקים ואנשיה, אינה מתברכת רק בצד ימין, שהוא חסדים, כי חכמה בלי חסדים הוא חשך כנודע. ומשום זה, בעוד שהימין נתעורר להשטיע אל כוס של ברכה, שהוא הנוקבא, השמאל לא יתכן שם, כי הימין מצא סבה בכוס, שבגללה יתעורר אל עולם העליון. שה"ס חסדים מכוסים מחכמה.</p>	<p>כי המלה אתה יורה על נגלה, והמלה הוא יורה על נסתר (כנ"ל דף ס"ו אות קנ"א). קצט) ואי תימא וכו': ואם תאמר שאלו הדודאים פתחו רחמה של רחל, אינו כן, כי כתוב וישמע אליה אלקים ויפתח את רחמה. הרי שהקב"ה פתח את רחמה ולא דבר אחר. כי אלו הדודאים, אף על פי שיש להם כח לפעול למעלה, מכל מקום לא ניתן בכח שלחם סקידה של בנימין, כי בנימין תלויים במזל, שה"ס דיקנא דא"א, ולא בדבר אחר, (כנ"ל בראשית ב' דף ע"א אות ק"י ע"ש).</p>	
<p>פירוש. הנוקבא, בעת שהיא בכחינת קר שמאל, שה"ס חכמה בלי חסדים, היא נקראת כוס, ואז אינה פאירה, והיא צריכה לברכה שה"ס המשכת החסדים מקו ימין חנקראת ברכה. וז"ש בעוד דאתער ימינא לגבי כוס של ברכה, שמאלא לא תסייע תמן. שבעת שהימין משפיע לה חסדים, תפסוק אז לגמרי הארת השמאל, שהיא חכמה. דהא ימינא אשכח עירה כהווא כוס דאתערא לגבי עלמא עלאה, כי הימין מצא סבה בכוס, דהיינו בפה שנחשך ואינו מאיר, שבגלל סבה זו, עזב הארת החכמה שמשמאל, ונתעורר להמשיך חסדים מעולם העליון, שהוא לאה, שהיא בחסדים מכוסים מחכמה. ואם יהיה אז איזה תמיכה משמאל לא יוכל הימין להתדבק</p>	<p>ר) ואי תימא דהא וכו': ואם תאמר, שהדודאים נבראו בחנם, כלומר שאינם פועלים לשום דבר. אינו כן, אלא שיש להם פעולה מיוחדת, ואפילו לדבר זה, דהיינו לכניסה המה עוזרים את אלו המתעככות להוליד ואינן עקרות. אמנם לא נגזר עליהם להוליד אלא במזל. כלומר אם כבר נגזר עליהם להוליד בסוד המזל, אלא שמתעכבים משום איזה סבה, אז מועילים הדודאים.</p>	
<p>לם</p>	<p>סתרי תורה (רא) וילך ראובן וגו': למדנו, כוס של ברכה, שה"ס חנוקבא מכהינת הארת חכמה שבה, (דפו"י דף קניז ע"ב י" דף קניז ע"א י"י) דף קניז ע"א</p>	

ר"ב) וסתר דא, וילך ראובן, דא י סטרא י דדרום, בג"כ י דגליה בדרום, דאיהו רישא י לתריסר תחומין, י ותיאובתיה דסטר דרום, לאשכחא עילה ותקרובא למטרוניתא לברכא לה.

רג) מה כתיב, וימצא דודאים בשדה, אזל י לחפשא בכל אינון י גניזין י דילה, ואשכח בהאי שדה, אינון דודאים, ועלייהו אתמר * הדודאים נתנו רית, ואינון י תרין כרובים, דאינון י תקונין י דילה, לאתערא אתערו לעילא, דהא בכל אינון תקונין דהאי שדה, לית תקונא (ב) דיתער לגבי עילא בר כרובים.

רד) סטר דרום, אימתי אתער לגבה, לאשכחא י עילה לברכה י לה. בימי קציר חטים, בזמנא י דפליגת חולק יו שלא לאוכלוסהא, וכלהו (ג) יו חצדי י חקלא. מיד ויבא אותם אל לאה אמו, סליק ריחא, ואתערו דלהון לגבי עלמא עלאה, עלמא דאתכסיא, בגין י דאתער ברכאן לעלמא תתאה.

דרך אמר

מסורת הזהר

(א) כפרשא תרופה כ"י כחונ כי כשהלדס נכעס יצילו לו נער וימשיץ ע"ס. (ב) קולני השדה ורעו אל קנלס שפעס משה העליון שדה שפומיס.

חלושי גרסאות א וסטרא. ג סטר. ג דרום. ד דגליה. ס לתריסר. ו לגין מן ותיאובתיה עד מה כתיב (אח"ל). ז לחשאה. ח גניזין. ט דילה. י תקונא. יא דילה. יב עילא. יג ליה. יד פליגת. טו שללחא. טז חצאדו; מחצדי (אח"ל). יז חקלא. יח דיתער.

מאמר

הסולם

וימצא דודאים בשדה

דודאים, שראובן שה"ס אור החסה הלך לחפש ולגלות את הדודאים בשדה, שאינם נמצאים זולתו, דהיינו ע"י שמלביש אותם באור ההסד הם מתגלים ומאירים, וע"כ נחשב שהוא מצא אותם, כלומר שגילה אותם. וז"ש והאל שני הכרובים, כי הכרובים מהארת השמאל באים. (כנ"ל בחקדמת ספר הזהר דף ו' ד"ה ואלמלי ע"ש) וז"ש דאינון תקונא דילה לאתערא אתערו לעילא, כי כל התקונים והפוחין, הנוקבא מקבלת מז"א, ולא מבינה רק אלו הפוחין והארת השמאל בסוד הדודאים היא מקבלתם מבינה עצמה בשוה עם ז"א, שאז היא בסוד ב' מאורות הגדולים, (כנ"ל בראשית א' דף ק"ג אות ק"י) וז"ש דהא בכל אינון תקונין וכו' כמבואר.

בעולם העליון המכוסה מחכמה, ולהמשיך משם הסדים, כי דבקות, פירושו השואת הצורה.

ר"ב) וסתר דא, וילך וכו'; וזה סוד, וילך ראובן, שהוא צד דרום, דהיינו קו ימין, חסדים, כי משום זה, דגלו בדרום, שהוא ראש ותחילה לשנים עשר גבולים, שסוד י"ב גבולים ה"ס ד' רוחות חסד וגבורה ה"ת ומלכות שכל אחר ג' קוין (כנ"ל דף ס"ד ד"ה ביאור) הרי שחסד הוא החילה ל"ב גבולים, ותשוקתו של צד דרום הוא, למצוא סבה (כנ"ל בדבור הסמוך), ומתנה לרבונית, דהיינו הנוקבא, לברך אותה.

רג) מה כתיב וימצא וכו'; מה כתוב, וימצא דודאים בשדה, הלך לחפש בכל האוצרות של הנוקבא, ומצא בשדה הזו, שהוא הנוקבא את הדודאים, ועליהם נאמר הדודאים נתנו רית, והם שני הכרובים, שהם תקונה של הנוקבא, להתעורר התעוררות למעלה אל הבינה, כי בכל התקונים של שדה הזו, אין תקון שיתעורר למעלה לבינה, חוץ הכרובים.

פירוש כי דודאים ה"ס הארת חכמה שבקו שמאל. (ב"ב פ' אות קכ"ד. לך קט"ו אות תנ"ג). וכל עוד שמחסרת חסדים אינה מאירה ונחשב כאילו אינה. וז"ש אול לחפשא בכל אינון גניזין דילה ואשכח בהאי שדה אינון

(רומי דף קכ"ו ע"א)

רח) וכד * אתברכא, אינון דודאים נקטינ, ויהבין לכל עלמין, דכתיב
 חזקיהו נתנו ריח * ועל פתחינו כל * מגדים. כד אינון נתנו ריח, ההוא
 ריחא נקיט ליה סטר דרום, לאתערא * לגבי עלמא עלאה, מיד על פתחינו כל
 מגדים, וכד טובא לא חסיר * מעלמא.

רו) * עלמא תתאה * לא אתער לגבי עלמא עלאה, אלא כד אינון
 דודאים יהבין ריחא לימינא, כיון דאינון יהבין ריחא לימינא,
 וימינא אתער לגבי עלמא עלאה, * מיד עלמא תתאה אתער לשאלא
 מה דאצטריק. מה כתיב, * ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדודאי בנך, הב
 לי ברכאן, מההוא אתער, דאינון דודאים, דאתער * לגבי סטר ימינא.

רז) כדן עלמא עלאה * בחדוה, * בשעשוע, * אתיב * לגבה, ואמרת
 המעט קחתך את אישי, כאמא לגבי ברתא. ואי הכי * בעלה דעלמא עלאה
 יעקב איהו. לאו הכי, אלא תיאובתא דאבא תדיר, בגין דאיהי בת * יחידאה
 * ברתא דנא, * דהאי בת, רחימו דיליה לגבה תדיר, בגין דאיהי בת * יחידאה
 בין שית בנין, ולכל אינון שית * בנין, פליג לון חולקין ונבזבזן ומתנן, ולה לא
 פליג, ולית לה ירותא כלום, * ועל * כל דא, איהו אשגח בה * בתיאובתא
 * ורחימו יתיר מכלא.

מסורת הנהר

א) (שה"ש ז') תולדות דף י"ז ציון י"א. ב) (בראשית ל').

חלומי גרסאות א) מוסיף איהי אתברכא. כ * * * מן מגדים עד מגדים (אה"ל). ג לגביה. ד שכלא; עלמא. * ועלמא
 (אה"ל). ו מוסיף מיד ועל פתחינו כל מגדים וכל טובא לא חסר מעלמא ועלמא תתאה (אה"ל).
 ז לגבך. ח בחדוה. ט בשעשועא. י ואתיב; אתיבת (אה"ל). יא לגביה. יב בעלא. יג ברתה. יד דאיהו; דאיהי
 קו יחידת. קו * * בנין. יח ועס. יח * * כל (אה"ל). יט בתיובתא. כ ורחימו.

הסולם

מאמר

ויצא דודאים בשרה

רו) כדן, עלמא עלאה וכו': אז עולם העליון,
 משיב לה בחרוה ושעשועים, ואמרת
 המעט קחתך את אישי וגו', כמו אמא
 המשעשעת עצמה עם בתה. ולא בהרעומת. ושאל
 אם כן, משמע, שבעלה של עולם העליון, בינה,
 הוא יעקב. כי אמרה על יעקב המעט קחתך את אישי,
 והלא חכמה הוא בעלה של הבינה. ומשיב, אינו כן,
 אלא תשוקתו של אבא, שהוא חכמה. תמיד, אינה
 אלא לבת הזאת, שהיא נוקבא דזא, כי בת זאת,
 אהבתו אליה הוא תמיד, משום, שהוא בת
 יחידה בין ששה בניס ח"ת נה"י, ולכל אלו
 ששה בניס, חלק להם מנות ומענוגים ומחנות,
 שיש בהם ב' מיני שפע, המכונים עיקר וחיספוח: עיקר,
 פירושו מוחין דו"ק, שלא יחסרו מ"ם, ומכונים חולקין.
 חוספת, היינו מוחין דג"ר, שלפעמים חסרים מהם
 ומכונה נכובזן ומתנן. ולה לא חלק ואין לה
 ירושה כלום. כי הנוקבא אין לה מעצמה כלום, חוץ
 ממה שנותן לה ז"א בעלה, שה"ס חנית נה"י, ששה
 בניס הנ"ל. ועל כל זה הוא מסתכל בה בתשוקה
 ואהבה יותר מכולם.

שלום, אל עולם העליון שנתכסה, המכונה לאה
 כדי שישפיע ברכות לעולם התחתון, שנק' רחל.
 רה) וכד אתברכא וכו': וכאשר נתברכו
 הדודאים, והיינו שנהלבשו בחסדים,
 מקבלים ונותנים לכל העולמות, שכתוב
 הדודאים נתנו ריח וגו', כשהם נוחנים ריח,
 והיינו כשמאירים בחכמה ממטה למעלה המכונה ריח,
 אותו הריח מקבל צד דרום, והיינו האטה, לעוררו
 אל עולם העליון, והיינו שאיר ממטה למעלה, מיד,
 ועל פתחינו כל מגדים, וכל טוב אינו חסר
 מן העולם.

רו) עלמא תתאה וכו': עולם התחתון, אינו
 מתעורר לעולם העליון, לכלל ממנו
 מוחין, אלא כשהדודאים נוחנים ריח לימין,
 כיון שנותנים ריח לימין, והימין נתעורר לעולם
 העליון, מיד, נתעורר עולם התחתון לבקש מה
 שצריך, מה כרוכ, ותאמר רחל אל לאה הני
 נא לי מדודאי בנך. שפירושו, תני לי ברכות
 מאותה התעוררות הדודאים שנתעוררו להכלל
 בצד ימין, והיינו להזלבש בחסדים שבימין כנ"ל
 (דפו"י דף קנ"ו ע"א * * דף קנ"ו ע"ב)

ברחימו

רח) ה ברחימו דיליה קרא לה בת, לא ספיק ליה דא נ וקרא לה אחות, לא ספיק ליה דא, קרא לה אם בשום נ אמיה, לא ספיק ליה דא, קרא ל לה בשמיה, דכתיב * והחכמה מאין תמצא, חכמה ודאי. ה ועל דא, עלמא עלאה אמרת לגבה, המעט קחתך את אישי, דכל ורחימו דיליה אתמשך לך נ לגבך ה וע"ד. ה בשעשועא ורחימו נ אימא לגבי ברתא.

רט) מה אתיבת איהי, נ לכן ישכב עמך יא הלילה. בכל אתר לכן שנועה איהי. ישכב, מהו ישכב. אלא שכיבה בכל אתר תקונא דנוקבא לגבי דכודא, דאעלא בה ציורא דאתון כלהו, ודא נ איהו נ ישכב. יד י"ש כ"ב. י"ש דא איהו עלמא עלאה, ה כ"ב רזא דאורייתא נקודה טמירא, דאתער ה לגבה כ"ב אתון, נ ודא יא הוא יא ישכב. י"ש עלמא דאתי, דכתיב נ להנחיל אוהבי יא. כ"ב נקודה עלאה דאעיל כל י כ"ב אתון. רזא דכל אורייתא.

רי) * ודא הוא ישכב, ישכב עמך יעקב לא כתיב, אלא ישכב עמך. ההוא טמירא דאתחזי לאתערא לגבך, וכלא באתערו נ דאינוו דודאים, וכלא כתיב ברחימו

פסורת הזהר

א) (איוב כ"ח) ח"ב כמא. ח"ג רעט: רצ. ת"ז חק' ע' דף קלג: ב) (בראשית ל') ג) (משלי ח' הקסה"ז דף נ"ח ציון א'. ד) כ"ב אתון ב"ב דף י"ו ציון א'.
 חלוסי גרסאות ה וברחימו (אח"ל). נ קרא. ג אמר. ד ליה. ה אתמשך לך לגבך ועיד אמר לגבה המעט (אח"ל) ו רחימו. ז ל"ג לגבך. ח וכיד. ט בהאובחא. י חמא; דאמנ. יא מוסיף הלילה ולא אמר מאן כלא באחסייא (אח"ל). יב הוא (אח"ל). יג ל"ג ישכב. יד ל"ג י"ש כ"ב. טו ל"ג כ"ב קו לבת. יו והא. יז ל"ג הוא; איהו. יט י"ש כ"ב. כ דכלהו.

הסולם

וימצא דודאים בשדה

לה, אם תתן לי הדודאים, יהיה מחויב בהלש לשכב עמך הלילה. כמו שיתבאר לפנינו. ישכב, מהו ישכב וכו': שואל מהו פירושו של המלה ישכב, ומשיב, אלא שכיבה בכל מקום שהוא, פירושו, תקון הנוקבא אצל הזכר, שיכניס בה הציור של כל האוחיות, וזה הוא ישכב: י"ש, כ"ב. י"ש זהו עולם העליון, שהיא בינה שחזרה להיות חכמה. כ"ב ה"ס התורה, דהיינו ז"א, נקודה נסתרת, שמתעוררים אצלה כ"ב אותיות, דהיינו נקודה דחידק, שעליה יוצא קו האמצעי, המוציא ג' קוין בכינה, שמשום זה מקבל גם הוא ג' קוין. שה"ס כ"ב אותיות, (בג"ל כ"א דף מ"ו ר"ה כד סליק ע"ש) וזה הוא יש-כב, י"ש, הוא עולם חבא, שכתוב להנחיל אוהבי יא. כ"ב, הוא נקודה העליונה, נקודה דחידק, המביאה כל כ"ב האותיות, שהוא סוד כל התורה, שהם כל הכלים דז"א, הנקרא תורה.

רי) ודא הוא ישכב וכו': וזהו שכתוב ישכב. סתם, ישכב עמך יעקב לא כתוב, אלא ישכב עמך, סתם. שורה על אוחו הנסתרת. דהיינו אבא עלאה, הראוי להתחבר עמך. פירושו כי יעקב אינו הדכר של הבינה, אלא הוא עולה למין

מאמר

רח) ברחימו דיליה קרא וכו': באחבתו קרא אותה בת. לא חספיק לו זה עד שקראה אחוה. לא חספיק לו זה וקראה אם, בשם אמו. לא חספיק לו זה, וקרא אותה בשמו, שכתוב בה וחכמה מאין תמצא, חכמה, קרא אותה ודאי. פירוש שהשפיע לה בסוד ד' אותיות הוי"ה: תחילה מה"ת שנקראת בת. ואח"כ מן ד' הוי"ה, שנק' אח, והנוקבא נקראת מבחינתו בשם אחות. ואח"כ מן ה' ראשונה דהוי"ה שנקראת אמא. ואח"כ מן י' דהוי"ה שנקראת חכמת.
 ועל דא עלמא וכו': ועל כן, אמרת לה עולם העליון, שהוא בינה דהיינו אמא, המעטו קרחתך את אישי, שהוא חכמה, דהיינו אבא, כי כל אחבתו נמשכה לך, וע"כ, בשעשועא ואחבה אמרה אמא אל הבת.

רט) מה אתיבת וכו': מקשה, אם, המעט קחתך את אישי, לא אמרה בתרעומת, אם בן, מה חשיבה רחל, לכן ישכב עמך הלילה, ומשיב בכל מקום שנאמר לכן, הוא שנועה, פירוש, לכן שאמרה, אינו השובה על המעט קחתך את אישי, אלא שפירושו, לשון שבועה והחלט. כי אמרה (דברי דף קנ"ו ע"ב * דף קנ"ו ע"א)

רי"א) ויבא יעקב מן השדה בערב. ויבא יעקב, דא תפארת קדישא, מההוא
 ב שדה דנקיט כל ברכאן, דכתיב ביה אשך ברכו יי. בערב, אמאי בערב,
 ב אלא בערב, דכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. ב בזמנא דאתער
 יצחק אבוי לגבי האי שדה, ב ונקיט ב ליה, דהא יצחק לא אתער ד לגבי ה האי
 ו שדה, כיון דאסתלק יעקב ז מתמן בערב, שביק האי שדה ליצחק ב אבוי
 ואיהו סליק בההוא זמנא לגבי עילא.

רי"ב) מה כתיב ו ותצא לאה לקראתו. אמא עלאה, לגבי ברא יחידא. ותאמר.
 אלי תבוא, תחות גדפאי, לברכא לך, ב ולרוואה לך בתפנוקין ועדונין עלאין,
 הא י עידן רעוא וענוגא למיהב לך י נייחא דרוחא עלאה, לגבי ההוא שדה,
 עד לא יתוקד בתוקפא דיצחק.

רי"ג) כיון דנקטא ליעקב תחות גדפאה, כדן י וישכב עמה בדילה הוא.
 הוא: דסתים מכלא. י הוא: דכל ברכאן וכל י קדושין נפקי מתמן. יעקב לא
 כתיב אלא הוא: מאן דאתחזי לאתערא לגבה.
 ריד) ועד י דלא י זמין לגבה תחות גדפאה, מאן דנקיט אינון

מסורת הזחר

(א) (בראשית ל') ז"ח רוח פ"ש טב שמא. (ב) שדה לעיל תולדות דף נ"ח ציון י"א. ג) (בראשית כ"ז) לעיל
 תולדות דף נ"ח ציון ט. ד) (בראשית כ"ד) ב"א דף ק"ל ציון א'. ה) (בראשית ל') ח"א קלו. ז"ח רוח
 טט טב שמא ו) (שם) לעיל דף ס"ו ציון ב. ז) דלא, לעיל דף ס"ו ציון ב.

תלוסי גרסאות ח אלא בערב כופנא דאתער יצחק אבוי לגבי האי שדה אלא בערב דכתיב ויצא יצחק לשוח
 בשדה לפנות ערב; אלא בערב דכתיב עד לפנות ערב כופנא (ד"א) ב ל"ג בן ונקיט עד
 יין. ג לה (אח"כ) ד לגביה (אח"כ) ס דחאי (אח"כ) ו מוסיף שדה אלא בערב דכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה
 לפנות ערב (אח"כ) ז מוסיף מתמן דכתיב ויבא יעקב מן השדה בערב (אח"כ) ח אבוי. ט ואחזאה (אח"כ) י עין.
 יא ל"ג נייחא דרוחא עלאה. יב קדושא. יג דהא ו"ל"ג דלא; דחוא; דחוי (אח"כ). יד דומין ו"ל"ג דלא.

וימצא דודאים בשדה

הסולף

מאמר

למ"ן לבינח וחכמה עלאה חנקרא אבא, שחוא
 חדכר של הבינה, דוא מזדווג עמה. ולאח
 רומזת כאן, אל הבינה עלאה עצמה כנ"ל.
 רי"א) ויבא יעקב מן השדה בערב: ויבא
 יעקב, זהו תפארת הקדוש, שהוא
 ז"א, שבא משדה ההוא שתושש כל הברכות,
 שנחוב בו, אשר ברכו ה'. דהיינו הנוקבא דז"א.
 בערב. למת כתוב בערב, ומשיב, אלא בערב,
 כמ"ש ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב.
 דהיינו בעת שהנוקבא נקבלת מהארץ שאל בלי ימין,
 שאז ח"שחכמה בלי חסדים, שנו"ס בה חשך ונקראת ערב,
 שהוא הזמן שיצחק אביו נחעורר לשדה הזה
 ואחזו אותו. כי יצחק אינו נחעורר לשדה הזה,
 כיון שהוא שייך ליעקב, שה"ס ז"א. אלא אחר שנשתלק
 יעקב משם בערב, נחמת שמה גיבור, שה"ס חסדים
 כנ"ל ונעשה חשך. הנית או את שדה הזה ליצחק
 אביו, שה"ס קו השמאל, ויעקב עולה באותו הזמן,
 למעלה, לבנה, בסוד מ"ן.

רי"ג) כיון דנקטא וכו': כיון שקבלה את י. קב
 תחת כנפיה, דהיינו שעלה אליה למ"ן
 אז וישכב עמה בריכה דוא, ואינו כתוב, ההוא
 אלא דוא, שורה על נפתר, דהיינו דוא, הסחוט
 מכל, דוא, שכל הברכות וכל הקדושות יוצאות
 ממנו. דהיינו אבא עלאה. וישכב יעקב לא כתוב,
 אלא הוא, שורה על מי שראוי להתחבר עמה.
 דהיינו אבא עלאה, שהוא המשפיע לבינה.

רי"ד) ועד דלא זמין וכו': ומשרם שזודמן תחת.
 כנפיה של הבינה, אוהו שמקבל אלו
 תקדושות והברכות שהוא יעקב, דהיינו משרם שעלה
 יעקב למ"ן תחת כנפי אמא, לקבל קדושות וברכות
 בשביל

רי"ב) מה כתיב ותצא לאה לקראתו: דהיינו
 אמא עלאה, בינה, יצאה אל בן היחידה,
 (דמ"ו י"ד קנ"ז ע"ב)

א קדישאן וברכאן לא אתמלי י מנקודה טמירא, ההוא עלמא עלאה.
 י וע"ד דודאים מתערי כלא, וכלא כגוונא ז דרזא עלאה. ראוכן מאי ראוכן
 קב"ה שוי שמהן בארעא, דכתיב * לכו חזו מפעלות יי אשר שם שמות
 בארץ. (ע"כ ס"ת).

רטו) * ויצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא וגו'. האי מלה
 חציפותא ה איהו. לאו ו איהו ו הכי, אלא מהכא אוליפנא, ענוותנותא דלאה,

מסורת הזחר

א) (תהלים מ"ו) ב"ב דף רכ"ג ציון ד'. ב) (בראשית ל') לעיל דף ס"ט ציון ה.
 חלוסי גרמאזא א קדושאן, נ אלא מנקודה, ובד"מ ל"ג אלא. נ וע"כ. ד רוא. ה מוטיף איהו וחכי אחזוי.
 ו ל"ג איהו (אה"ל) ז ל"ג הכי.

מאמר

הסולם

וימצא דודאים בשדה

הדודאים בשביל רחל. דהיינו תחת דודאי
 בנך, כדי להשלימם לי. ואחר שרחל קבלה
 הדודאים מלאה, שהם חכמה בלי חסדים, שאז
 מסתלקים האורות ונעשה חשך כנ"ל. שנאמר,
 ויבא יעקב מן דרשדה, שה"ס הנוקבא רחל
 שבעת הדינים נקראת שדה, בערב, שאז נעשה
 בה חשך מחמת הדודאים שקבלה. וע"כ ותצא
 לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא, דהיינו
 שיבא אליה ויעלה לה מ"ן מסוד הנקודה
 דחירק, כדי להכריע ולהלביש הדודאים
 בחסדים. כי שכור שכרתוך בדודאי בנך.
 כלומר שאמרה לו, מחמת שנתתי הדודאים
 לרחל ונעשה בה חשך ע"כ מוכרח אתה
 לעלות אצלי למ"ן להמשיך לה חסדים, כדי
 שלא תשרף בדינים דשמאל. וזה נבחן כמו
 ששכרה אותו, וישב עמה בלילה, הוא.
 היינו שנדווגה עם אבא עלאה שנקרא הוא.
 שממנו נמשכות לה כל הקדושות והברכות,
 ונתנה אותו ליעקב. ויעקב השפיע אותם
 לרחל. גם תמצא כאן, מה שמוכא בזה בכמה
 מקומות, אשר הארת השמאל שהיא חכמה בלי
 חסדים, מקבלת הנוקבא מן בינה עצמה בשוה
 עם ז"א, וע"כ היא אז במדרגה אחת עם ז"א
 וקומתם שוה. אלא הארת הימין, דהיינו
 החסדים המלבישים חכמה היא מוכרחת לקבל
 מו"א בעלה (כ"א דף ק"ז ד"ה כגוונא) וגם
 כאן, קבלה רחל הדודאים מבינה עצמה דהיינו
 מלאה שהיא בינה, אלא הארת החסדים קבלה
 מיעקב. אחר שעלה למ"ן לבינה וגרם זוג
 לחו"ב, בסו"ה וישב עמה בלילה הוא, כנ"ל.
 (ע"כ סתרי תורה).

בשביל רחל. לא נתמלא עולם העליון שהיא בינה
 בברכות וקדושות מן נקודה הנסתרת. כלומר
 שלא תיה נעשה התחדשות הווג דחכמה ובינה
 על המסך דנקודה דחירק, כי נקודה זו עלת
 עם יעקב. (כנ"ל דף ס"ג ד"ה וזה) ע"ש.

על דא דוראים וכו': וע"כ דודאים מעוררים
 הכל, כי בסכתם עלה יעקב לבינה למ"ן כדי
 להלבישם בחסדים, ואח"כ השפיע אותם אל רחל. והכל
 הוא כעין סוד העליון, כלומר שכל הכתובים שבכאן
 מדברים בסוד העליון כמבואר. ראובן, מהו ראובן.
 כלומר, ששואל מי נתן השם הזה ואמר עליה ראובן,
 ומשיב, הקב"ה שם שמות בארץ. כלומר הקב"ה
 קראו ראובן, (כנ"ל באות קפ"ו) וע"ש בסולם.
 שכתוב, לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות
 בארץ.

ושיעור הכתובים לפי המתבאר כאן
 בס"ת, הוא וילך ראובן שה"ס החסד, וימצא
 דודאים בשדה, היינו שהלביש הדודאים
 שה"ס נהורא דלא נהיר עם אור החסד, ואז
 האירו. וזה נחשב לו שמצא אותם, כלומר
 שגילה הארתם. ויבא אותם אל לאה אמו,
 שהעלה הארתם לבינה המכונה לאה, אשר שם
 הם מתכסים, ומקיס גילויים הוא רק ברחל,
 דהיינו בסוד הנוקבא שמחנה ולמטה דו"א,
 ולפיכך ותאמר רחל אל לאה תני נא לי
 מדוראי בנך, כי מקום הארתם אינם אלא כי.
 ותאמר לה המעט קחתך את אישי, שאמרה
 בדרך שעשועים, המעט לך שכל אהבת אישי
 שהוא חכמה, אינו אלא אליך, ובנה אותך
 בחו"ב תו"מ שה"ס: בת, אחות, אמא וחכמה.
 ואז ותאמר רחל יבן ישכב עמך הלילה.
 לכן, פירושו החלט, שהבטיחה, שבהחלט יעלה
 יעקב למ"ן אליה, אם נתן לה הדודאים, כי
 תהיה מוכרח להמשיך חסדים ולהלביש את
 (דפו"י דף ע"ב י" דף קפ"ו ע"א)

רטו) ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא
 וגו': ומתמה, מלה זו, אלי תבוא, הוא
 חוצפתא, ומשיב אינו כן, אלא להיפך, מכאן
 למדנו תענוה של לאה, שלא אמרה כיום בפני
 אחותה

דלא אמרה קמי אחתה ^א מדי, ^ב ואיחי ^ג אקדימת ^ד לאורחא, ואמרה ליה בחשאי, ^ה ואודעא ליה. דהא ברשותא דרחל הוה, דכתיב * כי שכור שכרתוך, מרחל נטילת רשו, ובגין דלא יבאיש ^ו בעינאה דרחל, ^ז א"ל לבר, ולא בביתא. רטז) ולא עוד אלא פתחא ^ח משכנא דלאה. ^ט נפקת לבר, ועיילת ליה ליעקב בפתחא דלבר, עד לא ייעול למשכנא דרחל. מאי טעמא, בגין דלא תימא מלה קמי ^י דרחל, ולא תחציף קמי ^{יא} אחתהא. ולא עוד, אלא אמרה לאה, ^{יב} אי ייעול יעקב, במשכנא דרחל, לאו דין הוא ^{יג} לאפקיה מתמן, בג"כ אקדימת ליה ^{יד} לבר.

ריז) וכל האי למה, אלא לאה רוחא ^{טו} ידקודשא אחרת בה, וידעת דכל הני שבטין עלאין, כלהו קדישין יפקון ^{טז} מנה, ודחקת שעתא, בחביבותא לקב"ה, ובג"כ היא קראת לון שמהן, ברזא דחכמתא.

ריח) ר' חייא ור' יוסי, הוו אזלי ^{טז} באורחא, אמר רבי יוסי לר' חייא, בכל זמנא ^{יז} דאזלינן ^{יח} באורחא, ^{יט} ולעיןן באורייתא, קב"ה מרהיש לן ^כ נסין, והשתא ^{כא} אורחא דא אריך לן, נתעסק באורייתא, וקב"ה יזדווג בהדן.

ריט) פתח רבי חייא ואמר, ^{כב} בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות, וכתיב ^{כג} י שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני, ^{כד} לחם עני כתיב, האי מלה אתערו ^{כה} בה חברייא. אבל ת"ת, כד הוו ישראל במצרים, הוו ברשותא אחרא, כד בעא קב"ה לקרבא לון לגביה, יהב לון אתר דלחם ^{כו} עני. לחם עני, ^{כז} מאן עני. דא דוד מלכא, דכתיב ביה ^{כח} כי עני ואביון אני.

מסורת הזהר

- א) (שם) ח"א קנו: ז"ח רות ט"ט טב שמב. ב) אי ייעול יעקב - לאו דין לאפקיה ח"א קנו:
- ג) (שמות י"ב). ד) (דברים ט"ו) כ"א דף רצ"ח ציון ג'. ה) לחם עני כתיב. ח"א לב. ח"ב מ.:
- ו) (תהלים ט"ו) ח"ב קכב. ז) רלב: ח"ג קצה. רכג.
- חלומי גרסאות א' ל"ג מרי. ז אלא ול"ג ואיחי; אלא איחי. (אח"ל) : אקדמת. ד לארחא. ס ואודעת (אח"ל).
- ו בעינאה. ז אחידת ליה. ח דמשכנא. ט מיסיף הוה נפקת (אח"ל) י רחל. יא אחתה.
- יב לאפקא. יג ל"ג לבר. יד דקדושה: דקדושה. טו מינת. טז בארחא. יז דאן יח בארחא. יט ל"ג ולעיןן.
- באורייתא, כ נסין. כל ארחא. כז בית. כח עוני (אח"ל) כ: דלחם עני כתיב.

וימצא דוראים בשדה

הסולם

מאמר

נצנצה בה, וידעה שכל אלו שבטים העליונים שכולם קדושים, יצאו ממנה, ודחקה את השעה ברוב אהבה אל הקב"ה. ומשום זה שוכחה לרוי הקודש ידעה לפרות להם שמות בסוד החכמה. ריח) רבי חי'א ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו תולכים בדרך. א"ר יוסי לר' חייא. בכל פעם שאנו תולכים בדרך ועוסקים בתורה, חקב"ה מקרה לנו נסים, ועתה דרך זו ארוכה לפנינו, נעפוק בתורה וחקב"ה יתחבר עמנו. ריש) פתח ר' חייא וכו': פתח ר"ח ואמר. בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות וכתוב שבעת ימים תאכלו מצות לחם עני. לחם עני בלי ר' כתוב. בדבר זה נתעוררו החברים. (לעיל כ"א דף רצ"ח אוז ש"ה) אבל בוא וראה. כשהיו ישראל במצרים

אחותה והקדימה אל הדרך, ואמרה לו בלחש והודיעה לו. כי ברשות רחל היא, שכתוב, כי שכור שכרתוך מרחל. היינו, שקבלתי רשות, וכדי שלא ירע הדבר בעיני רחל, אמרה לו בחיץ ולא בבית.

רטז) ולא עוד וכו': ולא עוד, אלא שפתח אהלה של לאה היה בחוץ, וחכניסה את יעקב בפתח שמבחוץ, משרם שנכנס באהל רחל. מהו הטעם. רוא כדי שלא תאמר הדבר במני רחל ולא תעיו לפני אחותה. ולא עוד אלא אמרה לאה, אם יכנס יעקב באהלה של רחל, אין זה צדק להוציאו משם. לפיכך הקדימה אותו בחוץ.

ריז) וכל האי למה וכו': שואל וכל זה למה. ומשיב, אלא לאה רוח הקודש

(דמידי דף קכ"ז ע"א)

רכ) והאי לחם עני אקרי מצה, נוקבא בלא דכורא, מסכנותא הוי, אתקריבו לגבי מצה בקדמיתא, כיון דקריבו ל לון יתיר, עיייל ל לון קודשא בריך הוא, בדרגין אחרנין, ואתחבר דכורא בנוקבא. וכדין, מצה כד נ אתחברת ל בדכורא, אקרי * מצוה, בתוספת ד ואי, הה"ד כי המצוה הזאת, י בגיני כך, מצה בקדמיתא, ולכתר מצוה.

רכא) עד דהוו אזלי, שמעו חד קלא דאמר, וי טוסטרא ז דקטנון, עקימן ס באורחא, סטו לעילא, לא נ תחתון י בקוסטרא יא דקטרא דלתחא.

אמר רבי יוסי, שמע י מינה, דקביה בעי לנטרא י אורחין. סליקו לעילא, ועאלו בחד טורא, בין ד טנרין תקיפין, אמרו, הואיל וקביה בעא י באורחא דא, מלה נחמי, או ניסא י אתרחיש לן.

דרך אמת

מסורת הנהר

ה) ס"י שה"פ זכר ככתוב נפרסה סקודי ל"ה ז'.

ב) ס"י בעלי אדלף יוכני אהליס הוליש בדרך עקוס סטירו ליק למעלה אל ראש הכר, ומלת פוכפול ס"י שר ומשל ומלל קטנון ס"י חדר והלל כי חרטום יפאל סמדרה ועל לקיפונא, ג) ולא ססו יודיש נאלל בדרך הקטור יורד למטה ד) סלשים חקיש.

חלוסי גרסאות א פ"ג לין, נ קביה לין, נ אתחבר; אתחברא, ד וי ס בנין, ו תוסטרא; טוסטרא (אח"ל) ז דקטנון, ח עקימן (אח"ל) ט באורחא, י בקוסטרא (אח"ל) יא דקירטא; בקירטא (אח"ל) יכ מנה י אורחין, יד באורחא, טן יתרחיש.

מאמר

הסודם

ויצא דודאים בשדה

מצה להיותה מדרגה הראשונה, כנ"ל, ואחר שקירבם יותר, הביאם הקב"ה במדרגות אחרות, ונתחבר הזכר בנוקבא, דהיינו שנזדווגה עם ז"א ומקבלת חסדים ממנו (כנ"ל ביבור הסודן) ואז, מצה אחר שנתחברת עם הזכר, נקראת מצוה בתוספת ו', כי ו' רומזת על יא, וזהו שכחוכ, כי המצוה הזאת, וע"כ כפירגתה הראשונה נקראת מצוה, ואח"כ במדרגות האחרות נקראת מצוה.

היו ברשות אחר, וכשרצה הקב"ה לקרבם אליו נתן להם מדרגת לחם עני, ושואל, לחם עני, מי הוא העני, ומ"מ, זהו דוד המלך שכתוב בו כי עני ואביון אני.

פירושו, דוד המלך ח"ש הנוקבא בעת שמקבלת הארת השמאל מן בינה שאז היא בקומה שוה עם ז"א, בסוד רגל רביעי של הכסא שהיא בינה, ואז הנוקבא דבוקה בבניה, ואינה מזדווגת עם ז"א בעלה, ועל כן היא עניה בלי אור, ונקראת לחם עני, מחמת שהחכמה אינה מאירה בלי חסדים, (כנ"ל וירא דף ה' ד"ה ואע"ג עש"ה) ואז אומרת הכתוב כי עני ואביון אנכי, ומדרגה זו של הנוקבא היא מדרגה ראשונה שלה (כפ"ש שם) וז"ש כד בעא קביה לקרבא לון נכביה ירב לון אתר דלחם עני, כי כשהוציאם ממצרים מרשות חס"א, ורצה לקרבם אל הקדושה נתן להם מדרגת לחם עני שבנוקבא, כי היא מדרגה הראשונה של הנוקבא כמבואר.

רכא) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, שמעו קול אחר, שאמר: גדוד מרצחים אורבים לכם בדרך, נשו למעלה, לא תרדו בסירה הבלתי מקורה שלמטה, טוסטרא, פירושו, לפי הענין, גדוד, דקטנון, פירושו של מרצחים, מלשון קטנטון, (במדרש תהלים נ"ה:): לקטנטון שהיה רודף אחר חבריו, עקימן, פירושו מארבים, קוכטרא, פירושו סירה, כי בחצרירם ובסירותם, תרגומו כפרניהון וקטטרותהון, (בראשית כ"ה ט"ז) קטרא, פירושו בית בלי גג, כפ"ש (מדות ב') אין קטרות אלא שאינן מקורות.

רכ) והאי לחם עני אקרי וכו': ולחם עני זה, נקרא מצה, בלי ו', שהוא ז"א, כי נוקבא כלי זכר עניה היא, משם שזוטרות חסדים כנ"ל בסוף, ונתקברו ישראל בתחילה לבחינת (רמב"ם דף קנ"ז ע"א)

רכב) אזלי, יתבי גבי ה) בקיעי ה דטנרא. סליק לון חד בר נש, תוהו, איר יוסי מאן אנת. אמר כ מאנשי ג) " ארקא אנא, אמר ג ליה, ותמן אית בני נשא, אמר אין, וזרעין ד ג) וחצדין, ס מנייהו בחיזו ד) אחראי משניין י מנאי, וסליקנא גבייכו, למנדע מנייכו, מה שמיה ס דארעא דאתון בה.

רכג) אמר ליה, ב ארץ, בגין דהכא ארץ החיים ס שריא, דכתיב י ארץ ממנה יצא לחם, מהאי יצא לחם, י בשאר ארעא לא יצא לחם, ואי יא נפיק, לאו משכעת המינין. אדהכי עאל דאתריה. תוהו, אמרו ודאי קביה בעי לאתערא י לן במלה.

רכד) אמר רבי חייא, י ודאי על האי קרא דאמרת, דכירנא דאוליפנא מסבאי, חד מלה עלאה, בפסח, דיהב לון קודשא בריך הוא י לישראל לחם דא, ס מארעא דחיי, ולבתר לחם מן השמים, לחם דא, ס והא אוקימנא מלה.

רכה) תו הוה אמר, י דבר * נש, כד יא נפיק להאי י ע למא, לא ידע כ מדי, עד כל דאטעים נהמא, כיון כ דאכיל כ נהמא, אתער למנדע ד ולאשתמודעא. כך כד נפקו ישראל ממצרים, כ לא הוו כו ידעי כו מדי, עד דאטעים לון קב"ה לחם מהאי ארץ, דכתיב ארץ ממנה יצא לחם, וכדין עאלו

מסורת הזהר

דרך אמר

ה) בקיעת ססלע, ג) הוא אחד מ' חלכות עיין ויקרא ס ע"ב, ג) וקולרים, ד) ס' נשי רלשים כמכר כסר' ככלשים כ"י ולינו כדסופ.

א) ארקא: חקסה"ז דף סכ"ב ציון א'. ב) ארץ ב"ב דף כ' ציון א'. ג) (איוב כ"ח)

חלופי גרסאות ה דשינרא, כ מאינשי, ג ליג ליה, ד מוסיף וחצדין ואופלין [ואכלין אח"ל] ס מנייהו; ובגנייהו (אח"ל) ו משנייא ו מינאי, ח מוסיף דארעא דא ע שרייא י ליג מן בשאר עד ואי יא נפק, יכ לין, יג וודאי, יד ליג לישראל, טו ליג מן מארעא עד וזא, טז חא, יז בר; האי בר, יח מוסיף הוה נפיק, יט לעלמא וליג לחאי, כ מירי, כל דטעיש (אח"ל), כז דאכל (אח"ל), כח נחמה, כז ולאשתמודע כס לאו, כו מוסיף ידעי ביה, כז מירי.

וימצא דודאים בשדה

הסולם

מאמר

בהר אחד, בין סלעים חזקים, אמרו, לפי שהקב"ה רוצה בדרך הוה, נראה דבר מה, או שיקרה לנו נס.

רכב) אולי יתבי וכו': הלכו, וישבו אצל בקעות הסלע, עלה אליהם אדם אחד מתוך הבקעות שכסלע, תמהו, אמר ר' יוסי, מי אתה. אמר האיש, מאנשי ארקא אני. הוא ארץ אחת מ' ארצות, (שנחבאר לעיל בהקדמת ספר הזוהר דף קכ"ב ד"ה ארקא ע"ש בכל ההמשך ובגראשית ב' דף כ' ד"ה תהו ע"ש) אמר לו, ויש שם בני אדם אמר לו כן ותם זורעים וקוצרים, ומחם, בצורה אחרת משונה סמני, דהיינו שיש לחם ב' ראשים (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר דף קפ"ג אות קניד, וכמו שנחבאר ענינם כהסולם שם) ועליתי אליכם לדעת מכם, מה שמה של הארץ אשר אתם בה.

רכג) א"ל ארץ וכו': אמר לו שהיא נקראת ארץ. משום, שכאן שורה ארץ חתיים. שכתוב ארץ ממנה יצא לחם, מארץ (דש"י דף קנ"ו ע"א י) דף קנ"ו ע"ב)

חזו שלנו, יוצא לחם אבל בשאר ארצות אין יוצא לחם, ואם יוצא, אינו משכעת המינים. בינתיים חזר למקומו. תמהו, אמרו, ודאי, שחקב"ה, רוצה לעורר אותנו בדבר זה.

רכד) א"ל חייא וכו': אריה, ודאי על מקרא הזה שהזכרתי, אני זוכר, שלמדתי מזקני, דבר עליון אחד בחג הפסח. אשר נתן הקב"ה לישראל לחם זה, שה"ס מוהין, מארץ חתיים, דהיינו מהנוקבא, הנקראת מצה, ואח"כ היה לחם זה לחם מן השמים דהיינו מו"א הנקרא שמים. וכבר בארו הדבר.

רכה) תו הוה אמר וכו': עוד אמר, בן אדם כשיוצא לעולם הזה, אינו יודע מאומה, מטרם שטועם טעם לחם, כיון שאכל לחם מתעורר לדעת ולהשיג, כך כשיצאו ישראל ממצרים, לא היו יודעים מאומה, עד שהשעיס לחם הקב"ה לחם מארץ הוה, שהיא הנוקבא הנקראת מצה, שכתוב ארץ ממנה יצא לחם ואו

ישראל, למנדע, א ולאשתמודעא ליה לקב"ה. י וינוקא לא ידע, ולא. אשתמודעא, עד דטעים נהמא דהאי י עלמא.

רכז) ישראל לא ידעו, ולא אשתמודעו י במלין דלעילא, עד דאכלו לחם עלאה, וכדין ידעו ואשתמודעו בהוא אתר, ובעא קב"ה דינדעון ישראל יתיר, בהוא אתר, י דאתחזי להאי ארץ, ולא יכילו עד י דטעמו לחם, מהוא אתר, ומאן איהו, שמים, דכתיב * הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, וכדין ידעו י ואסתכלו בהוא אתר, ועד י דאכלו לחם י מהוא אתר, לא ידעו י מדי ולא אשתמודעו. רכז) אחא ר' יוסי ונשקיה. אמר, ודאי על דא אתער י לון קב"ה בהאי ועל דא י שירותא דישראל למנדע, לחם הוה. קמו ואזלו, עד דהו י אזלו. חמו תרי י (א) דרמוסקין, חד דכר וחד נוקבא. אמר רבי יוסי, לית לן מלה בעלמא, יו דלא הוי דכר ונוקבא, וכל מה די בארעא, הכי נמי בימא.

רכח) פתח רבי יוסי ואמר, י ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו וגו', י ותצא לאה לקראתו, מנא ידעת. יו הא אמרו י דגעא חמרא, ולא ידעת, י ונפקת ליה, וגרים י ליה, דנפק מנה יששכר, הה"ד י יט יששכר, חמור גרם, אל תקרי גרם, אלא גרם דחמרא י גרמא ליה.

דרך אמת

(א) מין טרי כפרק כילד מנכין סניאו לפני כרוב הזרמסקין והס זכר ונקבה ואלו נקראו כן כאלו הם שני טימם ד"ו כמסקין ופי' דו טימם מלפני דו סרלטין. (ב) שלטק החמור.

מסורת הזכר

(א) (שמות ט"ז) ח"א רפו. ח"ב מ. סא. : סב. קפנ: ח"ג צ. : ז. קנו. רצנ: ת"ז תק' ו' בהשמכות. (ב) (בראשית ל') לעיל דף מ"ט ציון א'. (ג) (שם) לעיל דף מ"ט ציון ה'. (ד) (בראשית מ"ט) ח"א רמב. ח"ג רעו.

חלומי גרסאות א ולאשתמודע. כ נוקא. ג מוסיף עלמא, וכדין ידע ואשתמודע במילי דהאי עלמא (רמיק ואח"ל). ד במילין. ה דיתחזי. ו דאשעמו. ז ואשתכללו. ח דלא אכלו. ט מאלין אתרי; מאינון אתרין פידי. יא לן. יב שיריתא. יג אולי. יד דרמוסקין. טו ליג דלא הוי דכר ונוקבא; דלא הוי כנוונא ולעילא כל מה דלעילא תני נמי אית בארעא וכל מה די בארעא (אה"ל). טז ליג הא אמרו. יז ונפקא. יח דה (אה"ל) יט ליג יששכר. כ גרם.

מאמר

ואז באו ישראל לדעת ולחשיג את הקב"ה, כהתינוק שאינו יודע ואינו משיג עד שטועם לחם מעולם הזה. כלומר שלחם זה שקבלו ישראל בססת, מן הנוקבא בלבדה הנקרא מזה, ח"ס מדרגה ראשונה בהשגה כמו חתינוק המתחיל לטעום טעם לחם.

רכז) ישראל לא ידעו וכו': ישראל לא ידעו ולא השיגו בדברים של מעלה, דהיינו כמרונות יוחר עליונות, עד שאכלו לחם העליון, דהיינו הנמשך מזיא הנקרא שמים, ואז מטרם שאכלו לחם העליון, ידעו והשיגו רק במקום ההוא, דהיינו בנוקבא, ולא יותר, ורצה חקב"ה, שידעו ישראל יותר במקום תהוא, הראוי לארץ הזו, דהיינו מדרגות יותר עליונות, המאירות מזה ז"א אל הנוקבא, ולא יכלו עד שטעמו לחם ממקום ההוא העליון, ופי' הוא, הוא הנקרא שמים, והינו ז"א, שחובב, תנני ממטיר לכם לחם מן השמים. ואז (דפרי דף קצ"ז ע"ב)

הסולם

ויצא דודאים בשדה

ידעו והסתכלו במקום תהוא העליון, ומטרם שאכלו מאיתו מקום העליון, לא ידעו מאומה ולא השיגו, באותו מקום העליון שהוא ז"א.

רכז) אחא ר' יוסי וכו': בא ר' יוסי ונשקו. אמר, ודאי על זה העיר אותנו חקב"ה בזה.

דהיינו לדבר עם האדם מאנשי ארקא, שבטבתו באנו למימרא הוה כנ"ל, ועל כן, חתחלת שהתחילו ישראל לדעת היה לחם, דהיינו לחם עני כנ"ל. קמו והלכו, בעוד שתיו הולכים, ראו שני דרמוסקין (שהם פירות יש אומרים שהם ירקות) אחד זכר ואחד נקבה. אמר ר' יוסי, אין לנו דבר בעולם שלא יהיה בו זכר ונקבה. וכל מה שיש בארץ, יש גם כן בים.

רכח) פתח ר' יוסי וכו': פתח ר"י ואמר, ויבא יעקב וגו' ותצא לאה לקראתו, שואל מאין ידעה שהוא בא, ומשיב, הנה אמרו שחמרו געה; וידעה לאה ויצאה לקראתו.

וגרם

א אמרת לאה, ודאי ידענא ז דאי ייעול יעקב במשכנא דרחל ליות לי דאמקא לית, אלא א אוריך לית חכא, וייעול במשכני.
 רכט) ז כי שכור שכרתיך בדודאי בני, מאי בדודאי בני, בגין דניחא ליה ליעקב על דא דאלין מסייעין לאולדא. ויעקב הוה ידע, דמלה לא קיימא בדודאים, אלא לעילא.
 רד) פתח ואמר, ז מושיבי עקרת י הבית אם הבנים שמחה הללויה. אמר רבי חייא רוחא ז דקודשא קאמר, מושיבי י עקרת הבית. דא רחל. י אם הבנים שמחה, דא לאה. מושיבי י עקרת הבית, דא עלמא תתאה. י אם הבנים י שמחה, דא עלמא עלאה, י ו בגיני כך הללויה.
 רלא) א"ר יהודה, כל ז אלין שבטין, תקונין דלתחא י אינון, וכלהו כגוונא דלעילא. ת"ה. כי שכור שכרתיך, דנסבא י מניה גופא, ומאן איהו תורה. שכור שכרתיך, לך גלגופך ממש. שכור * שכרתיך, לאולדא דיוקנך

מסורת הוזהר
 דרך אמת
 (א) דאי ייעול וכו' לעיל דף צ"א ציון ב.
 (ב) לעיל דף צ"א ציון א. (ג) (חהלים קי"ג)
 לעיל דף פה ציון ב. (ד) עקרת הבית דא רחל: לעיל דף ס"ה ציון ד. (ה) אם הבנים שמחה דא לאה: לעיל דף ס"ה ציון ה. (ו) עקרת הבית דא עלמא תתאה: לעיל דף ס"ה ציון ז. (ז) אם הבנים - דא עלמא עלאה: לעיל דף ס"ה ציון ו. (ח) בניב הללויה: לעיל דף ס"ו ציון א.
 חלופי גרסאות א אמרה. ז דיעקב ייעול וליג דאי. ג חבית וגו'. ד דבית; דקדושה. ס שמחה הללויה. ו בגין. ז אילין; אנון. ח איהו. ט מיניה.

וימצא דודאים בשדה
 המאמר
 הבנים שמחה, זה עולם העליון, בינה, המכונה לאה. ומשום זה הללויה. שהוא נוטריקון הללויה. כי עולם העליון נברא ב' ועולם התחתון נברא בה'. (כמ"ש בזהר האזינו רצ"ח ע"א)
 רלא) א"ר יהודה וכו': אר"י, כל אלו השבטים הם תקונים שלמטה, דהיינו של הגוקבא, וכלם נתקנו כעין שלמעלה, בינה.
 ת"ה, כי שכור שכרתיך: היינו לקחת ממנו גוף, ומי הוא, הוא תורה. שכור שכרתיך היינו לך, לגופך ממש. שכור שכרתיך, היינו להוליד צורתך.
 פירוש. כי הוקשה לו כפל המלות. שכור שכרתיך. והנה נתבאר לעיל (באות ר"י) שלאה ה"ס בינה, והזווג היה עם חכמה שע"כ נאמר וישכב עמו כלילה הוא, ולא נאמר יעקב. ואלי תבא, הפירוש הוא לעלות למ"ן. וז"ש כי שכור שכרתיך, היינו שכירות הרבה. א) לקחת ממנו מן חכמה גוף, שהוא תורת. דהיינו יששכר שהוא מרכבה לתורה יותר מכל השבטים (כנ"ל באות סצ"ו) ונפול השכירות על הזווג עם החכמה בסבתו. ב) שכור שכרתיך לך לגופך

וגרם החמור שיצא יששכר מלאה, וז"ש יששכר חמור גרם. אל תקרא גרם עם ר' סגולה, אלא גרם עם ר' פתוחה. שפירושו שחמור גרם ביאתו לעולם.
 אמרת לאה וכו': אמרה לאה, יודע אני ודאי שאם יבא יעקב באהלה של רחל אין לי לחוציאו משם, לכן אחכה לו כאן, ויבא לאהלי.
 רכט) כי שכור שכרתיך בדודאי בני: שואל, למה אמרה בדודאי בני, היה מספיק שתאמר בדודאים. ומשיב, כדי שיחיה ליעקב נחת ממה שהם עוזרים לחוליד בנים. אבל יעקב היה יודע שחבר אינו תלוי בדודאים. אלא למעלה במולא (כנ"ל באות ר"י). פירוש. כי דורש שודאי בני פירוש, דודאים תמולידים בנים, והזכירה זה ליעקב, כדי שיחיה לו נחת מן הסגולה שניתנה לרחל לחוליד בנים.
 רל) פתח ואמר מושיבי עקרת הבית וכו': א"ר חייא, רוח הקודש אמר, מושיבי עקרת הבית, זו רחל. אם הבנים שמחה, זו לאה. ומפרש יתור, מושיבי עקרת הבית, זה עולם התחתון שהוא הגוקבא דו"א המטונה רחל. אם (דפריי דף קי"ז ע"ב י) דף קי"ח ע"א)

רלב) מהכא, מאן דלעי באורייתא, אחסין עלמא דאתי, ואחסין אחסנחא
 דיעקב. ה' אחסין עלמא דאתי, דכתיב י' יששכר יש שכר, י' כי יש שכר
 לפעולתך. וכתיב, ג' להנחיל אוהבי ג' יש ואוצרותיהם אמלא.
 רלג) י' כי ילדתי לו ששה בנים. אמר רבי חזקיה, אלין ז' עילא ותתא
 וארבע סטרין דעלמא. ומאן ז' דאריך באחד, בעי וליה דאמלכא לקב"ה
 לעילא ותתא, ז' ולארבע סטרי ח' דעלמא, והיינו אחד.
 רלד) א"ר חזקיה, כתיב י' על הרי בתר, וכתיב י' על הרי בשמים, מאן
 אינון הרי בשמים. אלין שית בנין דלאת, דאכללן שית אחרנין, ואינון
 תריסר, ז' ואינון שית, בגין דכל חד כליל בחבריה, ולאת עלייהו, לקיימא י' אם
 הבנים שמחה הללויה.

רלה) ועל דא כתיב י' לא תקח האם על הבנים, בגין דאיהו עלמא
 דאתכסיא, ולא אתגליא, וע"ד י' שלח תשלח את האם י' ואת הבנים תקח לך
 בגין דאיהו עלמא דאתכסיא, ולא אתגליא כלל.

מסורת הזהר

(יששכר יש שכר: ח"א רמב. ב) (ירמיה ל"א ח"א קעה. רנו. ג משלי ח') (זכיה דף נ"ח ציוןאי
 ד) (בראשית ל'). ה) (שה"ש ב') וירא דף י' ציון א'. ו) (ש"ש ח'). ז) ואינון שית: ח"א רמא
 ח) (תהלים קי"ג) לעיל דף ס"ה ציון ה. ט) (דברים כ"ב) ח"א ריט. ח"ב ט. פה: ח"ג טו: רלח.
 רגב: ת"ז בהקדמה א: ב. ז"ח אחרי מ"ז טד שיג. תק"ח צ"ר טא שכא. י) (שם) ח"ב צג. ח"ג רד: רטו.
 רלח: רגב: רגג: רגז. ת"ז בהקדמה א: ב. ז"ח אחרי מ"ז טד שיר. רות ע"ז טב שבג. תק"ח צ"ר טג שה.
 ק' טד שמש. ק"א טד שמו.

חלוסי גרסאות א' ליג אחסין, כ' ליג יששכר יש שכר. ג' יש וגו'. ד' עלאי ותתאי. ט' דאוריך (אה"ל). ו' לאמלוכי
 ליה. ז' וארבע. ח' עלמא. ט' ליג ואת הבנים תקח לך. (אה"ל); בגין דלא אתגלייא כלל ולי
 מן ואת עד ואת.

וימצא דוראים בשדה

הסולם

מאמר

ויסור. למי שמאריך באחד, היינו באחד דקריאת
 שמע, צריך להמליך את הקב"ה למעלה ומטה,
 ולארבע רוחות העולם, והיינו אחד. כלומר
 שאחדותו ית' מתגלה בששה קצוות הללו.
 רלד) אמר ר' חזקיה וכו': אר"ה, כתוב על
 הרי בתר וכתוב על תרי בשמים.
 ושואל, מי הם הרי בשמים, ומשיב, אלו הם ששה
 בנים של לאה, הכוללים ששה אחריים, והיינ
 יוסף ובנימין, ובני השפחות, והם שני עשר והם
 ששה, כלומר שאפשר לומר ששם שני עשר,
 ואפשר לומר ששם ששה, משום שכל אחד כולל
 בחבירו, ואם תחשוב ששה העיקרים הם שש,
 ואם תחשוב גם את הנכללים בהם, הם שני
 עשר, ולא עומדת עליהם, וה"ס י"ג, לקיים
 הכתוב, אם הבנים שמחה הללויה.
 רלה) ועל דא כתיב וכו': ועל כן כתוב, לא
 תקח האם על הבנים, משום שהיא
 עולם הנסתר ולא נתגלה, שאין לחתונים השנה
 כה. ועל כן, שלח תשלח את האם ואת
 הבנים תקח לך, משום שהאם היא עולם
 הנסתר

לגופך ממש. שהשכירות הוא על גופו של יעקב
 דהיינו שיעלה למ"ן לזווג חכמה ובינה (כמ"ש
 לעיל דף פ"ט ד"ה ועד ע"ש). ג) שכור
 שכרתך, להוליד צורתך. שהשכירות הוא על
 לידת הצורה, דהיינו להוליד בן וכל אלו ג
 שכירות נכללות בכפל המלות שכור שכרתך.
 רלב) מהכא מאן דלעי וכו': מכאן נשמע,
 שמי שעוסק בתורה יורש עולם
 הבא, שהוא המוין רבינה, ויורש נחלת יעקב,
 שהוא המוחין דא"י עלאין. שכתוב יששכר
 שהוא נוסריקון יש שכר, והיינו, יש שכר
 לפעולתך, שפעולתו הוא עסק התורה כגיל. והשכר
 הוא, כמו שכתוב, להנחיל אוהבי, יש, שהוא
 בינה שחורה לחכמה, ואוצרותיהם אמלא, הי"ס
 המוחין דא"י עלאין, שה"ס נחלת יעקב, שנחל
 מהם, וה"ס נחלה בלי מצרים, ואלו ב' מיני
 מוחין הם שכרו של העוסק בתורה.
 רלג) כי ילדתי לו ששה בנים: אמר ר' חזקיה
 אלו הם מעלה ומטה שהם נצח והגרי
 וארבע רוחות העולם שהם: תהי, צורה, ח"ה.
 (רס"ו דף קנ"ח ע"א)

רלו) ואת הבנים תקח לך, היינו דכתיב * כי שאל נא לימים ראשונים וגו' י ולמקצה השמים ועד קצה השמים. וכל הני, אקרון הרי נשמים, מכאן ולתתא אקרון הרי בתר, דכתיב י ומשם יפרד, והיה לארבעה ראשים, טורי דפרודא.

רז) אמר רבי ייסא, בני א השפחות, י קשירו קשרין, י ארבע קשרין, דאצטריכו לתקונא. ואמר רבי אלעזר, דבגין כך נפקי לבר אינון קשרין, ואעיג דכלהו חד, ומכאן י ולהלאה כלהו חד, י באורח מישר ועל דא, כלהו שבטין סלקין בסהדותא דלעילא, הדא הוא דכתיב, י ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'.

רלח) ואמר רבי אלעזר, כתיב י ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף י וגו', מה חמא יעקב למיהך י לאורחיה, כך אתיליד יוסף, ועד לא אתיליד יוסף, לא בעא למיהך י לאורחיה. אלא הא אוקמוה, דחמא דאתיליד שטנא דעשו. רלט) ותא חזי, יוסף אשלים דוכתיה י בתריה יא' י ויוסף זכי ליה, דאקרי

מסורת הזהר

א) (דברים ד') תולדות דף נ"א ציון א. ב) ולמקצה: (שם) הקסה"ז דף ח' ציון ג'. ג) (בראשית ב') ב"א דף ר"ב ציון ה'. ד) ארבע קשרין: לעיל דף ס"ג ציון ג. ה) (תהלים קכ"ב) ח"א קס: רלא: רמב. ח ב ד. טו. סו. רכא רכט; ח"ג עה. קיח: ת"ז חק' כ"ו עב. חק ע' קכ: ז"ח לך כ"ו טב שג. ו) (בראשית ל') לעיל דף ס"א ציון ב. ז) יוסף-צדיק: לעיל דף ס' ציון א'.

חלוטי גרסאות א שחית י קשיר. (אה"ל). נ ארבעת ד ולהלא. ס בארז. ו יה וגו' תוית. ז מוסיף ויאמר יעקב אל יבן וגו'. ח לארחיה. ט לאורחיה. י בארחיה. יא בארחיה (אה"ל). יב ריוסף (אה"ל).

מאמר	ויצא רוואים בשדה	הסולם
------	------------------	-------

הנסתר ואינו מתגלה כלל. פירוש, תקח לך. פירושו תקח להשגתך היינו שתמשך בהם הארת חכמה ותגלה אותם. והוא חיוב, משום שהאם שהיא לאה. הוא נסתרת. כלומר בלי השגה. לכן תשיג את הכנים.

רלו) ואת הבנים תקח לך: היינו שכתוב, כי שאל נא לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים. שהוא חסד, קצה הראשון רז"א הנקרא שמים, ועד קצה השמים שהוא יסוד, קצה האחרון רז"א. והיינו ששה קצוות חגית נה"י רז"א. המכונים ששה בני לאה. ומשמיענו הכתוב, שבהם נותג שאלה, שה"ס העלאת מ"ן להמשכת חכמה. (כמ"ש לעיל בה"ס"ז דף י"ב ר"ה פ"י ע"ש) וכל אלו נקראים הרי בשמ"ס. מכאן ולמטה, היינו אחר המלכות דאצילות. נקראים הרי בתר, שכתוב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. שהם הרי פירוד. פי' עד המלכות דאציות הוא עולם היחוד. דאיהו וגרמותיו וחיותו חד בחוץ (כמ"ש במכוא לספר הזהר את כ"ט ע"ש) ולמטה ממנה הם ג' עולמות בי"ע דפרודא. כמ"ש שם.

מאמר - ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף רלח) ואמר ר' אלעזר וכו' ואר"א. ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' שואל. מה ראה יעקב שבקש ללכת לדרכו כשנולד יוסף. ומטרים שנולד יוסף לא בקש כלל ללכת לדרכו. ומשיב. אלא כבר בארז, שראה שנולד שטנו של עשו. כי יוסף הוא שטן של עשו, שנאמר והיה בית יעקב לאש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש.

רלט) ותא חזי יוסף וכו': ובוא וראה יוסף השלים מקומו של יעקב אחריו. כי הוא ספירת היסוד, שהיא ספירה אחרונה של יעקב ויוסף

ודש"י דף ק"ח ע"א

צדיק, והכא סיומא דגופא. כיון דחמא יעקב, דאשתלים גופא, בעא נ גופא
למהך נ לאורחיה, וסיומא דגופא הוא ד ברית. ועם כל דא בנימן אשלים
חושבנא, דביה אשתלימו תריסר.

(רמ) וואי תימא, וכי לא הוה ידע יעקב, דעד יכען לא אשתלימו שבטין.
אף על גב דאתיליד יוסף, מאי טעמא לא אוריך עד דיתיליד בנימין,
ושתלימו שבטין. אלא, יעקב בחכמתא עבד, ומלה ידע, אמר, ודאי ס אי
אשתלימו הכא כלהו שבטין, הא ידענא, דתקונא דלעילא שריא עלייהו
כדקא יאות, ובארעא דא, לא יא ליבעי נ דישתלימו, אלא בארעא נ קדישא.

(רמא) תא חזי, דהכי הוא, ידכלהו תריסר שבטין, תקונא דעלמא תתאה
סו נינהו, וכיון דאתיליד בנימין, מיתת רחל, ונטלא דוכתא סו האי ס עלמא
תתאה, לאתתקנא בהו. ועד לא אתיליד בנימין, אלא בארעא י קדישא, הדא הוא
דכתיב, וואני בבואי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך, ותמן מיתת רחל
ונטלא דוכתא, י האי עלמא תתאה, לאתישבא בביתא שלימתא, וכל זמנא

מסורת הזהר

א) דאשתלים גופא: לעיל דף פ' ציון ג'. ב) (בראשית מ"ח) ח"א קס: קעה. רטו. רכג.

חלופי גרסאות א והא, ג ליג גופא (אה"ל). ג לארחיה. ד ליג ברית. ס ליג וואי תימא. ו ליג כען.
ז דאתיליד; דיתיליד. ח ואשתלימו. ט ליג אי. י ושתלמו (אה"ל); ושתלימו. יא ליבעי.
יב ליג ושתלימו; ליג ושתלימו אלא; ושתלמו. יג ליג קדישא. יד ובכלהו. טו אינהו. קו ליג האי. יז דעלמא;
בעלמא (אה"ל) יח ליג קדישא. יט עלמא תתאה לאתתקנא בהו. ול"ג מן חאי עד מיתת.

מאמר

הסולם

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף

הנוקבין דז"א רחל ולאה פרצוף אחד, אשר
לאה היא בפנימיות ורחל היא בחצונות. וז"ס
כי כשנולד בנימין ונשלמו י"ב השבטים, אז
נתקנה בהם נוקבא דז"א שמחזה ולמטה שלו.
דהיינו שעלתה ונתאחדה עם הנוקבא שמחזה
ולמעלה המכונה לאה, כי נעשו לפרצוף אחד.
אמנם מטרם שנשלמו י"ב השבטים, מתחלקת
נוקבא דז"א לב' פרצופין, שלשתיהן אין
שלמות, כי לעליונה, לאה, חסרים תנהי דז"א,
ולתחתונה, רחל, חסרים הג"ר שמחזה ולמעלה
דז"א. וז"ס שמתה אז רחל, כלומר, שנתבטל
בחינת הנוקבא שמחזה ולמטה דז"א, כי שתי
הנוקבות נעשו לאחת, כמבואר. וז"ש וכיון
דאתיליד בנימין, שנשלמו י"ב השבטים, מיתת
רחל ונטלא דוכתא האי עלמא תתאה
לאתתקנא בהו. נתבטל בחינת הנוקבא שמחזה
ולמטה דז"א, כי עולם התחתון נתתקן בייב
השבטים, ונעשה משום זה פרצוף אחד עם
עולם העליון. כמבואר.

יוסף זכה שנקרא צדיק, דהיינו יסוד, וכאן הוא
סיום הגוף, ספירה אחרונה כנ"ל, כיון שראה יעקב
שנשלם הגוף עם לידת יוסף, בקש הגוף ללכת
לדרכו. וסיום הגוף הוא ברית, דהיינו יוסף.
ועם כל זה, בנימין השלים החשבון, כי עמו
נשלם מספר י"ב.

(רמ) וואי תימא וכו': ואם תאמר, וכי יעקב לא
היה יודע, שעד עתה עוד לא נשלמו
השבטים, אע"פ שנולד יוסף. מהו הטעם, שלא
חכה עד שיוולד בנימין, וישלמו השבטים.
ומשיב, אלא יעקב עשה בחכמה, וידע הדבר,
שעוד לא נשלמו השבטים, אמר ודאי אם יושלמו
כאן כל השבטים, הרי אני יודע שתקון העליון
יניח עליהם כראוי, ובארץ הזו אני רוצה
שיושלמו, אלא בארץ הקדושה.

(רמא) ת"ח דהכי הוא וכו': בוא ראה שכך
הוא, כי כל ייב השבטים, המה
תקון של עולם התחתון, שהוא הנוקבא דז"א
שמחזה שלו ולמטה, וכיון שנולד בנימין, ונשלמו
י"ב, מתה רחל, ועולם התחתון, שהוא נוקבא
דז"א, לקחה מקום להתתקן בהם.

פירוש. כי אין הנוקבא מתתקנת פחות
מיי"ב, וכשת"א מתתקנת בייב השבטים, שה"ס
מוחין השלמים דהארץ החכמה, אז נעשו ב'
(דסו"י דף קנ"ח ע"א)

ועל דא לא אתיליד וכו': ועל כן לא נולד
בנימין אלא בארץ הקדושה, וז"ש ואני
בבואי מפדן ארם וגו', ושם מתה רחל, ועולם
התחתון הזה, שהוא נוקבא דז"א שמחזה ולמטה
קבל

דרחל קיימא, עלמא תתאה ב לא נ אתתקנא בהו, ג " מיתת ב רחל ד נטלא, ביתא בשלימו.

רמב) ואי תימא, לאה אמאי לא מיתת, בההוא זמנא. אלא בגין דביתא ב בעלמא ו תתאה איהו, ו וכלא מניה ס הוו לאתתקנא, ולאו מעלמא עלאה, ובג"כ לא מיתת ב בההיא שעתא. וכל עובדוי דלאה באתכסיא אינון, בגין דעלמא עלאה איהו באתכסיא, ו ולאו באתגליא, ובגין כך לא אדכר מיתתה דלאה, כמיתתה דרחל.

רמג) ותא חזי, יא דהכי הוא ודאי. בגין דעלמא עלאה, כל מלוי באתכסיא, ועלמא תתאה יכ כל מלוי באתגליא יג בג"כ, ב אתכסיא לאה במערתא דכפלתא, ג ורחל בגלוייא דאורחא, דא בסתרא, ודא באתגליא. ובאתכסיא ד עלמא עלאה אתרשים, דכתיב י ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות, ובגין כך קראה טו שמה טז אשר.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) מיתת רחל נטלא בירא: ח"א קס: קס: קס: קס: (ב) אתכסיא לאה במערתא: ח"א קעה. קעה. (ג) ורחל בגלוייא: ח"א קעה. רכג. ח"ב כט: ד) (כראשית ל') ב"כ דף קל"ג ציון ג' רכג. ח"ב כט: ח"א קעה. רכג. ח"ב כט: ד) (כראשית ל') ב"כ דף קל"ג ציון ג' חלוסי גרסאות א לאתתקנא וליג לא. ב אתתקן ג מיתת; מוסיף כד מיתת. ד נטלת; מוסיף נטלא לעלא נטלא כיהא לעלא. ס דעלמא (אה"ל). ו ליג תתאה. ז וכלהו. ח ליג הוו. ט בחתוא זמנא ולא. יא ליג דהכי הוא ודאי. יב ליג כל מלוי. יג ליג מן בגיג עד ובאתכסיא (אה"ל); בגין כך כל ברכאן דתריז עלמיו. באתגליא ובאתכסיא וליג מן ובאתכסיא עד בגין כך. יד דעלמא. טו שמו (אה"ל). טז מוסיף אשר בגיג [ובגיר] כל ברכאן באתגליא ובאתכסיא.

הסולם

מאמר

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף שהוא לאה. כל דבריו בהסתר, ועולם התחתון כל דבריו בגלוי. ומשום זה נסתרה לאה ונקברה במערת המכסלה, ורחל נקברה בדרך הגלוי. זו בסתר וזו בגלוי. וכן נצטיין עולם העליון בהסתר, שכתוב, ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות, ומשום זה קראה שמו אשר.

קבל מקום ילהתיישב בבית שלם, דהיינו בכל קומת ו"א, כי נעשה אחד עם עולם העליון, שלמעלה מחוה, כנ"ל בסמוך. וכל זמן שרחל היתה קימת, דהיינו שהיה לו ב' נוקיין, הרי עולם התחתון עוד לא נתחקן בי"ב השבטים, כנ"ל מתה רחל, כי נעשתה אחת עם הנוסבא העליונה, קבלה בית בשלמות. דהיינו כנגד כל קומתו דו"א.

פירושו. כי השם אשר יורה על חסדים מכוסים, כמ"ש לעיל (כ"א דף י"ב אות ו') אשר, ראש דנפיק מראשית, שנתכאר שם בהסולם. שה"ס בינה שיצאה מראש א"א הנק' ראשית, שפירושו שנעשתה מכוסה ונעלמת מבחינת ראש שה"ס חכמה. כי אותיות אשר חן אותיות ראש לפפרע. דהיינו בהיפך מבחינת ראש ע"ש. וכן אומר בת"ז (תק' ל"ט דף ע"ט ע"ב) מסמרא דנוקבא שהיא אמא אתקרי אשר, ומסמרא דדכורא אתקרי ראש רישא דכל רישין דהיינו א"א שה"ס חכמה. ווסו"ה באשרי וגו' ותקרא את שמו אשר, דהיינו שקרא אותו בשמה עצמה. דהיינו ע"ש החסדים המכוסים שבת. הרי שלא נצטייגה בחסדים המכוסים שבה, ומתפארת עמהם, באופן שאפילו בעת שבי' הנוקבות נעשו פרוצף אחד, ויכולה לקבל

רמב) ואי תימא לאה וכו': ושואל, ואם תאמר, למה לא מתה לאה באותו הזמן, שנשלמו י"ב השבטים, וב' הנוקיין דו"א נעשו לאחת, שהרי אז נתבטלה גם בחינת לאה כמו בחינת רחל, וגם לאה היתה צריכה למות כמו רחל. ומשיב, הוא משום שהבית הוא בעולם התחתון, דהיינו בנוקבא שמחוה ולמטה הנקראת רחל, והכל צריכים להתחקן מסנו, כלומר שבשלמותו הלוי שלמות כל התחתונים שבכ"ע, ולא מעולם העליון, וע"כ אין בחינת עולם העליון, שהוא לאה, מתבטל במשהו, אפילו אחר שנשלמו י"ב השבטים, כלומר שגם אז היא בחסדים מכוסים כמטרם השלמות. ומשום זה לא מתה לאה באותו הזמן, כי לא נתבטלה, כמבואר.

רמג) ותא חזי דהכי הוא וכו': ובוא וראה שכן הוא בודאי, כי עולם העליון, (דמרי דף קניח ע"א)

רמד) וּבְגִין דַּא, כְּלֵא חַד, דְּהַא כְּלֵא הוּי מַעֲלָמָא עֲלֵאָה. הִכִּי נְמִי, וּבְכַל אַתְר, תְּרִין עֲלָמִין, דַּא בַּאֲתַגְלִיא, וְדַא בַּאֲתַכְסִיא, וְאַנְן לֹא יִמְבַרְכִּינְן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲלֵא בְּתִרִין עֲלָמִין, דְּכַתִּיב * בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִמְן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. בְּגִינֵי כֵךְ, יִ עֲלָמָא עֲלֵאָה קְרִינְן הוּא, י וְקְרִינְן יִ עֲלָמָא תַתְּאָה, אַתְ"ה, בְּגִין יִ דַּאִהוּ בְּרוּךְ מַעֲלָמָא עֲלֵאָה, עַל יַדָּא דְּצַדִּיק, הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב יִ בְּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַם וְגוֹי. י וְדַאִי יִ מִצִּיּוֹן אִיהוּ בְּרוּךְ. רמה) תַּא חוּזי, כְּגוּנָא דַּא יִ ה' יִ ה' יִ תְּרִין יִ עֲלָמִין יִ נִינְהוּ, דַּא בַּאֲתַגְלִיא, וְדַא בַּאֲתַכְסִיא, יִ וְעַל דַּא פְּסִיק טַעמָא בְּגוּוּיָהּ, וּמַעֲלָמָא דַּא, עַד עֲלָמָא דַּא, כְּלֵא חַד.

רמו) וְיִהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וְגוֹי, י אִמֵּר רַבִּי יְהוּדָה, תַּא חוּזי, יִ שְׁלִימוּתָא דִּיעֻקְבִּי, דְּלֵא בַּעַא לְמִיּוֹלֵד אֲלֵא בְּרִשׁוּתִיהָ דְּלִבְנָן. וְאִי יִ תִּימָא, זְמַנָּא יִ אַחֲרִינָא אֲמַאי לֹא יִ אוּיִל בְּרִשׁוּתִיהָ. יִ אֲלֵא בְּגִין דְּדַחֲלִי יַעֲקֹב, דְּלֵא

מסורת הזהר

א) (תהלים ק"ו). ב) (שם) לעיל דף ג"ט ציון א' ג) עלמא הו"א אמתיה: לעיל דף ס"ו ציון ב. ד) (תהלים קל"ה) ח"ג ט: לה. קמ"ה. ה) מציון איהו ברוך: ח"ג ט: ו) (שמות ל"ד) ח"ב קעה: רסה. ח"ג קלה. ת"ז תק" ע' קכט: ז"ח אחרי מ"ז סד שינ. רות ע"ו טב שסז. ז) ועל דא פסיק טעמא: ח"ג קלה. ה) ויהי כאשר ילדה: לעיל דף ס"א ציון ב. כל הטאמר עד באתרא דאצטריך נמצא בס"ה דף קסת.

חלוסי גרסאות ה ועס כל; י"ג מן ובגין עד ואנן. נ סכרכין. ג ליג ופריןן. ד ועלמא וליג ופריןן. ס ראייה. ו מוסיף ה' ודאי (אה"פ). ז מוסיף תרין זבגין תרין עמין. ח עלמן. ט אינהו. י נרפס דף קס"ה כסית. יא שלימותיה. יב מוסיף תימא לבתר. יג אחרא. יד אוי, ליג אוייל ברשותיה [אלא]: בעא למיול (אה"פ). ט"י ליג אלא.

מאמר

הסולם

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף

הוּא. שְׁהוּא לִשׁוֹן נִסְתַּר, וְאַנּוּ קוֹרְאִים אֶת עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּשֵׁם אַתְרָה, שְׁהוּא לִשׁוֹן נִכַח וְנִגְלָה, מִשׁוּם שְׁהוּא בְּרוּךְ מַעֲלָם חַעֲלִיּוֹן עַל יְרֵי הַצַּדִּיק, וְח"ש בְּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַיִם וְגוֹי. כְּלִמְרַם מִשׁוּם שְׁעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִחִבְרָן בְּחִסְדִים מַעֲלָם הַעֲלִיק, ע"כ הוּא נִגְלָה לְנוּ, וְדַאִי הוּא, כִּי מִצִּיּוֹן שְׁהוּא יִסּוּד דְּעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן הוּא בְּרוּךְ. וְע"כ מַחֻוּב עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן לְהַחֲקִיִּים בְּבַחֲיָנָתוֹ תַּמִּיד.

רמה) תַּא חוּזי כְּגוּנָא וְכוּי: בּוּא וְרַאָה, כְּעִין זֶה, הוּי"ה הוּי"ה, שְׁבַחֲחִילָה י"ג מְדוּתָה, הֵם ב' עוֹלָמוֹת זֶה בְּנִגְלָה וְזֶה בְּנִסְתָּר, שְׁה"ס ב' פִּאחֵי הַרָאשׁ, שְׁהִימְנִית הוּא חִסְדִים מְכּוּסִים, וְהַשְּׂמַאלִית ה"ס הַאֲרַת חֲכָמָה הַמְּגוּלָה, וְע"כ יִשׁ פְּסִיק בֵּין ב' הוּיּוֹת, וּמַעֲלָם זֶה עַד עוֹלָם זֶה חֲכַל אַחַד, כִּי עוֹלָם הַנִּגְלָה אֵין לוֹ מִשְׁלוֹ כְּלוּם, וְכַל מַה שִׁישׁ בּוֹ הוּא מִקְּבַל מַעֲלָם חִנְסְתָּר, כְּנ"ל.

רמו) וְיִהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל וְגוֹי אִמֵּר ר' יְהוּדָה בּוּא וְרַאָה שְׁלִימוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁלֹּא רָצָה לְלַכְתָּ, אֲלֵא בְּרִשׁוּתוֹ שֶׁל לְבָן, וְאַם חֲאֲמַר, בְּעַעַם הָאַחֲרָת, לְמַה לֹּא הֵלֵךְ בְּרִשׁוּתוֹ, כִּי בָרַח מִמֶּנּוּ, וּמְשִׁיב, אֲלֵא מִשׁוּם שִׁיעֻקְבִּי הִיחַ

מתירא

הַחֲכָמָה, מ"ם אֵינָה חֲפָצָה בְּחֲכָמָה אֲלֵא נִשְׂאָרָה בְּחִסְדִים מְכּוּסִים, בְּסוּרָה כִּי חֲפֵץ חֲסֵד הוּא, וְזוּ"ס שֶׁלֹּא מַתָּה אִז לֵאמֹר.

רמד) וּבְגִין דַּא כְּלֵא חַד וְכוּי: וּמִשׁוּם זֶה נַעֲשֵׂה הַכֹּל אַחַד, וְהֵינְנוּ שְׁב' הַנּוֹקְבוֹת נַעֲשׂוּ שְׂרָצוּף אַחַד, מִשׁוּם שְׁהַכֹּל הוּא מַעֲלָם הַעֲלִיּוֹן, פִּירוּשׁ, שְׁמִרְחִיב בִּיאוֹר, וְאוֹמֵר הָרִי כֹל הַסוּד שֶׁנַּעֲשׂוּ ב' הַנּוֹקְבוֹת לְאַחַד, הוּא מִטַּעַם שְׁנוּקְבָא תַּחְתּוֹנָה שְׁמַחֲזָה וְלַמַּטָּה נִשְׁלַמָּה וְנַעֲשֵׂה לְגַמְרֵי כְּמוֹ נּוֹקְבָא עֲלֵאָה, וְאַם כֵּן בְּמַצַּב זֶה רַק הַנּוֹק' הַחֲזוּנָה רַחֵל נִתְּבַטְּלָה, שֶׁנַּעֲשֵׂה כְּמוֹ הַעֲלִיּוֹנָה, לֵאמֹר אֲבַל הַעֲלִיּוֹנָה עֲצָמָה לֹא נִתְּבַטְּלָה, וְע"כ לֹא מַתָּה לֵאמֹר.

הִכִּי נְמִי וּבְכַל אַתְר וְכוּי: וְכֵן הוּא אֲשֶׁר בְּכַל מִקְּט, הֵן בְּשַׁעַת שְׁלִמּוּת וְהֵן שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת שְׁלִמּוּת, הֵם שְׁנֵי עוֹלָמוֹת זֶה בְּנִגְלָה וְזֶה בְּנִסְתָּר, כְּלִמְרַם, שְׁאֲפִילוּ בַּעַת שְׁלִמּוּת, שִׁיחַל תּוֹפֵס כֹּל קוּמְחוֹ דו"א וְאֲפִילוּ מַחֲזָה וְלַמַּטָּה, יִשׁ ג"כ ב' עוֹלָמוֹת, אֲלֵא זֶה בְּמִנְיַמִּית בְּחִסְתָּר, וְזֶה בְּחִיצוֹנִית בְּגוּלָה, שְׁמַלְכִישִׁים אֲשֶׁה עַל אַחוּתָה, וְאֵין אֲנּוּ מְבַרְכִים לְקַב"ה, אֲלֵא כְּשֵׁנֵי עוֹלָמוֹת, שְׁכַחוּב בְּרוּךְ ה' מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, וּמִשׁוּם זֶה אֲנּוּ קוֹרְאִים אֶת עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן

(רדו"י דף קנ"ה ע"ב)

ישבוק ליה, וישתלימו תריסר שבטין, בארעא אחרא. ועל דא א כיון דחמא, דמטא שעתא דבנימין, ברת, כמה דאת אמר, * ויברח הוא, וכל אשר לו. (רמז) דכיון דאתיליד בנימין, י אתקשרת י שכינתא בכלהו שבטין, י ונטלא ביתא י בכלהו. ויעקב הוה ידע יברזא דחכמתא, דכד י ישתלימו תריסר שבטין, דשכינתא י ותתקשר בהו, י ורחל יא תמות, ואיהי נטלא ביתא.

רמח) י תא חזי, הכי אוליפנא, עלמא תתאה אתחזי ליה ליעקב, כמה דאתחזי י למשה, אלא דלא יכילת, עד דהוו תריסר שבטין בביתא, לאתקשרא יבהו, וכדין י אתדכיאת רחל, י ונטלא יו איהי ביתא בכלהו שבטין, י והות י עקרא י דביתא, וכדין י מושיבי עקרת הבית י ודאי. (רמט) אמר יעקב, הא מטא זמנא, כל דאשתלימו תריסר שבטין, י ודאי עלמא י דלעילא כד יחות כה הוא י לביתא, י לאתקשרא בהו, י ומסכנותא דא כס אתדחייא קמיה, אי לתמות הכא, לא לא אפוק י מהכא לעדמין, ולא עוד, אלא בארעא דא, לא אתחזי לאשלמא ביתא, י בגין כך ויהי כאשר ילדה לו וגו', עד לא יא אשתלימו שבטין.

מסורת הוה

(א) (בראשית ל"א) ח"א קסה. (ב) עקרא דביתא: לעיל דף ס"ה ציון ד'. (ג) (תהלים קי"ג) לעיל דף ס"ה ציון ב'.

חלופי גרסאות א חמא דכיון דמטא לבנימין. ב אתקשר. ג שבטא. ד ונטלא. ס כהו. ו ברוחא; ברוח (אה"ל) ז ישלימו. ח ליג תתקשט. ט ותקשר; ליג ותקשר. י רחל. יא מיתת. יב ותא. יג לית למשה יד אתדחייא. טו ונטלח. טז תיא. יז וחות. יח עיקרא. יט בביתא. כ ליג ודאי. כא דישתלימו. כב ודאי; ובדאי (אה"ל). כג לעילא. כד ייחוד. כה לית; לי (אה"ל). לו ביתא; לביתא. כז ותקשר; ואתקשרא. כח ומסכנותא. כט אתדחייא. ל תימות. לא יטוק; אימוק. לב מכאן. לג בניג. לד רחל את יוסף וליג וגו'. לה ישתלימו.

הסולם

מאמר

רמח) תא חזי הכי אוליפנא וכו': בוא וראה כך למדנו. עולם התחתון, שהוא השכינה, היה ראוי שתתחבר עם יעקב. כמו שהיה ראוי אל משה, אלא שלא יכלה מטרם שהיו י"ב שבטים בבית להתקשר בהם, כיון שנשלמו י"ב, אז נדחה רחל, והשכינה קבלה הבית בכל י"ב השבטים, (כמ"ש לעיל) ונעשה עקרת הבית. ואז נאמר מושיבי עקרת הבית, ודאי.

רמט) אמר יעקב הא וכו': אמר יעקב, כבר הגיעה השעה, שילד בנימין, ויושלמו י"ב השבטים, ודאי, העולם שלמעלה, דהיינו הנוקבא שלמעלה מחוה, ירד כאן אל הבית להתקשר בהם, כלומר, שיתקשרו ב' הנוקבות להיות פרוץ אחד, ועניה זו, רחל, תהיה נדחית לסניו, כמ"ש לעיל, אם תמות כאן. לא אצא עוד מכאן לעולם. ולא עוד אלא בארץ הזו אינו ראוי להשלים את הבית, אלא בארץ הקדושה, משום זה, ויהי כאשר ילדה וגו', דהיינו מטרם שנשלמו השבטים.

מתירא, שלא יעזוב אותו ללכת ממנו, ויושלמו י"ב השבטים בארץ נכריה. ועל כן כיון שראה יעקב, שהגיעה השעה ללידת בנימין, ברה, כמו שאתה אומר, ויברח הוא וכל אשר לו.

רמז) דכיון דאתיליד וכו': כיון שנולד בנימין, נתקשרה השכינה דהיינו הנוקבא תתאה, בכל השבטים, משום שנעשתה פרוץ אחד עם הנוקבא עלאה, לאה, כנ"ל, ונאחזה הנוקבא תתאה גם בששה בני לאה, וקבלה ה"ת בכל השבטים. ביתא, פירושו המוחין דהאר"ת חכמה, בסו"ה בחכמה יבנה בית.

ויעקב הוה ידע וכו': ויעקב היה יודע בסוד החכמה, כשיושלמו י"ב השבטים השכינה תתקשט ותתקשר בהם, כלומר שתתקשט ע"י במוחין גדולות, ותתקשר בהם לפרוץ אחד עם הנוקבא עלאה שלמעלה מחוה כנ"ל, ורחל תמות, כי חתנולה (כנ"ל דף צ"ח ד"ה פירוש) והשכינה תקבל תבית כמ"ש שם.

(דוריי דף ע"ה ע"ב)

רנ) שמע ר"ש, אמר, ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר, ודא סליק על כלא. ואי תימא אמאי לא אזל ליה ל לאורחיה י מיד, אלא, כל י זמן דרחל לא מתעברא מבנימין, אתעכב תמן, כיון דמטא זמנא דבנימין, ערק, ולא בעא רשותא. בגין דלא יתעכב תמן, י ויתחבר יעקב בכולהו שבטין, פ באתרא י דאצטריך.

רנא) רבי אבא י פתח, * וילך משה וישב אל יתר חותנו וגו'. תא חזי משה דעי ענא דיתרו חמוי הוה, ודיוריה הוה ביה, וכד פ בעי למיזל, לא אזל אלא פ ברשותא דידיה, ויעקב י דהוה שלים, ודיוריה הוה תדיר עמיה דלבן, אמאי לא בעא רשותא מניה. אלא הא אתמר י דלא י יגלגל לבן, עמיה גלגולין, וישתאר תמן, י דהא בקדמיתא אמר ליה, ומיד גלגל עליה גלגולין, י ואשתאר תמן, והשתא דחיל מניה.

רנב) אכל יתרו, לא הוה הכי פו לגבי פ משה. בגין דלבן חרשא הוה, יובחרשא י הוה כל עובדוי, י לגבי דיעקב, והשתא לא בעא יעקב לאתעכבא תמן, דהא קביה א"ל י שוב אל ארץ אבותיך י וגו', וע"ד לא בעא לאתעכבא פ ולמישבק פקודא י דמריה.

רנג) הא חזי כתיב י ויזכור אלהים את רחל וגו', פתח ואמר, י למנצח לבני קרח על עלמות שיר. האי קרא, אית לאסתכלא ביה, י דרזא דחכמתא איהו, וכל הני שירין ותושבחן, דהוו אמרי בני קרח, כלהו י מתדתין אינון

מסורת הזוהר

א) (שמות ד') ח"א קסה. ב) (בראשית ל"א) ח"א קס: ח"ג נהו. ג) (בראשית ל') וירא דף קייט ציון ג'. ד) (תהלים פ"ו) ח"ב קמד: רכו: ח"ג נח:

חלוסי גרסאות ל לאורחיה. ב ליג מיד. ג זמנא. ד ואחבר. ס באתר. ו דלא אצטריך; דאצטריך עייב. ז פוסיף פתח ואמר. ח בעא. ט ברשותיה וליג דידיה. י הוה. יא ליג מן דלא עד דחא. יב יתגלגל. יג ותא. יד דישתאר; דאשתאר (אה"פ). טו לגביה. טז דמשה. יז ובחרשין (אה"פ). יח חזר. יט לגביה. כ ולמולדתן. כא והיה עמך וליג וגו'. כל ולמישבק. כב דמריה. כג ברזא. כד מתותי.

מאמר

הסולם

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף

אלא הא אתמר וכו': ונשיב, אלא למדנו, שע"כ לא בקש רשות מלבן, מפנה, שלא יגלגל עליו גלגולים עד שישאר שם. כי מקודם לכן כבר אמר לו, שרצה ללכת לביתו, ומיד גלגל עליו גלגולים, ונשאר שם, וע"כ עתה היה מתירא ממנו, ולא בקש ממנו רשות.

רנב) אבל יתרו וכו': אבל יתרו, לא היה כן לנגד משה, כי לבן היה מכשף, ובכשוף עשה כל מעשיו כנגד יעקב, ומשום שעתה לא רצה יעקב להתעכב שם, שהרי חקב"ה אמר לו שוב אל ארץ אבותיך וגו', ולכן לא רצה להתעכב ולעזוב מצות רבונו. וע"כ לא בקש רשות ממנו.

רנג) תא חזי כתיב ויזכור אלקים את רחל וגו': פתח ואמר, למנצח לבני קרח על עלמות שיר. מקרא זה יש להסתכל בו,

רנ) שמע ר"ש וכו': שמע ר"ש, אמר, ודאי, כל דבריו של ר' יהודה טובים, ואלו, עולים על כולם. ואם תאמר למה לא הלך לדרכו מיד, אלא שעוד נתעכב ועבר שש שנים בצאן לבן. הוא משום, שכל עוד שרחל לא נתעברה עם בנימין, נתעכב שם, כיון שהגיעה השעה שנתעברה עם בנימין, ברח ולא בקש רשות מלבן, כדי שלא יתעכב שם, ויתחבר יעקב בכל השבטים במקום הצריך. דהיינו בארץ הקדושה.

רנא) ר' אבא פתח וכו': רא"פ וילך משה וישב אל יתר חותנו וגו'. בוא וראה, משה היה רוצה צאן יתרו הותנו, ופעונו היה אצלו, וכשרצה ללכת, לא הלך אלא ברשותו. ויעקב שחיה איש חם ופעונו היה תמיד אצל לבן, למה לא בקש רשות ממנו, כמו משה.

(רמב"ם דף קנ"ה ע"ב)

שירין ה' ותושבחן דהוּ מלקדמין, וכן כל אינון שירין ותושבחן דאמר דוד,
 וכל אינון דהוּ עמיה, כלהו הוּ ברזא עלאה, י ברזא דחכמתא.
 רנד) תא חזי ג עבד קודשא בריך הוא * עלמא תתאה כגוונא דעלמא
 עלאה, וכל אינון ד סדרין י סדרו דוד ושלמה בריה, וכל אינון נביאי קשוט
 כלהו * סדרו כגוונא דלעילא.
 רנה) תא חזי, כגוונא דאיכא משמרות י בארעא, הכי ז נמי ה ברקיעא,
 דמזמרי ט למרייהו, ואמרי שירתא תדיר. וכלהו י קיימין אלין לקבל אלין,
 וכלא יא בסדרן דשירין ותושבחן, יוהא אוקמוה חברייא.

פסורת תוחר

א) עלמא תתאה כגוונא דעלמא עראה: לעיל דף פ"ג ציון א'.

חלופי גרסאות ה' ואינון תושבחתא. ז ברוחא. ג עבד; עבד ליה. ד סדורין. ס רסדר. ו מוסיף בארעא דמזמרי
 למאריהון. ז מוסיף נמי איכא משמרות ברקיעא ותא אוקמוה חברייא ואיכא סורי משמרות ברקיעא,
 נמי איכא משמרות לעילא דמזמרי (תרמ"ק). ח ברקיע. ט למאריהון; למארייהו. י קיימי.
 יא בסדורא. יב ל"ג ותא אוקמוה חברייא.

עלמות שיר

הסולם

מאמר

התחדשות שירת הבינה במקום הנוקבא יש
 כאן, ולא יותר. וע"כ נכתבת שירתם כשירה
 ישנה המחודשת. משא"כ שאר הקוין, הגם
 שנמשכים ג"כ מבינה, מ"מ יש בהם שינוים
 מפאת העברתם בז"א. וז"ש, וכן כל אינון
 שירין והושבחן דאמר דוד וכל אינון דהוּ
 עמיה, כלהו הוּ ברזא עלאה ברזא דחכמתא
 כלומר, שמשמיענו שאין הכונה לוטר שרץ
 שירת בני קרח היא מבינה ולא שירת דוד
 ושאר הזקנים שעמו. אלא וכן כל אינון שירין
 וכו' הם מבינה. אלא שהם רק ברזא עלאה,
 בסוד הבינה, אבל אינם שירת הבינה ממש,
 כי משתנים בעברם בז"א. א"ל שירת בני
 קרוז לא משתנה כלום.

כי סוד החכמה הוא, וכל אלו שירות ותשבחות
 שבני קרח היו אומרים, כולם אינם חדשים, אלא
 חדשו שירות ותשבחות ישנות, שכבר היו
 מקודם לכן. וכן כל אלו שירות ותשבחות
 שאמר דוד, וכל אלו שהיו עמו, ששמותיהם
 נזכרים בדאשי המזמורים שבתהלים, כולם היו בסוד
 העליון, שהיא בינה, בסוד החכמה.

רנד) ת"ח עבד קב"ה וכו': בוא וראה, עשה
 הקב"ה את עולם התחתון, שהוא
 הנוקבא, כעין עולם העליון, שהוא בינה, להיותו
 מקבל ממנו כנ"ל, וכל אלו הדברים שסדרו דוד
 ושלמה בנו, וכל אלו נביאי אמת, כולם סדרו
 בעולם התחתון, כעין של מעלה, בבינה.

פירוש. המוחין נמשכים ומחפשטים
 בשירה. כי הטעמים נקודות תגין ואותיות
 שבשירה הם סדרי היהודים, שבדרכיהם
 מתפשטים המוחין. והשירים שבתהלים, הם
 סדרי יהודי המוחין שבעולם התחתון, שהוא
 הנוקבא דז"א. ונודע, ששרשי המוחין בכל
 צורותיהם, הם בעולם העליון, בבינה, ומעולם
 העליון נמשכים אל עולם התחתון. ויש הפרש
 בין קו שמאל לשאר הקוין, כי הקו שמאל
 מקבלת הנוקבא מבינה עצמה, ולא מז"א
 בעלה, והיינו בעת שהיא בסוד ב' מאורות
 הגדולים, (כנ"ל דף ז' ר"ה ושיעור ע"ש) משא"כ
 שאר הקוין היא מקבלת מז"א. בעלה, ולא
 מבינה. ונמצא שבקו שמאל של הנוקבא לא
 נעשה שום שינוי בעברו מן הבינה אל
 הנוקבא, משא"כ שאר הקוין, משתנים הרבה
 בסבת העברתם לז"א, שדרכו בחסדים מכוסים,
 שהנוקבא מוכרחת לקבל ממנו.

רנה) ת"ח כגוונא וכו': בוא וראה, כמו שיש
 משמרות בארץ, ש"כ שעות הלילה,
 מתחלקות על ג' פעמים ארבע, יש גם כן ברקיע,
 שג' כתות מלאכים מזמרים בהם לרבונם, ואומרים
 בהם שירה תמיד, וכולם עומדים אלו מעל
 אלו, והיינו לפי סדר מדרגתם, בסו"ה גבוה מעל
 גבוה שומר עליהם, וכולם הם במערכות של
 שירים ותשבחות. שכל כתה משוררת לפי
 מדרגתה, וכבר בארוהו החברים.

עלמות

ווי"ש וכל דני שירין ותושבחן דהוּ
 אמרי בני קרת, כלהו מחדתי, אינון שירין
 ותושבחן דהוּ מלקדמין, כי שירת בני קרת,
 ה"ס התפשטת הקו שמאל בנוקבא, אשר אין
 בו שום שינוי מסדר הארתו בבינה, אלא רק

י"ח ע"ב (ה) דף קנ"ט ע"א

רנו) עלמות שיר. מאי עלמות שיר. אלא כמה דאת אמר, י ששים תמה ה מלכות ושמונים פלגשים י ועלמות אין מספר. י מאי ועלמות אין מספר. י כד"א ה היש מספר לגדודיו. י ובגין דלית י לון חושבנא, כתיב ה) ועלמות אין מספר.

רנו) וכלהו שורין שורין, מסחרן סדרין, אלין י לקביל אלין, לזמרא ולשבחא ה למריהון, ואלין י אינון עלמות שיר. י ובגין דאית עלמות דלא מזמרין כאלין, ה אלין אקרון עלמות שיר.

רנח) תלת סדרין י מתפרשן לכל סטר, לדי סטרי עלמא, י ובכל סדרא י וסדרא, י דאיהי לכל סטר, י תלת סדרין י אחרנין. סדרא קדמאה דלסטור מזרח, תלת סדרין אינון, ואינון תשעה סדרין, בגין דכל סדרא מאינון תלת,

דרך אמת

ה) פקודי כ"ז פ"ב

מסורת הזהר

א) מאי עלמות שיר: ח"ב רכו: ב) (שה"ש ו')

ח"ב יד: נא. ח"ג רטו. ת"ז בהקדמה יד: תק'

י"ג כח. תק"ח צ"ח טא ש"מ. ג) (ש"ס) ח"ב יד: רכו: ח"ג רטו. ת"ז תק' ע' קכב. ז"ח יתרו ל"ד טא

שנב, טב ש"ט שה"ש ס"ד טא ש"מ. תק"ח צ"ח טא ש"מ. ד) מאי ועלמות אין מספר: ח"ב יד: רכו:

ה) (איוב כ"ב) ח"א קצב: רמט. ח"ב יב: רכו: ח"ג רי: ו) ובגין דלית לון חושבנא: ח"ב רכו:

חלופי גרסאות ה מלכות וגו'. ז כדכתיב. ג בהו. ד לקבל. ס למאריהון. ו ל"ג אינון. ז ל"ג מן ובגין עד

תלת. ח ואילין. ט גרסס בפרשת פקודי דף רכ"ח. י אינון דמתסרשין; אחרשן. יא וכל. יכ וסדרא

תלת סטרין אחרנין. יג דאיהו יד ל"ג תלת. טו אחרנין; אינון ואוקימנא.

מאמר

הסולם

עלמות שיר

רנו) עלמות שיר: שואל, מהו עלמות שיר. ומשיב, הוא, כמו שאתה אומר, ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר. מהו עלמות אין מספר. הוא, כמו שאתה אומר, היש מספר לגדודיו, ומשום שהם בלי מספר לכן כתוב, ועלמות אין מספר.

פירוש. מספר, פירושו המוחין דהארת חכמה. בסו"ה ושמים מספרים וגו'. בלי מספר ה"ס מוחין דאור החסדים. (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף כ"ב ר"ה במספר ע"ש) ווי"ש ובגין דלית לון חושבנא, דהיינו שהם בבחינת מוחין דאור החסדים הנבחנימ לבלי מספר, ע"כ כתוב ועלמות אין מספר, כי השם עלמות יורה לשון העלם, דהיינו שהם חסדים סכוסים ואין בהם הארת החכמה, ולכן כתוב בהם אין מספר. להורות על מוחין דאור החסדים שבהם. וכן עלמות שיר, יורה על מוחין של אור החסדים שבהם.

רנו) וכלהו שורין שורין וכו': וכולם, שורות שורות מסתדרים במערכות אלה לעומת אלה. לזמר ולשבח לרבונם. ואלה הם עלמות שיר שבכתוב הנזכר, ומשום שיש (דפו"י דף קנ"ט ע"א)

עלמות שאינם מזמרים כמו אלה, לכן נקראים אלה, עלמות שיר.

פירוש. כי שירה וזמרה נוהגת בעיקר במדרגות הנמשכות מראות חכמה מקו שמאל, אמנם אין הארת הכמה מאירה בלי התלבשות בחסדים, ומשום זה נוהגת שירה גם באור החסדים הנכללים מהארת חכמה, ולפיכך יש ב' מיני עלמות, שהם אור החסדים כנ"ל. א) הנכללות מחכמה, והן העלמות שיר של בני קרח. ב) שאינן נכללות בחכמה, ובהן אינה נוהגת שירה, ונקראות עלמות סתם.

מאמר, כל סדרא לאו איהו אלא בתלת

רנח) תלת סדרין מתפרשן וכו': ג' מערכות מתחלקות לכל רוח, מן ד' רוחות העולם, ובכל מערכה ומערכה שבכל רוח, יש שלש מערכות אחרות. באיטן, אשר למערכה הראשונה שברוח מזרח, יש שלש מערכות והן תשע, משום שבכל מערכה מאלו השלש, יש שלש מערכות, ונמצא שהן תשע. וכן בשאר ג' רוחות העולם, יש תשע בכל אחד. וכמה אלף ורבעות תחתיהם.

הגם שמאמר הזה נדפס בפרשת פקודי

אית ליה תלת סדרין, ואשתכחו דאינון ב תשעה, וכמה אלף ג ורבבן ג תחותייהו.

רנט) ד הני סדרין תשעה, ה כולהו ו מתנהגי באתוון ז רשימין, וכל סדרא ט אסתכי לאינון אתוון י רשימין, יא ומתחברן בלהו, ואמרי שירתא, וכד

חלופי גרסאות א מוסיף תשעה סדרין, ב ורבבון ג תחותיהו; תחותיהו, ו הני ט וכלהו, ז מתקני (אה"ל). ז רשימן, ח סטרא ט אסתכל; רשימן; מוסיף והא אוקמות וכן לכל סדרא וסדרא וכלהו גטלי באתוון רשימין (רשימן) ואלין עלאין (עלאין) מאלין וקיימאן (וקיימא) אלין על אלין, יא לג ומתחברן בלהו ואמרי שירחא.

כל סדרא-בתלת

הסולם

מאמר ד'

בנין דכל סדרא טאינון תלת אית ליה תלת סדרין, דהיינו התכללות הב' שהוא התכללות גמורה, וכולו דחמים, שאין שם אפילו התכללות מרוח מערב. ועם כל זה מכה התקונים והמוחין של מספר י"ב הנ"ל שמלכות חסרה גבחינתה עצמה, מ"מ מקבלת תיקונה מהם, וז"ש וכמה אלף ורבבון תחותייהו, כי הארות החכמה, הנמשכות מישסות נבחנות לאלף, כי י ספירותיהם הן במספר אלף, והארות החסדים הנמשכות מאו"א עלאין נבחנות לרבבות, כי י ספירותיהם הן במספר רבבה, וכנגדם יש קליפות לעומת בחינת אלף, והם נאחזים במלכות הממותקת, שה"ס עטרת יסוד, הראויה למוחין דארף, ויש קליפות לעומת בחינת רבבה, שהם נאחזים במלכות הבלתי ממותקת, דהיינו בעצם המלכות, וזו"ה ימול מצדך אלף, דהיינו על ידי המוחין דהארת חכמה הנמשכים מישסות, שהם בבחינת אלף, והם נמשכים מקו שמאל בעיקר, שז"ס מצדך, שפירושו, מצד שמאל, ורבבה מימין אלף לא יגש, דהיינו על ידי המוחין דחסדים הנמשכים מאו"א עלאין, שהם בבחינת רבבה, נצלים מן הקליפות, שהם בבחינת רבבה, ואינם מניחים אותם להתקרב אל האדם, והם נמשכים מקו ימין, ועל כן אומר מימיןך, ואלו הקליפות דרבבה חזקות הן, ואי אפשר להפילן כמו הקליפות שבבחינת אלף, וע"כ אינו אומר עליהן, אלא, אלףך לא יגש, כי אי אפשר להפילן מטרם גמר התקון, וז"ש וכמה אלף ורבבון תחותייהו, דהיינו ב' בחינת הארות הנ"ל המפילים הקליפות דאלף, ומרחיקים הקליפות דרבבה, ונמצא שמגיע תקון גם לעצם המלכות החסרה בסוד המספר י"ב, דהיינו בשיעור שמרחיקים הקליפות דבחינת רבבה, רנט) הני סדרין תשעה, וכז': אלו תשעה הסדרים מתנהגים כולם באותיות רשומות, כלומר באותיות מסוימות, וכל סדר מסתכל דהיינו לקבל שפני, לאלו אותיות רשומות המתחזקות

דף רכ"ח ע"א ושם מקומו ולא כאן. עכ"ז כיון שנדפס לפנינו, אבארו כאן, וחסר כאן תחילת המאמר, וז"ל, ורזא ריליה דמשכנא, בתלת תלת באילן מתכן, שהם זהב וכסף ונחשת, ובשאר, ארבע, כגון תכלת ואדגמן, ותולעת שני ושש, וכגון ארבעה טודי אכן. אמר ר' יהודה טנהון בתלת, מנהון בארבע מנהון בתרין, מנהון בחד, אבל כל סדרא וסדרא לאו איהו אלא בתלת, תלת סדרין אינון, וכז' כמו שנדפס כאן.

וביאור הדברים, ד' רוחות העולם ה"ס חו"ב תו"מ, ואף על פי שנכללים זה מזה, והיה צריך להיות בכל אחד מהם חו"ב תו"מ, מכל מקום, אין שם רק חו"ב ות"ת בכל אחד, ופלקות חסרה, ואפילו ברוח מערב, שהוא מלכות, אין שם אלא חו"ב ות"ת, ובחינתה עצמה שהיא מלכות חסרה בה, והטעם היא, כי מלכות נמתקה בבניה, ונחשבת משום זה כבחינת מלכות דבינה שהיא בחינת עטרת יסוד, ומלכות עצמה נעלמה מכה מיתוק הזה, (כנ"ל ב"א דף פ"ה ד"ה ביאור ע"ש), ולפיכך הגם שיש ארבע רוחות שהם חו"ב תו"מ, מ"מ רוח מערב שהיא מלכות אינו אלא בחינת עטרת יסוד שהיא בחינת ת"ת ולא מלכות, וכשנכללים זה מזה אין בכל אחד אלא ג' שהם חו"ב ות"ת, ואפילו ברוח מערב אין שם אלא ג' שהם חו"ב ות"ת.

וויש, תלת סדרין מהפרשן לכל סדר לך, סדרי עלמא, דהיינו אפילו לרוח מערב, שהיא מלכות, ויש ד' סדרים, אבל, ובכל סדרא וסדרא דאיהו לכל סדר, תלת סדרין אחרנין, ולא ארבעה, כי עצם הפלקות חסרה, והרוח מערב הוא רק מלכות הממותקת בבניה ולא מלכות עצמה, ולפיכך נבחנות ב' מיני התכללות הספירות זב"ז, א) שחו"ב תו"מ נכללים זה בזה והם י"ב ולא ט"ז, ואינה התכללות גמורה, כי צדין להיות כאן ט"ז, וע"כ צריכים להתכללות ב', אשר הג' שבכל רוח יתכללו ג"כ זב"ז ונעשה ג' בכל אחד, שהם תשע בכל רוח, וז"ש ואיטן תשעה סדרין

(דטרי דף קניס ע"א)

אינון אתוון א פרחי גו אורא דרוחא י דמנא על כלא, כדין אינון י נטלי, דושרתא אתבסם, וחד ס את י אתבטש מתתא י והוא את סלקא י ונחתא ותרין אתוון פרחי עליהו, והאי את מתתא, סלקא ס סדרא י מתתא יא לעילא, ואתחבר בהו, י ואתעבידו תלח אתוון, כלהו לפום אתוון א יהי, דאינון תלת גו אספקריא י המאירה י מאילין סו אתפרשו תלת סדרין, ואינון סו תרין אתוון, והוא את דסלקא, י מתחברא עמהו ואינון תלת.

דרך אמת

(א) לפיל ע"ג ע"ב.

חלופי גרסאות א סריחי; סרחין (אה"ל). ב מוסיף ההוא דמנא; די מנא. ג נטרי. ד ל"ג ושירתא אתבסם; והא אוקמוה. ה ל"ג את; את בטש. ו בטש; אתבניש. ז ההוא; והאי (אה"ל). ח מוסיף ונחתא מתתא לעילא (אה"ל). ט ל"ג סדרא; ל"ג סדרא מתתא (אה"ל). י ל"ג מתתא. יא לעיל. יב ואתעביד. יג דנהרא יד ואלין. טו אתפרשו. טו אתוון תרין. יז מתחברא.

מאמר

הסולם

כל סדרא - בתלח

ממנה אותיות אל"ה דאלקים לזו"ן, ומיא נשאה באותיות מ"י דאלקים, שה"ס נקודת החולם, וחסדים, ושורש הימין. ואחר כך שיצאה ה' מאויר הבינה, ואותיות אל"ה חזרו אליה, נעשו אותיות אל"ה אז לשורש השמאל, והכמה בלי חסדים, וה"ס נקודת השורק. ואז נמצאים ב' הקיין מ"י אל"ה, שהם במחלוקת שזה כולו חסדים וזה כולו חכמה, וכל אחד רוצה לבטל את הארת חבירו, (כנ"ל ב"א דף נ"ו ד"ה כד) ונמצאים מחמת זה, שהם מטולטלים מדין לרחמים ומרחמים לדין, כי בהתגבר קו השמאל שהוא אותיות אל"ה מתחזק הדין לשלוט, ובהתגבר קו הימין, שהוא אותיות מ"י מתחזקים הרחמים לשלוט, דהיינו החסדים שבימין. ולפיכך אע"פ שכבר יצאה ה' מאויר, נבחנוס עוד ב' הקיין שנמצאים באויר, שפירושו ו"ן. דהיינו קומת רוח. להיותם מטולטלים ואינם מאירים.

המתיחסות אליו, וכאשר אלו האותיות פורחות באויר של רוח ההוא הממונה על הכל, אז הן נוסעות, ואות אחת מלמטה מקבלת הכאה, והאות עולה ויורדת, ושתי אותיות פורחות עליו. ואות הזה שלמטה מעלה את הסדר ממטה למעלה ומתחברת בהם, בב' אותיות הפורחת, ונעשו שלש אותיות, שכולן הם על פי האותיות יה"ו, שהן שלש בחוץ המראה המאירה, שהוא ז"א, מאלו יה"ו מתחלקים שלשה סדרים, שהן שתי אותיות והאות העולה ומתחברת עמהן, שהן שלש.

ביאור הדברים, כי נתבאר, שתשעה הסדרים שבכל רוח, הם חו"ב ות"ת שבכל אחד מהם חו"ב ות"ת, ואומר, שהם מתנהגים באותיות מסוימות, דהיינו על פי תקון קיין, כי נקודות הן בבינה, ואותיות בזו"ן, וע"כ סוד ג' הקיין שבבינה נקראים ג' נקודות: חולם שורק חירק, ובזו"ן הם ג' אותיות.

ווי"ש הני סדרין תשעה, שהם חו"ב ות"ת שבכל אחד מהם חו"ב ות"ת, כולהו מתנהגי באתוון רשימן שהם ג' אותיות בבחי' ימין שמאל אמצע, הנמשכות מג' נקודות שבבינה חולם שורק חירק, וכל סדרא אסתכי לאינון אתוון רשימן, שכל סדר וסדר שבט' סדרים מסתכל, דהיינו שמקבל מאות אחת שבג' אותיות, ימין שמאל אמצע, הללו המיוחסת אליו, אם מימין שבימין אם משמאל שבימין אם מאמצע שבימין, או מימין שבשמאל, וכו' עד"ז. ועתה מבאר ג' האותיות מה טיבן. ואומר, וכר אינון אתוון פרחי וכר, והיינו אות הימין ואות השמאל, שהן נמשכות בב' נקודות שבבינה, חולם שורק, שבעת שה' נכנסת באור הבינה והאור נעשה לאויר נפלו

(דפו"י דף קנ"ט ע"א)

ווי"ש וכר אינון אתוון פרחי גו אורא דהיינו אות הימין הנמשכת ממ"י, ואות השמאל הנמשכת מאל"ה, מטרם ביאת קו אמצעי, שהם פורחים באויר, דרוחא דהוא דמנא על כלא, דהיינו באויר דבינה, שהיא פמונה על כל המוחין שבעולמות. כלומר שכל המוחים נמשכים ממנה, כי שורש הפריחה באויר, שפירושו מחלוקת הימין והשמאל, הוא שם בבינה, שבעשה שמתגבר השמאל יוצאת ה' מאויר, ובשעה שמתגבר הימין חוזרת ונכנסת ה' באור ונעשה אויר, ווי"ש כדין אינון נטלי, שאז הם נוסעות, כלומר שמשולטלות פעם לימין ורחמים, ופעם לשמאל ודין, ונודע שכדי להכריע בין ימין ושמאל וליחדם זה בזה, נעשה ז"א לבחינת מ"ן בבינה

רס) תא חזי, אינון תרין אחוון עלאין, דסלקין באוירא, אינון כליין
 א דא בדא, רחמי בדינא, י ובגין כך אינון תרין, י ואינון מעלמא יעלאה, ברזא
 דדכורא, י והאי דסלקא וואתחברא עמהון י איהי נוקבא, י ואתכלילת
 י בתרווייהו. כגוונא דנוקבא אתכלילת י בתרי סטרי, כימינא י ובשמאלא,
 י וואתחברת בהו, הכי נמי האי את נוקבא, י דאתחברת בתרי אתוון אחרנין,
 י ואינון בתרין סטרין, אלין עלאין, י ודא לתתא, וכלא איהו חד, דכר ונוקבא.
 י דכד י אתברי עלמא, י דאינון אתוון מעלמא עלאה גינהו, דאינון אוילדו

חלוסי גרסאות א ליג דא (אה"ל). ב ליג ובגיכ אינון תרין. ג ליג ואינון. ד ד'עלא ה מוסיף והאי או'
 ו ומתחברא. ז איהו. ח ואתכלילא. ט בגוייהו (אה"ל). י בתרין סטרין סטרין. יא ושמאלא.
 יב אתחברת. יג ואתחברת; דאתחברא. יד דאינון. טו ואלין תחאין. טז מוסיף בר דכר. ז אתחברת. יט אינון

כל סדרא-בתלת

הסולם

מאמר

מאלין אתפרשו הלח סדרין סאלו יהיו
 נמשכים ג' סודים, דהיינו ג' קוין, ואינון,
 תרין אתוון, אות הימין ואות השמאל, והרוא
 את דסלקא, שהוא אות אמצעי מתחברא
 עמהון, מתחברת עם השמים, ואינון תלת.
 וחם שלש בסוד יהו דז"א.

ובדברים הללו, כבר הספיק רבי יהודה
 לבאר דבריו, שאמר בראש המאמר, כי סודי
 מלאכת המשכן מתחלקים: מנהון בתלת,
 היינו כנגד חו"ב ות"ת, הכלול בכל רוח.
 מנהון בארבע, היינו כנגד ד' רוחות חו"ב
 תר"מ, דהיינו כפ"ש לעיל בסוד י"ב שד'
 רוחות הן חו"ב תר"מ, הנכללים זה בזה, ובכל
 אחד מהם רק ג' לבד, חו"ב ות"ת, וחסר
 מלכות. מנהון בתרין, היינו כנגד ב' אותיות,
 יפין ושמאל שבנוקבא, הנמשכות מחולם שורק
 כנ"ל, מנהון בחד, היינו כנגד אות האמצעי
 הבא מלמטה מנוקבא, שנמשך בסוד החירק,
 ונעשה בה מ"ן שעליו יוצא זווג דחכאה,
 המוציא קומת רוח ומכריע ומיחד הימין
 והשמאל זה בזה. אמנם צריך עוד לחמשיך
 הביאור בענין ג' הקוין, לבאר מה שאמר ענין
 תשעה סדרין בכל רוח וכו', שיתבאר לפנינו.

רס) תא חזי אינון תרין וכו': בוא וראה,
 אלו ב' אותיות העליונות העולים
 באויר, שהן אות הימין ואות השמאל, הם כלולים
 זה בזה, דחמיס הדין, כי אות הימין ה"ס
 חסדים ורחמים, ואות השמאל הוא חסמה בלי חסדים
 ודין, ומשום חסכיוחם הם נבנהים לשמים. והן
 מעולם העליון בסוד הזכר, ואות הזו העולה
 ומתחברת עמהם, דהיינו אות האמצעי, היא
 נוקבא, כי על המסך שבה, נעשה הזווג דחכאה כנ"ל.
 והיא נכללת בשתיחן, כלומר שב' האותיות ימין
 ושמאל פתחריים באות האמצעי תעשה בה עצמה

בבינה, כי עלה אליה, עם אותיות אל"ה שהוא
 דבוק בחס, (כנ"ל דף י"ט ד"ה וו"ש) ואז
 נעשה זווג דחכאה מאור העליון על המסך
 דז"א, ויוצאת קומת חסדים המכריע ומיחד
 כ' הקוין מ"י אל"ה זה בזה, ונשתלם אז השם
 אלקים בשלמות. וה"ס נקודת החירק, וקו
 אמצעי.

וזה אמרו, וחד את, דהיינו אות הנמשך
 מנקודת החירק שבבינה, אתכמש מתחא
 שנעשה בו זווג הכאה, וחוא מלמטה, דהיינו
 מו"א שעלה אל הבינה בבחינת מיין נוקבין,
 ופן בכל חסדרגות נבחו קו אמצעי שבא מן
 חסדרגת התחוננה, בסוד מ"ן, דהיינו
 שהתחתון עולה תמיד עם אח"ס דעליון דבוק
 בחס, ונעשה שם לקו אמצעי (כנ"ל דף י"ט
 ד"ה ונדע) וז"ש והרוא את סלקא ונחחא
 ותרין אתוון פרחי עלייהו, שאותו אות
 האמצעי עולה מלמטה, ומכריע ב' הקוין
 שבעליון, וב' אותיות שבעליון פורחים עליה
 כלומר, שעושה שלום ביניהם, כי מקיים הארת
 שניהם, דהיינו שהשמאל יאיר ממטה למעלה,
 ותימין ממעלה למטה, (כנ"ל ב"א דף ס'
 ד"ה מחלוקת) וז"ש והאי את מתחא סלקא
 סדרא מתחא לעיקא שהאות הבא מלמטה,
 מעלה את הסדר, דהיינו הארת השמאל, שיאיר
 ממטה למעלה, ואתחבר בהו ואתעבידו תלת
 אתוון, שהאות הבאה מלמטה בסוד מ"ן
 מתחבר בב' אותיות עליונות, באות הימין
 ואות השמאל, ונעשו ג' אותיות: ימין, שמאל,
 אמצע, כלדו לפום אתוון יהו, דאינון תלת
 נו אספקלריא המאירה, פירוש, יהו שבגו
 אספקלריאה המאירה, ה"ס חג"ת דז"א, והיינו
 ג' קוין שבו, ואמר שאלו ג' אותיות שבכאן,
 דהיינו כמשכן, שהוא הנוקבא, נמשכות
 ופתנהגות לפי ג' הקיין שבז"א שה"ס ית"ו.

(דפו"י דף קניס ע"א)

כל עובדין ל' לתתא, כגוונא דלהון ממש, ובגין כך מאן דידע לון ואודהר בהו, רחים לעילא ורחים לתתא.

רסא) י רבי שמעון אמר, אלין אתוון כלהו, דכר ונוקבא, לאתכללא כחדא ברזא דמיין עלאין ומיין חתאין, וכלא חד, ודא איהו י יחודא שלים. ' ובגין כך, מאן דידע י' ללהו, ואודהר בהו, י זכאה איהו חולקיה בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, בגין י דאיהו י עקרא י דחודא שלים כדקא י יאות, תלת תלת מסטרא דא ומסטרא דא, י' ביחודא חדא בשלימו זכלא. וכלהו רזא דסדרא עלאה כדקא חזי, כגוונא דלעילא, י' דההוא סדרא תלת תלת ברזא חדא.

רסב) סדרא תניינא, דלסטר דרום, י' תלת סדרין אינון ללהוא סטרא, וכל סדרא וסדרא תלת תלת, ואינון י' תשעה, כמה דאתמר. ואתוון י' אתפלגו הכי. לכל י' סטרי, לאתחברא כלא י' כחד, בגין דאית אתוון ברזא דנוקבא, ואתוון

חלופי גרסאות ה' דלתתא. כ אמר ר' ש. נ ייחורא. ד ועד. ס לתון: בהו. ו ליג פן זכאה עד עד בגין; זכאי; רחיש לעילא [רחים; ורחים] ותתא [לתתא]: זכאה איהו בהאי עלמא וכאה איהו בעלמא דאתי. ו דאינון; דאיהי. ס עיקרא. ט ויתורא; דייחורא. י חזי יל' בייחורא. יז דהא; דקא (אהיל). יט מוסיף דאיהו רזא דכסף יז מוסיף תשעה ואינון סדרין תלת תלת (אהיל). טו אתפליגו. טז סטר; סטרא. יז כחד.

כל סדרא - בתלת

הסולם

מאמר

רסא) רבי שמעון אמר וכו': רש"א, אלו האותיות כולם, דהיינו כל כ"ו אותיות שבאלפא ביתא, הם זכר ונקבה להתכלל זה בזה כאחד. שהאותיות השייכות לימין ושמאל הן זכרים והשייכות לקו אמצעי הן נקבות כמ"ש לעיל, וכמ"ש להלן (באות רס"ה) בסוד מים עליונים ומים נקבות. שאותיות הזכרים משפיעות מים עליונים, ואותיות הנקבות מעלות מין, ומתחבר הכל ונעשה אחד. וזה הוא יחוד השלם. ועל כן מבי שיודע את היחודים ההם, ונוהר לכוון אותם, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא. כי הוא עיקר יחוד השלם כראוי, שלש שלש, שהאותיות מתחלקות לקבוצות של שלש שלש, ב' זכרים למעלה ונוקבא אחת למטה. מצד זה ומצד זה ביחוד אחד, דהיינו שהימין והשמאל יתיחדו כאחד, בהאמצעי שהוא שלמות הכל, וכולם, דהיינו כל הקבוצות של שלוש, שבאלפא ביתא, הם סוד סדר העליון כראוי, כעין שהוא למעלה, בבינה, שסדר ההוא הוא שם שלש שלש בסוד אחד. פירוש. כי בעת שיצאו ג' קוין השורשיים בבינה, נכללו זה מזה, ונעשו בה ג' קבוצות של ג' קוין. ולפיכך גם כ"ו האותיות שבנוקבא, מתחלקות אחריהם לקבוצות של ג' אותיות.

ג' אותיות ימין ושמאל ואמצע. כי כמו שהנוקבא בכללה נכללת מב' צדדים ימין ושמאל, שמקבלת מ"א בסו"ה שמאלו תחת לראשי וימינו תחבוקיה ומתחברת בהם, כן אות האמצעי שהיא נוקבא, היא מתחברת בב' אותיות האחרות, והם נעשו באות האמצעי לב' צדדים ימין ושמאל, ב' האותיות שבה נעשו לעליונות, והיא עצמה למטה מהן וכל ג' האותיות נעשו אחד: זכר ונקבה, כלומר, שנעשו אחד בסוד הזווג כמו זכר ונקבה. שב' אותיות העליונות הן זכר, ואות האמצעית ה"ס נקבה. כי כשנברא העולם, דהיינו בעת שיצאו ג' קוין בבינה כדי לברוא העולם, שהוא יו"ן היו אלו ב' אותיות הימניות והשמאליות, מעולם העליון, מן בינה, והן הולירו כל הפעולות שלמטה בצורה שלהם ממש. ולא קו האמצעי שבבינה, ולפיכך נבחנו ב' אותיות הללו לזכרים ומשום זה. כל מי שמשיג אותם ונוהר בהם, אהוב הוא למעלה ואהוב הוא למטה.

פירוש. כי בריאת העולם שהוא זו"ן, נעשה ע"י עלית זו"ן למין לב' קוין ימין ושמאל שבבינה, ונעשה שם לקו אמצעי, ואז קבל כל המוחין שבבינה, בסוד תלת נסקי סחד חד בתלת קיימא. (כנ"ל ב"א דף רפ"ז אות סס"ג ע"ש) ונמצא שרק ב' הקוין ימין ושמאל שבבינה הם הנשפיעים המוחין כולם אל זו"ן כי קו אמצעי דבינה היא בחינת זו"ן עצמם. הרי שבריאת העולם היחה ע"י ב' אותיות ימין ושמאל בלבדן, ועל כן נבחנו לזכרים, והאמצעית לנקבה.

ורש"י דף קכ"ט ע"א

רסב) סדרא תניינא דלסטר דרום וכו': אחר שנתבאר תשעה הסורים שבמערכה הראשונה לרוח מזרח. שהוא ת"ת, מבאר עתה מערכה השניה של רוח דרום, שהוא חסד, ששלשה סדרים הם לרוח תהוא, שבכל סדר וסדר שלש שלש, והם ט' סדרים, כמו שנתבאר לעיל (באות

ברזא דדכורא, ואתחברו כלהו כחדא, והוּו חד, ברזא דשמא קדישא שלים, ולגבייהו סדרין ממנו, תלת תלת, כמה דאתמר. וכלא נפקא ל מסדרא דאבהן דלעילא, כסדרא י דאתחקנא אתוון דשמא קדישא יהו, כמה דאתמר. הני סדרין כלהו, י מתנהגי באלין אתוון ידיען, ונטלי בהו, וכמה חילין ז ורבוון כלהו לתתא, דנטלי ואתנהגי בסדרא דא.

רסג) סדרא תליתאה, דלסטור צפון, בתלת סדרין אינון להווא סטרא, ואינון תשעה, ס ובתלת סטרין תלת לכל סטר, ו אינון תשעה, ואינון סדרין מתלת ז סטרין כמה דאתמר.

רסד) שבעה ועשרים, * ברזא דאתוון ח דאינון שבעה ועשרין. ס ואע"ג דאינון * תרין ועשרין, שלימו דאתוון אינון שבעה ועשרין. י"א והכי יכ סדורא י דסדרין אלין, שבעה ועשרין, לתלת תלת סדרין לכל סטר, ואשתכחו יד אלין ג' טו מהאי ס' סטרא דאינון ט', ואלין תלת י מהאי י" סטרא דאינון תשעה, פ ואלין תלת כ דהאי סטרא דאינון תשעה. אשתכחו כלהו כ"א שבעה ועשרין. רסה) ורזא כ דאלין שבעה כ" ועשרין, אינון כ" תשעה כ" אתוון ט דאינון ברזא דנוקבי, לאתחברא כו בהו נוקבא, עם אינון תמני סרי כ" סטרי אחרנין, יברזא כ" דדכר, וכלא איהו כדקא חזי.

מסורת הזוהר

(א) כ"ב-אהוון, כיב דף ג"ז ציון א.

חלופי גרסאות א סטרא. ז דאתחקין. ג ל"ג מן מתנהגי עד לתתא. ד ורבנו; ורבנו. ס ואינון סדרין. ו ואינון. ז סטר. ה אינון. ט אע"ג. י מוסיף ועשרין ואשתכחו כמה דאתוון כ"ז; מוסיף אינון. י"א ל"ג והכי; הכי; והכא. יכ סדרא; סידרא. יג דסידרא; דסידרין. יד אין (ד"א); דאלין (אח"ל). טו דהאי; להאי (אח"ל). טז סטר. יז דהאי; להאי (אה"ל). סטר. יט ל"ג מן ואלין עד אשתכחו. כ דמהאי. כ"א לשבעת. כ"ב דמילין. כ"ג מוסיף ועשרין אתוון. כ"ד ל"ג מן תשעה עד ברזא. כ"ה מוסיף אתוון ואלין תלת להאי סטרא דא גין תשעה אינון. כ"ו מוסיף אינון דאינון. כ"ז ל"ג בהו נוקבא. כ"ח ל"ג סטרי. כ"ט דאתמר.

כל סדרא — בתלת

הכולם

נאמר

רסד) שבעה ועשרים ברזא וכו' כ"ז סדרים הז בסוד האותיות שהם כ"ז, ואע"פ שהם רק כ"ב אותיות, הרי האותיות בשלימות, דהיינו עם מנצפ"ך הכפולות, הם כ"ג וכך הוא הסדר. השבעה ועשרים סדרים אלו, מתחלקים לשלשה שלשה סדרים לכל רוח. דהיינו ג' לרוח מזרח, ג' לרוח דרום, וג' לרוח צפון כנ"ל, ובהיות הג' שבכל רוח נכללים זה מזה, נמצא שהג' מרוח הזה הם ט', והג' מרוח הזה הם ט' והג' שמרוח הזה הם ט', ונמצאים כולם יחד שהם שבעה ועשרים אותיות.

רסה) ורזא דאלין שבעה ועשרים, והסוד הוא שאלו שבעה ועשרים, הם ט' אותיות שהם בסוד נקבות, להתחבר עם הי"ח סדרים האחרים, שהם בסוד זכרים, ותכל הוא כראוי להיות. פידוש. כי נתכאר לעיל שכל ג' אותיות ה"ס ג' קוין, הנמשכוו בג' קוין שבבינה, אשר

רנ"ה) ברוח מזרח. וכולם יוצאים מסדר האבות, דהיינו ג' תקוין, שלמעלה, שבבינה, המכונים אברהם יצחק יעקב, כהסדר שנתקנו האותיות ית"ו שבשם הקדוש, כמו שנתבאר (לעיל באות רנ"ט ברוח מזרח) אלו ט' הסדרים כולם מתנהגים באלו אותיות הידועות דהיינו ג' קבוצות של ג' אותיות ימין ושמאל אסצ, כנ"ל ברוח מזרח. ונוסעות בהם, וכמה צבאות ורבבות מלאכים, שהם למטה בכי"ע, נוסעים ומתנהגים בסדר הזה, שלרוח דרום.

רסג) סדרא תליתאה, דלסטור צפון וכו': מערכה השלישית שלרוח צפון, שהוא גבורה, שלשה סדרים הם לרוח ההוא, שהם תשעה. כי בשלשה הסדרים יש ג' ג' לכל צד והם תשעה. ואלו ט' הסדרים הם מג' צדדים ימין שמאל אמצע, כמו שנתבאר. לעיל (באות רנ"ט) ברוח מזרח. והם סוד זכרים ונקו"ז הכל כמ"ש שם.

(רס"ז דף קנ"ט ע"א * דף קנ"ט ע"ב)

רסו) תא חזי, כגוונא ה דאינון י אתוון עלאין דעלמא עלאה, הכי נמי אתוון אחרנין לתתא, * אתוון עלאין רברבין, ואתוון תתאין זעירין, וכלא דא כגוונא י דא, ד וכל הני רוין, ברזא דדכר ונוקבא, כלא חד בשלימו. ה

רסז) י ויזכור אלהים את רחל, דהא י במזלא תליא, ו ובגין כך כתיב בה זכירה. י וה' פקד את שרה, לאו ממזלא הוה, ואי תימא דהא בנין במזלא י תליין, ולא לתתא, הכא בשרה לאו במזלא ה' הוה. אלא וה' כתיב, כלא כחדא.

רסח) אי הכי אמאי כתיב סקידה, אלא ודאי זכירה, ה הות מקדמת דנא, ואתמסר מפתחא דא לתתא, כמה דכתיב ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה י למועד י' הוה וגוי. ולבתר כגוונא דא, וכיון י דאדכר, ברזא דלעילא, לבתר אתמר ברזא דנוקבא פקידה, למהוי כללא דכלא כחדא

מסורת הזהר

א' אתוון עלאין רברבין, הקטהו דף מיב ציון ב'. ב) לעיל לך ר"ב דף ס"ה ציון א. ג) במזלא תליא, ב"ב דף ע"א ציון ב'. ד) (בראשית כ"א) ב"א דף ש"ס ציון ג. ה) (בראשית י"ז) נח דף נ"ז ציון א חלופי גרסאות ה ליג דאינון; ז דאיתוון וליג דאינון. ג רדא (אה"ל). ד ובכל. ס מוסיף ועיר, כלא איהו ברזא עלאה; עד כאן; בדפווי ומה שחסר כאן עיין כסוף הספר סיפן נ"א. ו ליג פן ובגין עד ואי, ז תליא. ח היא; מוסיף הות תליא. ט מוסיף דא הות. י שרה וגוי. יא מוסיף הוה בשנת האחרת. יב דאתכר.

מאמר הסולם כל סדרא - בתלת

והכל אחד בשלימות. כלומר שכל שנוהג בעולם העליון נוהג בעולם החחתון.

ב' אותיות העליונות, שהן אות הימין ואות השמאל, הם זכרים, ואות הג' שמתחתיהן הם נקבות, (כניל דף ק"ח ד"ה רבי ע"ש) וט' האותיות הנמצאים בכל דוח, הם ג' נקבות של ג' כניל. ונמצא לפי"ז שיש בכל רוח, ששה אותיות זכרים, שהם ג"פ שתי אותיות הימניות והשמאליות, שבכל קבוצה, וג' אותיות נקבות, שהם ג' אותיות האמצעיות שבכל קבוצה. ונמצא שיש ו' זכרים וג' נקבות ברוח מזרח, וכן ו' זכרים וג' נקבות ברוח דרום, וכן ו' זכרים וג' נקבות ברוח צפון. שכיח הם י"ח זכרים ותשע נקבות. וז"ש ורזא דאלין שבעה ועשרין, אינון תשעה אהוון דאינון ברזא דניקבי, כי ג' אותיות נקבות הן בכל רוח וגפי"ג הן ט'. לאתחברא עם אינון תמני סרי, סטרי אחרנין ברזא דדכר כי ששה אותיות זכרים הם בכל רוח וגפי"ג ששה הם י"ח. חרי שכ"ז האותיות נחלקות ל"ח זכרים, ותשעה נקבות.

מאמר זכירה ופקידה

רסז) ויזכור אלקים את רחל: כי בנים תלויים במזלא, שה"ס הנהר היוצא מעין, המזיל ומשקה את הין. שה"ס ז"א. (כניל וירא דף קכ"ה אות תכ"ד) ומשום זה כתוב בה זכירה, כ זכירה הוא מזכור, עה"ס ז"א, ופקידה היא מנוקבא (כמ"ש שם כאית תכ"ג) ושואל, וה' פקד את שרה, שלא ממזל הוא, כי לא כתוב בה זכירה, ואם האמר שבנים תלויים דוקא במזל, ולא למטה בנוקבא הרי כאן בשרה לא היה במזל, ומשיב, אלא והוי"ה, כתוב, שכתוב והוי"ה פקד וגוי, שכולל הכל כאחד. כי והוי"ה יורה הוא ובית דינו שפירושו, ז"א עם הנוקבא, ביחד (כניל וירא דף פ"א ד"ה כד) הרי יש כאן בשרה, גם זכירה מז"א, שה"ס מזל.

רסח) אי הכי אמאי וכו': שואל אם כן אשר והוי"ה כולל ז"א ונוקבא ביהר שה"ס זכירה ופקידה למה כתוב פקידה הרי והוי"ה כולל כבר גם פקידה, ומשיב, אלא ודאי שזכירה כבר היתה מקודם לכן, וכבר נמסר מפתח הזה של בנים למטה, כמו שכתוב, ואת בריתי וגוי' אשר תלד לך שרה וגוי', וכן לאח"כ כתיב כעין זה דהיינו ויאמר הוי"ה וגוי' למועד אשוב אליך כעת היה ולשרה בן, וכיון שכבר היתה זכירה, כבוד של מעלה של ז"א כיון שכתוב ואת בריתי

רסו) ת"ח כגוונא דאינון וכו': בוא וראה, כעין אלו האותיות, שיש בעולם העליון, בבינה, כן יש אותיות אחרות למטה, בנוקבא. אותיות העליונות, שבבינה, הן גדולות, ואותיות התחתונות, שבנוקבא, הן קטנות. והכל הוא זה כמו זה, שכל הנוהג באותיות שבבינה נוהג ג"כ באותיות שבנוקבא, וכן נוהג בהם כל אלו הסודות שבסוד דכר ונוקבא, שבאותיות. (דפווי דף קניש ע"ג)

שט) ויזכור אלהים את רחל. ר' חייא פתח ו' ואמר "וגם אני שמעתי את נאקת בני י ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי. ואזכור תא זכירה, בגין דאיהו לעילא, י דהאי מזלא דאיהו לעילא בדכורא, אתא על פקידה י דאיהו בגלותא לתתא בנוקבא. כגוונא דא ויזכור אלהים את רחל, כמה דאת אמר ואזכור את בריתי.

רע) תא חזי, ס כתיב י פקד פקדתי אתכם, וכי פקד פקדתי, והא פקידה בנוקבא קיימא, ובהווא זמנא בגלותא הות, ואיהי אמרת פקד פקדתי: אלא הכא אית לאסתכלא, ורוא דחכמתא הכא י ואיהי בגלותא היך אתחזי למשה הכא, י והיך ס אמרת פקד פקדתי.

רעא) אלא הכי אוליפנא שמשא כד נהיר, איהו בשמיא, ותוקפיה וחיליה שלטא על ארעא בכל אתר. כגוונא דא י מלא כל הארץ כבודו, בזמנא דמקדשא קאים, מלא כל הארץ כבודו, דא ארעא קדישא. והשתא דישראל בגלותא, איהי לעילא, ותוקפא סחרא להו לישראל, לאגנא עלייהו, ס ואעיג דאינון בארעא אחרא.

רעב) ותא חזי י שכינתא לתתא, יא ושכינתא לעילא. שכינתא לעילא

מסורת הוחר

א) (שמות ו') נח דף ע"ט ציון ב. ב) (שמות ג') ח"א קס. ח"ב רכב. תק"ח צ"ג טו שח. ג) (ישעיה ו') ב"א דף ע"ח ציון ג.

חלופי גרסאות א' ליג ואמר. ב' ישראל וגו'. ג' דתא. ד' דאיהו. ה' ליג פתיב. ו' איהו; מוסיף אי איהו ז' ואיך; ח' ליג ואיך. ט' ואמרת וליג וחזיך. י' ועיר אינון (אה"ל). יא' שכנזא. יב' שכינתא; ושכנתא.

מאמר

בריתי שפירושו יסוד דו"א. נאמר אחר כך בסוד פקידה, שהיא הנוקבא, כדי שתהיה כללות הכל ביחד, דהיינו שתהיה בת, זכירה ופקידה ביחד.

רסט) ויזכור אלהים את רחל: ר' חייא פתח ואמר, וגם אני שמעתי וגו' ואזכור את בריתי, ואזכורה, הוא זכירה, כי הוא למעלה, כו"א כי מזל זה, שהוא למעלה בזכר, בא על פקידה, שהיא הנוקבא למטה, שהיא בגלות, לגאול אותה. וכעין זה ויזכור אלקים את רחל, הוא כמ"ש ואזכור את בריתי. פירוש, שהכתוב ויזכור הוא זכירה, דהיינו ז"א, כמו בכתוב, ואזכור וגו'. את רחל, היא הנוקבא, שהיא פקידה, ויורה, שהזכירה המרומז בויוזכור וגו', באה על רחל שה"ס פקידה, והשפיע לה שפע חבנים, והשם אלקים, שכתוב, ויזכור אלקים, ה"ס בינה שנקראת אלקים.

רע) ת"ח כתיב פקד פקדתי אתכם: שואל, וכי יתכן שיאמר הכתוב, פקד פקדתי, והרי פקידה היא בנוקבא, שבעת הווא (דפו"י דף קנ"ט ע"ב)

הסולם

זכירה ופקידה

היתה בגלות, והיא תאמר, פקד פקדתי, בעת שהיא עצמה היא בגלות, ומשיב, אלא כאן יש להסתכל, וסוד החכמה יש כאן, שיש לשו"ל, א) כיון שהיא בגלות, איך היא נתגלתה כאן למטה, ב) ואיך אמרה, פקד פקדתי, כלומר, שמוסיף תמיהא, ואומר, שיש ב' קושיות כאן.

רעא) אלא הכי אוליפנא וכו': ומשיב, אלא כך למדנו, כשהשמש מאיר, הוא בשמים, וגבורתו וכחו מושל בכל מקום על הארץ. כעין זה, נאמר בה', מלא כל הארץ כבודו, בזמן שביית המקדש היה קיים: מלא כל הארץ כבודו, זהו ארץ הקדושה, דהיינו הנוקבא, ואז נוהג גילוי שכינה, ועתה שישראל הם בגלות, השכינה היא למעלה, דהיינו מחזה ולמעלה דו"א, ששש בחינת שמים, דהיינו חסדים מכוסיים, ואינה מתגלה בארץ. אלא, תוקפה נמשך לארץ, כמו השמש המסתהרת בשמים, וכחה וגבורתה מלא הארץ. כנ"ל. ומסבכת את ישראל להגין עליהם, ואף על פי שנמצאים בארץ אחרת, בגלות.

רעב) ות"ח שכינתא לתתא וכו': ומבאר יותר, ואומר ובוא וראה, יש שכינה למטה

בתריסר ^א תחומי רתיכין קדישין, ותריסר חיון עלאין, שכינתא לתתא, בתריסר שבטין קדישין, וכדין אתכלילת שכינתא לעילא ותתא, וכלא, כ בחד זמנא כחדא, י ואע"ג דבזמנא דישראל בגלותא לתתא, י לא אתחקנת לעילא, הכי נמי לא אתחקנת, בגין דלתתא לא אתחקנת, ודא י הוא ^ב בגלותא עמהון דישראל, דאיהי ^ב בגלותא עמהון.

רעג) במה אתחקנת, י למלכא דמית בריה, מה עבד ^א כפא ליה ^א לערסיה על אבלא דבריה, ולא אתקין ליה י לערסיה, אלא נטל ^ב י כובין ודרדרין, ואטיל תחות ערסיה, ושכיב עליה, כך קב"ה, כיון י דאתגלו ישראל, ואתחרב מקדשא, ^ב נטל כובין ודרדרין ושוי ^ב תחותיה, הדא הוא דכתיב " וירא מלאך ה' אליו בלבת י אש מתוך הסנה. בגין דישראל הוו בגלותא. רעד) פקד פקדתי אתכם, מאן דלא קיימא ברשותיה, מה פקיד, ומה עביד אלא פקד מלעילא, פקדתי מלתתא, מאי טעמא, בגין דהאי זכירה הות עלה

דרך אמת

(א) כסה מסתו כדין אכל והניע תחמיו קוליס. (ב) קוליס. מסורת הזהר (א) (שמות ג') וירא דף ק"ט ציון ד.

חלושי גרסאות א תחומין. כ בחד זמנא כחדא בזמנא דישראל לעילא ובזמנא דישראל בגלותא הכי נמי. ג ועד ד בזמנא. ס ל"ג לא אתחקנת. ו דאיי ז היא ה גלותא. ט עמהון בגלותא. י מוסיף מחל למלכא. יא לערסא. יב ערסא. יג גובין. יד דאגלו. טו כל. טז תחומי. יז אש וגוי (אהיל)

מאמר

הסולם

זכירה ופקידה

שחול להתגלות למטה, ואומר ברומה למלך, שמת בנו, מה עשה, כפה מסתו, בשביל האבל על בנו, ולא התקין אוחה, אלא שלקח קוצים ודרדרים והטילם תחת מסתו, ושכב עליהם. כך הקב"ה כיון שגלו ישראל, ונחרב בית המקדש, לקח קוצים ודרדרים ונתן תחתיו, וזהו שכתוב, וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה, ועשה זה, משום שישראל היו בגלות, ומיושב בזה קושיא הראשונה הנ"ל, (באות ר"ע) שהקשה כיון שהשכינה היתה בגלות, איך נתגלתה למשה, והתירוץ הוא, שעל כן, נתגלתה אליו אז, מתוך הסנה, שה"ס בלתי שלימות ודינים, שבאופן זה, היא יכולה להתגלות גם בזמן הגלות, וקושיא השניה פתרון להלן.

רעד) פקד פקדתי אתכם: חוזר על הקושיא הנ"ל, (באות ר"ע) מי שהוא עצמו אינו ברשותה, אלא בגלות, מה הוא יכול לפקוד, ומה הוא יכול לעשות, ואיך אמרה השכינה, פקד פקדתי, בזמן שהיא בגלות, ומשיב, אלא פקד, פירושו מלמעלה מו"א, שה"ס זכירה, כנ"ל. פקדתי, הוא למטה בנוקבא, ומחו הטעם שאמרה פקד, שפירושו זכירה, ולא אמר זכור במפורש, הוא, משום שזכירה זו כבר היתה עליה מקודם לכן, שכתוב, ואזכור את בריתי, כיון שכתוב ואזכור, הרי כבר ניתנה

מחזה דו"א, ויש שכינה למעלה מחזה דו"א, השכינה שלמעלה, היא בייב גבולי מרכבות קדושות, וייב חיות עליונות. דהיינו ד' ספירות חו"ב תו"מ, שבכל אחת חו"ב ות"ת, שהם במספר י"ב (כנ"ל פ' נח דף ח' ד"ה מזה) שה"ס י"ב גבולים, וכן י"ב חיות גרולות להיותם מחזה ולמעלה. השכינה שלמטה היא בייב שבטים הקדושים, (כנ"ל דף ע' ד"ה ות"ת ע"ש) ואז, כששתיהן הן בסוד י"ב) נכללת השכינה למעלה ולמטה, ששתיהן נעשו פרוצף אחד, (כנ"ל דף צ"ח ד"ה ת"ח ע"ש) והכל מאיר בזמן אחד בבת אחת, ואז נאמר מלא כל הארץ כבודו, ויש גילוי שכינה למטה בעולם הזה, כנ"ל בדבור הסמוך.

ואע"ג דבזמנא דישראל וכו': ואף על פי, שאמרנו לעיל בזיכור הסמוך, שבזמן שישראל הם בגלות, לא נתקנה השכינה למטה, מחזה, אלא שעלתה למעלה מחזה, הנה למעלה גם כן לא נתקנה, שנבנתה כחסרה ג"ה משום שלא נתקנה למטה מחזה, שנבנתה משום זה חסרה נהי"מ שלמטה מחזה, וזה הוא שאמרו, שהשכינה היא בגלות עם ישראל, כי היא בגלות עמהם, פירושו כי משום עליתה למעלה, נחסרה בגיד דאורות ונהי"י דכלים, וזה נבחן לגלות.

רעג) במה אתחקנת וכו': שואל, במה מתחקנת הנוקבא בזמן הגלות. (דומי דף קי"ט ע"ב)

מקדמת דנא, דכתיב ואזכור את בריתי, כיון דכתיב ואזכור, הא זכירה ה' אתמנא עליה, ובג"כ יאמרת לבתר פקד פקדתי * דהא י סימנא נקטת מקדמת דנא. בגוונא דא שרה י דכתיב * וה' פקד את שרה. אבל הכא רחל, דלא י אדכרת מקדמת דנא, לא אתמר בה פקידה, אלא זכירה, וכלא בזכירה איהו, ברזא דמזלא.

רעה) רבי יהודה ורבי חזקיה, הוו אזלי, מקפוטקיא ללוד, והוה רבי יהודה רכיב, ורבי חזקיה ו על רגלוי, אדהכי נחת רבי יהודה, אמר מכאן י ולהלאה נתעסק באורייתא, כמה דכתיב י הבו גודל לאלהינו.

רעו) א"ל ס אלו ס הוינא תלתא, יאות הוא, דחד יימא, ותרין י יתיבו ליה. א"ל, הני מלי בברכאן, בגין דאדכר חד שמא דקב"ה, ותרין יתיבו ליה. הה"ד י כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו. כי שם ה' אקרא, דא חד דמברך, הבו גודל לאלהינו. אלן תרין אחרנין. אבל באורייתא אפילו י תרי י יתבי ויהבי רבו ותוקפא דשבחא דאורייתא לקודשא ב"ה.

רעז) אמר ליה רבי חזקיה, לגבי ברכאן, אמאי תלת. אמר ליה, הא אוקמוה ואתמר, דכתיב הבו גודל י לאלהינו. אבל רזא דמלה הכא, דהא כל רזין דברכאן הכי איהו, חד לברכא, י ותרין לאתבא, בגין י דיסלק שבחא דקודשא בריך הוא, ברזא י דתלתא, חד מברך, י ותרין י דאודו, ודא הוא קיומא דברכאן, וברזא עלאה כדקא יאות, י וברזא דתלת כמה דאוקמוה.

מסורת הזהר

א) (בראשית כ"א) ב"א דף ש"מ ציון ג'. ב) (דברים ל"ב) ח"ג רפה. רצו. ג) (דברים ל"ב) ח"ג רפה. רסו. רצו.

חלוסי גרסאות א' אחמני. ב' אמרה. ג' שפנא. ד' ל"ג דכתיב. ס' אדכרת. ז' בגלוי, בגלוי. ז' ולהלא. ח' אילו. ט' הוינן. י' יתיבון (אחיל). י"א חד עם חבריה יתב. י"ב יתיב; יתיבא. י"ג ל"ג דאלקיננו. י"ד וחד. טו' דיסתלק. טז' דלתתא; דמלתא (אחיל). יז' וחד; מוסיף דאמר (דאמר) אמן ית דאודן. יט' ברזא.

מאמר

בה זכירה ומשום זה אמרה אחר כך פקד פקדתי שהמלה פקד, רומזת על הזכירה שניחנה בה מכבר. כי אחזה סימן זה של הלשון, פקד פקדתי מקורם לכן. פירוש כמו שאמרו ז"ל, סימן זה מסור בידם מיעקב ומיוסף, שיעקב אמר פקד יפקוד אתכם, וכן יוסף אמר פקד יפקוד אלקים אתכם. ומובא (ברש"י ז"ל בראשית ג' י"ח) והיינו משום שצריכים זכירה ופקידה לגאולה, ופקד רומז על זכירה שמכבר, פקדתי על פקידה.

הסולם

זכירה ופקידה

היה אומר, ושנים היו משיבים לו. אמר לו, דברים אלו נאמרו רק בברכות, אשר אחד מזכיר שמו של הקב"ה, ושנים משיבים לו, וזה הוא שכתוב, כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו. כי שם ה' אקרא, הוא אחד, המזכיר את השם, הבו גודל לאלקינו, הוא שנים האחרים המשיבים. אבל בתורה, אפילו שנים יושבים ועוסקים בתורה, נותנים גדולה ועוז ותפארת התורה אל הקב"ה.

רעז) אמר ליה ר' חזקיה וכו': א"ל ר"ח ובברכות למה צריכים לג'. א"ל הרי בארוה, שאמרו, שכתוב הבו גודל לאלקינו, שצריכים שנים משיבים, כג"ל, אבל סוד הדבר, כי סוד כל הברכות הוא כך, אחד לברך ושנים להשיב, כרי להעלות שבה הקב"ה בסוד ג', דהיינו סוד ג' קוין: אחד מברך, שה"ס קו אמנעין, שהוא הפועל לגלות האור, ושנים שי'דו ויקיימו ברכותיו

רעה) רבי יהודה ורבי חזקיה וכו': ר"י ור"ח היו הולכים מקפוטקיא ללוד. והיה ר' יהודה רוכב, ור' חזקיה הלך ברגליו. בתוך זה, ירד ר' יהודה מן החמור, אמר מכאן ולהלאה נעסוק בתורה. כמו שכתוב הבו גודל לאלקינו. רעו) א"ל, אלו הוינא וכו': אמר לו, אלו היינו שלשה, היה טוב, כי אחד

(רפוי' דף קנ"ט ע"ב *) דף ק"ט ע"א

רעח) עד דהוו אזלי, א"ר יהודה, תנינן, אית זכירה לטב, ואית זכירה לביש, אית פקידה לטב, ואית פקידה לביש. אית זכירה לטב: כמה דאוקמוה, דכתיב "וזכרתי להם ברית ראשונים וגו'." ויזכור אלהים את נח. ויזכור אלהים את ה' ויזכור רוח הולך ולא ישוב. פקידה לטב: ידכתיב "פקד פקדתי אתכם. פקידה לביש: דכתיב ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. וכלהו רזין עלאין.

רעט) כל הני זכירה ופקידה לטב, אלין אינון דרגין ידיען, רזא דמהימנותא, דכר ונוקבא, רזא חדא, זכירה ופקידה, ואלין אינון לטב. זכירה ופקידה לביש, אלין אינון רזא דסטרא אחרא, דקיימא ברזא דאלהים אחרים, דכר ונוקבא כחדא, זכירה בהאי, ופקידה בהאי, ואלין אינון דקיימין תדיר לביש. ואלין ידקביד אלין. מהכא נפקי כל רזי דמהימנותא, וכל קדושין עלאין, כמה דאוקמוה. ומהכא נפקי כל יזינין ובישין, וכל מותא, וכל סטרין וזינין בישין בעלמא ואוקמוה. ודא בהפוכא מן דא.

רפ) אמר רבי חזקיה, הכי הוא ודאי, זכאה איהו, מאן דחולקיה אתקיים בסטרא טבא, ולא ירכין גרמיה לסטרא אחרא, וישתזיב מנהו. אמר ליה רבי יהודה, הכי הוא ודאי, יזכאה מאן דיכיל לאשתזבא מניה מההוא סטרא, וזכאין אינון צדיקיא, יא דיכלי לאשתזבא מניהו, ולאגחא קרבא בההוא

מסורת הזהר

א) ויקרא כ"ו) ב) (בראשית ח') נח דף ע"ה ציון ר'. ג) (שמות ב') וירא קליב ציון ג'. ד) (תהלים ע"ח) ת"ז תק' ל' עג: תק"ח צ"ז ס"ג שמ"ב. ה) (שמות ג') לעיל דף ק"א ציון ב. ו) (תהלים ס"ט) ח"ב רעג: ז"ח יתרו ל"ה ט"ד ש"ג.

חלוסי גרסאות א) מוסיף בריתו וגו'. ב) מוסיף דכתיב וה' פקד את שרת. ג) לקבל. ד) מהימנותא. ס וזינין, נזקין (אה"ל). ו) מוסיף וכל בישין. ז) זינין דזינין (אה"ל) ח מתמן. ט כי (אה"ל). י מוסיף וזכאה הוא. יא דיכלין (אה"ל).

זכירה ופקידה

הכולם

מאמר

ידועות סוד האמונה. זכר ונקבה בסוד אחד. הם זכירה ופקידה. זכירה ה"ס זכר, ופקידה ה"ס הנקבה כנ"ל. ואלו הם לטוב. זכירה ופקידה לרע, אלו הם סוד הצד האחר. הנמצא בסוד אלהים אחרים זכר ונקבה כאחד, זכירה בזה בזכר, ופקידה בזה בנקבה. ואלו הם העומדים תמיד לרע. והם זה לעומת זה, זכר ונקבה דס"א, לעומת זכר ונקבה וקדושה. מכאן, מזכירה ופקידה וקדושה, יוצאים כל סודות האמונה וכל מדרגות קדושות העליונות כמו שבארוהו, ומכאן, מזכירה ופקידה דס"א יוצאים כל מינים הרעים, וכל המות, וכל הצודים של מינים הרעים שבעולם, ובארוהו וזה הס"א להיטך מזה, מן הקדושה.

רפ) א"ר חזקיה וכו': אר"ה, כן הוא ודאי. אשרי הוא, מי שחלקו נמצא בצד הטוב, ואינו מטה עצמו לסטרא אחרא, וניצל מהם. אמר ליה ר' יהודה כן הוא ודאי, ואשרי מי שיכול להתנצל מאותו הצד, ואשרי הם הצדיקים

בדכואי, שה"ס ב' הקיין המקבלים פעולת קו אמצעי, ומאירים ככה. וזהו הקיום של הברכות, שיהיו בסוד העליון כראוי ובסוד שלשה. כמו שבארוה.

רעח) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, אמר ר' יהודה למרנו, יש זכירה לטוב, ויש זכירה לרע, יש פקידה לטוב, ויש פקידה לרע, ומפרש, יש זכירה לטוב, הוא כמו שבארוהו, שכתוב, וזכרתי להם ברית ראשונים וגו'. ויזכור אלקים את נח וגו'. ויזכור אלקים את בריתו, ויש זכירה לרע, שכתוב ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב פקידה לטב וכו': ויש פקידה לטוב, שכתוב, פקד פקדתי אתכם. פקידה לרע, שכתוב, ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. וכולם הם סודות העליונים.

רעט) כל הני זכירה וכו': כל אלו זכירה ופקידה לטוב, אלו הם מדרגות

(דמו"י דף ק"ט ע"א)

סטרא. אמר רבי חזקיה במה. פתח ואמר, * כי בתחבולות תעשה לך מלחמה וגו' מאן מלחמה, דא מלחמה דההוא סטרא בישא, דאצטריך בינן לאגחא ביה קרבא, ולשלטאה ב עלוי, ולאשתזבא מניה.

רפא) תא חזי, דיעקב הכי אשתדל לגבי עשו, בגין י ההוא סטרא דיליה, לאתחכמא עלוי, ולמיזר עמיה בעקימו, בכל מה דאצטריך, בגין לשלטאה עלוי ברישא י וסופא, וכלא כדקא יאות. ורישא וסופא י כחדא, דא כגוונא דא, כמה דכתיב, י בכרתי, ולכתר י ברכתי, ס שירותא וסופא כחדא, דא כגוונא דא, בגין לשלטאה י עלוי באורח מישר כדקא חזי ליה, ובג"כ זכאה איהו, מאן דאשתזב י מנייהו, ויכיל לשלטאה ב עליהו.

רפב) ת"ח, זכירה ופקידה לטב, אינון כחדא ברזא דמהימנותא, וזכאה איהו מאן דאשתדל ס בתר מהימנותא, כדי"א י אחרי ה' ילכו כאריה ישאג וגו'. אמר רבי חזקיה הכי הוא ודאי.

רפג) ות"ח, ב"נ כד צלי ה צלותיה, לא יימא עליה זכרני ופקדני. בגין דאיכא זכירה ופקידה לטב, וזכירה ופקידה * לביש, וזמינין לנטלא מלה מן פומא, ואתיין לאדכרא חובוי דבר נש י ולענשא ליה. בר י"א אי איהו זכאה שלים, דכד י בדקי חובוי י ההיא זכירה ופקידה לביש, י לא טו ישכחון טו לון, כגון עזרא דאמר י זכרה לי אלהי לטובה.

ססורת הזהר

(א) (משלי כד): ב. בכרתי: (בראשית כ"ה) לעיל חולדות דף ע"ז צית ד. ג) ברכתני: (בראשית כ"ה) לעיל חולדות דף ע"ז ציון ד. ד) (הושע י"א) ח"א רבנ. ח"ג עט: ז"ח אחרי מ"ה טב שטו. ה) צלותיה: ב"א דף קס"ה ציון ג. ו) (נחמיה י"ג)

חלופי גרסאות א עליו. ב דאיהו. ג ובסופא. ד כגוונא חזי ול"ג דא כגוונא דא; ל"ג דא כגוונא. ס שרותא. ו עליה. ז מניה. ח עתה. ט אכתר. י ולאענשא. י"א ל"ג אי. י"ב בדקין (אה"ל). י"ג חתומ. י"ד ולא. טו ישכחין (ד"א). טו ליה (אה"ל).

זכירה ופקידה

הסולם

מאמר

עליו בדרך הישר כראוי לו. ועל כן אשרי הוא מי שניצל מהם, מס"א, ויכול למשול עליהם.

רפב) ת"ח זכירה ופקידה וכו': בוא וראה, זכירה ופקידה לטוב, היינו בעת שהם כאחד בסוד האמונה, שהיא הנוקבא, כלומר כשז"א שה"ס זכירה והנוקבא שה"ס פקידה. הם ביוג. ואשרי הוא מי שמשתדל אחר האמונה, לזכות בה, כמו שאתה אומר, אחרי ה' ילכו כאריה ישאג וגו'. אמר ר' חזקיה, כן הוא ודאי.

רפג) ות"ח בר נש כד וכו': ובוא וראה, כשאדם מתפלל תפילחו, לא יאמר על עצמו זכרני ופקדני. משום שיש זכירה ופקידה לטוב, וזכירה ופקידה לרע, ועתידים המקטריגים, לקבל המלה זכרני ופקדני. מפיו, ויבואו להזכיר חטאיו של האדם ולענוש אותה. דהיינו שיביאו עליו זכירה ופקידה לרע. זולת אם הוא צדיק גמור, שאם אותו זכירה ופקידה לרע. שהם

הצדיקים שיכולים להנצל מהם, ולעשות מלחמה באותו הצד.

אמר ר' חזקיה וכו': אר"ח, במה עושים עמהם מלחמה. פתח ואמר, כי בתחבולות תעשה לך מלחמה וגו', איזה מלחמה. זהו מלחמה של אותו צד הרע, שהאדם צריך לעשות עמו מלחמה, ולמשול עליו, ולהנצל ממנו.

רפא) ת"ח דיעקב וכו': בוא וראה, שיעקב היה עושה כל כך כלפי עשו, כשביל להכניע אותו הצד שלה, להעדים עליו, וללכת עמו בערמה בכל כמה שצריך, כדי למשול עליו בחחילה ובסוף, שיהיה הכל כראוי. והתחילה והסוף היו כאחד, זה כעין זה, כמו שכתוב בחלה ברכתי ולבסוף ברכתי שאותיותיהן שוות, (כמ"ש לעיל חולדות דף ע"ז ד"ה ויעקבי עשה) הרי שהתחילה והסוף היו אחד, זה כעין זה, וכל זה היה כדי למשול (דטו"י דף ק"ט ע"א * דף ק"ט ע"ב)

רפד) דהא בכל אתר, דבר נש צלי צלותיה, א יכליל גרמיה י בין סגיאין בכללא דסגיאין. ותא חזי שונמית, כד אמר לה אלישע, * היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא. היש לדבר לך אל המלך, והוא יומא, יום טוב דראש השנה הוה, והוא יומא י דמלכותא דרקייעא שלטא למידן עלמא. וקב"ה אקרי מלך י המשפט י בההוא זמנא. ובגין כך אמר י לה, היש לדבר לך אל המלך.

רפה) מה כתיב, י ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מאי י קאמרה. לא בעינא, י למהוי רשימאה דעילא, אלא י לאעלאה רישאי י בין סגיאין, ולא לאפקא מכללא דלהון. י וכך בעי ליה לבר נש, דאתכללא י בכללא דסגיאין ולא לאתייחדא בלחודוי, בגין דלא י ישגחון עליה. לאדכרא חובוי כדקאמרן. רפו) פתח רבי יהודה ואמר י הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה. האי קרא, קב"ה אמר ליה לאיוב, כד חמא, דאיוב יו דחיק גרמיה על דינוי דקב"ה. תא חזי, איוב אמר י הן יקטלני לו איחל, כתיב לא באליף, יו וקרינן לו י בוא"ו, וכלא איהו.

רפז) א"ל קב"ה, וכי אנא קטיל בני נשא, הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה, כמה תרעין אינון פתיחן י בההוא סטרא. ומוחא שלטא עלייהו, וכלהו סתימין מבני נשא, י ולא ידעין אינון שערים.

מסורת הזהר

(א) (מלכ"ט ב' ד). נח דף ע"ט ציון א'. (ב) לעיל ציון א. (ג) (איוב ל"ח); (ד) (איוב י"ג) חלומי גרסאות א יצלי. ז בגין. ג חמלך וגוי (אה"ל). ד מלכותא. ס ליג המשפט. ו מוסיף בהחוח זמנא דרא חזא ויהי חיוס יומא דדינא כד"א ויהי חיוס ויבא בני אלקים להתיצב (הרמ"ק). ז ליה לדבר אל המלך. ח קאמרה. ט למיתוי. י לאעלא. יא בגין. יב ולא. יג אלא בכללא. יד ישגחון. טו דדחיק. טז וקרינן וכתיב. יז בוי. יח להחוא. יט מוסיף ולא יכלין לאסתרא פנייהו בגין דאינון סתימין מבני נשא ולא.

מאמר

שהם זר"י דקליפיה, יבדקו אחר חטאיו ולא ימצאו אותן, אז מותר לו לומר וכו' ופדני, כמו עזרא, שאמר, זכרה לי אלקי לטובה.

רפד) דהא בכל אתר וכו': כי בכל מקום שאדם מתפלל תפלתו יכולתו את עצמו בין הרבים, בתוך כלל הרבים. ובוא וראה, שונמית, כשאמר לה אלישע היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא. היש לדבר לך אל המלך, סירושו, כי אותו יום היה יום טוב של ראש השנה, ואותו יום שמלכות הרקייע שולט לדון את העולם. והקב"ה נקרא באותו זמן מלך המשפט. ומשום זה אמר לה, היש לדבר לך אל המלך. שקרא את הקב"ה בשם מלך.

רפה) מה כתיב, ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. שואל, מה אמרה, מה כוננה בזה. ומשיב, שאמרה, איני רוצה להיות מצוינת למעלה אלא להכניס את ראשי בין הרבים, ולא לצאת מן הכלל. (רפזי דף ק"ט ע"ב)

רפח) ושערי צלמות תראה. מאן אינון שערי מות ומאן אינון שערי צלמות. אלא מות וצלמות כחדא ה' אינון, וזווגא חדא אינון. מות הא אתמר, דא מלאך המות, והא אוקמוה. י צלמות: צל מות. האי איהו י מאן דרכיב עליה, ואיהו צלא דיליה, ותוקפא דיליה, דאזדווגא כחדא, בקשורא חד ואינון חד. רפט) וכל אינון דרגין דנפקי מנייהו, ומתקשרן בהו אינון שערים דלהון, כמה דלעילא, כמה דאת אמר, * שאו שערים ראשיכם וגו'. ד ואלין פ איקרו נהרין ונחלין, ו שית סטרין דעלמא. אוף י הכי אינון שערי מות, ושערי צלמות מסטרא אחרא, דרגין ידיען דשלטין בעלמא, שערי מות, ושערי צלמות, דא נוקבא, ודא דכורא, ותרווייהו כחדא.

רצ) ה ועל דא, אמר קודשא ב"ה ליה לאיוב, בגין כל אינון מלין, דאיהו אמר י כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה, וכל אינון שאר מלין. אמר קודשא ב"ה הנגלו לך שערי מות, למנדע דהא כלהו ברשותי, וכלהו זמינין דאתבערא מעלמא, דכתיב י בלע המות לנצח וגו'. רצא) תא חזי, י ויזכור אלהים את פ רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה. תרי זמנין, אלהים י אלהים, אמאי. אלא, יא חד מעלמא דדכורא, וחד מעלמא דנוקבא, בגין י דבמזלא י תליא מלתא.

מסורת הזהר

א) (תהלים כ"ד) ב"א דף קע"א ציון א'. ב) (איוב ז') לעיל דף ו' ציון א'. ג) (ישעיה כ"ה) ב"א דף רמ"ה ציון ב'. ד) לעיל דף ק"י ציון ב. ה) במזלא: ב"ב דף ע"א ציון ב'. חלוסי גרסאות א מוסיף אינון שערי. ב צלי. ג מן. ד מוסיף ואלין אינון שערים; ואינון שערים; שערי. פ ליג איקרו; אקרון; איקרון (אהיל); מוסיף אקרון שערי. ו ליג שית סטרין. ז מוסיף הכי נמי שערים; מוסיף נמי שערים אינון וליג שערי מות ושערי צלמות (אהיל). ח וכת פ רחל וגו'. י ליג אלקים. יא ליג חז. יב קיימא מלה.

מות וצלמות

הכולם

מאמר

נאמר באמת בלע המות לנצח כמ"ש להלן. ונמצא שהם נחמים מחמת שאינם יורעים להזהר, ולא שהקב"ה הורג אותם. רפח) ושערי צלמות תראה: שואל מי המה שערי מות, ומי המה שערי צלמות. ומשיב. אלא מות וצלמות כאחד הם, וזווג אחד הם, כלומר שהם זכר ונקבה בזווג כאחד, מות הרי למדנו שהוא מלאך המות, ובארוהו. שה"ס הנחש שהוא נקבה (כנ"ל ב"א דף שכ"ט ד"ה תנינא) צלמות הוא גוטרקיון צל מות, וזה הוא מי שרוכב על המות, דהיינו ס"פ הדוכב על הנחש. והוא הצל שלו ותוקף שלו. לתזדווג ביחד בקשר אחד, והם אחד. רפט) וכל אינון דרגין וכו': וכל אלו המדרגות שיוצאות מהם ומתקשרות בהם, בזוין דקליפה הלאה הן השערים שלהם, כמו למעלה בקדושה, כמש"א. שאו שערים ראשיכם וגו' שאלו הם תנקראים נהרים ונחלים דהיינו יסודות דשש קצוות העולם, שהם זרין דקדושה. אף (גמרי דף ק"ט ע"ג)

כאן, שערי מות ושערי צלמות מסטרא אחרא. הם מדרגות ידועות שלהם השולטות בעולם. שערי מות. ושערי צלמות, זה נקבה וזה זכר, ושניהם דבוקים זה בזה כאחד. רצ) ועל דא אמר קב"ה וכו': ועל כן אמר הקב"ה לאיוב על כל הדברים שהוא אמר, דהיינו על מה שאמר, כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה, וכל שאר דבריו, אמר לו הקב"ה, הנגלו לך שערי מות, לדעת שכולם הם ברשותי, וכולם עתידים להתבלע מן העולם. שכתוב, בלע המות לנצח וגו'. דהיינו כמ"ש לעיל בד"ה א"ל קב"ה ע"ש.

מאמר ויזכור אלקים את רחל רצא) תא חזי, ויזכור אלקים ונר: שואל, למת כתוב כאן ב' פעמים אלקים, שהיה די לומר, וישמע אליה וישחח את רחמה, ומשיב, אלא אחד הוא מעולם הזכר, דהיינו בינה הנקראת אלקים. ואחד הוא מעולם הנקבה, דהיינו הנקבא דו"א הנקראת ג"כ אלקים. משום שהדבר חלוי בחיל

רצב) וכד אתערת רחל ב' בשמא דא, דכתיב * יוסף ה' לי בן אחר, ידע יעקב, דאיהי אתחזייא לאשלמא כלהו שבטין, ולא תתקיים בעלמא, בגין כך בעא למיזל, ולא יכיל, וכד מטא זמנא דבנימין, ערק ואזל ליה, בגין דבארעא אחרא לא ישתלים ביתא, לאתקשרא עלמא קדישא בית.

רצג) והיינו דכתיב ב' ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ יאבותיך ולמודחך זאהיה עמך. מאי זאהיה עמך. אלא אמר ליה, עד הכא, רחל הות עמך ג עקרא דביתא, מכאן ד ולהלאה, אנא ה' אהא עמך, ואטול ביתא בהדך, בתריסר שבטין. והיינו דכתיב, ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל. עלי הוה, ו ובגיני הוה מלה, דאתדחיא ה' איהי, ה' ואתיא דיורא אחרא, ונטלא ביתא בגיני דדיירא עמי.

רצד) ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה, מאי נקבה. אמר רבי יצחק, ההוא רשע אמר, אנא ה' חמי, דיעקב לא אסתכל אלא בנוקבי, * ובגין כך יפלח לי, י אמר נקבה שכרך, הא נקבה, דאיהו שכרך, יכד בקדמיתא. ואחנה, י אימא מאן נקבה אסתכלת בה, ואתנה, ופלח לי בגינה.

רצה) ה' ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה, אמר יעקב חלילה, דהא אנא כל מה דעבידנא, ה' לשם יקרא דמלכא קדישא ה' עבידנא, ועל דא לא תתן לי מאומה, דהא לאו דעתאי בהאי, אלא אם תעשה לי ה' הדבר הזה וגו'.

מסורת הזהר

א) (בראשית ל') ח"א ריג. ב) (בראשית ל"א) לעיל דף ק"ב ציון ב. ג) עקרא דביתא: לעיל דף ק"א ציון ב. ד) (בראשית ל') ה) (שם)

חלופי גרסאות ה' מוסיף בשמא קדישא. כ' תשלם; ישתלם. ג' אבותיך וגו'. ד' ולהלאה. ה' איהי. ו' בגיני. ז' דאתדחיא. ח' היא. ט' ואתיא. י' ונטלי. יא' חמא. יב' מוסיף ובגיכ אמר. יג' ל' כד; בדקדמיתא; כדבדמיתא. יד' איהי. טו' לשום. טז' מוסיף עבידנא ולא לכטופא דגרמאי (ז' מוסיף את הדבר.

הסולם

מאמר

ויזכור אלהים את רחל אמר לו הקב"ה, עד עתה, היתה רחל עקרה הבית עמך, מכאן ואילך, אני אהיה עמך ואקה הבית, והיינו השכינה, עמך. בייב השבטים. והיינו שכתוב, ואני בכואי מפדן מתה עלי רחל, עלי היה, ובשבילי היה הדבר, שרחל נדחית, ושכן אחר בא, והיינו השיכנה, ולקח הבית בשבילי לשכון עמי.

מאמר נקבה שכרך

רצד) ויאמר נקבה שכרך וגו': שואל מהו נקבה. אמר ר' יצחק אותו הרשע אמר, אני רואה שיעקב אינו מסתכל רק בנקבות, ומשום זה יעבוד לי ע"כ אמר נקבה שכרך. הנה נקבה תהיה שכרך, כמו בתחילה ואחנה, אמור, באיזו נקבה הסתכלת בה ואחנה אותה לך, ותעבוד לי בשבילה.

רצה) ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה: אמר יעקב, חלילה, כי אני, כל מה שעשיתי, בשביל כבוד המלך הקדוש עשיתי

במזל, שהיא מעולם הזכר, כמ"ש לעיל שבנים במזל תלויים (בדף ס"ה אות ר').

רצב) וכד אתערת רחל וכו': וכאשר נתעוררה רחל בשם הזה של בנימין, שכתוב יוסף ה' לי בן אחר, שהוא בנימין, ידע יעקב, שיהיה כן כי היא ראויה להשלים כל השבטים במספר י"ב. ידע שאחר זה, לא תתקיים עוד בעולם, משום זה רצה אז ללכת לארץ ישראל כדי שישלמו השבטים בארץ ישראל, וכדי שלא תמות רחל בחוץ לארץ, ולא יכול ללכת כי לבן עכבו. וכשהגיע הזמן של בנימין והיינו אחר שנתעברה עמו (כנ"ל דף ק"ב אות ר"ג) ברח והלך לו, כדי שלא ישתלם הבית בייב שבטים, ועולם הקדוש, והיינו הנוקבא דז"א, יתקשר בו בארץ אחרת.

רצג) והיינו דכתיב וכו': והיינו שכתוב, ויאמר ה' אל יעקב שוב וגו' ואהיה עמך.

ושואל מה דפירוש של ואהיה עמך, ומשיב אלא (דפו"י דף ק"ט ע"ב *) דף קס"א ע"א

רצו) * ויסר ביום ההוא את התישים. רבי אלעזר פתח ואמר, יי מי יגור באהלך וגו, הא אוקימנא, ואוקמוה חברייא, הולך תמים דא אברהם, דכד אתגזר, תמים אקרי. ופועל צדק, דא יצחק. ודובר אמת, דא יעקב. ודאי יעקב באמת אתדבק, אי הוא באמת אתדבק, מיט עבד עם לבן כגוונא דא. רצו) אלא, יעקב בחין שעתא דמזליה הוה. דשרי נ ליה ד לאינש, למבחן שעתיה, עד לא יתוב לארעיה, ואי מזליה קאים במה דעביד שפיר, ואי ס לאו לא יושיט רגלוי, עד ו דיסלק לגביה.

רצח) ת"ח כתיב י וענתה בי צדקתי ביום מחר וגו, דהא איהו לא עבד בגין דיטול מדליה למגנא, אלא כלא בקושטא ושלמי דרעותא, ולא עוד אלא דאיהו נטיל רשו מלבן, וע"ד כתיב " נחשתי ויברכני יי בגללך. כמה ס חרשין וזינין עבד לבן, ובחין מזליה, בגיניה דיעקב, והוה אשכח בגיניה דיעקב, מאה יא עאנא כל ירחא, ומאה אמרין, ומאה עזין יתיר על עאניה. רצט) ר' אבא אמר, אלה עאנין, ואלף אמרין, ואלף עזין, י הוה י מייתי ליה יעקב יתיר בכל ירחא וירחא, הה"ד י כי מעט אשר היה לך לפני ויפרוץ

מסורת הזחר

(א) (שם) (ב) (תהלים ט"ו) (ג) (שם) ז"ח ויצא כ"ז טב שא (ד) (בראשית ל"י) (ה) (בראשית ל"י) תולדות דף ל"ו ציון י"א ו) (שם)

חלומי גרסאות א מוסיף וגו הולך תמים ומועל צדק וגו. ב ודאי. ג ל"ג ליה; ל"י. ד לאניש; לאניש. ה ל"ג לאו (אה"ל). ו רקאים [דקאי] כמה דעביר (ויסלק; ויסליק) לגביה; דהא מיסלק לגביה (אה"ל). ז צדקתי וגו. ח ובשלימו (אה"ל) ט זיני חרשין. י מולא. יא ענא. יב מוסיף על עאניה [עניה] הוה. יג אייתי.

נקבה שרך

צ"א ד"ה כל) וארץ ישראל, ה"ס המלכות בשעה שמלכשת לאמא, שהכלים שלה זכים מאוד בסוד אין מזל לישראל, וע"כ היה צריך להמשיך בחינת מזל בעוורו בחוץ לארץ. וז"ש דשרי ליה לאינש למבחן שעתיה עד לא יתוב לארעיה ואי מזליה קאים וכו, דהיינו שהיה צריך להמשיך בחינת המזל בעוורו בחו"ל בטרם שישוב לארץ ישראל. והמשיך זה בסוד המקלות שעשה, כמ"ש להלן.

רצח) ת"ח כתיב, וענתה בי צדקתי וגו: הרי, שהוא לא עשה כדי שיקח מלבן משתו בחנם, אלא הכל עשה באמת ובשלמות הרצון. ולא עוד אלא שקבל רשות על כל זה מן לבן, ועל זה כתוב, השיב לי, נחשתי ויברכני ה' בגללך. כי כמה מיני כשפים, עשה לבן ובחן את מזלו אם הוא מצליח בשביל יעקב, והיה מוצא בכל חודש, מאה צאן ומאה כבשים ומאה עזים. יותר על צאנו, בגלל יעקב, ולפיכך נתן לו רשות.

רצט) ר' אבא אמר וכו: ר"א. אלף צאן, אלף כבשים, ואלף עזים היה מביא

הכולם

מאמר

ולא כשביל תאותי, ועל כן, לא תתן לי מאומה, כי לא היתה כונתי לזה מעולם, אלא אם תעשה לי וגו'.

רצו) ויסר ביום ההוא את התישים: ר' אלעזר פתח ואמר, ה' מי יגור באהלך וגו: הוא נתבאר. ובארוהו החברים, הולך תמים זה אברהם, כי כשנמול נקרא תמים. ומועל צדק, זה יצחק. ודובר אמת, זה יעקב. ודאי יעקב נחדבק במדת האמת, ושואל, אם הוא נחדבק במדת האמת, מהו הטעם שעשה עם לבן דברים כאלו. דהיינו פיצול המקלות וכו'.

רצז) אלא יעקב וכו: ומשיב, אלא יעקב, בוחן שעת המזל היה, ככל אלו המעשים שעשה, כי מותר לו לאדם לבחון שעתו, טרם שחזור לארצה, שאם מזלו עומד לו במה שעושה, טוב, ואם לא, לא ירים רגלו ללכת עד שישחק לו המזל. פירושו. כי מזוני לאו בכותא תרייא שפירושו כלים זכים, אלא במזלא, שה"ס עוביות המלכות, שעליה יוצא קו אמצעי, ששורשו דיקנא דא"א (כנ"ל ב"ב דף

(דמויי דף קט"א ע"א)

ה לרוב ויברך יי אותך לרגלי, וברכתא דלעילא י לאו איהו פחות מאלף, מכל זינא וזינא, מעאנין אלף אשתכח, מאמרין אלף אשתכח, י מעזין אלף אשתכח. על כל מה דשריא ברכתא דלעילא, לא פחות מאלף, עד דבגיניה דיעקב, י אסתלק לבן לכמה עותרא.

(ש) וכד בעא יעקב לנטליה אגריה, לא י אשכח אלא עשרה מכל זינא וזינא, ויעקב חשיב ליה לעותרא ז סגני. י חמי כמה נטייל מדיליה, ממה דהוה יהיב איהו בזכותיה ללבן. וכך דא דסליק ביה יעקב, לא הוה, אלא בזרוע י דאינון מקלות, י דשוי לגבי יא ענא.

(שא) תיח כמה טרח ההוא שלימא דיעקב, אכתריה דלבן. כתיב, וישם דרך שלשת ימים יי וגו', והוה אייתי ליה כל האי עותרא, ועם כל דא, לא בעא לבן דיהא אגריה דיעקב הכי, אלא נטיל עשרה מן דא, ועשרה מן דא, י ויהב י ליה, ואמר ליה, טול הני, ואי יולידו כמה דאמר, יו בהאי גוונא יו יהא אגרך, ההי' ד ותחלף את משכורתי עשרת מונים, י עשרה

מסורת הזהר

(א) (שם) (ב) (שם) ח"א קסז. תקיח ק"ו טד שכנז

חלופי גרסאות ה לרוב וגו'. כ לא. ג מעזים. ד אסתליק. ס אשתכח. ז דיעקב. ח סגניא. ט חמא. י מוסיף נטייל דאינון; דנטייל אינון (אה"ל) י ושוי. יא ענא. יב מוסיף בינו ובין יעקב וגו'. יג ויהיב (אה"ל); ל מג מן ויהב עד טול. יד בידא דכתיב ול"ג ליה. טו כחאי. טז ליהוי. יז מוסיף ובחגי עשרת.

נקבה שכרך

הסולם

מאמר

חשב אח זה לעשירות גדולה. מטעם שקבל בחינת הדעת שבראש ראה ההפך, כמה לקח משל לבן, ממה שהיה נותן הוא בזכותו ללבן. וכל זה שהגיע ליעקב, לא היה אלא בכח אלו המקלות ששם אצל הצאן. פי' כי המקלות ה"ס העוביות דמלכות שממנו מתחנן סוד המסך דחירק. שבכח שממנו קו השמאל מג"ר לר"ק. בכח זה הוא מיחד אוהו בקו ימין, (כניל ב"א דף רצ"ד ר"ח רבי) ומיעוט זה מג"ר לר"ק מכונה זרוע. וז"ש וכך דא דסליק ביה יעקב לא הוה אלא בזרוע דאינון מקלות וכו', כי פתוך שהמשיך קו אמצעי על המסך דמקלות, ויצאו ג' קוין בבינה, בסוד תלת נפקי' מחד זכה גם יעקב בג' הקוין בסוד חד בתלת קיימא.

לו יעקב יותר, בכל חדש וחדש. וזהו שכתוב, כי מעט אשר היה לך לפני וגו', והברכה של מעלה אינה פחות מאלף מכל מין ומין, מצאן נמצא אלף, ומכבשים נמצא אלף. ומעזים נמצא אלף, על כל מה שהברכה של מעלה שורה, אינה פחות מאלף, עד שבגלל יעקב נתעלה לבן להרבה עושר. פירוש, כי שורש לבן הוא קו שמאל דבינה, שמטרם שבא יעקב שם להעלות מ"ן להמשיך לו קו אמצעי, הוא חושך ואינו מאיר. וז"ש לבן, נחשתי ויברכני ח' בגללך, וכן הכתוב, כי מעט אשר היה לך לפני, כי מטרם שבא יעקב היה לו מעט, כי היה חשך מחמת חסרון חסדים. וכשבא יעקב שה"ס ז"א והמשיך לו קו אמצעי, אז, ויפרוץ לרוב ויברך ח' אותך לרגלי, כי ע"י יעקב יצאו ג' קוין בבינה, בסוד תלת נפקי' מחד ואז הרויח לבן בחינת הספירות פבינה, שהם במספר מאה, או דאבא, שהם במספר אלף, אבל יעקב, שה"ס קו אמצעי ולא בינה, לא לקח אלא קומת ז"א, שספירותיו בסוד עשרה. כמ"ש לפנינו.

(ש) וכד בעא יעקב וכו': וכשבקש יעקב לקבל שכרו, לא מצא אלא עשרה מכל מין ומין. לזוהו בחינת קו אמצעי שהוא ז"א, שספירותיו בסוד עשרה כנ"ל ויעקב (דפו"י דף קס"א ע"א)

(שא) תיח כמה טרח וכו': בוא וראה, כמה טרח אותו השלם, יעקב, אחר לבן. כתוב, וישם דרך שלשת ימים וגו', והיה מביא לו כל עושר הזה, ועם כל זה לא רצה לבן, שיהיה שכרו של יעקב כך, כמו שהתנה עמה, אלא שלקח עשרה מן מין זה ועשרה מן מין זה ונתן לה, ואמר לה, קח את אלו, ואם יולידו כמו שאמרת, דהיינו עקוד ונקוד, באופן זה יהיה שכרך, דהיינו שיקח עשרה מכל מין, וז"ש ותחלף את משכורתי עשרת מונים.

דהיינו

מן דא ועשרה מן דא, ה וכתוב * ואביכן התל בי והחליף את משכורתי עשרת מונים. י אשתדל בתר קביה, וברכיה. ומכל מה דשוי לבן עמיה דיעקב, י אהדר י במלוהיה, ונטייל * מיעקב כלא, עד דקביה חס עליה, ונטל מדיליה י בזרוע.

(שב) אמר רבי אלעזר כל הני קראי, לאחזאה חכמתא קא י אחיין, דתנינן * מלין דלעילא, מנהון תליין בעובדא, ומנהון במלווא, ומנהון ברעותא דלבא. ומאן דבעי לאמשכא ברכאן, בצלותא, במלווא, * ורעותא. י ומנהון דלא בצלותא, י* אלא בעובדא תליין.

(שג) ת"ח יעקב שלימ, כל מה דעבד, בחכמתא י עביד, כתיב י ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים, כלא בחכמתא. לאמשכא ברכאן ממבועא דכלא, לכלהו דרגין עלאין, דאינון חולגיה ועדביה.

(שד) את המקלות. מאן מקלות. אלין דרגין דאינון בי דינא. אשר פצל, דאעבר מנהון דינא. ברהטים: היינו דכתיב י מלך אסור ברהטים, ה) דהא י מההוא מלך. אזיין ברכאן לכלהו עלמין.

(שה) ד"א * מלך אסור ברהטים, מלך דא אסור וקשור באינון

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) (שם) ח"א קסו. (ב) (שם) ח"א קסג. ת"ז תק' י' בהשמטות קמר: ג) (שה"ש ז') הקסה"ז דף קפ"א ציזן ב'.

(ה) תקולים קמ"ב.

חלופי גרסאות ה וכתוב (אח"כ) כ מוסיף ובהני עשרת אשתדל. נ אהדרך. (ד"ק) ד מילוליה; במיל"ה י יעקב. ו בזרועא; בדורעא. י אחיין. ת מילין. * מוסיף ורעותא דלאו [לאו] בעובדא תליין. י ל"ג ומנהון. יא ל"ג אלא; כלא בצלותא בעבודת תליין (אח"כ) יכ עבד. יג דמההוא ול"ג דהא.

המקלות

הסולם

מאמר

להמשיך ברכות ממקור כל, לכל מדרגות העליונות שהם חלקו וגורלו. (שד) את המקלות: שואל פהו מקלות. ומשיב. אלו הם מדרגות הדין, הנכל ים מעוביות המלכות. א"כ פצל, פירושו, שהעביר מהם תדין ע"י שהמשיך עליהם קומת חסדים, ברהטים, היינו שכתוב מלך אסור ברהטים. כי ממלך ההוא שה"ס מלך העליון בינה, באות הברכות לכל העולמות. פירוש. כי רהטים ה"ס הכלים דקו השמאל שבבינה, כנ"ל אשר בסבת היחוד דקו אמצעי אינם מאירים אלא ממטה למעלה (כנ"ל דף ק"כ ר"ה וכד) וז"ס מלך אסור ברהטים, כי הבינה שהיא נקרא מלך עליון, אסור ברהטים הללו שלא יתפשט משם ולמטה. וזה נעשה, מסבה שיעקב הציג המקלות, שעליהם יצא קו אכצעי, בחוץ הרהטים, ואינם יכולים עוד להאיר ממעלה למטה.

דהיינו עשרה מן זה ועשרה מן זה. ודורש מונים מלשון, מן, מן. וכתוב ואביכן וגו' עשרת מונים. ובאלו העשרה היה משתדל אחר הקביה וברך אותו. ומכל מה שהתנה לבן עם יעקב חזר בדבורו, ולקח מיעקב הכל, עד שהקביה רחם עליו ולקח משל לבן בזרוע, דהיינו בכח המסך דחירק שה"ס המקלות, הממעט קו השמאל מג"ר לו"ק כנ"ל.

מאמר המקלות

(שב) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, כל אלו המקראות ללמד חכמה באות, כי למדנו דברים העליונים, יש מהם שתלויים במעשים, כמו תליון וציצית, ומהם בדבורים, כמו קריאת שמע ותפילה, ומהם בכונת הלב, כמו אהבה ויראה. ומי שרוצה להמשיך ברכות, הוא על ידי תפלה בדבור ובכונה, ומהם שאינם נמשכים על ידי תפלה אלא שתלויים במעשים.

(שג) ת"ח יעקב שלימ וכו': בוא וראה, יעקב השלם, כל מה שעשה בחכמה עשה. כתוב, ויצג את המקלות וגו', הכל עשה בחכמה

(דמו"י דף קס"א ע"א * דף קס"א ע"ב)

(שה) ד"א, מלך אסור ברהטים: מלך זה, דהיינו ז"א, אסור ומקושר באל

רהטים

פ'רהטין עלאין, דמנייהו י אשתקיין כלא, י ממלך עלאה. בשקתות ז המים: אלין אינון, נחלין דנפקין ואתיין, עד דמטו לאתר דמתכנשי תמן. אשר תבאנה הצאן לשותות, כד"א * ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם. ובהווא אתר, דמתכנשי תמן מיא, כלהו אתיין לאשקאה מניה.

(שו) ויחמנה, מאי ויחמנה. ת"ח בשעתא דרוח צפון נשיב, ס' מיין גלידין, ולא י נגדין לבר, ולא י אשתקיין, בגין דדינא תליא, וקרירו דצפון גליד מיא. וכד אתער רוח דרום, מתחממי מיא, ואתער גלידו דלהון, ונגדין, כדון אשתקיין כלא. בגין ס' דחמימו דדרום, שראן מיא, וכלהו מתחממי ס' וחדאן למשתי מהווא קרירו דצפון, דהוה י לון בקדמיתא, הה"ד ויחמנה. יא ויחמנה, י ולא כתיב י ויחמו. אלא י דאינון כלהו נוקבי.

(שו) ועל דא אתכוון יעקב, למעבד עובדא בחכמתא, ודא הוא דכתיב י ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו'. ס' פתח ואמר י כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, ס' ת"ח כי יעקב בחר לו יה, עד כאן לא ידענא מאן י בריר למאן, אי קב"ה י בריר ליה ליעקב, י אי יעקב י בריר ליה לקב"ה. אלא ממה דגלי קרא, ידענא דקב"ה נטיל ליה ליעקב לעדביה, דכתיב י כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו.

מסורת הזהר

(א) (תהלים ק"ד) ב"א דף רמ"ח ציון ג'. (ב) (בראשית ל') ח"א קסד. רנח רס: רסא. ג) (תהלים קל"ה) נח דף מ"ו ציון ב'. (ד) (דברים ל"ב) ב"א דף קצ"ד ציון ב'.

חלוסי גרסאות א' רהטים. ב' אשתקיין; אשתקין ברכאן לכלא. ג' ליב ממלך עלאה. ד' מוסיף המים דמתכן אשתקיין [אשתקיין] כלא [כלן] שקתות המים [דמים]. ס' מיא. ו' נפקין (אהיט) ז' אשתקיין. ח' ליב דחמימו. ט' וחדאת. י' ליה. יא' מוסיף בכוון לשותות ויחמנה. יב' היג (אהיט) ב"א ותא. יג' מוסיף ויחמו הצאן. יד' מוסיף אלא בנין. טו' מוסיף פתח ר' אלעזר; ר' אלעזר פתח. טז' מוסיף מתניתין ת"ח; ליג טן ת"ח עד עד כאן יו' בירר; ברה. יז' בירר; ברה. יט' מוסיף או אי כ' בירר; ברה.

מאמר

הסולם

המקלות

רהטים העליונים, שהם הכלים דקו שמאל שבכינה, שמהם נשקים הכל ממלך העליון. כלומר, שמלך שהוא ז"א אסור, דהיינו שאינו מאיר ממעלה למטה, מסכת הרהטים, שהם הכלים דכינה, שבו כמ"ש לעיל בדבור הסמוך. בשקתות המים, אלו הם הנחלים הנמשכים ובאים עד שמגיעים אל המקום שמתקבצים שם, דהיינו הנוקבא ז"א אשר רהטים רכינה נמשכים אליה, ונעשו בה שקתות המים. אשר תבאנה הצאן לשותות, הוא כמו שאתה אומר, ישקו כל חיתו שדי וגו' שבמקום ששם מתקבצים המים, שהוא הנוקבא, כולם, כל דרי בי"ע, באים לשותות ממנו.

(צ) ויחמנה. שואל מהו ויחמנה, ומשיב, בוא וראה, בשעה שרוח צפון נושב,

על הנוקבא, דהיינו הארת השמאל, שהיא חכמה בלי חסדים, המים, שהוא השפע, נקפאים, ואינם נוזלים לחוץ. לג' עולמות בי"ע, וכאשר נתעורר רוח דרום, שה"ס הארת הימין דהיינו חסדים, המים (דמו"י דף קס"א ע"ב)

מאמר ויקח לו יעקב מקל לבנה (שו) ועל דא אתכוון יעקב: ועל זה נתכוון יעקב לעשות מעשה בחכמה, דהיינו לכוון מעשיו על פי מרגות העליונות, וזהו שכתוב, ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו'. פתח ר' אלעזר ואמר, כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו

שח) תא חזי, הכי נמי יעקב, בירר אחסנתיה ועדביה לחולקיה, וסליק לעילא מכל דרגין, ונטייל ליה לעדביה. מקל לבנה דח, היינו דרגא חורא, דסטר ימינא. ולו וערמון, היינו דרגא סומקא, דסטר שמאלא. שט) ויפצל בהן פצלות לבנות, דאעבר דינא מן דא, ואתחבר ליה בימינא, והוא עאל בינייהו, ונטיל לון כחדא ואתעביד כלא חד, בתרי גוונין, ועם כל דא, מחשוף הלבן, י דיתגלי חורא על סומקא. וכל דא למאי, י לאמשכא לדרגא דא י דעדביה, ברכאן ממבועא י דכלא, ולשואה לדרגא דא דאיהו תלתא כחדא.

שי) ברהמים בשקתות המים, כמה דאוקימנא, וכדין בעובדא דא דחכמתא, נגדין ברכאן לתתא, ז ומתשקיין כלהו עדמין, ושריין עליה ברכאן, כמה ח דאוקמוה, דכתיב * בבקר יאכל עד י וגו', ולבחר מכאן, י ולערב יחלק שלל. * לתברכא כלהו עלמין לתתא. ויעקב י נטל חולקיה, מאינון ברכאן דשריין עליה לתתא. בגין דאיהו י חולקיה י ועדבא דקב"ה.

מסורת הזוהר

א) (בראשית מ"ט) ח"א רמו: ח"ב כב. קכ. ב) (שם) ח"ז רסב.

חלופי גרסאות א) ואתעבר; ואתעבר (אה"ל) ב דאתגלי. ג מוסיף בגין לאמשכא. ד עדביה. ט דחלא. ו איהו. ז ומתברכאן; ומתברכאן. ח דאתמר וליג דכתיב (אה"ל) ט ל"ג וגו' ולבחר מכאן (אה"ל) י נטיל. יא חולקא; חלפיה. יב ל"ג ועדבא.

המקלות

הסולם

מאמר

שהם ימין ושמאל, חסדים והארת חכמה. ועם כל זה מחשוף הלבן, שששה אותם באופן, שיתגלח הלבן על האדום, דהיינו שחתלבש הארת החכמה שהיא אדום, בחסדים שהם לבן. וכל זה למא ליה, הוא כדי להמשיך ברכות למדרגה זו של חלקו, שהוא קו אמצעי, ממקור הכל מבינה שהיא מקורם של ג' הקוין ולתקן מדרגה זו דהקוין קוין, שהיא שלשה קוין כאחד.

שי) ברהמים בשקתות המים: הוא כמו שבאדנו (לעיל באות ש"ד) ואז, על ידי פעולה זו של חכמה, דהיינו הקוין ג' הקוין, נמשכות הברכות למטה, וכל העולמות נשקים, והברכות שורות עליהם. כמו שבארוהו שכתוב, בבקר יאכל עד וגו', ואחר כך, ולערב יחלק שלל, שיתברכו כל העולמות למטה, שהם ג' העולמות ב"ע. ויעקב לקח חלקו מאלו הברכות השורות עליו למטה, משום שזו חלקו וגורלו של הקב"ה. פירוש, שיעקב הוא בחינת קו אמצעי, וקו אמצעי הוא חלקו של הקב"ה, וכל אותם האורות שקו אמצעי גרם בהכרעתו למעלה, מקבל אותם קו אמצעי למטה. וז"ש ויעקב נטל חולקיה מאנון ברכאן, דשריין עליה לרהא.

ויקח

לסגולתו, בוא וראה, כי יעקב בחר לו יח, עדיין אין אנו יודעים מי בחר למי, אם הקב"ה בחר לו את יעקב, או יעקב בחר לו את הקב"ה. כי אין הכרע לכאן או לכאן בדברי הכתוב הזה, ומשיב, אלא ממה שגילה הכתוב, אני יודע, שהקב"ה לקח לו את יעקב לחלקו, שכתוב, כי חלק ח' עמו יעקב חבל נחלתו.

שח) תא חזי הכי וכו': בוא וראה, יעקב גם כן בחר נחלתו וגורלו לחלקו, ועלה למעלה מכל המדרגות, ולקח לו לחלקו, מכל לבנה דח, היינו מדרגת הלבן שמצד ימין, שהיא אור החסדים, ולו וערמון, היינו מדרגת האדום שמצד שמאל, שהוא בחינת וינים של הבינה, אחר שחזרה לחכמה, כי ב' בחינות הריני, מימין ומשמאל, היו כלולים בפלוח.

שט) ויפצל בהם פצלות לבנות: שהעביר הדין מן זה, מלוו וערמון שהם שמאל, וחבר אותו בקו ימין, והוא עצמו שהוא קו אמצעי, נכנס ביניהם ולקחם כאחד, ונעשה הכל אחד בבי צבעים, דהיינו שהוציא קומת חסדים על בחינת המסך שבעוביות המקלות, אשר קימה זו ה"ם קו אמצעי הכולל לבן ואדום, ירמי דף קס"א ע"ג י" דף קס"ב ע"א

ס סתרי תורה

שיא) ויקח לו יעקב מקל לבנה וגו', י מתניתין, רעותא דעובדא.
 ז קטרי דמהימנותא, ט קל קלא ס דקליא, אתער מעילא לתחא, אנן פתיחין
 עיינין הוינן. גלגלא אסחר י מעילא לכמה סטרין, קל נעימותא אצער. אתער
 ניימין דמיכין, ג דשינתא בחוריהון, ולא י ידעי, ס ולא מסתכלן, ולא ס חמאן
 י אטימין אודנין, יא כבדין י דלבא, ניימין, ולא ידעין. אורייתא קיימא קמיהו.

דרך אמת

א) מקשרי ומייחדי האמונה כבוד האלילות. ב) קול אחד מן הקולות הטלויטה שזכרים (מלמעלה, ג) אותן שהשינה בנחיריהם וליגים מפקשים להשיג סודות הטורה.

מסורת הזהר

א) (בראשית יא) לעיל דף קכ"ב ציון ב.

הלופי גרסאות א) מוסיף פתרי תורה מתניתין. ב) מוסיף לה ולו וערמון וגו'; ל"ג וגו'. ג) ל"ג מתניתין ד מוסיף קטרי קטרא (אח"ל) ס כח"ל; מוסיף דחילא (אח"ל). ו) מוסיף מעילא לתחא; לעילא (אח"ל) ו ידעו (אח"ל) ס ל"ג ולא. ט תמן. י אטימן. יא כדיבין (אח"ל) יכ דכלבא; בלבא.

מאמר

הסולם

המקלות

נמצא, שג' סטרין שבמוח החכמה, וגי' סטרין שבמוח הבינה, אינם מתפשטים למטה, אלא מוח הדעת לבדו הוא המופשט למטה. וזה שמשמיענו הסתרי תורה, שלא כל ט' סטרין שבמוח הדעת מתפשטים מלמעלה למטה, אלא סטרא אחד מהם בלבד, והיינו סטרא אמצעי שבג' קוין דדעת שבמוח הדעת. כי חביד דחכמה דמוח הדעת. וכן חביד דבינה דמוח הדעת, וכן חביד דדעת דמוח הדעת, נחשבים לבחינת ב' קוין העליונים, ואינו מתפשט למטה אלא הדעת דדעת שבמוח הדעת, דהיינו רק סטרא אחד מן הט' סטרין שבמוח הדעת. וז"ש קל קלא דקליא אתער מעילא לתחא. הדעת, שה"ס ז"א העולה למ"ן ונעשה קו אמצעי בין חו"ב, מכונה ק"ל, (כנ"ל פרשה לר דף ד' ר"ה בשעתא ע"ש) וע"כ מוח הדעת בכללו מכונה קול, וכיון שיש ט' סטרין במוח הדעת דהיינו ג"ם חביד, נמצא שהחביד דדעת, דמוח הדעת נבחן לקרא האמצעי, דב' קליא שהם חביד דחכמה דדעת וחביד דבינה דדעת. ובחינת הדעת שבקלא דקליא הזה, נבחן לקל קלא דקליא, אשר רק הוא בלבד אתער מעילא לתחא, ולא שאר ח' סטרין. ועל קול הזה המתפשט למטה, אומר כל נעימותא אתער.

שיא) ויקח לו יעקב מקל לבנה וגו': הכונה של מעשה זה היה, לקשרי האמונה. להפשיך ג' קטרים לנוקבא שנקראת אמונה, דהיינו ג' קוין.

קל קרא דקליא וכו': קול הקול של הקולות נחצורר פמעלה למטה, ונעשינו פתוחי עינים, ומפרש, הגלגל הטב לכמה צדדים, וקול של נעימות נחצורר.

גלגל סירושו הסתובבות התארה בג' מקומות שה"ס חולם שורק חירק, כמ"ש לעיל (וירא דף י"ז ר"ה זה אמרו ע"ש) דהיינו בג' קוין. ומה שאומר, שמסובב לכמה צדדים, הענין הוא כי ההארות נכללות זו בזו, ויוצאים ג' קוין שבכל אחד מהם יש ג' קוין, באופן, שיש ג' קוין חביד בקו ימין, וכולם מוח חכמה, ויש ג' קוין חביד בקו שמאל, וכולם מוח בינה, ויש ג' קוין חביד בקו אמצעי, וכולם מוח דעת. ונודע שכל שיעור ההארה שקו האמצעי גרם שיצא בב' קוין העליונים, זוכה בו קו האמצעי בעצמו, וע"כ נבחן שמוח הדעת שהוא קו האמצעי, כלול בסני עצמו, בג' קוין. שכל אחד מהם כלול מג' קוין, באופן שיש חביד בחכמה דמוח הדעת, ויש חביד בבינה דמוח הדעת, ויש חביד בדעת דמוח הדעת. וז"ש, גלגלא אסחר מעילא לכמה סטרין, דהיינו ג' סטרין במוח החכמה, וגי' סטרין במוח הבינה, וט' סטרין במוח הדעת.

נודע שב' הקוין ימין ושמאל, שייכים תמיד לעליון עצמו, וכל המתפשט למטה, הוא רק קו האמצעי, שהוא מוח הדעת. ולפי זה (נרמזי דף קט"א ע"ב)

אתער: ניימין דמיכין וכו': מבאר עזה

ענין סבוב הגלגל לכמה צדדים, שז"ס ג', דחכמה וג' דבינה, וט' דדעת כנ"ל, אלא שמבארם מבחינת השלילה וההפסד, שאותם הדברים בשמאל, המכונים ישינים ונרדמים, מפסידים אותם. ואומר, מנמנים וישנים שהשינה בנקבי עיניהם. דהיינו הדברים בקו

ולא משגיחין ולא ידעי ב כמה מסתכלו, חמאי ולא חמאן. אורייתא ירמאת קלין נ אסתכלו טפשין, פתחו עיינין, ותנדעון. לית מאן די שגח, ולית מאן דירכין ו אודניה, עד מה תהוון בגו חשוכא דרעותיכו. אסתכלו למנדע, ואתגלי לכוון נהורא דנהיר.

שיב) בזמנא דיעקב שלימא, ו מגו עאקו ז דארעא ו ורשו אחרא, בגו דרגין נוכראין, דחה לכלהו, ובריר חולק עדביה ואחסנתיה, ו נהורא מגו חשוכא, חכמתא מגו טפשותא, ואוקיר ליה י למאריה, כד הוה קאים בגו רשותא דאל זר. עיד כתיב * לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. (ע"כ ס"ת)

תוספתא

שיג) ב) קוטרא דקוטרא דכיא, הוה סליק לגו י לגו, נ) עד לא אשכח אתר י בית מותבא, הווא אתר י לאו אתר, טו לאו אשתכח לעילא ותתא. מכלא אתאביד, אבדון הוי מכלא, אבדון דכורא, סמא"ל דנפק מהחוכא טו דתוקפא

מסורת הזהר

דרך אמר

ב) קטר על הסר הטכור שכוז גילוי חלינות מהטלס (א) (ישעיה כ"ט) ח"א ריד: ח"ג נו. רטו. רטו. אל הגילוי. נ) קודס שמאל.

חלומי גרסאות א כמה. נ רמת; ארימת (אח"ל) נ ליג אסתכלו. ד ולא. ט אודניו. ו ליג מגו עאקו (אח"ל) ז אלז מארעא, ח לרשו (אח"ל) ט ליג נהורא. י למאריה בגו אל זר. יא קטורא (אח"ל) יג ליג לגו. יג בי. יד מוסיף לאו חוא. טו לא (אח"ל) טז מוסיף דתוקפא דאש תגדולה (אח"ל)

מאמר

הסולם

המקלות

הלק גורלו ונחלתו. דהיינו בקו אמצעי. אור מתוך החשך, הוא קו ימין. חכמה מתוך טפשות, הוא קו שמאל. וכבד את רבונו בעודו נמצא ברשות זר, כפרן ארם, הוא קו אמצעי. חנה אז, נאמר עליו לא עתה יבוש יעקב וגו'.

תוספתא

שיג) קוטרא דקוטרא דכיא וכו': בעל התוספתא

סובב על הכתוב, ויקח לו יעקב מקל לבנה וכו', שמפרשו לקו אמצעי, וע"כ מכאר לנו רוב הדינים ששלטו בשמאל כסדרם ביאת קו אמצעי ורוב השלמות שיצאה עם ביאת קו אמצעי. ואומר, בביאור הכתוב ויקח לו יעקב, שקיחה זו פירושו, אשר קשר הטהור, דהיינו העוביות דמכך דחירק, שנעשה קשר טהור לקשור בו בטהרה את ג' הקוין זה בזה, עלה לפני ולפנים, שהיא בינה, בסוד עליה מ"ן, ושם יצא עליו קו אמצעי. ומשם נמשך להנוקבא, ונעשתה למקום ישוב לבני אדם, דהיינו להשפיע להם כל השלמות. כמ"ש להלן, ואומר, מטרם שמצא מקום ישוב בנוקבא ע"י עליה מ"ן, אותו המקום שהיא בח' השמאל שבנוקבא, לא היה מקום. ונאבד מכל אור ושפע, אבדון היה מכל, התחתונים, שלא היה להם מה לסבל משם. אבדון זה הוא זכר, הוא סמאל, שיצא מפסולת הגבורה של יצחק, כי שמאל זה מטרם שיצא קו אמצעי, נבחן לפסולת, והוא חלקו של סמאל ומות

בקו שמאל, התעוררו. ומסרית הפסדס מכל הטיו סטרין הנ"ל, היוצאים עם קו אמצעי. וכנגד הפסדס דחב"ד שבימין, שהוא מוח החכמה, אומר, ואינם יודעים, דעת, ואינם מסתכלים, בינה, ואינם רואים, חכמה, וכנגד הפסדס דחב"ד שבשמאל, שהוא מוח בינה, אומר, שהם אטומי אזנים, חכמה. כבדי הלב, בינה. ישנים ואינם יודעים, דעת, וכנגד הפסדס דחב"ד שבימין מוח הדעת אומר, התורה עומדת לפניכם, דעה, ואינם משגיחים ואינם יודעים במה שמסתכלים, בינה, רואים ואינם רואים, חכמה. וכנגד הפסדס דחב"ד שבשמאל מוח הדעת, אומר, התורה מרימת קולות הסתכלו טפשים, בינה, פתחו עינים, חכמה. ותדעו, דעה. וכנגד הפסדס דחב"ד שבקו אמצעי דמוח הדעת, אומר, אין מי שישגיח, חכמה. ואין מי שיטה אזנו. בינה, עד מה תהיו בתוך החשך מחמת רצונכם הרע, דעה. הסתכלו לדעת ע"י קו אמצעי, ויתגלה לכם אור המאיר, שהוא אור ז"א. שהוא קו אמצעי, המכונה אספקלריאה המאירה.

שיב) בזמנא דיעקב שלימא וכו': בשעה

שיעקב השלם, מתוך הצרה שהיה בארץ ורשות אחרת, ולא בארץ הקיישה; ובתוך מדרגות נכריות, דחה את כולם, ובתר (רמ"י דף קט"א ע"ב)

דיצחק. ומוות נוקבא די'ליה, נחש קדמאה, אשת זנונים, דכתיב * רגליה יורדות מות. ואלין תרין: אבדון ומות, שמעו (ב) תוקפא י דהורמנו דמלכא. שיד) רזא י וסתרא י סתימא עלאה י טמיר מכלא, י טמיר * ז' מרעיונין והרהורין, י מניה נפק את י, י נקודה עלאה. מהאי נקודה עלאה, נפק כלא, אמשיך ואפיק ה, אמא עלאה, דאשקי לכלא. מהאי י נפיק, ו, רזא דשית, דאחיד לכל י סטרין, דאיהו: מקל לבנה לח, ולזו, וערמון. שטו) תרין דרועין דאחידן ביה, אלין נפקי ואחידו בה"א תתאה, לחברא י"א משכונא כחד, ולמהוי חד. כדין, י תליסר מכילן, הוו יחד. וחורא אתגליף י על גוונין וסליק על י גוון כלהו, הה"ד י מחשוף הלבן, וכדין אקרי ה יי אחד ושמו אחד. וכדין י יי רועי לא אחסר. וכתיב י בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני י נפשי ישובב טו וגוי, (עיכ חוספתא)

דרך אמת

(א) סוקף רשום סמל

מסורת הזהר

(א) כ"א דף שני"ח ציון ב'. (ב) נקודה עלאה הקס"ז דף ע"ב ציון ו'. (ג) תליסר סבילין: הקס"ז דף ב' ציון ב'. (ד) (כראשית ל') לעיל דף קכ"ב ציון ב'. (ה) (וכריה י"ד) כ"א דף ע"ח ציון א'. (ו) (תהלים כ"ג) ח"ב כ: קע. קעא. (ז) (שם) ח"ב כ: קעא. (ח) שם.

חלופי גרסאות א מוסיף אכרין. כדהורמנא. (אה"ל) ג וסתירא. ד טמירא ס אתאניד ו אתאניד ז מעיינין ח מוסיף מאן דאתמשך כתר אלין אתאניד מכלא כלא בהסוכא [להסוכא] דא מן דא סבוהי [טוכוהי] דגבר שלים כיעקב [כיעקב] דסליק ולא אתחשבו עינין כחאי [כה"ל] תננא וזכה לאתקרבא כאמת חותמא דמלכא קדישא תיח טמירא עלאה מכלא [ורכלא] מניה [מינה אה"ל] (הרמיק) ט נחית (אה"ל) י סטרן יא משכנא. יכ מוסיף חד היוורא (אה"ל) יע ל"ג על גוונין (אה"ל) יו גוונין. טו מוסיף ינחני וגוי.

מאמר

הסולם

המקלות

ומות היא הנוקבא שלו, והיא נחש הקדמוני, הנקרא אשת זנונים, שכתוב עליה, רגליה יורדות מות. ואלו השנים אבדון ומות, שמעו תוקף פקודת המלך, פירוש, המלך, היס קי אמצעי ז"א, שעל ידי המשכת החסדים הוא מכטל הדינים דאכדון ומות, ונבין זה, כמו שנתן להם פקודה, שלא להחריב העולם, ושמעו לו.

ג' הקוין הכלולים בקו אמצעי, אשר, מכר לבנה לה, הוא קו ימין שבו, ולזו, הוא קו שמאל שבו, וערמון, הוא קו אמצעי עצמו.

שטו) תרין דרועין דאחידן וכז: שתי זרועות נכללים בו גז"א, כלומה, אע"פ שהוא רק קו אמצעי מכל מקום נכללים בו גם ב' הקוין העליונים, ימין ושמאל, המכונים זרועות. אלו הזרועות יוצאות ונכללות בה' אחרונה שבשם הוי"ה, שהיא הנוקבא דז"א, שאז מחלבת החכמה שבזרוע שמאל בחסדים שבזרוע ימין, לחבר את המשכן, שהיא הנוקבא, עם ז"א כאחד, ולהיות אחד שענינו נחבאר לעיל (כ"א דף קי"ח, ד"ה ועל דא, עש"ה) אז י"ג מדות הרחמים נעשו אחד, כי אחד הוא בנפטרין י"ג (כמ"ש שם) והלבן דהיינו רחסדים, נחקק על הגוונים שהם ח"ב ח"מ שבמקלות ועל"ה, דהיינו ששולט על כל הגוונים שבהם, וזו שכתוב, מחשוף הלבן, ואז נאמר, ה' אחד ושמו אחד ששניהם בסוד אחד (כמ"ש שם) ואז ה' רועי לא אחסר, שה"ס קו ימין, וכתוב בנאות דשא ירביצני, שה"ס קו שמאל, על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב וגוי, שה"ס קו אמצעי.

שיד) רזא וסתרא סתימא וכז: סוד נסתרי, הצחום העליון הנעלם מכל נעלם מכל רעיון והרתור, שהוא א"א המרומן בקוץ העליון ש' ה' דהוי"ה מצנו יצאה אות י' משם הוי"ה, שהיא נקודה העליונה, דהיינו א"א הנקראים כחד, אכ"א מנקודה עליונה הזו יוצא הכל, הן חכמה והן חסדים, ה' המשיכה והוציאה אות ה' משם הוי"ה, שהיא אמא עלאה דהיינו ישו"ת המכונים אמא, שהיא משקה את הכל, דהיינו מוחין דחכמה המכונים שתייה שמיחדים לאמא, מה' זו יוצאת אות י' משם הוי"ה, שהוא סוד שש ספירות חנת גהי, שנקראים ז"א, הפייחד לכל הצדדים, שהוא קו האמצעי המיוחד צד ימין וצד שמאל זה בזה, שהוא נקרא מכל לבנה. לח ולזו וערמון פירוש, שהם רוכזים על

(דפו"י קס"א ע"ב *) דף קס"ב ע"א

6 סתרי תורה

שטז) " ויקח לו יעקב, בריר ליה לחולקיה לעדביה, מקל י לבנה לח, סטרא ג דימינא, גוון חוור, לח: י סטרא ה איהו ו דמים. ולוז: דא סטרא דשמאלא, סומקא כוורדא. וערמון: כליד דא בדא. וכלהו אחיד ימינא חוורא בגווניה, וסלקא בהו. דכתיב מחשוף הלבן, דאע"ג דאחיד לתרין סטרין, ג נטל חולקיה ה לסטר ימינא, ואגליף בכלא, בהאי סטרא ובהאי סטרא, כדין ה אקרי גבר שלים, שלים בכלא.

שיז) מה כתיב בתריה, י והיה בכל יחם הצאן המקשרות ושם יעקב את המקלות וגו'. סטרא דסטרין, לחכימי לבא אתמסר, בגו משריין עלאין קדישין י אית דרגין יא עלאין, אלין על אלין, אלין פנימאין, ואלין לבר. אינון פנימאין י מתקשרין במלכא י קדישא, י ומתקשרין בישראל, בנין קדישין לקביה, ואלין אקרון הצאן המקשרות, משריין דאינון ה מקשרות, עילא ותתא.

מסורת הוהר

(א) לעיל דף קכ"ב ציון ב. (ב) (בראשית ל').

חלופי גרסאות א ל"ג סתרי תורה ; מוסיף תו ויקח (אה"ל) ב ל"ג לבנה. ג מוסיף דימינא חיורא דגווי (אה"ל) ד מוסיף דא סטרא. ה ל"ג איהו. ו מוסיף דמים מרוח (אה"ל) ז נטה. ח לסטרא. ט אתקרי (אה"ל). י ל"ג אית דרגין עלאין. יא מוסיף עלאין קדישין. יב מתקשרין. יג עלאה (אה"ל) יד ומתקשר קו מקשרות (אה"ל).

המקורות

הפולם

מאמר

סתרי תורה

המדרגות זו מזו, אלא ע"י עליית מ"ן מתחתון לעליון, שה"ס המסך דחירק, שהתחתון נעשה על ידו, קו אמצעי בימין ושמאל דעליון, וגורם בו התחדשות אור, בסוד תרת נפשו מחד, וכשיעור הזה זוכה בו גם התחתון, בסוד, חד בתלת קיימא, ושיעור זה, שזכה בו התחתון מכונה בן לעליון, וב' הקוין שבעליון, שקבלו קו האמצעי מן התחתון, מכונים אבא ואבא אל התחתון, וכבר בארנו את זה לעיל (דף ס"ח ד"ה ביאור) ע"ש, ואין להכפיל דברים.

וזה סוד, שנשמות ישראל מכונים בנים להקב"ה, בסוד בנים אתם לה' אלקיכם, כי ז"א ונוקביה מטרם הווג ה"ס ב' קוין ימין ושמאל, שאינם מאירים זולת ע"י העלאת מ"ן של ישראל לזו"ן, את סוד המסך דחירק שעליו יוצא קו אמצעי המכריע, והוא מזווג ז"א ונוקביה, ומתחדש ויוצא בהם האור, בסוד תרת מחד נפקי, שפירושו, שע"י התחתון שעלה למ"ן, נתחדש בעליון ג' קוין, וכשיעור הזה זוכים ישראל שהעלו מ"ן וגדמו לחידוש אור הזה, וזוכים גם הם בג' מוחין, המכונים נשמות, בסוד חד בתלת קיימא, שמוחין הללו מכונים בנים לזו"ן, וזו"ן נכחנים לאו"א אליהם, וזוסייה בנים אתם לה' אלקיכם.

וביחד עם הנשמות נולדים מזו"ן, גם מלאכ

שטז) ויקח לו יעקב: פירושו שבחר לו לחלקו ולגורלו, ממל רבנה לח, הוא קו ימין, שהוא צבע לבן, והוא לח, שהוא בחינת מים, שהוא חסדים, ולוז, זה קו שמאל, שהוא אדום כמו ורד, וערמון כולל אותם זה בזה, שהוא קו אמצעי הכולל הימין והשמאל זה בזה, וכולם אוחז הימין בצבע שלו שהוא לבן, ושולט עליהם שכתוב, מחשוף הרבן, למה, שאע"פ שז"א שהוא קו אמצעי, אוחז בשני הקוין שהם ימין ושמאל, סכל מקום חלקו הוא לקו ימין, וחסק הארה הימין בכלום, בקו זה ובקו זה, ואז נקרא איש חם, שהוא שלם בכל.

שיז) מה כתיב בתריה, והיה וגו': סתר הסתרים נמסר לחכמי לב, בתוך מחנות מלאכים העליונים יש מדרגות עליונות אלו על אלו, אלו פנימים ואלו לחוץ, הסנימים מתקשרים במלך הקדוש, שהוא ו"א, ומתקשרים בישראל, שהם בנים קדושים אל הקב"ה, ואלו נקראים הצאן המקשרות, דהיינו, מחנות מלאכים המקושרים למעלה בקו ימין, ולמטה בקו אמצעי.

ביאור הדברים, בנים, פירושו אור של תלדה, דהיינו שאינו בא בדרך השתלשלות (יוד"פ דף קס"ב א.)

שיח) בשעתא דתיאובתא דלהון, דגבי זוהרא עלאה דלעילא, עמודא דאמצעייתא, יעקב שלימא נטל אינון ל מקלות, * תפלין כ דרישא, ברהטים: ג אתר ד ודוכתא, לדיורי תפלין. ומהכא נטלי נהורא כ וזיווא, כל חילין ומשריין עלאין, אינון דמתקשרן לעילא, ומתקשרן לתתא, כיון דאינון נטלין מגו רהטין שקתות המים, כדון, אינון הוו מקורין ומבועין, לנחתא לתתא, ולמיהב לכלא.

שיט) ובג"כ, אפריש יעקב, בין דרגין עלאין קדישין, לדרגין אחרנין, דשאר עממין, כד"א ב וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן. כ עדרים אפריש כ ליה *) דגרמיה, דלא יהא ליה חולק בשאר עממין, כמה דאפריש ליה, דרגי דמהימנותא לעילא, לחולקיה ועדביה. הכי אצטריך לאפרשא, דרגין דמשריין קדישין לתתא, לקשרא לון בהדיה, באינון היכלין דמטרוניתא.

פסורת הזחר

א) תפילין: הקסה"ו דף ק"פ ציון ה'. ב) (בראעית ל') ח"א קטג: ז"ח שה"ש ס"ד טא של רוח פ"ה כד שה חלושי גרסאות ל מקלותא. כ קדישא. ג אתרי. ד ודוכתי (אה"ל) כ ל"ג וזיווא; וזיווא. ו ומשריין. ז ובקשר (אה"ל). ח פוטיף אינון עדרים. ט לון (אה"ל) י דמהימנותא.

המקלות

הסוכים

מאמר

שיח) בשעתא דתיאובתא וכו': בשעה שתשוקתם היא לזחר העליון של מעלה. אז עמוד האמצעי, שהוא יעקב השלם, לוקח אלו המקלות, שהם פרשיות התפילין של ראש דהיינו ד' מותין חוב"ב תו"מ. (כנ"ל בהקדמת ספר הזחר דף ק"ט אות דל"ז ע"י שם). אשר מקל, ה"ס המסך, שעליו נעשה הזווג לבנה ל"ח ה"ס קו ימין ופרשת קדש. ל"ו ה"ס קו שמאל, ופרשת והיה כי יביאך. וערמוך ה"ס קו אמצעי הכולל ז"א ונוקביה שהם, שמע, והיה אם שמוע. ומשים אותם ברה"מים, שהם מקום ובית קבול להשכנת התפילין. (ע"י לעיל דף קכ"א ד"ה ד"א). ומכאן מקבלים אור וזיו, כל הצבאות והמחנות העליונים אלו המתקשרים למעלה בקו ימין. ומתקשרים למטה בקו אמצעי, דהיינו צאן דמקשדות, כנ"ל, כיון שהם מקבלים מתוך הרהטים ושקתות המים, אז נעשו מקורות ומציינות לירד למטה לבי"ע. ולתת שפע לכל.

מלאכים קדושים, ויש בהם ב' בחינות שהם פנימים וחיצונים. כי היוצאים מכללות ג' קוין נחשבים לפנימים, והיוצאים משעת שליטת קו השמאל שבעת הזווג, מטרם שנכלל בקו אמצעי הם מלאכים חיצונים.

וזה אמרו, משריין עלאין קדישין וכו' אלין פנימאין ואלין לבר, שהנמשכים מתקון ג' קוין הם פנימים, והנמשכים משמאל הם חיצונים. וז"ש, אינון פנימאין מתקשרין במלכא קדישא ומתקשרין בישראל, מלכא קדישא. היינו ז"א, שהוא קו ימין, וישראל, הם קו אמצעי, שגרמו הזווג, כנ"ל. וסוד הקשר, ה"ס המסך דחירק, שעליו יוצא קומת החסדים, שנקרא קו אמצעי, (כנ"ל דף קי"ט ד"ת ר' אבא ע"ש) שעל ידו גם קו השמאל נקשר בחסד, ומאיר, ונמצא שיש כאן ב' קשרים הממשיכים חסדים, א' הוא קו ימין, ב' הוא קו אמצעי. וז"ש, מתקשרין במלכא קדישא, שהוא קו ימין ומתקשרין בישראל, שהם קו אמצעי. וז"ש, בישראל בנין קדישין לקב"ה, שהוא מטעם שנמשכים מסוד התחדשות האור, שגרמו לז"א ונוקביה, המכונה בן, כמ"ש לעיל, שזסו"ה בנים אתם לה' אלקיכם. וז"ש ואלין אקרין הצאן המקשרות משריין דאינון מקשרות עילא ותתא, עילא, פירושו בקו ימין, שה"ס ז"א, ותתא, פירושו בקו אמצעי, שה"ס ישראל. כנ"ל.

שיט) ובגין כך אפריש יעקב וכו': ומשום זה הפריד יעקב בין מדרגות העליונות הקדושות, למדרגות אחרות של שאר העמים, כמו שאתה אומר, וישת לו עדרים לבדו וגו', הפריד עדרים לעצמו, שלא יהיה חלקו כשאר העמים, כמו שיעקב הפריש לו את מדרגות האכונה למעלה, דהיינו הצאן המקשדות, הגולדים מהנוקבא הנקראת אמונה. שפרידם ממחנות החצונים הנמשכות משמאל כנ"ל בסמוך, כן הוצרך להפריד המדרגות של מחנות הקדושות למטה, שה"ס

(דיורי דף קס"ב ע"א *) דף קס"ב ע"ב)

שכ) וכלהו רשימין, ברשימו דמלכא עלאה. כמה דישראל, רשימין לתתא, בין כל שאר עממין, א אוף דרגין דמשריין עלאין, רשימין אינון לחולקיה י לקב"ה, בין כל שאר חילין, ומשריין עלאין. וע"ד בריר יעקב י לחולקיה י ועדביה, ס ברזא י דמהימנותא, אוף הכי קב"ה, בריר ליה, מכל שאר חילין ומשריין י דעלמא.

שכא) ס ומשריין עלאין, מתפרשאן אלין מאלין. בשעתא דזהרא דנורא ס בנהירו דשכינתא אתגליא, כל אינון דרגין אחרנין, י אתכספן, ומתעטפי מההוא יא זהרא ולא י יכלו לקרבא לגביה. וכל אינון י דרגין קדישין, י דאינון תקונא דיליה, בשעתא דאתגליא ההוא ס זהרא, מיד חדאן, וסלקן לאתקרבא בהדיה, ולא תקשרא ס לגביה, י ואיהו בהו י אתתקנת, וסתרא דא * והיו העטופים ללכן והקשורים ליעקב.

שכב) י ואצטריך י לבררא כל ולא תפרשא דרגין קדישין י לחולקיה. מאינון דרגין דשאר עמין, ובכלא אצטריך יעקב י קדישא וע"ד קב"ה כתיב באורייתא, מהימנותא דיליה, בגו י סתרי מלין אלין. זכאה חולקיה (ע"כ ס"ח) שכג) * רבי ייסא זוטא, הוה שכיח קמיה דר"ש, אמר ליה. האי דכתיב

מסורת הזהר

(א) (בראשית ל').

חלוסי גרסאות א מסיף אוף הכי. ב רקב"ה. ג מוסיף אינון לחולקיה; איהו. ד מוסיף ועדביה רשימין לחולקא; ז"ג ועדבית (אה"ל) ס ל"ג ברזא. ו מוסיף דמהימנותא, ובגין כך כתיב, כי יעקב בחר לו ית [ונר אה"ל] ישראל לסגולתו, ית [י"ה] עלאה איהו בריר חולקיה ועדבית [ועודבית] רזא [ברזא] דמהימנותא. ז מוסיף רעלמא דכתיב כי חיק הי [ונר] יעקב חבל נחלתו. ח"ח כמה משריין. ט משריין ט בבהירו; דנהירו; ו דנהירא. י אתכספאן, יא זהרא. יב יכלי. יג תקונין יד ל"ג ראינון. טו זהרא. טז בית (אה"ל) י ואיהו (אה"ל) ית אצקנת יט אצטריך, כ לברכא כל ולא פרשא (אה"ל) כח לחולקיה כג מוסיף קדישא בוכרא רקב"ה לאתקרבא [לאתקפא] כד סטרי.

המקלות

הסולם

מאמר

מאוחו הזהר שאינם יכולים לקרב אליו. וכל אלו מדרגות הקדושות שהם בתקון שלה של קו האמצעי, שהוא יעקב, הנה בשעה שזהר ההוא מתגלה, הם שמחים ועולים מיד להתקרב אליו ולהתקשר בו, והזהר מתקן בהם. וזה סוד, והיו העטופים ללבן, דהיינו הנמשכים משמאל, שהם מתעטפים בעת התגלות הזהר הנ"ל. והקשורים ליעקב, דהיינו המתקנים להתקשר עמו כנ"ל.

שכב) ואצטריך לבררא וכו': והוצרך יעקב לבחור ולהפריד את המדרגות הקדושות שלחלקו, שהם הקשורות, מאלו המדרגות של שאר העמים, שהם העטופים. וכל זה הוצרך יעקב לעשות, ועל כן, כתב הקב"ה בחזרה את נאמנותו וצדקתו של יעקב, בתוך סתרי דברים האלו, אשרי חלקו. (ע"כ ס"ח).

מאמר ברכות לראש צדיק

שכג) ר' ייסא זוטא וכו': ר"י הקטן היה מצוי לפני ר' שמעון. אמר לו זה שכתוב,

ברכות

הכשבים שנולדו יצא המקושרות, שהפריהם מהעטופים, שהם הנולדים ממחנות החצינים, ולקשרם עמו בהיכלות הרבניות, שהיא הנוקבא, שעליהם נאמר והכשבים הפריד יעקב וכו'.

שכ) וכלהו רשימין ברשימו וכו': וכולם

רשומים ברשימו של מלך

העליון, שהוא ז"א, דהיינו קו האמצעי, כי כמו שישראל רשומים ומצוינים בין כל שאר העמים, כך המדרגות של מחנות מלאכים העליונים הקדושים, רשימים לחלקו של הקב"ה בין שאר הצבאות ומיניו מלאכים שאינם מקו אמצעי, ועל כן בחר יעקב לחלקו וגורלו סוד האמונה, שהיא הנוקבא, וגם הקב"ה בחר ביעקב מכל שאר הצבאות והמחנות שבעולם.

שכא) ומשריין עלאין וכו': המחנות העליונים

נפרדים זה מזה, כי בשעה

שזהר האש, שבהארת השכינה, מתגלה, כל

מדרגות האחרות, הנמשכים משמאל, מתבישים

מתעטפים, דהיינו שמתעלפים מחמת התשווקה,

(דמו"י דף קס"ב ע"ב * קס"ב ע"א)

א ברכות לראש צדיק, לצדיק מבעי ליה, מאי לראש צדיק. ה אמר ליה, ראש צדיק: דא היא עטרה י קדישא, ואוקמוה. תו, ראש צדיק, דא יעקב, דאיהו נטיל ברכאן, ונגיד לון לצדיק, ומתמן אודריקו לכל י עיבר, ד ומתברכן כלהו עלמין. שכו) א אבל הא אוקימנא, ברכות לראש צדיק, וצדיק אקרי, ההוא אתר י דברית, דמניה נפקין מבויעין לבר, ה) נוקבא י דקיסטא, דחמרא נפיק מניה איהו רישא, כך ראש צדיק, י ההוא אתר. כד יא זריק מבויעין לנוקבא, אקרי י ראש צדיק. צדיק איהו י ראש י בגין דכל ברכאן ביה יו שריין.

שכה) תו, ההוא בר נש, דזכי למנטר את יו קיימא קדישא, ועביד י פקודי דאורייתא. י צדיק אקרי, ומרישיה ועד רגלוי הכי אקרי. וכד ברכאן נגדין לעלמא, שריין על רישיה, ומניה קיימי ברכאן לעלמא, בבנין קדישין י זכאין דאוקים.

שכו) רבי ייסא כה תו שאיל ואמר, י כתיב נער הייתי גם זקנתי כג וגו'. האי קרא אוקמוה כג י דשרו דעלמא אמרו, כד איהו אמרו בחכמתא, כה יתיר י ממה דחשבין בני נשא. אמר ליה, ברי יאות הוא, דהא יו ביחודא קדישא אתמר נער הייתי גם זקנתי.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) כמו שנקב המדה סהיין יולא מסס ונשפך ממנו לחון הוא נקרא ראש הכלי והמדה אף כן לטי שהנרית הוא נקב הנוף וממנו נשפך הכל מהנוף נקרא ראש כמ"ט ברכות לראש לדיק והוא מנאר.

א) (משלי י) ב"ב דף ר"ה ציון ב'. ב) (חלהים ל"ז) חולדות דף ס"ג ציון ה'. ג) דשרו דעלמא: ד"ח רע. חולדות דף ס"ג ציון ו'.

חלופי גרסאות א אלא וליג אמר ליה. ב ליג קדישא. ג עבר. ד ומתברכאן. ס חו וליג אבל הא אוקימנא ו מוסיף ראש צדיק. ז מוסיף רישא דבריה. ח דקוטסא (אה"ל). ט לבר (אה"ל). י איתו (אה"ל). יא דזריק וליג כד. יב ראש רישא לכל ברכאן וליג צדיק צדיק איהו ראש (אה"ל). יג מוסיף ראש רישא לכל (נכל) ברכאן. יד ליג בנין. טו חליין. טז ליג קיימא. יז פקודין. יח אקרי צדיק. יט זכאי. כ קדישין וליג דאוקים. כא הות. כב ולא ראיתי צדיק נעזב ורעו מבקש להם וליג וגו'. כג ושרו. כד מוסיף אי איתו כה מוסיף איהו יתיר (אה"ל). כו ממאי (אה"ל). כז בייחודא.

מאמר

הסולם

ברכות לראש צדיק

שכה) תו, הדוא בינ וכו': עוד יש לפרש, כי אדם ההוא שזכה לשמור אות ברית קודש, ומקיים מצות התורה, נקרא צדיק, ומראשו ועד רגליו הוא בחינת צדיק, ועליו אמר הכתוב ברכות לראש צדיק. כי כאשר הברכות נמשכות לעולם, הן שורות על ראשו וממנו נמצאות הברכות בעולם, בבנים קדושים וצדיקים שהוא מעמיד.

ברכות לראש צדיק, היה צריך לומר לצדיק, ולמה כתוב ראש צדיק. אמר לו, ראש צדיק הוא עטרה הקדושה, דהיינו עטרת יסוד. ובארוהו. עוד, ראש צדיק, זה יעקב, שהוא ת"ת, ונופא ונקרא ראש צדיק, משום שהוא מקבל הברכות ומשפיע אותן לצדיק, דהיינו אל היסוד, שנקרא צדיק, ומשם נזרקים לכל צד, דהיינו לימין ושמאל שבמלכות, וכל העולמות מתברכים.

שכו) ר' ייסא הו שאיל וכו': עוד שאל ר' ייסא, ואמר, כתוב נער הייתי גם זקנתי וגו'. מקרא זה בארוהו ששרו של עולם אמרו. והוא אמרו בחכמה רבה יותר ממה שחושבים בני אדם. וע"כ רצה להבין ביאורו. אמר לו ר'ש, בני, כן הוא, שיש בכחוב זה חכמה רבה, כי על היחוד הקדוש, נאמר הכתיב, נער הייתי גם זקנתי.

שכו) אבל הא אוקימנא וכו': אבל בארנו את הכתוב, ברכות לראש צדיק, שאותו המקום שהוא ברית, נקרא צדיק, שממנו יוצאים מעינות לחוץ. כי הנקב של הכד שדרך שם שופכים היין, הוא ראש הכה, כך, ראש צדיק מקום ההוא בעת שזורק מעינות לנוקבא, נקרא ראש צדיק. הצדיק הוא ראש, משום שכל הברכות שורות בו ומושפעים ממנו.

שכח) וְהָיָה הַיּוֹם בְּלַיְלָה לֵילָה, דְּהָא לַיְלָה בֵּיהּ אֲשַׁתְּכַח תְּדִירָא, וְצַדִּיק אַחִיד לְעֵינָא, וְאֶחִיד לְתַתָּא.

שכח) וזרעו מבקש לחם, מאי הוא. אלא, בשעתא דזריק ואתנגיד זרעא, לא תבע דנוקבא, דהא בהדיה שריא, דלא 7 אתפרשא מניה לעלמין, וזמינא היא לגביה, דהאזרעא לא נגיד, אלא בשעתא דנוקבא זמינא, (* סוטיאובתא דתרווייהו כחדא בדבוקא חד דלא מתפרשן, ועיד לא אצטריך למתבע עלה.

שכט) אמר ליה, ובזמנא דגלותא לאו הכי. א"ל ו זרעו כתיב, ולא

מסורת הזרר

(א) (שם) תולדות דף ס"ג ציון ר'.

חלוסי גרסאות ח לייג וחכי הוא (אה"ל). ז מוסיף נעוב האי קרא אית לאסתכלא ביה ואוקמהו. ג דייחודא. ד אתפרשן; מתפרש. ט היאובתא. ו זרעו לא כתיב אלא זרעו.

מאמר	הסולם	ולא ראיתי צדיק נעוב
<p>שכח) והכי הוא, ולא וכו': וכן הוא ביאורו. ולא ראיתי צדיק נעוב. זה הוא שכחו של יחוד ז"א ונוקביה, ללמדנו שאינו נמצא יום, שהוא ז"א בלי לילה שהיא הנוקבא. כי הלילה נמצא דבוק ביום תמיד, דהיינו ז"א בנוקביה. והצדיק, שהוא יסוד, נאחו למעלה, בז"א, שהוא יום, ונאחו למטה, בנוקבא, שהוא לילה. שזה סוד היחוד השלם, בזווג תמידי שאינו נפסק.</p>		

א איהו, אימתי נפיק, כד נוקבא י בדבוקא חד עם דכורא. ואי תימא לא ראיתי צדיק נעזב, בזמנא דגלותא מאי. היא.
 ש(ל) אלא, י הא אחיד לעילא. ולא נעזב לעלמין, בזמנא אחרא, לא נעזב מנוקבא. אחיד לעילא, י ואחיד לתתא, אחיד לעילא, בזמנא דגלותא. בזמנא אחרא, אחיד לתרין סטרין, לעילא ותתא, ולעולם אינו נעזב.
 של(א) כתיב * ויתן אותם ו אלהים ברקיע השמים, ב דא צדיק, ואף על גב דאתמר ברקיע השמים, אל אנרקיע השמים ודאי, דאיהו סיומא דגופא.
 של(ב) תא חזי תרין רקיעין אינון, ואינון שירותא וסיומא, דא י כגוונא י דא. י שירותא רקיעא תמינאה, ביה שקיען כל יא ככביא, זעירין ורבירין, ודא הוא רקיעא עלאה סתימאה, דקאים כלא, ומניה נפיק כלא, ואיהו תמינאה, מתתא לעילא, והוא שירותא, לאפקא מניה כלא.
 של(ג) כך איהו רקיעא תמינאה י מעילא י לתתא, דביה שקיעין י כל ככביא, כל נהורין י ובוצינין. י והוא נטיל כלא ודא סיומא דכלא.

מסורת הזהר

א (בראשית א) ב"א דף קי"ז ציון א'. ב) דא צדיק (פאן רקיע דא צדיק): ת"ו חק' ה' יטז
 חלומי גרסאות א תוא. ב בדבוק. ג כד. ד ליב מן ואחיד עד בזמנא. ה דכהיב (אח"ל). ו פוסיף אלקים לעילא (אח"ל). ז פי. ח ליב כגוונא דא (אח"ל). ט דדא (אח"ל). י ליב שירותא. יא כוכביא, ככביא. יב מלעילא. יג ותתא. יד ליב כל ככביא. טו כוכביא, ככביא. טז ובוצינין. יז ותאי.

המולם

מאמר

ולא ראיתי צדיק נעזב
 השמים, נדהיינו היסוד, הקומד בסיום השמים.
 שפירושו בסיום ז"א.

פצמו אלא בזרעה, שהיא כהכרח בעת הזווג, ולא בעת הגלות. ושואל, ואם תאמר, הרי הכתוב אומר גם ולא ראיתי צדיק נעזב שהמדובר הוא בו עצמו, ויש לשאול, בזמן הגלות איך הוא, הרי אז הצדיק נעזב, ואין לו זווג עם הנוקבא.

מאמר תרין רקיעין — שירותא וסיומא.
 של(ב) תא חזי תרין רקיעין וכו': בוא וראה, ב' רקיעים הם, והם התחלה וסיומא, וזה שוה לזה. ההתחלה, הוא, רקיע השמיני, בו תקועים כל הככבים קטנים וגדולים. וזהו רקיע העליון הסתום, המקיים את הכל וממנו יוצא הכל, והוא השמיני שממטה למעלה, והוא ההתחלה להוציא ממנו את הכל. ביאור הדברים להלן בדבור הסמוך.

של) אלא הא אחיד וכו': ומשיב, אלא גם בזמן הגלות הוא נאחז למעלה ב"א. ולעולם לא נעזב מו"א. וע"כ אומר הכתוב, ולא ראיתי צדיק נעזב, אפילו בזמן הגלות. ובזמן אחר, דהיינו בעת שבת המקיש קים, הצדיק אינו נעזב גם מנוקבא, שאז הוא נאחז למעלה, ב"א, ונאחז למטה בנוקבא. ונמצא, שבזמן הגלות הוא נאחז למעלה, ב"א, ובזמן אחר, הוא נאחז בב' הצדדים, למעלה ולמטה, ב"א ובנוקבא, ובין כך ובין כך לעולם אינו נעזב.

של(ג) כך איהו רקיעא תמינאה וכו': כך הוא, רקיע השמיני שממעלה למטה, שבו תקועים כל הככבים, כל האורות והנרות. והוא מקבל הכל וזהו סיום הכל.

מאמר ויתן אותם — ברקיע השמים

ביאור הדברים. רקיע, הוא הפרסא. שפירושו סיום החדש מצמצום הב', המוציא בינה ותו"מ דכל מדדגה ומורידם להמדרגה שמתחתיה, ובעת גדלות חזרת הפרסא, שהיא הרקיע, לסיום דצמצום א', ומחזיר הספירות בינה ותו"מ אל המדרגה. ובדרך כלל, יש ג' פרסאות בעולם האצילות (א) הוא הרקיע הראשון שבמקום הפת דא"א, שהוציא בינה ותו"מ מראש דא"א למדרגת או"א, ונשאר בראש

של(א) כתיב ויתן אותם ארקים ברקיע השמים: זה הוא צדיק, דהיינו יסוד. ואע"פ שנאמר ברקיע השמים, והשמים הוא ז"א ולא יסוד. אמנם ברקיע השמים, הוא נקרא ודאי, שהוא סיום הגוף, פירוש, השמים הוא ז"א, שהוא ת"ת, ובחינת גוף של הספירות הכולל חג"ת נה"י, אשר יסוד הוא ספירה אחרונה שבו, ונבחן, כמו שהיסוד עומד בסיום הגוף, שהוא ז"א, וע"כ מכנהו הכתוב ברקיע (דפויי דף קס"ב ע"ב)

כמה דההוא רקיעא תמינאה, דאיהו שירותא דכלא, ת ליין ביה א כל נהורין,
 י ונטיל לון, ומניה נפקי, הכי נמי האי, איהו רקיעא תמינאה, י תליין ביה
 כל נהורין, ונטיל לון, ומניה נפקו לכלהו עלמין.
 שלד) שירותא י וסיומא, כגוונא ס חד קיימי, ועל דא, י איהו נהר
 י דנגיד ונפיק, ולא פסקי מימיו ח לערמין, כלא למהוי סיומא כשירותא,
 ובגין כך ויתן אותם אלהים ברקיע השמים, ס ולמה, להאיר על הארץ.
 שלה) ואף על גב דאתמר כלא כגוונא חדא י קיימי, ודא הוא ברירא

חלושי גרסאות א ל"ג כל, ב ל"ג ונטיל לון, ג תליין, ד מוטיף וסיומא כחדא נפקין, ה חרא, ו החוא, ז ל"ג
 דנגיד, ח ל"ג לערמין, ט ל"ג ולמה, י ל"ג קיימי (אהי).

<p>מאמר</p> <p>דא"א כתר וחכמה בלבד. והוא רקיע הראשון. כי בסרצוף עתיק אין שם בחינת צמצום ב' כמפורש, אלא בקע ולא בקע. (כנ"ל ב"א דף ה' ד"ה כשהאצילה) ב) הוא רקיע האמצעי העומד במקום החזה דא"א, ומוציא בינה ותו"מ דהג"ת דא"א. למקום ישכ"ח וזו"ן! שלמטה מחזה. ג) הוא רקיע התחתון העומד במקום סיום עולם אצילות, ומוציא בינה ותו"מ דזו"ן דאצילות לבי"ע. (וכבר נחבאר זה לעיל בראשית א' דף רפ"ט ד"ה ביאור, ע"ש כל המשך). וכאן אינו מדבר מרקיע האמצעי, אלא מרקיע הראשון והאחרון בלבד. וזה אמרו, ב' רקיעין אינון, ואינון שירותא וסיומא, דא כגוונא דא, דהיינו הרקיע שבמקום פה דא"א, שהוא התחלת כל והרקיע שבמקום עטרת יסוד דזו"א המסיים כל העולם האצילות. רקיעא תמינאה, ביה שקיעין כל ככביא זעירין ורכרבין. ככביא הם המוחין, והן קטנות והן גדולות תלויים ויוצאים מרקיע הראשון הזה. כי בזמן שמוציא בינה ותו"מ דראש א"א לחוץ מושפעים מוחין דקטנות לכל הפרצופין, ובעת שהרקיע חוזר להסיום שבצמצום א' מוחזרים בינה ותו"מ דראש א"א, והגדלות מושפעת בכל המדרגות (כמ"ש שם דף ר"צ ד"ה בגין) ודא הוא רקיעא עראה סתימאה, ונקרא סתימאה משום שהוא מתחת החכמה סתימאה דא"א. דקאים כלא היינו כל מיני הגדלות, ומניה נפיק כלא היינו כל מיני הקטנות, ואיהו תמינאה מתתא לעירא, כי א"א הי"ס חכמה מבחינת מ"ה (כנ"ל בפתיחה לחכמת הקבלה אות קכ"ד ע"ש) ומן עטרת יסוד עד החכמה הוא שמונה ספירות שהם חו"ב וחג"ת נה"י, וע"כ נכחן לשמיני, והוא? שירותא לאפ"א מניה כלא, כי מבחינת הפרצוף עתיק שמלפניו, אינו נמשך מוחין לאבי"ע (כמ"ש שם ב"א דף ו' ד"ה בחר ע"ש).</p>	<p>הסולם</p> <p>ב' רקיעין—שירותא וסיומא</p> <p>ו"ש כך איהו רקיע תמינאה מעילא לתתא, דהיינו הרקיע שבמקום עטרת יסוד דז"א, שהוא השמיני מלמעלה למטה, דהיינו כשמתחילים לספור מא"א, שהוא חכמה, עד היסוד הוא שמונה ספירות. דביה שקיעין כל ככביא כל נהורין וכווצינין, שממנו באים כל מיני המוחין לנוקבא ולכל התחתונים דרי בי"ע, כי בעת שמוציא בינה ותו"מ דזו"ן לחוץ מאצילות! נמצאים הנוקבא וכל התחתונים בקטנות, ובעת שמתבטל הצמצום ב' ומחזיר את בינה ותו"מ דזו"ן לאצילות מקבלים כל התחתונים מוחין גדולות (כמ"ש ב"א דף ר"צ ד"ה בגין ע"ש) והוא נטיל כלא, הוא לוקח מהעליונים כל המוחין בשביל התהוונים, ודא סיומא דכלא שהוא המסיים כל האצילות כנ"ל, ואין לשאול, הרי המלכות מסיימת האצילות ולא היסוד, והענין הוא, כי מעטרת יסוד נבנה כל פרצוף המלכות, וע"כ נחשב הסיום על עטרת יסוד. כמה דהדוא רקיעא וכו': כמו שרקיע השמיני העליון, הוא התחלה לכל, וכו תלויים כל האורות שמקבל אותם מעליונים ממנו, וממנו יוצאים לכל פרצופי האצילות כמ"ש לעיל, כך הוא רקיע השמיני התחתון, תלויים בו כל האורות שמקבל אותם מהעליונים ממנו, וממנו הם יוצאים לכל העולמות, דהיינו אל הניקבא וכו"ע. שלד) שירותא וסיומא כגוונא חד וכו': ההתחלה והסיום דהיינו ב' רקיעים הנ"ל, באופן אחד נכצאים, ועל כן הרקיע התחתון הוא נהר הנמשך ויוצא ומימיו אינם נפסקים לעולם, הכל הוא, שישתהו הסיום אל ההתחלה, וע"כ ויתן אותם אלקים ברקיע השמים, שהוא רקיע התחתון, ולמה הם שם בשביל להאיר על הארץ, שהוא הנוקבא וכו"ע. שלה) ואע"ג דאתמר וכו': ואע"פ שאמרנו, שהכל, דהיינו הרקיע העליון והרקיע</p>
--	---

התחתון

(דעווי דף קס"ב ע"ב)

דמלה, מה כין האי להאי. אלא, דא אוקים וון לעלמא עלאה אדאיהו ביה, ולכל אינון סטרין עלאין, ודא אוקים וון לעלמא תתאה, ולכל אינון סטרין תתאין. (שלו) ואי תימא, עלמא דלעילא, מאן איהו, נ והא ד ההוא רקיעא תמינאה עלאה סתימאה, עלמא דלעילא איהו, והכי אקרי דהא תרין עלמין גינהו כמה דאתמר. אלא, איהו עלמא ס עלאה, וכל אינון דנפקי מניה, על שמיא אקרונ, י ואינון י דנפקי מעלמא תתאה, על שמיא אקרונ, וכל האי והאי כלא חד, בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין.

(שלו) ת"ח א"ס י שבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע. מאן לבנון. הא אוקמוה ואתמר, האי קרא י אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה. אשר שם צפרים יקננו, באן אתר. בלבנון. ואלין אינון י תרין צפרים, דקאמרן בכמה אתר, * ומאלין, אתפרשן כמה ס צפרין אחרנין, אבל אלין עלאין, ונפקין י מלבנון, דאיהו יא לעילא, ורוא דמלה, י ולבן שתי בנות וגו'. (שלו) י חסידה ברושים ביתה, י באינון שית בנין עלאין, שית

מסורת הזוהר

(א) (תהלים ק"ד) ב"א דף רמ"ג ציון ב'. (ב) (שם) ח"ג רה. ג) תרין צפרין (כרובים): הקסה"ו דף ז' צין ו'. ד) (בראשית כ"ט) תולדות דף כ"ה ציון ה.

חלופי גרסאות א' ליג מן דאיהו עד ודא. ב' ליג אוקים וון. ג' ודא. ד' איהו. ס עלא (דיק). ו' ליג מן ואינון עד וכל; וכל אינון. ז' דנפקו. ח' מוסיף תיה כתיב. ט' צפרים. י' בלבנון יא סתימאה; מוסיף לעילא סתימאה. יב' מוסיף חסידה דכתיב הגדולה לאה (אה"ל). יג' מוסיף דא לאה באינון.

מאמר

הסוכם

ב' רקיעין שידוחא וסיומא

מחזה לעולם התחתון. ולפיכך גם למעלה מחזה דא"א נבחן כולו לעולם העליון. וגם הוא נבחן לבינה, כי הרקיע שה"ס צמצום ב' לא נעשה אלא על בינה דא"א שהוציאה לחוץ מראש.

מאמר ישבעו עצי ה'

שלו) תא חזי ישבעו עצי וגו': מה הוא לבנון. ואומר כבר בארוהו וה"ס

בינה שחזרה לחכמה. כי לבנון נוטריקון ל"ב נחיבות החכמה וט"ן שערי בינה. (ועי' לעיל ב"א דף רמ"ג ד"ה ושוי) וביארו מקרא הזה. אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה. ושואל אשר שם צפרים יקננו. באיזה מקום. ומשיב היינו בלבנון שהיא בינה עלאה דא"א שחזרה לחכמה, ואלו הם ב' צפרים שבארנו בכמה מקומות, דהיינו ב' נוקבי' דא"א, לאה ורחל. ומאלו מתפרדות כמה צפרים אחרים, דהיינו בכי"ע, אבל אלו ב' צפרים, הן עליונות, דהיינו שבאצילות, והן יוצאות מלבנון, שהוא למעלה, וסוד הדבר, וליבן שתי בנות וגו', דהיינו ב' צפרים לאה ורחל. ולבן ה"ס לבנון, (כנ"ל ב"א דף רמ"ג ד"ה ושוי ע"ש) כי לבן ה"ס דבר ולבנון דבר עם נוקבא.

שלח) חסידה ברושים ביתה: היינו באלו ששה בנים העליונים שהם שש

התחתון, הם באופן אחד, וזה הוא דבר ברור, עכ"ז יש בהכרח איזה הפרש ביניהם ויש לשאול, מהו בין זה לזה. ומשיב, אלא זה דהיינו הרקיע העליון, מקיים וון לעולם העליון, שהוא בו, ולכל אל הבחינות העליונות. וזה דהיינו הרקיע התחתון, מקיים וון לעולם התחתון, שהוא הנוקבא, ולכל אלו הבחינות התחתונות שבבי"ע.

(שלו) ואי תימא עלמא וכו': ואם תאמר, עולם העליון מי הוא, הלא אותו רקיע השמיני העליון הסתום, הוא עצמו הוא עולם העליון, וכן הוא נקרא, כי ב' עולמות הם ולא יותר, כמו שלמדנו, ואיך תאמר, שהוא הון את עולם העליון, שמשמע שהוא בחינה אחרת מן עולם העליון. ומשיב, אלא רקיע העליון עצמו, הוא עולם העליון, וכל אלו המדרגות היוצאים מטנו נקראים על שמו, דהיינו עולם העליון. וכל זה והו' דהיינו הרקיע העליון והתחתון, הכל אחד. ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.

ולא יקשה לך שלעיל אמרנו שרקיע העליון הוא במקום פה דא"א, וכאן אומר שהוא עולם העליון, ועולם העליון הוא בינה, והענין הוא כי ע"כ אומר דהא תרין עלמין גינהו, כלומר שאין יותר בכל פרצוף מן שני עולמות, אשר למעלה מחזה נבחן לעולם העליון, ולמטה

(דפו"י דף קס"ב ע"ב ס) דף קס"ג ע"א)

סטרין דעלמא, כמה דאתמר. אמאי אקרי חסידה. אלא, האי עלמא עלאה, "אעיג דנוקבא ב' איהי, קרינן לה י דכר, דכד אתפשט, כל טיבו, וכל נהירו, מניה נסיק.

שלט) ובגין י כך י דאיהי חסידה, ס נפיק ו מינה חסיד. דאיהו נהורא קדמאה, דכתיב י ויאמר אלהים יהי י אור. ועל דא ברושים ביתה. ברושים: אל תקרי ברושים, אלא בראשים, דהא עלמא אחרא, בתתאין ביתה, ואיהי בי דינא דעלמא. ולומנין ס אקרי כגוונא דלעילא, בכל אינון שמהן. (שמ) ועל ס אתר דא כתיב, י וינחם יי ויתעצב אל לבו. י חרון אף יי. דהא באתר דא תליא. דהא כל מה דלעילא, כלא יא איהו בנהירו, חיינן לכל סטרין, ועל דא תנינן, י אין עצבות לפני המקום, לפני דייקא, ועל דא כתיב "עבדו את יי בשמחה באולפניו ברננה. י עבדו את יי בשמחה, לקביל עלמא עלאה, באו לפניו ברננה לקביל עלמא תתאה. זכאין אינון ישראל, בעלמא דין ובעלמא דאתי, בגין כך כתיב, אשריך ישראל מי כמוך עם נושע י ביי מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו וגו'.

מסורת הזהר

א) אעיג דנוקבא - דכר: ח"ב ד. ב) (בראשית א') הקסה"ו דף קנ"ג ציון ה'. ג) (בראשית ו') כ"ב דף רי"ד ציון ג'. ד) אין עצבות לפני המקום: ח"א רטז ח"ב קסה. ח"ג ח: ה) (תהלים ק') ח"א רטז: רכט ח"ב קסה. קסד: רעח: ח"ג ח: נו. קיח. קסה. ז"ח תרומה מ"ג טג שכא. ו) (דברים ל"ג) ח"ג צב: קר: קח. קלח:

תלופי גרסאות א ליג איהו: איהו. י"ג דכר. ליג פך (אה"ל). ליג דאיהי חסידה. ס נפקא: מינה נפק (אה"ל). מחמן. מוסיף אור וגו'. ה איהו. ס דא אתר: האי אתר (אה"ל). מוסיף חמת ה' חרון אף ה' חרון אפו. יא תרא. יב ליג מן עבדו עד לקביל עלמא תתאה. יג בה וגו'

ישבעו עצי ה'

הסולם

טאמר

שהוא הנוקבא, כמו שנקרא עולם העליון, שהיא בינה, בכל השמות שלו, דהיינו בעת שהנוקבא עולה ומלבשת את הבינה.

קצוות העולם חג"ת נה"י, כמו שנתבאר, שהם יוצאים מעולם העליון, שהיא בינה, והם נכחנים לביתה של בינה, ושואל. ולמה נקראה בינה חסידה, ומשיב, אלא עולם העליון הזה, אף על פי שהוא נקבה, דהיינו בינה, קוראים לה זכר, כי כאשר מתפשט כל טוב וכל אור, ממנה הוא מתפשט ויוצא, והמשיע מכונה בשם זכר.

(שמ) ועל אתר דא וכו': ועל מקום זה דהיינו הנוקבא, כתוב וינחם ה' ויתעצב וגו'. כי במקום זה תלויים הדינים ותעצנון אבל בכל מה שלמעלה, בכינה, הכל הוא באור, וחיים לכל הצדדים, ועל זה למדנו אין עצבות לפני המקום, לפני הוא בדיוק, שורה על הסנימית שהיא בינה, שדך בה אין עצבות אבל החיצונית שהיא הנוקבא בה יש עצבות כנ"ל. ועל כן כתוב, עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. עבדו את ה' בשמחה, הוא כנגד עולם העליון, באו לפניו ברננה, הוא כנגד עולם התחתון, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, משום זה כתוב אשריך ישראל וגו'.

שלט) ובגין כך דאיהי חסידה: ומשום זה שבינה היא חסידה, יצא ממנה אור התחד, שהוא אור הראשון שעליו כתוב ויאמר אלקים יהי אור. ועל כן כתוב, ברושים ביתה, ברושים, אל תקרי ברושים, אלא בראשים, כי בינה היא ג"ר, וביתה, שהוא ששה קצוות חג"ת נה"י שלה, הן בראשים, דהיינו בכחינת ראש וג"ר, כי עולם האחד, דהיינו עולם התחתון, שהיא הנוקבא, בתחתונים ביתה, ולא בראשים, שהיא בחינת ר"ק ולא ראש וג"ר. והיא בית דין של העולם, ולפעמים נקרא עולם התחתון

(דפו"י דף קס"ג ע"א)

שמא) * ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו'. פתח ר' אלעזר ואמר
 ב אם חכמת חכמת לך ה ולצת לבדך תשא. אם חכמת חכמת לך, ת"ת, ווי
 לאינן חייבי עלמא, דלא י ידעין, ולא י משגיחין, ד במלי דאורייתא. וכד
 אינן ה משגיחין ו בה, בגין דלית לון סכלתנו, י מלין דאורייתא ה דמיין
 בעינייהו, כאילו כלהו י מלי ריקניא, ולית בהו תועלתא, י וכלא בגין דאינן
 ה רקנין מדעתא וסכלתנו. דהא כל י מלי דאורייתא, כלהו י מלין י עלאין
 ט ויקירין, ט וכל מלה ומלה כתיב בה י יקרה היא מפנינים, י וכל חפצים
 לא ישוו י בה.

שמב) י וכל אינן טפשיין, אטימין דלכא, כד חמאן י מלי דאורייתא, לא
 כדי לון דלא ידעי, אלא דאינן כה אמרי, דאינהו מלין פגימין, י מלי דלית
 בהו תועלתא. ווי לון, כד יתבע לון קב"ה, עלבונא דאורייתא, ויתענשון
 עונשא דמרדי י במאריהון.

שמג) מה כתיב באורייתא, ה כי לא דבר רק הוא יי מכם, י וואי איהו רק
 מכם איהו, דהא אורייתא כלא, מלייא מכל אבנין טבין, ומרגלאן יקירין, מכל
 י טבין דעלמא, כד"א וכל חפצים לא ישוו בה, והיך יימרון דאיהי ריקניא.
 שמד) ושלמה מלכא אמר, אם חכמת חכמת לך, דכד יתחכם בר נש
 באורייתא, תועלתא דיליה איהו, דהא באורייתא לא יכיל לאוספא, אפילו את
 אחת. ולצת לבדך תשא, י דהא אורייתא, לא יגרע י משב חהא כלום

מסורת הזהר

א) (בראשית ל') לפיל דף קכ"א ציון ב. ב) (שלי ט'). ג) (משלי ג') חיי שרה דף קס"ח ציון ג
 ד) (משלי ח'). ה) (דברים ל"ב) לך פ"א ציון א'.

חלופי גרסאות א ליג מן ולצת ער ת"ת. כ ידעי. ג משגיחין; משנתי. ד במילי. ה משגיחין. ו ליג בת.
 ז מלין. ח דמיין. ט מלי. י וכל דא. וכלא דא. יא ריקנין. יב בלי. יג מלין. יד מלין
 טו ליג עלאין. טז ויקירין. יז ויקירין. יח ועל כל; ועל וליג וכל (אח"ל). יט מוסיף בה באורייתא. יא וכל בני נשא.
 כלהו (אח"ל). יט מלין. כ דיי. כא מלי. כב מלין. כג במרייתו. כד ליג מכם. כה וואי רק חוא. כו מוסיף אבנין טבין.
 כז לא יגרע כלום וליג מן דהא ער כלום. כח משבחה.

המקלות	הכולם	מאמר ב'
בהם תועלת. ווי להם כאשר ידרוש מהם הקב"ה על כלימתה של התורה, ויענשו בעונש הראוי למורד ברבונן.	שמא) ויצג את המקלות וגו': פתח ר' אלעזר ואמר, אם חכמת חכמת לך ולצת וגו'. אם חכמת חכמת לך, בוא וראה, ווי	לרשעי עולם, שאינם יודעים ואינם מסתכלים בדברי תורה, וכשהם מסתכלים בה, הנה משום שאין בהם תבונה, דברי תורה דומים בעיניהם כאלו הכל היה דברים ריקנים ואין בהם תועלת. והכל הוא. משום שהם ריקנים מדעת ותבונה, כי כל הדברים שכתורה כולם הם דברים עליונים ויקרים, ובכל מלה ומלה כתוב בה, יקרה היא מפנינים, וכל חפצים לא ישוו בה.
שמג) מה כתיב באורייתא וכו': מה כתוב בתורה, כי לא דבר רק וגו'. ואם הוא רק, אך מכם הוא רק. כי התורה כולה מלאה מכל אבנים טובות ומרגליות היקרות, מכל טוב שבעולם, כפ"א וכל חפצים לא ישוו בה. ואיך יאמרו, שהתורה היא ריקנה.	שמב) וכל אינן טפשיין וכו': וכל הטפשים אטומי הלב, כשרואים דברי תורה, לא די להם שאינם יודעים, אלא עוד, שהם אומרים, שהם דברים גשחתיים, דברים שאין	שמב) וכל אינן טפשיין וכו': וכל הטפשים אטומי הלב, כשרואים דברי תורה, לא די להם שאינם יודעים, אלא עוד, שהם אומרים, שהם דברים גשחתיים, דברים שאין
שמד) ושלמה מלכא וכו': ושלמה המלך אמר אם חכמת חכמת לך, כי		
כשיתחכם האדם בתורה, התועלת שלו הוא, ולא של התורה, כי בתורה אינו יכו' להוסיף אפילו אות אחת. ולצת לבדך תשא, כי לא יגרע כלום, משום זה, משבחה של תורה.	שמד) ושלמה מלכא וכו': ושלמה המלך אמר אם חכמת חכמת לך, כי כשיתחכם האדם בתורה, התועלת שלו הוא, ולא של התורה, כי בתורה אינו יכו' להוסיף אפילו אות אחת. ולצת לבדך תשא, כי לא יגרע כלום, משום זה, משבחה של תורה.	שמד) ושלמה מלכא וכו': ושלמה המלך אמר אם חכמת חכמת לך, כי כשיתחכם האדם בתורה, התועלת שלו הוא, ולא של התורה, כי בתורה אינו יכו' להוסיף אפילו אות אחת. ולצת לבדך תשא, כי לא יגרע כלום, משום זה, משבחה של תורה.

וליצנותא, די'יה איהו, ואשתאר ביה, לאובדא ליה מהאי עלמא ומעלמא דאתי.

שמה) ת"ח, כד אתוון עלאין, מתחברן כלהו, בהאי דרגא, סופא דכל דרגין קדישין עלאין, ואתמליא מנייהו, ואתברכא מעלמא עלאה, כדין, האי דרגא קיימא, לאשקאה לכלהו עדרין, כל חד וחד כדקא חזי ליה, וכל חד וחד אחשקי מן דינא ורחמי.

שמו) ת"ח, מה כתיב, ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו', ה' דיעקב בעא לאתקנא * תפלה של ערבית, ולאנהרא לסיהרא, * ולאשקאה ולברכא לה מכל סטרין, * דכתיב ויצג את המקלות. אלין * דינין * וגבורן, דנפקי * מגבורה דלעילא.

שמו) ויעקב כד בעא לאתקנא להאי דרגא, סליק * לכד * אינון דינין * וגבורן * מינה, ואוקים לון ברהטים, באינון רהטים ארבע, דקיימי תחות האי * באר * חפרוה שרים, * דאתמליא מאינון נחלין ומבועין עלאין, בגין דכד נפקין מיין, מהאי באר * קדישא, אלין ארבע נטלי כלא, ועל דא אקרון רהטים, ומתמן * אתיין כלא למשתי.

שמח) ואינון דינין * וגבורן, כלהו קיימי תמן, לנטלא * לכל חד וחד

מסורת הזהר

א) תפלה של ערבית: ב"א דף קפ"ח ציון ב'. ב) (במדבר כ"א) יעיל דף ב' ציון ב'. חלוסי גרסאות א' יעקב דבעא. ב' מוסיף ולאשקאה לה (אה"ל). ג' כתיב: מה כתיב. ד' מוסיף המקלות אשר פצל. ה' ררגין. ו' וגבוראין. ז' מגבורא. ח' ל"ג לכל. ט' לאינון. י' וגבוראין. י"א מנה. י"ב ל"ג חפרוה שרים. י"ג דמתמליא (אה"ל). י"ד ל"ג קדישא. טו' וגבוראין. טז' כל.

מאמר ב'	הסוכם	המקלות
והלצנות שלו לברו הוא, ונשאר בה, להאבידו מעולם הזה ומעולם הבא.	שמו) ויעקב כד בעא וכו': ויעקב, כשרצה לתקן מדרגה הזו, דהיינו להנוקבא חסיר כל אלו הדינים והגבורות מן המקלות שכנגד הדינים שבהם, נאמר, ויפצל בהם פצלות לבנות, דהיינו שהמשיך חסדים על המכר, ועל הגבורות שבהם נאמר מחשף הלבן, והעמיד המקלות ברהטים, באלו ארבעה רהטים שהם ד' כלים, חו"ב תו"מ, הנמצאים תחת באר הזו שחפרוה שרים, שהוא הנוקבא הנקראת באר, המתוקנת בחג"ת דבינה, הנקראים שרים, והיא כלולה מר' כלים חו"ב תו"מ המכונים רהטים, שהיא מתמלאת, מהנחלים ומן המעינות העליונים, שהם ספירות הבינה, כי כשיוצאים חמים מאותה באר הקדושה, אלו הארבעה, שהם הכלים חו"ב תו"מ, לוקחים הכל, ועל כן הם נקראים רהטים, ומשם באים הכל לשתות. דהיינו המלאכים והנשמות.	שמו) ויעקב כד בעא וכו': ויעקב, כשרצה לתקן מדרגה הזו, דהיינו להנוקבא חסיר כל אלו הדינים והגבורות מן המקלות שכנגד הדינים שבהם, נאמר, ויפצל בהם פצלות לבנות, דהיינו שהמשיך חסדים על המכר, ועל הגבורות שבהם נאמר מחשף הלבן, והעמיד המקלות ברהטים, באלו ארבעה רהטים שהם ד' כלים, חו"ב תו"מ, הנמצאים תחת באר הזו שחפרוה שרים, שהוא הנוקבא הנקראת באר, המתוקנת בחג"ת דבינה, הנקראים שרים, והיא כלולה מר' כלים חו"ב תו"מ המכונים רהטים, שהיא מתמלאת, מהנחלים ומן המעינות העליונים, שהם ספירות הבינה, כי כשיוצאים חמים מאותה באר הקדושה, אלו הארבעה, שהם הכלים חו"ב תו"מ, לוקחים הכל, ועל כן הם נקראים רהטים, ומשם באים הכל לשתות. דהיינו המלאכים והנשמות.
שמו) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתוב, ויצג את המקלות וגו'. כי יעקב בא לתקן תפלת ערבית שהיא הנוקבא מבינת השמאל שהיא חשך, ולהאיר אל הלבנה, שהיא הנוקבא בממשלת הלילה, ולהשקותה ולברך אותה מכל הצדדים, דהיינו מימין ומשמאל, שכתוב, ויצג את המקלות, שהם דינים מכזינת המלכות, שכתוב המסך שבה, וגבורות היוצאים מגבורה העליונה, דהיינו מקו שמאל דבינה, כלומר, שהמקלות כוללים ב' מיני דינים א' של המלכות וב' של הבינה.	שמח) ואינון דינין וגבורן וכו': ואלו דינים וגבורות שהסיר מן המקלות, כולם עומדים שם ברהטים, כדי שכל אחד ואחד יקבל משם כראוי לו. אשר תבאנה הצאן לשתות	שמח) ואינון דינין וגבורן וכו': ואלו דינים וגבורות שהסיר מן המקלות, כולם עומדים שם ברהטים, כדי שכל אחד ואחד יקבל משם כראוי לו. אשר תבאנה הצאן לשתות

רמ"ז דף קס"ג ע"א * דף קס"ג ע"ב

כדקא חזי ליה. אשר תבאנה הצאן לשתות לנכח הצאן, אלין לקביל אלין. ויחמנה, מאי ויחמנה. דכד ס' מתעטרן בדינא, י מתחממין בההוא דינא, ואזלין ושאיין בעלמא, ומעייני י בארחהון דבני נשא, הן לטב הן לביש.

שמט) ת"ח, מה כתיב בתריה, " ויחמו הצאן אל המקלות, בגין דאינון מקלות הוו מתחממן, י ומשגיחין בדיני ס' עלמא, ואתפקדן עליה, ואתדנו בני נשא עלייהו, כד"א י בגזרת עירין פתגמא י ומאמר קדישין שאלתא וגו'.

שנ) רבי חייא פתח ואמר, י דבקה נפשי אחרין בי תמכה ימינך, האי קרא אית לאסתכלא ביה, דבקה נפשי אחרין, בגין דדוד מלכא, הוה מתדבק י נפשיה תדיר, אבתריה דקב"ה, ולא חייש למלין י אחרנין דעלמא, אלא לאתדבקא נפשיה ורעותיה ביה, וכיון דאיהו הוה מתדבק י בקב"ה, הוה תמיך ביה ולא שבקיה. מכאן, ס' לבר נש כד י אתא לאתדבקא י בקב"ה, קב"ה אחיד ביה, ולא שביק י ליה.

שנא) ד"א דבקה נפשי אחרין, לאתעטרא י דרגיה לעילא, דהא כד אתדבק ההוא י דרגא בדרגין עלאין לסלקא יו בחרייהו, כדן ימינא אחיד ביה לסלקא ליה, ולחברא ליה, בחבורא חד כדקא יאות, כד"א י ותאחזני ימינך, וכתבי י וימינו תחבקני, יו וע"ד בי תמכה ימינך.

שנב) י וכד אחיד ביה בקב"ה, כדן כתיב י שמאלו תחת י לראשי

מסורת הזהר

(א) לעיל קכ"ב ציון ב. (ב) (דניאל ד') ח"ב ו. רנו. ח"ג קמא. רצה: ג) (שם) ח"ב רנו. ח"ג מד (ד) (תהלים ס"ג). ה) (תהלים קל"ט). ו) (שה"ש ב') ב"א דף רל"ה ציון א'. ז) (שם) ב"א שם.

חלוסי גרסאות ה' מתערן. כ מתחממן. ג באורחיהון. ד ומשג חן. ס דעלמא. ו נפשיה. ז דעלמא אחרנין. ח ביה קב"ה הוה; בקב"ה קב"ה הוה (אה"ל). ט ובר. י אתי. יא מוסיף ביה בקב"ה. יב ביה יג ברגיה; בדרגא. יד מוסיף דרגא [בדרגין] דליה ואתחברא וכד אתמליא. טו אבתרייהו. טז ליג מן וע"ד עד ואיהו. יז ובג"ד; וע"ד כד (אה"ל) יח לראשי וגו'.

מאמר ב'

הכולם

המקלות

דבקה נפשי אחרין בי וגו'. מקרא זה יש להסתכל בו, שאמר דבקה נפשי אחרין, משום שדוד המלך היה מתדבק עצמו תמיד בהקב"ה, ולא דאג לדברים אחרים שבעולם. אלא להתדבק בו בנפשו ורצונו, וכיון שהיה מתדבק בהקב"ה, היה תומך בו ולא עזבו, כמ"ש בי תמכה ימינך. מכאן נשמע, כשבא אדם להתדבק בהקב"ה, הקב"ה אוהז בו ואינו עוזב אותו.

שנא) ד"א דבקה נפשי אחרין: היינו בשביל שתתעטר מדרגתו למעלה, כי כשמדרגתו מתדבק במדרגות העליונות לעלות אחריהן, אז אוהז בו הימין, שהוא חסדים, להעלותו ולחברו עם הימין בחבור אחד כראוי, כמו שאתה אומר ותאחזני ימינך, וכתוב וימינו תחבקני, ועל כן אומר הכתוב, בי תמכה ימינך. שנב) וכד אחיד ביה וכו': וכשהוא אוהז בהקב"ה, אז כתוב, שמאלו תחת

לנכח הצאן, שאומר ב' פעמים צאן, היינו אלו כנגד אלו, המדרגות הראויות לקבל חסדים עמדו לנכח המדרגות הראויות לקבל דינים וגבורות, ויחמנה, ושאל, מהו ויחמנה, ומשיב, כי כאשר השלאכים המכונים צאן, מתעטרים בחסדים, ומקבלים הדין, הם מתחממים ברין ההוא, כי קבלת הדין בחוכם מכונה חימום, והולכים ומשוטטים בעולם, להשגית בדרכי בני אדם, הן להטיב הן להרע, כלומר, להשכיר ולהעניש, כי הם כלולים מחסדים ומדינים כנ"ל. שמט) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתוב, אחריו, ויחמו הצאן אל המקלות, משום שאלו המקלות, שהם דינים וגבורות כנ"ל, היו מתחממים ומשגיחים בדינים שבעולם, וממונים עליהם, ובני אדם נדונים בהם כמש"א, בגזירת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא וגו'.

שנ) רבי חייא פתח וכו': ר"ח פתח ואמר, (רומי דף קס"ג ע"ב)

א וימינו תחבקני, ואיהו יחודא חד, וחבורא חד, וכד איהו חבורא חד, כדן אתמליא ההוא דרגא דליה, ואתברכא.

שנג) וכד י אתמליין כל אינון רהטין, י אתמליין לארבע סטרין דעלמא, וכלהו עדרייא אשתקיין, כל חד וחד לסטריה. וכד אתא יעקב, י לאתקנא האי דרגא, בריר ליה סטרא דימינא, דאתחזי ליה, וסטרא י אחרא דלא אתחזי ליה י אתפרשת מיניה, כמה דכתיב, * וישת לו עדרים לבדו ולא שחם על צאן לבן. י לבדו: הוה בלחודוי, דלא ישתמש בטעוון י אחרנין. י דבסטריין אחרנין. זכאה חולקהון דישראל, דעלייהו כתיב י כי עם קדוש אתה ליי י אלהיך ובך בחר יי י וגוי.

שנד) ותא חזי, יעקב איהו תושבתא דאבהן, ואיהו כללא דכלהו, ובגין דאיהו כללא י דכלא בג"כ, איהו קאים לאנהרא לסיהרא, דיעקב איהו קאים לאתקנא י לתפלת ערבית.

שנה) י וכל ההוא תקונא, איהו כדקא חזי ליה, י כל אינון סטרין יו קדישיין כלהו י בתקונא אתקין בסטרוי, ואפריש חולקיה, מחולקא דשאר עמין. אלין סטרין י עלאין קדישיין בקדושה עלאה. ואלין סטרין מסאבין, י במסאכן דמסאבותא. שנו) והא אוקימנא, דכתיב וישת לו עדרים לבדו. וישת לו: י דאתקין תקונין דמהימנותא. לבדו: כד"א י ובך בחר יי להיות לו עם י סגולה מכל העמים. ולא שחם על צאן לבן, דלא שוי חולקיה ועדביה עמהון.

מסורת הזוהר

א) (בראשית ל') לעיל דף קכ"ח ציון ב. ב) (דברים יד) ח"א קצו: רמב. ח"ב קכא. ח"ג מא: ריד: רצו: ג) תפלת ערבית: ב"א דף קט"ח ציון ב'. ד) (שם) ח"א רמב. ח"ב ה: ק"ה. ח"ג קי. תק"ח ק' טב שמה, קכ"א טא שלב.

חלופי גרסאות א' ל"ג וימינו תחבקני. ב אתמלייא. ג אתמלייא. ד לאתחקנא. ה ל"ג אחרא. ו אתפרש. ז מוסיף לברו חיה. ח אחרן. ט ובסטריין. י אלקיך וגוי. יא להיות לו עם סגולה יא ל"ג וגוי. יב וכלהו. יג וכד (אה"ל). יד מוסיף כדן כל. טו מוסיף עלאין קדישיין. טז ל"ג בתקונא. יז ל"ג עלאין. יח במסאבו. יט מוסיף דאתקין ליה. כ סגולה וגוי.

מאמר ב'

לראשי וימינו תחבקני, והוא יחוד אחד וחבור אחד עם הק"ה וכשהוא חבור אחד עמו, אז מתמלאה המדרגה שלו ומתברכה.

שנג) וכד אתמליין וכוי: וכשמתמלאים כל אלו הרהטים, הם מתמלאים לר' רוחות העולם. חו"ב חו"ם (כנ"ל באות ש"ז) וכל העדרים נשקים, כל אחד ואחד לפי בחינתו, באותם ד' הבחינות חו"כ חו"מ. וכשבא יעקב לתקן מדרגה הזו, דהיינו הנוקבא, בחר לו צד הימין תראוי לו, וצד האחר שאינו ראוי לו נפרדה פפנו, כמ"ש וישת לו עדרים לבדו ולא שחם על צאן לבן, לבדו היה בפני עצמו, שלא ישתמש באלהים אחרים שבצדדים האחרים. אשרי חלקם של ישראל, שעליהם כתוב, כי עם קדוש אתה וגו'

(דמ"י דף קס"ג ע"ב)

הסולם

שנד) ותא חזי יעקב וכוי: ובוא וראה, יעקב, הוא בחיר שבאבות, והוא כלל של כולם, כי קו האמצעי שהוא יעקב כולל בתוכו ב' הקיין ימין ושמאל (כנ"ל דף ל"ג ד"ה תא חזי שהם אברהם ויצחק, ובשביל שהוא כלל כולם, הוא עומד בשביל זה להאיר אל הלבנה, שהיא הנוקבא כנ"ל. כי יעקב, הוא עומד לתקן את תפלת ערבית שהוא הנוקבא, כנ"ל.

שנה) וכד הדוא תקונא וכוי: וכל תקון ההוא עשה כראוי לו, כל אלו בחינות הקדושות כולם, התקין בתקון בבחינתו. בקו אמצעי, והפריד חלקו מחלק שאר העמים, שהם בשמאל, אלו היו בחינות עליונות קדושות בקדושה עליונת. ואלו היו בחינות הטמאות בזהמות הטומאת. ובארנו, שכתוב, וישת לו עדרים

המקלות

שנז) ועל דא יעקב שלימו דאבהן, אתקין רזא דמהימנותא, ואפריש חולקיה ועדביה, מחולקא ועדבא דשאר עמין. ועל דא כתיב, " ואתם הדבקים ביי" אלהיכם חיים כלכם היום.

שנח) רבי אבא אמר, זכאה חולקהון דישראל, דאינון עלאין ב על עמין ג עכו"ם, בגין דדרגא דלהון לעילא, ודרגין ד דעמין עכו"ם לחתא, אלין בסטרא דקדושה, ואלין בסטרא ד מסאבא, אלין לימינא, ואלין לשמאלא.

שנט) כיון דאתחרב בי מקדשא, מה כתיב, ב השיב אחר ימינו מפני אויב, ובגין כך כתיב, ג הושיעה ימינך וענני. ושמאלא אתגבר ומסאבא אתתקף, עד דיבני קב"ה בי מקדשא. וייתקין עלמא על תקונו, ויהדרון ז מליה כדקא יאות ויתעבר סטרא מסאבא מן עלמא. והא זתמא דכתיב י ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וגו', * וכתיב י בלע המות לנצח וגו'.

שס) וישתאר קב"ה בלחודוי, כמה דכתיב, י והאלילים כליל יחלוף, וכתיב י ונשגב יי לבדו ביום ההוא. הוא בלחודוי, כמה דכתיב, י ואין עמו אל נכר, בגין דישתצי י חילא מסאבא מעלמא, ולא ישתאר לעילא ותחא, אלא קב"ה בלחודוי, וישראל לפולחניה, עם ס קדיש, י ויתקרי יא קדיש,

מסורת הזהר

א) (דברים ד') ב"ב דף ק"ו ציון א'. פ) (איכה ב') ח"ב נו: קמג: רנר. ח"ג עד. רא. רלו. ת"ז חק' כ"א נו: ז"ח אחרי מ"ז טכ: ז. ב. מ"ח טב שיא. שה"ש ס"א טג שר. רוח פ"ח טא שלא. ג) (תהלים ס') ח"ב לב. קסט. רלה. ח"ג לו. קסא: ת"ז חק' יג: כת. ד) (דברים יג) ב"ב דף קפ"ח ציון א'. ה) (ישעיה כ"ה) ב"א דף רמ"א ציון ב'. ו) (ישעיה ב') ז) (שם) ח"א קעו: ח"ב יט: ח) (דברים ל"ב).

חלוסי גרסאות א כאלקיס וגו'. ב על כל שאר עמין דעלמא וליג עכו"ם. ג עעיו ד דשאר עמין וליג עכו"ם: עעיו. ה דחול י ויתחקן (אה"ל). ז מלי: מלי: מלין כלהו (אה"ל). ח ל"ג חילא מסאבא. ט קדוש. י ל"ג ויתקרי קדיש: ויהי (אה"ל). יא קדוש.

<p>שנט) כיון דאתחרב וכו': כיון שנחרב בית המקדש, מה כתוב, השיב אחר ימינו מסני' לאויב, ומשום זה כתוב, הושיעה ימינך וענני. שהשמאל נתגבר אז והטומאה נתגברה. עד שיבנה הקב"ה את בית המקדש ויתקן העולם על תקונו, וישובו הדברים לשלימותם, כראוי, וצד הטומאה יעבור מן העולם. ולמדנו שכתוב, ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וכתוב, בלע המות לנצח וגו'.</p>	<p>הסולם</p> <p>עדרים לבדו, וישת לו, פירושו, שהתקין תקונים בשביל האמונה שהיא הנוקבא, בלבדה, כמו שאחה אומר, ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים. ולא שתם על צאן לבן, שלא שם חלקו וגורלו עמהם.</p>	<p>מאמר ב'</p> <p>שנז) ועל דא יעקב וכו': ועל כן, יעקב בחיר שבאבות, התקין סוד האמונה, והפריד חלקו וגורלו מחלק וגורל שאר העמים, ועל זה כתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום.</p>
---	--	---

<p>שס) וישתאר קב"ה בלחודוי וכו': וישאר הקב"ה לבדו, כמ"ש והאלילים כליל יחלוף, ונשגב ה' לבדו ביום הדואי הוא בלבדו. כמ"ש ואין עמו אל נכר. משום שיכלה כח הטומאה מן העולם, ולא ישאר למעלה ולמטה אלא הקב"ה לבדו, וישראל עם קדוש לעונדהו, וקדוש יקראו, שכתוב, והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו</p>	<p>הסולם</p> <p>שנח) רבי אבא אמר וכו': רא"א, אשרי חלקם של ישראל, שהם עליונים על עמים העובדים כככים ומזלות, משום שהמדרגה שלהם היא למעלה, שמקבלים הארת השמאל בבחינת ממטה למעלה, והמדרגות של העמים עכו"ם הן למטה, שממדיכים אור השמאל ממעלה למטה, אלו הם בצד הקדושה, ואלו הם בצד הטומאה. אלו לימין, ואלו לשמאל.</p>	<p>שנח) רבי אבא אמר וכו': רא"א, אשרי חלקם של ישראל, שהם עליונים על עמים העובדים כככים ומזלות, משום שהמדרגה שלהם היא למעלה, שמקבלים הארת השמאל בבחינת ממטה למעלה, והמדרגות של העמים עכו"ם הן למטה, שממדיכים אור השמאל ממעלה למטה, אלו הם בצד הקדושה, ואלו הם בצד הטומאה. אלו לימין, ואלו לשמאל.</p>
--	---	--

(דעו"י דף קס"ג ע"ב * דף קס"ד ע"א)

דכתיב, * והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם * קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם. וכדין, ג' יהא ז' מלכא ה' יחידאי, לעילא ו' ותתא, ועמא ז' יחידאה לפולחניה, כמה דכתיב י' ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

שסא) רבי יצחק ור' ייסא, הוּו אזלי ח בארהא; אמר רבי ייסא, הא שכינתא לגבן ס נתעסק י במלי דאורייתא, דכל מאן דעסיק י במלי דאורייתא וישתדל בה, זכי לאמשכא י ליה בהדיה.

שסב) פתח רבי יצחק ואמר, ג' חי יי' וברוך צורי וירום אלהי ישעי, האי קרא י איהו רזא. חי יי', וכי לא ידענא דקב"ה אקרי חי, אלא י אפילו צדיק, טו איהו אקרי חי, דהא חי, טו צדיק איהו לעילא, וצדיק איהו לתתא. לעילא קב"ה אקרי חי. לתתא צדיק אקרי חי, דכתיב י' ובניהו בן יהוידע בן איש חי, אמאי אקרי חי בגין דאיהו צדיק, דהא "צדיק חי אקרי, יחי העולמים. וברוך צורי, כלא חד, חי וברוך, דלא מתפרשי מהדדי, דכד מתחברין כחדא. אקרי י באר מים חיים. דא נביע לגו, ודא אתמלייא מניה.

מסורת הזהר

(א) (ישעיה ר') לך רף קל"ח ציון ב'. (ב) (דה"א י"ז) ח"א רלו: (ג) (תהלים י"ח) ח"א קצב: (ד) (שמואל ב' כ"ג) הקסה"ז רף ע"ח ציון ב'. (ה) צדיק - חי העולמים. הקסה"ז רף ע"ט ציון א'. (ו) חי עולמים. הקסה"ז רף ע"ט ציון ב'. (ז) (שה"ש ד') חולרות וף ו' ציון ו.

חלוסי גרסאות א בירושלים וגו'. ב ל"ג מן קדוש עד וכדין. ג ל"ג יהא (אה"ל). ד עלמא יחיראי לפולחניה ול"ג מן לעילא עד לפולחניה. ה ל"ג מן יחיראי עד יחידאה. ו מוסיף ותתא יהא עלמא יחיראי לעילא ועמא יחיראי לתתא ועמא (אה"ל). ז יחיראי. ח בארהא. ט ונתעסק. י במילוי, יא במילוי, יב ביה. יג רזא איהו. יד ודאי ול"ג אפילו (אה"ל). טו מוסיף גמור. טו איהו צדיק.

הכולם

מאמר

לן כל הכתוב לחיים בירושלים. ואז יהיה מלך אחד למעלה ולמטה. ועם אחד לעבודתו, כמ"ש ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

שסא) ר' יצחק ור' ייסא הוּו אזלי וכו':

ר' יצחק ור' ייסא היו הולכים בדרך א"ר ייסא הרי השכינה עמנו, כי השכינה מתקשרת עם הולכי דרכים לשמרם, (כנ"ל בראשית ב' רף סמ"א אות רכ"ד) נעסוק בדברי תורה, כי כל מי שעוסק בדברי תורה, ומתאכץ בה, זוכה להמשיך אותה דהיינו להמשיך את ז"א שה"ס תורה, ואז יתקשר בהם ז"א, ונוקביה שהיא השכינה, ביתור אחר.

שסב) פתח ר' יצחק ואמר וכו': פתח ר"י ואמר, חי ה' וברוך צורי וירום אלקי ישעי. מקרא זה הוא סוד. שכתוב, חי ה', וכי איני יודע שהקב"ה הוא חי. ומשיב, אלא אפילו צדיק שהוא יסוד, נקרא חי, כי צדיק הוא ממשיך הארת החכמה, שנקרא אור החיה, כנ"ל. חי ה' הוא צדיק למעלה וצדיק למטה, כלומר הן ז"א שהוא למעלה, והן יסוד שלו למטה, נקראים חי, למעלה נקרא הקב"ה, שהוא ז"א חי, דהיינו שכתוב חי הויה, ולא נקרא הצדיק חי, (רמ"י רף קס"ד ע"א)

חי ה' וברוך צורי

דהיינו יסוד דז"א, שכתוב ובניהו בן יהוידע בן איש חי, שיורה על יסוד. ולמה נקרא הקב"ה חי, משום שהוא צדיק, כלומר שהוא כולל גם בחינת יסוד צדיק, כי צדיק נקרא חי דהיינו חי העולמים. להיותו ממשיך הארת החכמה שנקרא אור החיה כנ"ל. ואין הקב"ה משפיע חכמה אלא אחר שנשלמים נהיי דכלים, שעקרן הוא יסוד צדיק, ואז נאמר חי הויה. דהיינו על שם המשכת החכמה.

וברוך צורי: הכל אחד הוא חי וברוך, כי אינם נפרדים זה מזה. כי חי פירושו הארת חכמה, וברוך פירושו הארת החסדים, ומחויבים להתלבש זה בזה, כי חכמה בלי חסדים חשך הוא. וסו"ה, חי הויה וברוך, דהיינו חכמה וחסדים יחויי. צורי פירושו הנוקבא דז"א, כאשר מתחברים חי הויה וצור כאחד, נקרא הצור, באר מים חיים, זה נובע מבסנים של הבאר, דהיינו חי הויה וברוך, וזו מתמלאת ממנו. דהיינו הצור, שהוא הבאר. והעפעפ שנקראת באר מים חיים, הוא, כי מים ה"ס חסדים שמקבלת מן ברוך, חיים ה"ס הארת חכמה שמקבלת מן חי. ועל שם המבוע הנובע בה ב' הארות הללו, היא נקראת באר

שסג) וירום אלהי ישעי, דא עלמא עלאה, דאיהו רם ונשא, ארם על כלא, י דהא מיניה נפיק י כלא, וכל נביעו דנביע, לאתמלייא בירא, כדקא יאות, ומתמן י אתברכא, לאנהרא לכל אינון דלתתא, י וכד אתמלייא, כלא כדקא יאות, כדין וירום אלהי ישעי.

שסד) פתח רבי ייסא ואמר, " לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לכסא ויושיבם לנצח ויגבהו, ת"ח, כד חייביא לא שלטין בעלמא, ואתאבידו י מיניה, כדין צדיק איהו שליט בעלמא, הה"ד י לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן, י מה כתיב בתריה, " לא יגרע מצדיק עיניו, מהו עיניו, כד"א י עיני יי אל צדיקים.

שסה) ואת מלכים לכסא, אלין אינון מלכין שליטין, י דאחאחדן לכסא, ויושיבם י לנצח, דאתקיימו י בכרטייא, בקיומא שלים. ויגבהו, י אמאי ויגבהו, לשלטאה בעלמא, ויתקיים, י כרטייא על סמכוהי.

מסורת הזהר

(א) (איוב ל"ד). (ב) (שם). (ג) (תהלים ל"ד) ח"ב ס: רב. ח"ג קעה :

חלופי גרסאות א מוסיף רם רם. ב מקורא ולא מסיק וליג דהא מיניה נפיק כלא. ג מוסיף כלא מים חיים (אה"ל). ד אתכרכא דתא מים חיים. ט מוסיף וכו תאי (את"ל). ו מוסיף מניה בעלמא. ז בהריה מה כתיב. ח מוסיף לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לכסא לא. ט דאתחדן. י מוסיף לנצח ויגבהו ויושיבם יא בכרטייא. יב מאי. יג כרטייא.

לא יגרע מצדיק עיניו

הכולם

מאמר

הכמה שה"ס השליטה, המאוחזים בכסא. ויושיבם לנצח, היינו שהם מחקיימים בכסא בקיום שלם, ויגבהו, ושאל למה נגבהו, ומשיב, שנגבהו כדי לשלוט בעולם, והכסא יתקיים על עמודיו.

פירוש. בשעה שהקו שמאל שולט בלי התכללות בימין, שהארתו נמשכת אז ממעלה למטה, מקבלים הרשעים מהארתו זו, חיות וכח לשלוט בעולם, ומשחיתים ומחריבים בכל שימצאו. בסו"ה ארץ נתנה ביד רשע וגוי. וכשהתחוננים מעלים מין לזון, עולה ז"א למין לבינה עם מסך דחירק שלו ויוצא עליו קומת חסדים מבחיי"א, וממעט בזה את הגר דקו שמאל, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) ואין הארתו נמשכת יותר ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה בלבד, ואז מתבטל חיתם של הרשעים ונאבדים, בסו"ה, לא יחיה רשע וגוי, ואע"פ שנתבטלו הגר דקו שמאל שה"ס הארת החכמה, משמיענו הכתוב, לא יגרע מצדיק עיניו, שלא נגרע פחמת זה העינים שה"ס החכמה, לצדיק, שה"ס קו אמצעי, כי הוא מקבל בחינת ר"ק דג"ד דשמאל, הנכללים בימין שזהו כל שלימותה של הארת החכמה, (כנ"ל נח דף פ"ד ד"ה ובג"כ) וז"ש, כד חייביא לא שלטין בעלמא ואתאבידו מניה, דהיינו בשעה שז"א מעלה את המסך דחירק למין אל הבינה

באר. ונתבאר סוד הכתוב, חי הוי"ה וברוך צורי, שיורה על שלמות הזווג דז"א ונוקביה, בשעה שמקבלת ממנו מוחין השלמים המרומזים בהמלות, חי, וברוך.

שסג) וירום אלקי ישעי: זהו עולם העליון, דהיינו בינה, שהוא רם ונשא, רם על כל, כי ממנו יוצא כל, דהיינו כל המוחין שבזון וכי"ע מכינה הם, וכל נביעה שנובע למלאות הבאר, ממנו הן, ומשם מתברכת הנוקבא, להאיר לכל אלו שלמטה מאצילות, וכשכולם מתמלאים ממנה בשפע, אז וירום אלקי ישעי, כי העליון מתרומם ומתנשא ע"י ריבוי השפע שמספיע לתחוננים.

שסד) פתח ר' ייסא וכו': פתח ר"י ואמר, לא יגרע מצדיק עיניו וגוי. בוא וראה, כשהרשעים אינם שולטים בעולם, ונאבדו מן העולם, אז צדיק שולט בעולם וז"ש לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן, דהיינו שהרשעים יאבדו מן העולם, מה כתוב אחריו, לא יגרע מצדיק עיניו, מהו עיניו, הוא כמש"א עיני ה' אל הצדיקים, דהיינו שזוכים אז במוחין דהארת חכמה, המכונים עינים, שאז שולט הצדיק בעולם, שה"ס קו אמצעי, כי אין שליטה אלא באור החכמה.

שסה) ואת מלכים לכסא: אלו הם מלכים השולטים, דהיינו שיש בהם הארת (רפויי דף קס"ד ע"א)

דבר אחר ויגבהו, דנטלי ה כרטייא, וזקפין לה לעילא, י לאתאחדא י באתריה כדקא יאות, וכדין כלא יחודא חדא.

ססו) עד דהוו אזלי, חמו חד ב"נ, דהוה אתי, וחד ינוקא עמיה, רכיב על כתפיה, אמר רבי יצחק, ודאי האי ב"נ יודאי איהו, ובגין לזכאה לבני נשא י קא אתי. אמר רבי ייסא, נזכה אנן בקדמיתא ביה.

ססז) כד מטא לגבייהו, ה אמר רבי ייסא ה) אן ו קיסתא ו דטרימא ח בקירטוי דאורחא, י אמר ה) בגין י דיזוכון בני נשא, י) דהא תרין בנין אית לי, ואתא ה) טורנא למתא, ואשתבו, והאידינא אזילנא, בגין דיזוכון י) בהו בני נשא. זכו בהדיה, ויהבו ליה למיכל.

ססח) אדהכי פתח י) ההוא יודאי ואמר, * את קרבני לחמי לאשי

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) היכן כלי של עירמא שמכשלים זו ענין פרימא דקורטמא שפי' מכשלים הכרכוס אף כלין שאל ר' ייסא כלי זה שמכשלים זו מה עשה על אש הדכך אשר בני אדם עונרים ושבים עס. ג) והסיב העמדותי כלי זה כלאש הדכך שכל עונרים ושבים כלי זה לאכול כי נדחק לו השטה ולא היה לו מה לאכול הוא ושני בניו מכה המעשה שליעד לו כמבואר בסמוך. ג) שר אחד עס חילוטיו וכן סרגוס סרגי פלשתיס פורטי פלמאז.

חלופי גרסאות ה כורטייא. ז לאתאחדא. נ אבתריה; ו באתרה (ד"א). ד קאחא. ה אמרי אן. ו קיסטא ז דעמירא; דטרימא; דעמירא (גח"ל). ח בקרעוי. ט פוטיף אמר ליה (אה"ל). י פוטיף דיזוכון בי. יא ליג פן דתא עד זכו. יב ליג בהו (ד"א); ב. יג ליג ההוא יודאי.

הסולם

מאמר

שאז נאכדים הרשעים, כדין צדיק איהו שליט, מקבל אז הצדיק הארת החכמה שה"ס השליטה. וז"ש ואת מלכים לכסא, אלין אנון מלכין שליטין דאתאחרן לכסא, שאלו המלכים השולטים בארץ, מקבלים השליטה מן המלכות. כשהוא בסוד כסא, שהם בחינת מוחין דישיבה והרמו הוא, כי כשאדם יושב על הכסא, מתמעט קומתו בסבת הישיבה שהיא נוחה לו, כן אלו המוחין מתמעטים מג"ד לויק דג"ה, כדי לכער הרשעים מן העולם, כנ"ל. וז"ש, ויושיבם לנצח דאתקיימו בכרסיא בקיומא שלימ, דהיינו שלא יסוק שליטתם לנצח, מחמת שנתבערו הרשעים ולא יוכלו עוד להתאחז באלו המוחין, כנ"ל. וז"ש ויגבהו, דשלמאה בעלמא, ויתקיים כרסיא על סמכוהו, כי ויגבהו, פירושו שמקבלים המוחין ממטה למעלה וצריכים משום זה לעלות במקום גבורה שהיא הניקבא דז"א, לקבל שם המוחין. וז"ש אמאי ויגבהו ומשיב, דשלמאה וכו', דהיינו שהם עושים זאת, כדי לשלוט בעולם, דהיינו לקבל המוחין דחכמה, ולקיים תקון הכסא על עמודיו שה"ס התקון קוין של הכסא שהוא הנוקבא. באופן שיתקיימו לנצח.

לא יגרע מצדיק עיניו ויגבהו, שלוקחים הכסא, שהוה הנוקבא ומעמידים אותו למעלה במקום בינה, לייחודה במקומה כראוי. פי', כי אין דמוחין דנוקבא בכל שלמותה אלא אחר שעולה אל הבינה ומלבישה אותה. וע"כ אומר ויגבהו, שמעלים אותה למעלה אל הבינה.

ססו) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים. ראו איש אחר שהיה בא, וילד אחר עמו, שהיה רוכב על כתפו. אמר ר' יצחק, ודאי הוא, שאדם זה הוא יהודי, ובכדי לזכות אנשים הוא בא. כלומר שבא לקבל צדקה ולזכות אנשים בעולם הבא. אמר ר' ייסא, נזכה בו אנחנו תחילה.

ססז) כד מטי רבבייהו וכו': כאשר הגיעו אצלם, אמר לו ר' ייסא, איפה הכל עם מאכלי הדרך שלך. כי לא ראוהו נושא עום דבר, זולת הילד שעל כתפיו. קיסתא, פירושו כלי דטרימא בקירטוי, הוא כמו טרימא דקורטמי (ברכות ל"ח) שפירושה מין מאכל של חמרים מעושים עם שומשמין. אמר להם, אין לי דבר, כדי שיוכרו על ידי אנשים בנתינת צדקה, כי שני בנים יש לי, וצבא בא לעיר, ונשבו, ועתה אני הולך כדי שיוכרו על ידיהם בני אדם, כלומר שיחננו לי כסף לפדותם. זכו עמו, דהיינו שנחנו לו צדקה, ונחנו לו לאכול.

ססח) אדהכי פתח וכו': בינתיים, פתח היהודי ואמר

דבר אחר ויגבהו וכו': פירושו אחר על, (דפו"י דף קס"ד ע"א)

6 וגו. קרבנא דקביה בכל יומא, בגין למיזן עלמא, ולמיהב ספוקא לעילא ותתא, דהא באתערותא דלתתא, אתער לעילא, ובודא מסתפקין כל חד וחד כדקא יאות.

שסט) את קרבני לחמי, הדא הוא דכתיב, * אכלתי יערי עם י דבשי שתיתי ייני עם חלבי. 7 לאשי: הדא הוא דכתיב, 2 אכלו רעים וגו, ומה קביה פקיד לאתערא מזונא 3 לעילא בגין לאתערא 1 מזונא 4 לתתא 5 מההוא מזונא, מאן דיהיב מזונא לקיימא נפשא, על אחת כמה וכמה, דקביה 6 בריך ליה, 1 ויתער ליה מזונא דלעילא, ויתברך עלמא 2 בגיניה.

שע) אמר רבי יצחק, ודאי רזא דא כדקא חזי, ושפיר קאמר. אמר רבי ייסא, ודאי על דא אמרו, דלא יזלזל בר נש, לשום ב"נ אחרא בעלמא, בתרי גווני זכינא 3 להאי בר נש.

שעא) פתח ואמר, האי קרא אמר * רבי אלעזר 2 את קרבני לחמי לאשי, את קרבני, רזא 1 דכנסת ישראל, דכתיב את, 2 את דייקא. קרבני: 7 דא 8 איהו קרבנא, וקשורא לאתקשרא. לחמי: דא מזונא, 9 דאתי מדעילא, באתערותא דלתתא. לאשי: לאתכללא שאר חילין אחרנין, דאצטריכו לאתזנא.

מסורת זוהר

א) (שה"ש ה') ח"א רלט: רמח. ח"ג ג: ד. ז: סח. רב. רכו. רלה. רמא. רמד. רמה. ש: ז"ח בראשית י"ג טב שמו. ב) (שם) ח"א רלט: רמח. ח"ג ג: ד. ז. קעט. רב. רכו. רלה. רמא. רמה. ש: ג) (במכר כ"ח) לכיל דף קמ"ג ציון א'. ד) כנ"י: הקסה"ו דף ב' צית א'.

ח: ופי גרסאות א מוסיף ריח נחחוי תשמרו להקריב לי במועדו ולסג וגו'. ב ובכן. ג דבשי וגו'. ד ל"ג לאשי. ה דלעילא; לתתא. ו מוסיף מההוא מזונא לתתא מאן. ז לעילא. ח ל"ג מההוא מזונא. ט ל"ג בריך ליה. י יתער. יא מוסיף בגיניה לתתא (אה"ל). יב בתאי. יג ודייקא את. יד דהא. טו איהי. טז דקא אתי.

הסולם

את קרבני לחמי

מאמר

ייסא, ודאי, על זה אמרו, שלא יזלזל אדם בשום איש שבעולם. כי בחהילה חשבוהו לעם הארץ, וכמעט שהיו מזלזלים בו. כי בשני אופנים זכיתי על ידי אדם הזה. פירוש. א) שזכה על ידו בעולם הבא על ידי נתינת צדקה. ב) שזכה לשמוע ממנו חידוש תורה נפלא.

ואמר, את קרבני לחמי וגו'. הקרבן של הקב"ה בכל יום, הוא לזון העולם, ולתת כלכלה למעלה ולמטה, כי בהתעוררות שלמטה, עם הקרבת קרבן חמיר, מתעורר למעלה השפעת השפע, שבוה מתכלכלים כל אחד ואחד כראוי. מוזן פירושו שפע אור החסדים. כלכלה, פירושו חכמה מלובשת בחסדים, דהיינו שכלול מבי הצדדים, שזהו הוראת השם, כלכלה.

שסט) את קרבני לחמי: זהו שכתוב, אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי.

שזה יורה על כלכלה הנ"ל. לאשי זה הוא שכתוב, אכלו רעים וגו', שזה יורה על מוזן הנ"ל: וכשם שהקב"ה מצוה לעורר מזונות למעלה, כדי להשפיע מזונות למטה מאותו המזון של מעלה, מי שנותן מזונות לעני לקיים הנפש, על אחת כמה וכמה שהקב"ה מברך אותו ומשפיע לו מזונות של מעלה והעולם מתברך בשבילו.

שע) אמר ר' יצחק וכו'. אר"י, ודאי סוד זה ביאר כראוי, ויפה אמר. אמר ר' (דפ"י דף קס"ד ע"א י') דף קס"ד ע"ב)

שעא) פתח ואמר וכו': פתח האישי ואמר, מקרא זה אמר ר' אלעזר. את קרבני לחמי לאשי, את קרבני, הוא סוד כנסת ישראל, שהיא הנוקבא. שכתוב את, שפירושו הנוקבא, את הוא מדויק, כלומר, שהכרח מרמז כוהל שהכוונה היא על הנוקבא. קרבני, זה הוא קרבה וקשר להתקשר דהיינו לקרב ולקשר הנוקבא בז"א. לחמי זה הוא המזונות, דהיינו שפע המוחין, הבא למעלה, בכבת ההתעוררות של מטה, שבהקרבת החמיר, לאשי, הוא לכלול שאר המלאכים האחרים. שצריכים להיות נזונים מכאן, כל אחד כראוי לנתינתו. ריח נחחוי, זה הוא הרצון והיחוד שהכל מתייחד בסוד עולם העליון שהוא בינה פירוש. שה"ס גילוי הארת החכמה מעולם העליון

העליון

כל חד וחד כדקא חזי ליה. ריח ניתחי: דא רעותא וקשורא, א דאתאחדא כלא, ברזא דעלמא עלאה.

שעב) תשמרו להקריב לי במועדו, מאן מועדו, בזמן דאתער אברהם, למעבד רעותיה, דכתיב א וישכם אברהם בבקר. ובזמנא דאתעקד יצחק על גבי מדבחה, ב דההיא ג שעתא, ד בין הערבים הוה. ואמר רבי ה ייסא, אי הכי, האי דכתיב במועדו, ו במועדים מבעי ליה. א"ל, ההיא שעתא, ז אתכליל אשא במיא, ומיא באשא. ובגין כך כתיב במועדו.

שעג) ת"ח, בכל קרבנין, לא כתיב כמה דכתיב הכא, תשמרו להקריב לי. תשמרו: רזא דשמור, ח דאיהו צריכא לקרבא ט לגבי י. עילא, דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו, יא בימינא יב ושמאלא, יכ כמה דאתמר, באברהם ויצחק, וכלא ברזא עלאה.

שעד) אמר רבי ייסא אלמלא לא אתינא הכא, אלא למשמע מלין אלין, די. זכאין אינון ישראל, בעלמא דין, ובעלמא דאתי. על דא כתיב ב ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו יב ארץ ג נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. שעה) ד ולבן הלך לגזוז את צאנו וגו'. אמר רבי יוסי מאן תרפים, אלא ע"ז יג הו, ואמאי אקרי תרפים, יד לגנאי הוה, כמה דתנינן במקום טו התורף. ומנלן דע"ז טז הו, דכתיב ה למה גנבת את אלהי. וכתיב ו עם אשר

מסורת הזהר

א) (בראשית כ"ב) ח"א עב. קפט. רג. רמו: ח"ב לח: פא. קע: ח"ג לא. סד. רד. רכז. רלח. רמב. רמג. ב) (ישעיה ס') ב"א דף ש"א ציון א. ג) (שם) ב"א דף ר"ח ציון ד. ד) (בראשית ל"א.) ה) (שם.) ו) (שם) ח"א קלה.

חלופי גרסאות א דאתיחדא. ב דההוא. ג עקידה. ד בן. ה חייא. ו במועדס (אה"ל). ז אתכליל. ח דאיהו. ט לגביה (אה"ל). י לעילא (אה"ל). יא ובשמאלא. יב ארץ וגו'. יג הוה. יד בגין גנאי. טו התורף. טז הוה.

את קרבני לחמי

הסולם

מאמר

הוא סוד שמור, שהוא הנוקבא, שהיא צריכה לקרב למעלה, לז"א, שכתוב תשמרו להקריב לי. דהיינו להקריב את הנוקבא במועדו. היינו בימין ושמאל, דז"א, כמו שנתבאר, לעיל, שהם אברהם ויצחק, והכל הוא בסוד העליון. שעד) אמר ר' ייסא וכו': אר"י, אלו לא באתי לכאן אלא לשמוע דברים אלו די. אשריהם ישראל בעולם הזה, ובעולם הבא. על זה כתוב, ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'.

מאמר התרפים

שעה) ולבן הלך לגזוז את צאנו וגו': אמר ר' יוסי, מה הם התרפים. ואומר, שעבודה זרה היו, ולמה נקראו תרפים, הוא לבזיון, כמו שלמדנו, שהוא מלשון במקום התורף, שפירושו בית התורפה. ומאין לנו שהיו עבודה זרה, כתוב, למה גנבת את אלהי, וכתוב, עם אשר תמצא את אלהיך וגו'. ולבן מכשף

העליון, המאיר ממטה למעלה, שה"ס הריח. (כנ"ל תולדות דף נ"ח ד"ה וירח ע"ש).

שעב) תשמרו להקריב לי במועדו: שואל מתי הוא מועדו. ומשיב, הוא בזמן שאברהם נתעורר לעשות רצונו יתברך, שנאמר וישכם אברהם בבקר. שהוא הזמן דתמיד של שחרית. ובזמן שנעקד יצחק על המזבח, שהשעה היא בין הערבים היתה והוא הזמן של תמיד בין הערבים. אמר ר' ייסא, אם כן, למה כתוב במועדו, לשון יחיד, במועדס היה צריך לומר, לשון רבים, כי יש ב' מועדים. אמר לו, בשעה ההיא של הקרבת התמיד, נכללו אש במים ומים באש, כלומר שחדת אברהם שהוא מים נכלל באש, יצחק שהוא אש, וכן להיפך, ומשום זה בחדת יצחק במועדו לשון יחיד. כי נכללו להיחד אחד. כתוב במועדו לשון יחיד. כי נכללו להיחד אחד. שעג) ת"ח בכל קרבנין וכו': בוא וראה, בכל הקרבנות לא כתוב, לשון תשמרו, כמ"ש כאן, תשמרו להקריב, הוא, כי תשמרו (דפו"י דף קס"ד ע"ב)

תמצא את אלהיך א וגר. ולכן ב חרשא דכל חרשין דעלמא הוה, ובהאי הוה ידע ג בכל מאן דבעי למנדע.

שעו) אמר רבי חייא, בקסם אתעביד. רבי יוסי ז אומר, בנחש. אמר רבי יהודה, לא אתעבידו, אלא בשעתי ידיען. ואמאי אקרי תרפים. בגין ה דבטשי ו האי שעתא, והאי שעתא ז ארפי ידא, כמה דאת אמר א רב עתה הרף ירך.

שעו) אומנא כד עביד ליה, ההוא דידיע רגעי ושעתי קאים עליה, ואמר, השתא ארפי, והשתא עביד. ולא תשכח עבידתא דאצטריך ה דירפון מינה אלא האי. ואיהו מליל תדיר, ויהיב עיטין בישינ ו לאבאשא לנפשיה דבר נש.

שעו) ורחל יא דחילת, בגין יב דיהב עיטא לאבאשא ליה ליעקב, ג ובגין בזיונא דע"ז, שוי יד לון טו תחותה, טז עד דלא יז יכיל למללא. דהא כד איהו מתתקן למללא, מכבדין ומרביצין יח קמיה, יט והשתא מה כתיב, ב ותשב עליהם. דכר ונוקבא הוו, כ ופולחנין סגיאין קא כא עבדין, עד כב לא ממללן. ובגיני כך, אתעכב לבן תלת יומין, דלא ידע דערק יעקב, דכתיב ג ויוגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב.

שעט) ואמר רבי יהודה, זמין גרמיה בתרין מלין, אזדרו בכל חרשין

מסורת הזהר

א (שמואל ב' כ"ד) ח"ב נג. ב (בראשית ל"א. ג) (שם)

חלופי גרסאות א) ל"ג וגר. ב חרש. ג כל. ד אמר. ה דבהאי שעתא דבטשי וארפי; דבהאי שעתא בטשי בהאי שעתא ארפי (אה"ל). ו ל"ג האי שעתא והאי שעתא. ז וארפי. ח ל"ג דירפון. ט ל"ג לאבאשא; לנפשיה לאבאשא. י רחל. יא דחילו. יב דלא יהב. יג מוסיף או לאדחקא ע"ז מבית אבא כוונה ובגין (הרמ"ק). יד להון. טו תחותהא; תחותיה. טז ולא ול"ג עד. יז יכיל. יח קמיה. יט השתא. כ דפולחנין. כא מוסיף עבדין לון. כב דמללין ול"ג לא (אה"ל).

מאמר

הסולם

התרפים

מכשף רכל מכשפי העולם היה, ובאלו התרפים היה יודע, כל מה שהיה צריך לדעת. שעו) אמר ר' חייא וכו': אר"ח בקסמים נעשו התרפים. ר' יוסי אומר בנחש נעשו. אמר ר' יהודה, לא נעשו אלא בשעות ידועות, ולמה נקראים תרפים, משום שדופקים עליהם בשעה זו ומרפים ידם מהם בשעה זו כמו שאתה אומר, רב עתה הרף ירך. ועל שם החיוב להרפות היד מהם בשעות ידועות, הם נקראים תרפים.

שעו) אומנא כד עביד וכו': האומן כשעושה אותו, מי שיודע הרגעים והשעות, חתי לפעולה ומתי להרפות הידים, עומד עליו, ואומר, עתה הרפה. ועתה עשה. ולא תמצא עוד פעולה שצריכים בשעה ידועה להרפות ידים ממנה, חוץ מזו של התרפים. והוא מדבר

שעו) אומנא כד עביד וכו': האומן כשעושה אותו, מי שיודע הרגעים והשעות, חתי לפעולה ומתי להרפות הידים, עומד עליו, ואומר, עתה הרפה. ועתה עשה. ולא תמצא עוד פעולה שצריכים בשעה ידועה להרפות ידים ממנה, חוץ מזו של התרפים. והוא מדבר (דפו"י דף קס"ד ע"ב)

הכשפים

דהוה ליה, ואודרו * בזינין, ב בגין לאובדא ג ליה מן עלמא, דכתיב * ארמי אובד אבי. כיון דחמא קב"ה, דבעא לאובדא ליעקב, מה כתיב ג השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. והיינו דכתיב ג יש לאל ידי לעשות עמכם רע. במה אתרחיץ, בחרשין דהוו בידיה.

שפ) תא חזי, לבן אזל ביומא חד, ד ארח שבעה ימים דאזל יעקב, בגין לאעקרא ליה מן עלמא. חד, על דאזל. וחד, על אינון תרפים. ה ואע"ג דרחל איהי עבדת, לאעקרא ו ליה ז לאבוה מבתר ע"ז, אתענשת, דלא רביאת ליה לבנימן, ולא קיימא בהדיה שעתא חדא, בגין צערא ה דאבוה, אע"ג דאתכונת ט לטב.

שפא) רבי יצחק אמר, כל . ההיא תוכחתא דהוה ליה ליעקב בלבן. אהדר ליה ללבן, לאודאה ליה לקב"ה, דכתיב ז ראה אלהים עד ביני וביניך. ת"ח, כתיב ה אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו, אהדר ההוא רשע יא לתקליה, כיון דאמר אלהי אברהם, אהדר ואמר ואלהי נחור.

שפב) * וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, מאי טעמא בפחד יצחק, ולא באלהי אברהם. אלא, דלא בעא לאטרחא יב לימינא, בגיניה דלבן. ולא עוד, אלא דלא לבעי ליה לאיניש, אע"ג דאומי בקושטא, לאומאה באתר עלאה דכלא.

מסורת הזוהר

א) (דברים כ"ו). ח"א קטו: קטו. ח"ם סד: ח"ג רב. רג: ב) (בראשית ל"א) ז"ח בלק ג"ד טד שטו. לעיל וירא דף ק"ב ציון ג וש"ג ג) (שם) ח"א קטו. ח"ב רעב. ח"ג רכג. ד) (שם). ה) (שם). ו) (שם). ח"א ריג: רסד. ת"ג כ

חלופי גרסאות א בזינין. ב ל"ג בגין. ג מוסיף ליה ליעקב. ד אורח. ה ורחל אע"ג דאיהי. ו ל"ג ליה ז לאבוהא. ח דאבוהא. ט מוסיף לטב בגין דלא יבאש ליעקב ולארחקא ליה מע"ז כדאמרת ועכ"ד אתענישת. (הרמ"ק). י ההוא. יא לסקליה (אה"ל). יב בי דינא ול"ג מן לימינא עד ולא

התרפים

הסולם

מאמר

לבן בתשובה, להודות להקב"ה. שכתוב ראה אלקים עד ביני וביניך. שהזכיר השם אלקים. בוא וראה, כתוב, אלקי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו, שחזר אותו רשע לסורו, כיון שאמר אלקי אברהם, שהוא קדוש, חזר והזכיר אלהי נחור, שהם עבודה זרה.

שפב) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק: שואל, מה הטעם שנשבע בפחד יצחק ולא באלקי אברהם. ומשיב, אלא שלא רצה להכביד על הימין, שהוא אברהם. להמשיך אותו בשביל לבן, ולפיכך לא נשבע באלקי אברהם שה"ס הימין. ולא עוד, אלא אדם אינו צריך להשבע במקום העליון על כל, אע"פ שנשבע באמת. פירושו, שע"כ לא נשבע באלקי אברהם, משום שה"ס החסד שהוא העליון מו"ס חג"ת נהי"מ. ואין אדם צריך להשבע במקום גבוה כל כך.

א"ר

הכשפ"ס שהיו לו, ונתאזר בכלי זיק, כדי להאביד את יעקב מן העולם, שכתוב ארמי אובד אבי, כיון שראה הקב"ה שרוצה להאביד את יעקב, מה כתוב, השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. והיינו שכתוב יש לאל ידי לעשות עמכם רע. ושואל, במה בטח כל כך, ומשיב, שבטח בכשפים שבידו.

שפ) תא חזי לבן וכו': בוא וראה, לבן הלך ביום אחד, דרך שבעה ימים שהלך יעקב, כדי לעקור אותו מן העולם; א', משום שהלך ממנו, וא', על התרפים שגנבו ממנו. ואף על פי שרחל עשתה זאת כדי לעקור את אביה מעבודה זרה, מכל מקום נענשה, שלא גידלה את בנימין, ולא היתה עמו, אפילו שעה אחת, בעולם, משום צערו של אביה, ואף על פי שנתכוונה לטוב.

שפא) רבי יצחק אמר וכו': כל התוכחה הזו, שהיתה ליעקב עם לבן, החזירה את (דפריי דף קס"ד ע"ב *) דף קס"ה ע"א.)

שפג) א"ר יוסי, ודאי א לקיומא כדקא יאות, ב אומי יעקב כך, והכי אתחזי, ויעקב אשגח במלה, אמר, הא איהו אמר אלהי אברהם, ושבע ג לאבא, אנא אשלים כלא, מיד וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. ז"א, לאתכללא בדינא, למיקם ד עליה דלבן.

שפד) א ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים. רבי אבא פתח ואמר ב זכר ונקבה בראם ה וגו', כמה אית ו לן לאסתכלא במלי דאורייתא, ווי לון, לאינון אטימי לבא, וסתמיין ז עיינין, ג הא אורייתא ח קארי קמיהו, ד לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי. ה מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו, ולית מאן דישגת. שפה) ת"ח, האי קרא, אית ביה רזין עלאין, איהו לגו, ואיהו לבר. זכר ונקבה בראם, אשתמע ט להאי גוונא, י ואשתמע להאי גוונא, יא ואשתמע דשמשא וסיהרא בחבורא יב חדא אינון, דכתיב בראם, כמה דאת אמר ו שמש ירח עמד זבולה. ואשתמע, דאדם וחווה, יג כחדא אתבריא, יד בזווג טו חד, יז וכיון דאשתכחו בזווגא חד, מיד ויברך אותם, דלית ברכתא שריא, אלא באתר דאשתכחו זכר ונקבא.

שפו) תא חזי, כד נפק יעקב למיהך לחרן, בלחודוי הוה, דלא

מסורת הזהר

א) (בראשית ל"ב) ז"ח נח כ' טג שטו. וירא דף קני"ל ציון ג' ב' (בראשית ה') ב"ב דף ר"ד ציון א'. ג) הא אורייתא קארי: ח"א קצג. רכו. ח"ב צט. ח"ג נח. פ. קפט. ד' (משלי ט') ח"א רס. ח"ג לג: נח. צח: קפט: רכו. רלו. רמד: רפב: רנג. רעא: רצה: ת"ז בהקומה ב. ז"ח תצא ג"ח טד שכ. ה' (שם) ח"א קצג. רכו. ח"ב צט. ח"ג נח. פ. ו' (חבקוק ג') וירא דף ק"כ ציון א'.

חלופי גרסאות א לאומאה, ב אמא, ג ליה אבא. ד קמיה. ה מוסיף ויברך אותם וגו'. ו לון: לון לבני נשא. ז עינייהו. ח קרי. ט והאי גוונא אשתמע דשמשא. י ל"ג ואשתמע להאי גוונא. יא אשתמע ל"ג ואשתמע. יב חז. יג כחד. יד ובזווגא (אה"ל). טו מוסיף חד ובחבורא חד (אה"ל). טז כיון.

הסולם

מאמר

שפה) ת"ח האי קרא וכו': בוא וראה מקרא זה זכר ונקבה בראם, יש בו סודות עליונים, הוא נהג בפנימיות בזו"ג, הוא נהג בחיצוניות, באדם וחווה. כלומר, שיש חיבור זכר ונקבה בפנימיות, דהיינו בגדלות, ויש חיבור זכר ונקבה בחיצוניות, דהיינו בקטנות. הוא נשמע באופן זה, בפנימיות, ונשמע באופן זה, בחיצוניות. כי נשמע, שהשמש והלבנה שהם זו"ג, הם בחבור א', שעליהם כתוב בראם, כמו שאתה אומר, שמש ירח עמד זבולה. שה"ס זכר ונקבה בפנימיות, ונשמע מהמקרא, שאדם וחווה נבראו ויצאו מזווג אחד חזו"ן העליונים, בחיצוניות, וכיון שנמצאו בזווג כאחד, מיד ויברך אותם אלקים. כי אין הברכה שורה אלא במקום שנמצאים זכר ונקבה, ואחר זה נעשו זכר ונקבה בפנימיות, בסוד פ"א פ"ג.

שפו) תא חזי, כד נפק וכו': בוא וראה, כאשר יצא יעקב ללכת לחרן, היה אז בלבדו, שעוד לא נשא אשה, מה כתוב, ויפגן במקום זגו'. ולא ענו לו אלא בחלום, ועתה שכבר גשא אשה, ובא בכל השבטים, כביכול

שפג) א"ר יוסי וכו': אר"י, ודאי שלקיום כראוי נשבע יעקב כך, כלומר שנתכוון בודאי במ"ש, בפחד אביו יצחק, כדי ליתן יותר חיזוק לשבועתו, שכן צריך להיות. ויעקב הסתכל בדבר, אמר, הרי לבן כבר אמר אלקי אברהם, ועזב את אבי יצחק. אני אשלים את הכל, מיד וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. פירוש אחר, להכלל בדין כדי לעמוד בפני לבן.

מאמר ויפגעו בו מלאכי אלקים:

שפד) ויפגעו בו מלאכי אלקים וגו': ר' אבא פתח ואמר, זכר ונקבה בראם וגו', כמה יש לנו להסתכל בדברי תורה, שה"ס ז"א, הקו האמצעי, ווי להם, לאלו ערלי לב וסתומי עינים דהיינו הדבקים בקו שמאל, שנסתמו מחכמה, שנקראת עינים, ומבינה, המכונה לב. הרי התורה, שהיא מקו אמצעי, קוראת לפנייהם, לכו לחמו בלחמי, שהוא נמשך מן ימין של התורה, ושתו ביין מסכתי, הנמשך מקו שמאל של התורה. מי פתי, דהיינו כל הדבוק בשמאל, יסור הנה, חסר לב אמרה לו, ואין מי שישגיח בה.

(דפו"י דף קס"ה ע"א)

א אינטיב, מה כתיב א ויפגע במקום ב וגו', ולא אתיבו ליה, אלא בחלמא, השתא דאנטיב, והוה אתי בכלהו שבטין, כביכול ג משריין עלאין, פגעין ביה, ואתחננו ליה, דכתיב ויפגעו בו, אינון אהדרו למפגע ד ביה. בקדמיתא איהו ויפגע במקום, השתא אינון ויפגעו בו.

שפז) בגין דבגיניה דיעקב, ובאינון שבטין, אתשקיין אינון, ה ממיא דימא רבא, ולא עוד, אלא בקדמיתא ו בלילה ז בחלמא, השתא בחיזו דעינא, וביממא, הה"ד ב ויאמר יעקב כאשר ה ראם מחנה אלהים זה וגו'.

שפח) במה * אשתמודע לון, אלא חמא, דאינון הו, אינון דחמא בחלמא, בגיני כך קרא לון מחנים, משריין דאתחזו לעילא, ומשריין דאתחזו לתתא. שפט) אמאי ט אתגליאו למפגע ליה. אלא שכינתא אזלא לגביה,

מסורת הזהר

א) (בראשית כ"ח) ב"א דף קס"ו ציון ב'. ב) (בראשית ל"ב) ח"ג נה; וכו'. וכה: חלופי גרסאות א אנטיב, ב ל"ג וגו'. ג משוריין. ד ליה. ה ממין. ו ל"ג בלילה; בליליא (אה"ל) ז ובחלמא (ד"א). ח ראם וגו'. ט אתגליו.

הסולם

מאמר

כביכול, מחנות העליונים פגעו בו, והתחננו אליו, שכתוב, ויפגעו בו, שחזרו הם לפגוע בו, דהיינו להתחנן אליו. מתחילה התחנן הוא, שכתוב ויפגע במקום. עתה התחננו הם, שכתוב ויפגעו בו. שפז) בגין דבגיניה וכו': משום שבשביל יעקב והשבטים הם מושקים ממימי הים הגדול, שהוא השפע של הנוקבא בגדלות המכונה אז הים הגדול. וע"כ התחננו אליו שימשיך להם השפע הזה. ולא עוד אלא מתחילת ראה אותם בלילה ובחלום שכתוב ויחלום וגו' והנה מלאכי אלקים עולים וירדים בו, ועתה ראה אותם בראות העין וביום, וזהו שכתוב, ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה וגו'.

פירוש, שהוקשה לו, כי למעלה כתוב ויפגע במקום, וכאן כתוב ויפגעו בו, ובשניהם כתוב הפגיעה, שפירושו פיזסא, דהיינו המשכת הארת השמאל בתחילת הזווג (כמ"ש לעיל בראשית ב' דף קל"ו ד"ה פנימיות, עש"ה) וא"כ מהו ההפרש ביניהם, ששם היה יעקב שה"ס ז"א, המפיס את הנוקבא, וכאן היו מלאכי הנוקבא מפיסים אותו, ולבאר את זה, מביא תחילה הכתוב זכר ונקבה בראם, ומבארו, שיש ב' בחינות זוגים א' פנימית וא' חיצונית, ומחלק עם זה, אשר הכתוב ויפגע במקום ה"ס הארת השמאל מבחינת חיצוניות, וז"ש בלחודו חוה דלא אנטיב, כלומר שהנוקבא עוד לא היתה מתוקנת לו פנים בפנים, מה כתיב ויפגע במקום, שהוא היה צריך לפייס הנוקבא, דהיינו להמשיך לה בזווג מהארת הקו השמאלי, ולא אתיבו ליה אלא בחלמא, דהיינו בחינת חיצוניות, כי חלום ה"ס חיצוניות, (כנ"ל דף כ"ו ד"ה חיצוניות) השתא דאנטיב, כלומר, (דפריי דף קס"ה צ"א) ה"ה קס"ה ע"ב)

שפח) במה אשתמודע לון וכו': שואל, במה הכירם שהם מלאכי אלקים, ומשיב אלא שראה שהם היו אותם המלאכים שראם בחלום. ומשום זה קרא אותם מחנים, דהיינו על שם הכתוב, והנה מלאכי אלקים עולים וירדים בו, שראם בחלומו, שנראו למעלה ונראו למטה, שהם ב' מחנות. שפט) אמאי אתגליאו וכו': שואל, למה נגלו עתה

* לנטלא לביתה, ומחכא ליה לבנימן, לנטלא ב ביתא עמיה דיעקב כדקא יאות, וכדין כתיב * ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד. בילאין.

ג ס ת ר י ת ו ר ה

(שצ) * ב ד ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים. ה מתניתין, א) תוקפי דהורמני זקיפין ז מלעילא, ח ושנא דחרבא דמלהטא ממנא על ט כל חילין יא ומשיריין.

שצא) ההוא חרבא מלהטא, יב היא חרבא סומקא, דכתיב ג חרב ליי מלאה דם, ההוא חרבא. דתליא יג ביה יד הפוכא, אינון טו דמהפכי לכמה גוונים, טז הוא גשיין, יז הוא גוברין, יח בסטרין סגיאין, מתפרשין גוונים אחרנין לכמה דרגין.

דרך אמת

א) תוקף וכח של בעלי הדינים שהורשו מלמעלה הוא שינון חרב הלוהטת והוא להם החרב המתהפכת. א) (ירמיה מ"ו) תולדות דף פ"ב ציון ה' ב) (בראשית ל"א) לעיל דף קמ"ח ציון א' ג) (ישעיה ל"ד) ב"ב דף קפ"ה ציון ב'.

חלופי גרסאות א כל זכה מיתה. ב ביתה. ג מתניתין וליג סתרי תורה. ד זה שייך בהתחלת הפרשה כפי גרסת הרמ"ק זלה"ה (אה"ל). ה ל"ג מתניתין. ו תוקפיה. ז לעילא לעילא. ח שנא. ט כמה. י חילן; דרגין. יא ומשרין. יב הוא. יג ביד. יד הפיכי (אה"ל). טו מוסיף דמהפכי לגרמיהו. טז הא (אה"ל). יז הא (אה"ל). יח בסטרא דא.

מאמר

הסולם

ויפגעו בו מלאכי אלקים

הלוהטת ההיא. היא חרב אדומה, משום שדינים אלו נמשכים בה מקו שמאל דבינה שהיא אדום. שכתוב עליה, חרב לה' מלאה דם. בחרב ההיא תלויה ההתהפכות, דהיינו אלו המלאכים המתהפכים לכמה אופנים, פעם הם נשים פעם הם גברים, ובבחינה זו מתפרשות בחינות אחרות לכמה מדרגות, כי יש עוד ב' בחינות המכוננות עיריין ורוחין בנשים, וכן ב' בחינות עירין ורוחין בגברים. וענין ההתהפכות הוא כבר נתבאר לעיל (בזהר בראשית ב' דף ע"ז מן אות ק"ט עד אות קכ"ב, ובהסולם ט"ט) ואין להכפיל דברים.

ענה המלאכים לפגוע בו. דהיינו לפייסו בהארת החכמה כנ"ל. ומשיב, אלא השכינה הלכה אל יעקב, לקחת את ביתו, דהיינו להתכלל עם הנוקבא העליונה לאה, להיות פרצוף אחד, שאז יהיה לה כל בית יעקב, כל י"ב השבטים, דהיינו גם ששת בני לאה, והשכינה היתה מחכה לבנימין לקחת את הבית עם יעקב כראוי, דהיינו בכל י"ב השבטים, ולפיכך נגלו אליו המלאכים, בסוד הפיוס, שהוא הארת השמאל, להשלימו לגמרי, ואז כתוב ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד, כי עם הארת החכמה מכניעים כל הקליפות שבעולם, ואין מחריד.

ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

שצ) ויעקב הלך לדרכו וגו': מגיני השרים זקופים מלמעלה, ולהט החרב הלוהטת ממונה על כל הצבאות והמחנות. פירוש. שרים ה"ס אר"א. והמוחין שבבחינת קו שמאל דאר"א, נקראים מגיני השרים. זקיפין פירושו ג"ר, כי מוחין דו"ק נבחנום לכפופים, והג"ר זוקף אותם. וז"ש, תוקפי דהורמני, מגיני השרים, זקיפין מלעילא דהיינו שג"ר מאירות בקו שמאל דאר"א הנקראים שרים, אז הם זקיפים. והנוקבא המקבלת אז מאר"א, נעשית ללהט החרב המתהפכת, ושולטת בכח הדין הזה על כל הצבאות ומחנות המלאכים הנמשכים ממנה, הן הנמשכים מימין והן משמאל, וכולם פועלים בדין. וז"ש באר הפרוה שרים, שבאר ה"ס הנוקבא, שרים הם אר"א, הפרוה, היינו בכח הדינים הנ"ל.

שצא) החווא חרבא מלהטא וכר: החרב (דפרי דף קס"ה ע"ב *) דף קס"ה ע"א

ביאור הדברים. כי הוקשה לו בפירוש הכתוב שלפנינו, א) שאומר ויעקב הלך לדרכו, שאיני יודע לאיזה דרך. ב) כאשר ראם, הוא מיותר, כיון שפגעו בו ודאי ראה אותם. ג) למה בפגיעה נאמר מלאכי אלקים ובקריאת שם מחנה אלקים. ועוד דקדוקים יש בו. ולהלן מבאר הכתוב, אשר ויעקב הלך לדרכו, הוא להמשכת מוחין מאר"א אל הנוקבא. ובתחילה כשהמשיך הקו השמאלי באר"א, נתגלו מלאכי הדין בנוקבא, שעליהם נאמר ויפגעו בו מלאכי אלקים. ויעקב נתעורר לשמור הנוקבא מדינים אלו. ואז נאמר, ויאמר יעקב כאשר ראם, שפירושו, כשגילה בהם הראיה, על ידי המשכת הקו האמצעי המיוחד ב' הקוין ימין ושמאל זב"ה, אמר אז, מחנה אלקים זה מחנה, פירושו שקשר את ד' הבחינות שבמלאכים למחנה אחד. ואח"כ נעשו סמכין לנוקבא בדי' זויות שלה, ואז ויקרא שם המקום תחא

שצב) מסטרא דאילנא דחיי, נפקי אינון, א דמתיחדי ביחודא בקשורא. קדישין ב אליו, ג אשתאבן תדיר מטל השמים, ד שמייה ה דאלהים, ו אתתקין ז בהו. בארבע סטרין דעלמא, ח אתעבידו סמכין דכרסייא, ט כלהו מרגליטין, שייפין וסמכין, ט לא מתפרשין לעלמא, מגו י דא שמא, אינון קשורין ייעקב, דבריר לחולקיה, יא ומתקשרן בשמא יב דא, כלהו נפקו יג ביעקב. שצג) כד נפק למיזל לארחיה, לארבע סטרין אקיפו ליה, לארבע יד זויין

דרך אמת

(א) כלס חס מרגליות ואיברים עליונים ועמודים לכסא העליון והם ביחוד אחד בלי פירוד לעולם. חלופי גרסאות א דמתיחדי. ב מוסיף אליו ודאי. ג אשתאבן. ד שמא (אה"ל). ה אלקים. ו אתקין. ז הוין; מוסיף בהו וע"ד אמר משמני הארץ ואתתקן. ח ואתעבידו. ט ל"ג לא (אה"ל). י האי (אה"ל). יא ומתקשרין; מתקשרן; מתקשר (אה"ל). יב ל"ג דא. יג ועקב; בערב. יד זויין.

ויפגעו בו מלאכי אלקים

הסולם

מאמר

כלהו מרגליטין שייפין וכו': כולם, כל ג' הבחינות הנ"ל, שהם, מרגליות, אברים ועמודים, אינם נפרדים לעולם מן השם הזה אלקים, שהוא הנוקבא. והם הקשורים של יעקב, שבחר לחלקו ונתקשרו בשם הזה, שהוא הנוקבא. וכולם יצאו ביעקב. פירוש. כל ג' הבחינות הנ"ל שהן: מקור יציאתם באו"א, וביאתם אל הנוקבא, והתפשטותם במלאכים, מתחברות בנוקבא, ומכונות אצלה, מרגליטין שייפין וסמכין. יכ נה"י דאו"א מתלבשים בנוקבא עם המוחין שלהם, שנה"י הללו ה"ס אמא אוזיפת לברתא מאנהא, (כנ"ל בהקטה"ז דף כ' ד"ה ואמא) ע"ש. והם מכונים מרגלית, שהיא מלשון ותגל מרגלותיו. כי נה"י מכונים רגלים. ואז כשמתפשטים בה המוחין הללו, היא מכונת כסא. והמלאכים המתפשטים ממנה נעשו ד' רגלי הכסא כנ"ל, והמוחין המתפשטים בנוקבא עצמה נקראים שייפין, כלומר איברים וחלקים של הכסא עצמו. והמתפשטים אל המלאכים מכונים סמכין, שהם סומכים את הכסא ואינם הכסא עצמו. ונתבאר חיבור ג' הבחינות ביחד בתוך הנוקבא. ואומר כלחו נפקו ביעקב, כלומר אע"פ שאמרנו שהנוקבא מקבלת ג' הבחינות הללו מאו"א, אינה מקבלתם ישר מאו"א, אלא הם יוצאים מקודם ביעקב, שהוא ז"א, והנוקבא מקבלתם מיעקב. שצג) כד נפק למיזל לארחיה וכו': כשיעקב הלך לדרכו, כלומר כשהלך לקבל אלו ג' הבחינות הנ"ל מאו"א, בשביל הנוקבא, לארבעה צדדים, חו"ב תו"מ, קיפו אותו, שעלה למין לאו"א, ובסוד הקו האמצעי וגילה שם ד' אורות חו"ב תו"מ, בסוד אור מקיף. לארבע זויות העולם, שהוא הנוקבא הנקראת עולם, שמרו אותו, שהמשיך את חו"ב תו"מ מאו"א. לנוקבא בכל השלמות, ורק בזמן מועט נתרש מהמקום העליון

חזוא, דהיינו שם הנוקבא הנקראת מקום, קרא אותה עתה מחנים, כי מחנה אלקים נתפשטה לדי מחנות, בד' זויות שלה, ולפיכך הוצרך לבאר תחילה, מקום יציאת המוחין שהם מאו"א, ושמאו"א מקבלת הנוקבא, ומן הנוקבא מתפשטים המלאכים, והוצרך לבאר אלו ג' הבחינות בשליטת השמאל שזהו שמבאר כאן. (א) סוד תוקפי דחורמני זקיפין מלעילא, שהם מוחין דשמאל שבאו"א. (ב) שמהם נמשך לחפץ החרב שה"ס הנוקבא במוחין דשמאל, (ג) דתליא ביה הפוכא אינון דמהפכי לכמה גוונין, שהם המלאכים הנמשכים מנוקבא, ואחר זה להלן, מבאר אותם ג' בחינות דקו אמצעי. ומהם בא לביאור הכתוב בדרך הנ"ל. כמ"ש לפנינו.

שצב) מסטרא דאילנא דחיי וכו': מצד עץ החיים, שהוא קו אמצעי, יוצאים, באו"א, אלו המתיחדים ביחוד על ידי קשר, דהיינו שיוצאים ג' קוין באו"א ביחוד אחד, על ידי הקשר דמסך דחירק (כנ"ל דף קכ"ז ד"ה ביאור) שהעלה שם יעקב בסוד מ"ן. ג' קוין קדושים אלו מתמלאים תמיד מטל השמים, כלומר, אע"פ שיש שם כל ג' קוין כאחד, מ"מ אין שולט בהם השמאל כלל, ורק הימין שולט על כולם, שה"ס חסדים מכוסים, המכונים טל השמים, משום שאין גילוי לשמאל רק בנוקבא בלבדה. ז"ס בחינה א) דקו אמצעי. השם אלקים, דהיינו הנוקבא, מתתקן בהם, דהיינו במוחין דאו"א. זוהי בחינה ב' דקו אמצעי. בארבע רוחות העולם, שהיא הנוקבא, נעשו המוחין לעמודים של הכסא, שה"ס הנוקבא המכונה כסא. כלומר, לדי רגלים של הכסא, שהם ד' המלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. זוהי בחינה ג) דקו אמצעי. ונתבארו ג' הבחינות, שהם או"א, ונוקבא, ומלאכים, גם מבחינת הקו האמצעי.

(דפו"י דף קס"ה ע"א)

דעלמא נטרו ליה, א בשעתא ב קלה אתרגיש ג מאילנא ד לעילא, למיטר אילנא דלתתא, וכדין א ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה. כדין ג ויקרא שם המקום ההוא מחנים.

שצד) ג ה אמר ר' יהודה, תא חזי שלמותיה דיעקב, דלא בעי למיזל אלא ברשותיה דלבן, ואי תימא, זמנא אחרא אמאי לא, אלא בגין דדחיל יעקב, דלא ישבוק ליה, וישתלימו תריסר שבטין בארעא אחרא, וע"ד כיון דחמא דמטא שעתא דבנימן, ברה, כד"א ד ויברח הוא וכל אשר לו. דכיון דאתיליד בנימן, אתקשר שכינתא בכלהו שבטין, ונטל ביתא בהו. ויעקב הוה ידע ברוחא דחכמתא, דכד ישתלימו תריסר שבטין, דשכינתא תתקשר בהו, ורחל תמות, ואיהי נטלא ביתא.

שצה) ותא חזי, הכי אוליפנא, עלמא תתאה, אתחזי ליה ליעקב, כמה דאתחזי ליה למשה, אלא דלא * יכילת, עד דהוו י"ב שבטין בביתא, לאתקשרא בהו. וכדין, אתדחית רחל, ונטלת איהי ביתא, בכלהו שבטין, והות ה עקרא דביתא, וכדין ו מושיבי עקרת הבית, אמר יעקב, הא מטא זמנא דישתלימו י"ב שבטין, וודאי עלמא דלעילא יחות ליה לביתא, ואתקשרא בהו. ומסכנתא דא אתדחייא קמיה, אי תימות הכא, לא אפוק מכאן לעלמין. ולא עוד, אלא בארעא דא, לא אתחזי לאשלמא ביתא, בגין כך, ו ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף, עד לא ישתלימו שבטין.

שצו) שמע רבי שמעון, אמר, ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר, ודא סליק על כלא. ואי תימא, אמאי לא אזל ליה לארחה מיד. אלא, כל זמנא דרחל לא מתעברא מבנימן, אתעכב תמן, כיון דמטא זמנא דבנימן, ערק, ולא בעא רשותא, בגין דלא יתעכב תמן, ואתחבר יעקב בכלהו שבטין, באתר דאצטריך.

מסורת הוהר

א) (בראשית ל"א) לעיל דף קמ"ט ציון ב. ב) (שם) ח"ב ק"ט: ח"ג נה: רכו. ג) **אמר ר"י** וכו'. עד סוף הפרשה לעיל דף ק ציון ת. ד) (בראשית ל"א) לעיל דף ק"א ציון א. ה) **עקרא דביתא**: לעיל דף ס"ה ציון ד. ו) (תהלים ק"ג) לעיל דף ס"ה ציון ד. ז) (בראשית ל') לעיל דף ס"א ציון ב. חלופי גרסאות א מוסיף ביה בשעתא, בשעתא ההיא. ב קלא. ג מאתר; מאתר דאילנא. ד דלעילא; ולעילא. ה מכאן ועד סוף הפרשה הוא תוספת שכבר נדפס לעיל [בדפו"י] דף קנ"ח: (אה"ל). והוא נדפס לעיל דף ק' מן אות רמ"ו עד אות דנ"א. וחלופי גרסאות מכאן המצא שם.

ויפגעו בו מלאכי אלקים

הסולם

מאמר

יעקב כאשר ראם, כשגילה בהם הראייה שהיא המוחין דחו"ב תו"מ היוצאים על הקו האמצעי, אמר מחנה אלקים זה, שיחוד את מלאכי אלקים למחנה אחת ובעשו סמכין אל הנוקבא. לד' זויות שלה. ואז ויקרא שם המקום ההוא **מחנים**, דהיינו שנעשו ד' מחנות לד' זויות של הנוקבא. בסוד ד' רגלי הכסא כנ"ל. שצד) **אמר רבי יהודה** וכו': מכאן עד סיום הפרשה. כבר נתבאר לעיל דף ק' מאות רמ"ו עד אות רנ"א.

העליון, דהיינו מן, תוקפי דהורמני זקיפין מלעילא, שהוא שליטת השטאל שבאו"א. שסעס מתפשטים המלאכים הסתהפכים לכסה גוונים, ועליהם נאסר ויפגעו בו מלאכי אלקים. דהיינו **שנפגע** ונתרגש שהדין שבהם. והיה זה. כדי לשמור האילן שלמטה, פירוש, כדי שיעלה מ"ן לאו"א ויגלה שם הקו האמצעי, לשמירת האילן שמלמטה, שהיא הנוקבא, מן הדינים, ואחר שהמשיך קו האמצעי, אז נאמר, ויאמר (דפו"י דף קס"ה ע"א *) דף קס"ה ע"ב)